

INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI

**SEXUÁLNÍ VYKOŘISŤOVÁNÍ JAKO FORMA ZÁVAŽNÉ
ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY**

Šárka Blatníková

Praha 2010

Autorka:
PhDr. Šárka Blatníková

Technická spolupráce:
Petra Hnátová

Recenzenti:
Prof. JUDr. Miroslav Protivínský, DrSc
PhDr. Štěpán Vymětal (Ministerstvo vnitra ČR)

Autorka děkuje expertům, kteří svou ochotou ke spolupráci umožnili realizovat tuto studii. Zejména si ceníme přízně předsedů jednotlivých krajských a okresních soudů, kteří nám pro výzkum zapůjčili materiály, bez kterých by zejména empirická část studie nemohla vzniknout.

Tento text neprošel jazykovou korekturou

ISBN 978-80-7338-103-5

© Institut pro kriminologii a sociální prevenci 2010
www.kriminologie.cz

Obsah

I.	ÚVOD	6
1.	Obecný úvod do problematiky.....	6
2.	Předmět a cíl výzkumu.....	7
3.	Metodologie výzkumu.....	7
3.1.	Vymezení pojmů.....	7
3.2.	Metody a techniky	8
3.3.	Průběh výzkumu, kritéria a výzkumný soubor	8
II.	Sexuální násilí a organizovaný zločin – teoretická část.....	12
1.	Komerční sexuální vykořisťování a sexuální násilí proti dětem	12
2.	Organizovaný zločin – pohled kriminologie	23
3.	Pozice organizovaného zločinu v oblasti sexuálního vykořisťování	28
	Pachatelé v organizované (zločinecké) skupině.....	33
	Role pachatele v řetězci obchodování s lidmi, role podle dělby práce	33
III.	Organizovaný zločin a sexuální vykořisťování – Česká republika	39
	Organizovaná skupina pachatelů – trestně právní pohled	39
	Zločinné spolčení / organizovaná zločinecká skupina – trestněprávní pohled	39
	Obchodování s lidmi a organizované skupiny pachatelů - ČR	42
	Situace v ČR – sexuální vykořisťování	52
IV.	Evidence případů - statistiky a trend vývoje kriminálního jednání v ČR.....	57
	Policie ČR – statistiky kriminality, zjištěné a objasněné trestné činy	58
	Ministerstvo spravedlnosti – trestní statistika státních zastupitelství	60
	Ministerstvo spravedlnosti – trestní statistika soudů	62
V.	Analýza trestních spisů (analyticko-empirická část)	69
1.	Základní údaje o kriminálních skupinách	69
2.	Kvalifikace kriminálních skupiny - orgány činné v trestním řízení	84
A.	Zločinná spolčení – výzkumný soubor	84
B.	Organizované skupiny pachatelů- výzkumný soubor	93
C.	Soudem nebyla prokázána organizovanost skupiny nebo zločinné spolčení	103
VI.	Závěr.....	108
VII.	Summary.....	112
VIII.	Seznam literatury	116
IX.	Příloha: Některé vybrané pojmy	118

Grafy

Graf 1: Organizovaná skupina a komerční sexuální zneužívání	65
Graf 2: Zločinné spolčení - Policie ČR	66
Graf 3: Účast na zločinném spolčení - trestní statistika soudů.....	66
Graf 4: Stíhané, vyšetřované, obžalované a odsouzené osoby - účast na zločinném spolčení.....	67
Graf 5: Podíl mužů a žen	71
Graf 6: Národnostní složení pachatelů.....	72
Graf 7: Kriminální historie.....	72
Graf 8: 100% skládaný sloupcový graf - podíl mužů a žen ve skupinách	73
Graf 9: Kriminální skupiny podle počtu pachatelů	73
Graf 10: Průměrný věk pachatelů ve skupině.....	74
Graf 11: Počet předchozích odsouzení - rozložení ve skupinách	75
Graf 12: Časové období: od zahájení kriminálního jednání až do rozhodnutí ve věci.....	76
Graf 13: Kriminální aktivita skupiny - počet měsíců.....	77
Graf 14: Další trestné činy - skupiny	79
Graf 15: Omamné a psychotropní látky – trestné činy ve skupinách	80
Graf 16: Přehled uložených trestů odnětí svobody	81
Graf 17: Další uložené tresty.....	81
Graf 18: Věk vedoucího pachatele ve skupině	82
Graf 19: Průměrný věk pachatelů ve skupině a věk vedoucího pachatele skupiny	82
Graf 21: Kriminální historie-vedoucí pachatel	83
Graf 22: Účast na zločinném spolčení (soud a státní zastupitelství) – skupiny.....	85

Tabulky

Tabulka 1: Kategorie – komerční sexuální zneužívání a organizovaná skupina/zločinné spolčení	10
Tabulka 2: Kritéria výběru: skutkové podstaty dle trestního zákona (zákon č. 140/1960 Sb)	10
Tabulka 3: Specifické trestné činy- organizovaný zločin organizovanou kriminalitu	25
Tabulka 4: Kategorie pachatelů - obchod s dětmi	32
Tabulka 5: Role pachatelů podle hierarchie ve skupině	35
Tabulka 6: Role osob angažovaných v obchodu s lidmi	37
Tabulka 7: Role osob angažovaných v kuplířství	37
Tabulka 8: Role pachatele v dětské pornografii.....	38
Tabulka 9: Zločinné spolčení a organizovaná zločinecká skupina	41
Tabulka 10: Pachatel a ukládání trestu – organizovaná zločinecká skupina (n.tr.z.)	41
Tabulka 11: Účast na zločinném spolčení/na organizované zločinecké skupině.....	42
Tabulka 12: Vymezení aktivit obchodu s lidmi	43
Tabulka 13: Obchodování s lidmi - osoba ml. 18 let a organizovaná skupina pachatelů (tr.z.)	45
Tabulka 14: Obchodování s dětmi a obchodování s lidmi - organizovaná skupina (tr.z. a n.tr.z.).....	46
Tabulka 15: Obchodování s dětmi (§216a tr.z.) a Svěření dítěte do moci jiného (§169 n.tr.z.).....	47
Tabulka 16: Únos dítěte v trestním zákoně (§ 216 tr.z., § 200 n.tr.z.)	48
Tabulka 17: Kuplířství - v trestním zákoně	49
Tabulka 18: Dětská pornografie a organizovaná skupina – vymezení v trestním zákoně	50
Tabulka 19: Dětská pornografie a organizovaná skupina – vymezení v novém tr. zákoně	51
Tabulka 20: Počty zjištěných a objasněných tr. činů - obchodování s lidmi (Policie ČR)	58
Tabulka 21: Počty trestných činů obchodování s dětmi (dle § 216a tr.z.)	60
Tabulka 22: Zjištěné trestné činy – komerční forma sexuálního zneužívání	60
Tabulka 23: Přehled o stíhaných a obžalovaných osobách – obchodování s lidmi/dětmi	61
Tabulka 24: Přehled o stíhaných a obžalovaných osobách - kuplířství.....	61
Tabulka 25: Počet trestných činů a odsouzených osob.....	62
Tabulka 26: Počty pravomocně odsouzených osob a uložených trestu za kuplířství	63
Tabulka 27: Obchodování s dětmi (§ 216a tr.z.) – trestní statistika soudů (2005-2009)	63
Tabulka 28: Vybrané skutkové podstaty – data poskytnuta odborem dohledu MSp	64
Tabulka 29: Zločinné spolčení - Policie ČR.....	65
Tabulka 30: Účast na zločinném spolčení - od projednávaných k odsouzeným.....	67
Tabulka 31: Přehled skupin	70
Tabulka 32: Pachatelé a hlavní osoba ve skupině (vedoucí pachatel) podle národnosti	74
Tabulka 33: Přehled spáchaných trestných činů – skupiny (obžaloba – rozsudek).....	77
Tabulka 34: Další trestné činy - vymezení	78
Tabulka 35: Vymezení skutků - § 204 tr.z., § 232a tr.z. (§ 246 tr.z.).....	79
Tabulka 36: Uložené tresty - skupiny	80

Tabulka 37: Skupiny vedené pachatelem se záznamem a bez záznamu v opisu RT.....	83
Tabulka 38: Zločinné spolčení a organizovaná skupina - výzkumný soubor	84

Obrázky

Obrázek 1: Postup při sestavení výzkumného souboru	9
Obrázek 2: Tři hlavní prvky pro obchodování s lidmi.....	15
Obrázek 3: Formy obchodu s dětmi.....	20
Obrázek 4: Dynamický model – činitele podporující obchod s lidmi	20
Obrázek 5: Kontinuum organizovaného zločinu.....	24
Obrázek 6: Schéma - změny/posun v kriminálních aktivitách organizovaného zločinu.....	25
Obrázek 7: Organizovaná kriminální skupina - komponenty	26
Obrázek 8: Typologie organizovaných kriminálních skupin	30
Obrázek 9: Postavení pachatele podle jeho role v hierarchii skupiny	34
Obrázek 10: Pozice pachatele v kriminální skupině.....	34
Obrázek 11: Role pachatele v procesu obchodování	35
Obrázek 12: Soudy a projednávané trestní věci	71
Obrázek 13: Organizační struktura skupiny č. 4.....	87
Obrázek 14: Organizační struktura skupiny č.6.....	92
Obrázek 15: Organizační struktura skupiny č. 14.....	93
Obrázek 16: Organizační struktura skupiny č. 12.....	95
Obrázek 17: Organizační struktura skupiny č. 7.....	96
Obrázek 18: Organizační struktura skupiny č.18.....	97
Obrázek 19: Organizační struktura skupiny č. 1	99
Obrázek 20: Organizační struktura skupiny č. 11.....	100
Obrázek 21: Organizační struktura skupiny č.9.....	101
Obrázek 22: Organizační struktura skupiny č. 19.....	104
Obrázek 23: Organizační struktura skupiny č. 10.....	105

Seznam některých zkratk:

- CSEC – Komerční sexuální zneužívání dětí (*commercial sexual exploitation of children*)
 CSLAV DW – Informační a evidenční systém Ministerstva spravedlnosti pro centrální zpracování statistických listů (Centrální statistické listy a výkaznictví)
 NEPO – Nepodmíněný trest odnětí svobody
 PO – Podmíněný trest odnětí svobody
 tr.z. – Trestní zákon (Zákon č. 140/1961 Sb.)
 n.tr.z. – Nový trestní zákoník (Zákon č. 40/2009 Sb., účinný od 1.1.2010)
 tr.ř. – Trestní řád (Zákon č. 141/1961 Sb.)
 MSp – Ministerstvo spravedlnosti České republiky
 MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky
 sd – Směrodatná odchylka
 r – Průměrná hodnota
 n - Počet

I. ÚVOD

1. Obecný úvod do problematiky

Organizovaná kriminalita má z určitého pohledu “průřezový” charakter, pokrývá různé podoby kriminálního chování a najdeme zde různé typy trestných činů. Na delikty, ze kterých plyne bezprostřední majetkový prospěch, se “nabaluje” široká škála dalších doprovodných trestných činů, které jsou zpravidla prostředkem k dosažení hlavního cíle - vysoké zisky při minimálním riziku. Právě organizovaný zločin se zaměřuje na nabídku takového ilegálního zboží a takových služeb, po kterých je poptávka a které zajistí pachatelům vysoký zisk, při nízkém riziku. Zaměření jednotlivých aktivit organizovaného zločinu se mění podle požadavku trhu a dá se říci, že se nejen vlivem globalizace, téměř unifikovaly. Právě obchod s dětmi a ženami či organizování prostituce jsou jedny z forem (či profilací) závažného kriminálního chování organizovaných zločineckých skupin.

Úvodní kapitoly studie představují metodologický vstup, jsou zde vymezeny základní pojmy a definice, které jsou v práci použity. Přehled metod a technik doplňuje informace o průběhu šetření, o jednotlivých etapách našeho šetření. Jsou zde také vydefinována kritéria, která jsou klíčová pro vymezení námi sledované problematiky a výzkumného souboru, tj. organizovaných zločineckých skupin a organizovaných skupin pachatelů, kteří se podílí na kriminálním jednání – sexuálním vykořisťování osob, zejména osob mladších 18 let.

Následuje teoretický vstup (od str. 12), který má přiblížit problematiku sexuálního násilí, vykořisťování, obchodování s lidmi, objasnit formy a příčiny tohoto kriminálního jednání. Zejména v této části odkazujeme na předchozí studii IKSP¹, kde je problematika komerčního sexuálního zneužívání dětí popsána podrobně. Nechybí vymezení dle mezinárodních definic a nařízení. Další část nabízí pohled na organizovaný zločin, organizované kriminální skupiny (od str. 23) a jejich aktivity na poli obchodu s lidmi. Uvádíme zde jednotlivé kategorizace a modely organizovaných skupin, roli pachatelů, jejich pozici a rozdělení úkolů ve skupině.

Třetí oddíl se již věnuje situaci u nás (od str. 39). Nechybí vymezení organizovaného zločinu a organizovaných skupin pachatelů v trestním zákoně, stejně tak jako vymezení jednotlivých skutků – obchodování s lidmi, dětmi, najímání, kořisťování a organizování prostituce (kuplířství), zmíněno je i téma dětské pornografie. Kromě definic jsme připojili i informace o situaci v ČR, která přechází do kapitoly o statistických přehledech kriminality, tedy o počtu případů v oficiálních přehledech Policie a Ministerstva spravedlnosti (od str. 57). Čtvrtou - empirickou - část tvoří výstup z analýzy trestních spisů u výzkumného souboru, tj. u devatenácti skupin pachatelů angažovaných v sexuálním vykořisťování osob mladších 18 let (od str. 68).

Studie je součástí Výzkumu závažných forem trestné činnosti, zařazeného na základě usnesení vlády ČR č. 64/2008 do Střednědobého plánu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci na léta 2008 – 2010. Předložený text není trestně-právní analýzou, spíše nabízí kriminologický a sociálně-psychologický komentář. Výsledky studie jsou určeny pro zainteresované subjekty, odborníky pohybující se v systému „trestně-právního prostředí“, kde se s touto variantou kriminálního chování je možné setkat. Práce volně navazuje na předcházející studii, která byla zaměřena na pachatele komerčního sexuálního zneužívání, a která byla v IKSP ukončena v roce 2009.

---

¹ Blatníková, Š: Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí. Praha: Studie IKSP, 2009.

2. Předmět a cíl výzkumu

Předmětem studie je kriminální jednání - komerční sexuální zneužívání dětí (dětská prostituce, obchod s dětmi a dětská prostituce) - jako aktivita produkovaná organizovanou kriminální/zločineckou skupinou. Předmětem se stala organizovaná (kriminální) skupina realizující aktivity na poli sexuálního násilí (na osobách mladších 18 let).

Cílem bylo zmapovat, popsat a analyzovat případy komerčního sexuálního zneužívání dětí jako formy organizované kriminality páchané organizovanou skupinou pachatelů nebo zločinným spolením - podíl organizovaného zločinu a organizovaných skupin na sexuálním vykořisťování dětí. Charakterizovat, jakou roli hraje organizovaný zločin v obchodu s lidmi (dětmi) a v organizování, zjednání, kořistění z prostituce tam, kde se objevují dětské oběti, příp. zjistit jeho podíl na dětské pornografii.

3. Metodologie výzkumu

V dalším textu uvádíme základní pracovní definice jednotlivých pojmů, metody a techniky, které byly použity. Zmíníme jednotlivé kroky našeho pracovního postupu při výběru výzkumného souboru a uvedeme kritéria výběru.

3.1. Vymezení pojmů

Organizovaný zločin byl pro potřeby výzkumné studie definován v souladu s kriminologickou definicí – jako opakující se (soustavné) páchání cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivity tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s vícestupňovou vertikální organizační strukturou) a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika² (k terminologii a zpřesnění pro potřeby této sondy viz str. 10). Odlišení zločinného spolení a organizované skupiny pachatelů v trestním právu má své opodstatnění. V tomto úkolu jsme se zaměřili na obě varianty - tedy na **organizované skupiny pachatelů** i na organizace, jejichž aktivita byla kvalifikována jako **zločinné spolení**. K tomuto kroku jsme přikročili také vzhledem k nízkému počtu případů soudem hodnocených jako zločinné spolení.

Sexuální vykořisťování dětí, komerční sexuální zneužívání, bylo vymezeno v souladu s mezinárodně platnou definicí jako „Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturáliích mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem, a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely“. Dítě jako osoba mladší osmnácti let. Jednotlivé formy – *dětská prostituce, dětská pornografie a obchodování s dětmi* za účelem sexuálního zneužití – jsou podrobně rozpracovány dále v textu (str. 16). Termíny sexuální vykořisťování dětí a komerční sexuální zneužívání užíváme jako synonymní termíny, přičemž přesné vymezení jednání je pro naše potřeby vymezeno příslušnými skutkovými podstatami Trestního zákona (tr.z.), viz dále v textu - Tabulka 1, Tabulka 2, str. 10).

---

² Cejp. M. a kol.: Obrana společnosti proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti. Studie IKSP: Praha 2009

3.2. Metody a techniky

Výzkumné šetření bylo zaměřené na popis a orientaci v problematice (mapující výzkum) a těžišťem byla deskripce jevů, částečně jsme vycházeli také z metod a technik, které byly použity v předchozím úkolu³

- Analýza dokumentů a sekundární analýza⁴ dokumentů. Opisy rejstříku trestů⁵, výzkumné zprávy, odborné publikace, kriminologická literatura, zpravodajská sdělení (tiskové zprávy Policejního prezidia, novinové články (www.idnes.cz aj.) Předpisy, judikatura (podsystemy aplikace ASPI pro práci s právními informacemi), analýza statistických trestních listů (vytvořeny v aplikaci CSLAV DW). Obsahová analýza trestní spisů (zejména rozhodnutí (rozsudky, obžaloby)- transformace údajů ze souborů dat.
- Práce se statistickými daty, analýza údajů: statistické sestavy Ministerstva spravedlnosti (MSP) a Policie ČR, vytvoření vlastních sestav podle kritérií daných předmětem a cílem výzkumu
- Metody popisné statistiky (využití MS Office 2007 - Excel, Access)
- Záznamový arch: nástroj pro sběr dat, vytvořen ad hoc k analýze spisu - sestavený pro potřeby výzkumného šetření (sledované proměnné u pachatelů a skupin)
- Případové studie, kazuistiky: zpracování případových studií vycházela z případů projednávaných v našem souboru (zveřejněná rozhodnutí, aplikace ASPI)
- Analýza odborných materiálů, zpracování poznatků z odborných pramenů: kriminologická a forenzně-psychologická literatura, analýza výzkumných zpráv, archivních dat a novinových článků.

3.3. Průběh výzkumu, kritéria a výzkumný soubor

Při sestavení našeho výzkumného souboru jsme vybrali kriminální seskupení pachatelů, jejichž aktivita byla soudem/státním zastupitelstvím posuzována jako zločinné spolčení nebo jejichž činnost vykazovala charakteristiky organizované skupiny pachatelů a alespoň jeden ze spáchaných skutků, kterých se pachatelé v rámci trestní věci dopustili, byl spáchán na osobě ml. 18 let, tedy bylo splněno kritérium – komerčního sexuálního zneužívání dětí (viz přehled skutkových podstat str. 10, Tabulka 2).

Byla splněna dvě kritéria:

- Kriminální jednání bylo kvalifikováno jako účast na zločinném spolčení nebo spácháno organizovanou skupinou a
- jeden z trestných činů, které byly ve skupině pachatelů projednávány, odpovídal „komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí“ (Tabulka 1, Tabulka 2, str. 10)

Průběh řešení úkolu-postup při sestavení výzkumného vzorku

Jednotlivé kroky našeho postupu při sestavení výzkumného souboru jsme se pokusili přiblížit v následujícím schématu (viz. Obrázek 1, str. 9).

Prvním krokem pro nás bylo určit primárním zdroj, z něhož budeme sestavovat výzkumný soubor (kriminální seskupení, která byla soudem projednávána jako zločinné spolčení, případně jako organizovaná skupina pachatelů a ve kterých jeden z tr. činů odpovídal skutkům dětské

---

³ Blatníková, op. cit. sub. 1, str. 6

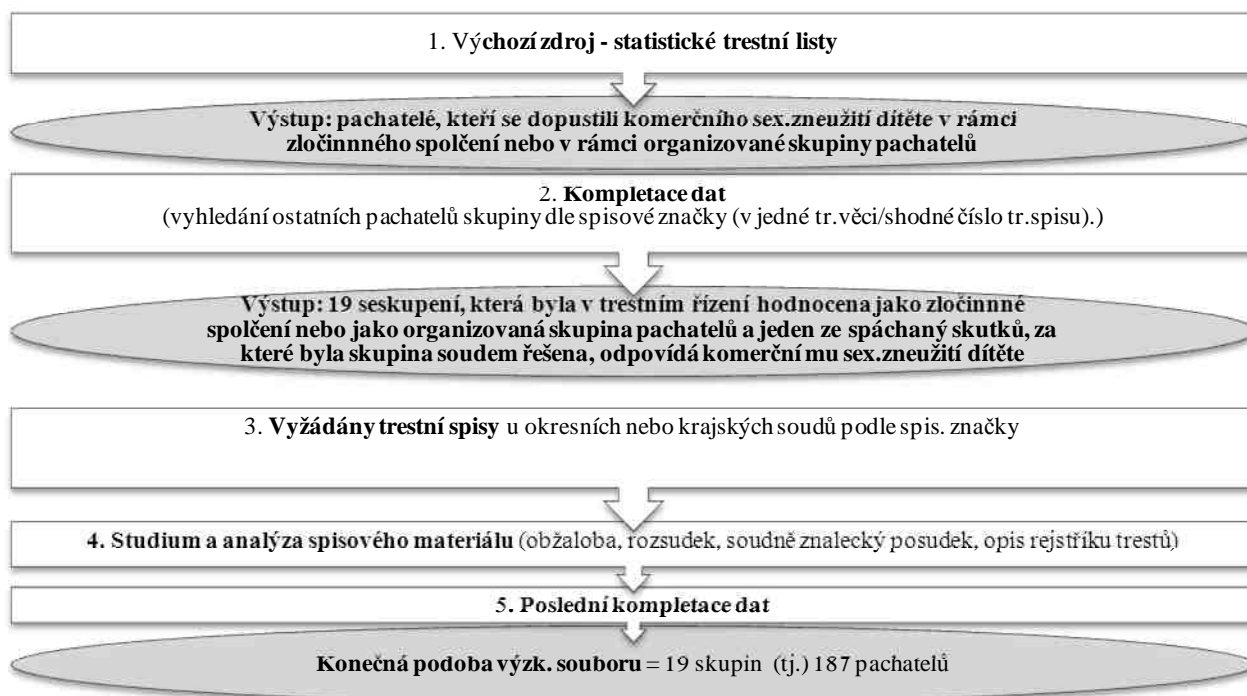
⁴ Studium a rozbor dat a dokumentů, které byly shromážděny někým jiným, a třeba i za jiným účelem, ale ze kterých lze získat i důležité nové, dosud nevyhodnocené informace.

⁵ V opise se kromě všech údajů o každém odsouzení osoby, které se opis týká, uvádějí také všechny údaje o průběhu výkonu trestů a ochranných opatření i o zahlazení odsouzení.

prostituce, obchodu s dětmi a dětské pornografii; viz Tabulka 1, str. 10). Vycházeli jsme z údajů ve statistických trestních listech, jež byly odeslané v období 2005-2009 (využívali jsme evidenční databázi systému CSLAV DW), vyhledání proběhlo v lednu 2010.⁶

Obrázek 1: Postup při sestavení výzkumného souboru

Jako druhý krok jsme, podle příslušné spisové značky, která je uvedena na trestních listech, vyhledali ostatní členy daného seskupení – spolupachatele. Tím jsme měli k dispozici všechny členy skupiny, kteří byli na kriminálním jednání účastni.

Poté jsme si vyžádali u příslušného okresního nebo krajského soudu trestní spisy, podle spisové značky (krok č. 4). Následovala analýza spisového materiálu: zejména obžalob, odůvodnění v rozsudku, znalecké posudky a opisy rejstříku trestů. Při práci se spisy byly dodatečně vyřazeny případy, kdy se jednalo o jiný typ/druh trestné činnosti, než označovala kolonka „paragraf“ v systému CSLAV DW⁷. Sledované znaky jsme evidovali do ad hoc záznamového archu připraveného pro analýzu spisu (tužka-papír, zaznamenáno i v počítačové verzi - aplikace MS Excel 2007).

Při analýze trestního spisu jsme objevili informace o dalších členech, kteří byli na aktivitě skupiny angažováni, ale byli např. již odsouzeni v rámci samostatného projednávání. Abychom měli skupinu co nejvíce „kompletní“, vyžádali jsme si materiály i k těmto případům („druhá vlna“ žádostí na okresní a krajské soudy); krok č. 5.

Výzkum byl realizován v souladu s etickými zásadami výzkumu (pozn.: pokud jsou v textu zmiňovaná konkrétní jména či události, jedná se o veřejně medializované případy).

⁶ Pozn: V té době byl pro potřeby výzkumu IKSP, jako výzkumné instituci MSp, umožněn vstup k tomuto informačnímu zdroji. Od dubna 2010 je přístup IKSP k databázi nefunkční; data jsou nyní sdělována prostřednictvím odd. dohledu MSp – srov. dále v textu na str. 64.

⁷ Pozn.: např. zjištěny omyly při evidenci § 205b tr.z., kdy se ve skutečnosti se jednalo o trestný čin daňového podvodu (dl eš 250b tr.z.).

Výzkumný soubor

Devatenáct kriminálních seskupení, v rámci jejichž aktivit byl, zaznamenám skutek odpovídající komerčnímu sexuálnímu vykořisťování osob mladších 18 let (dětské prostituci, obchodu s dětmi nebo dětské pornografii) a které byly orgánem činným v trestním řízení hodnoceny jako zločinné spolčení nebo organizovaná skupina pachatelů (k vybraným skupinám více viz dále v textu, str. 69 a dále). Jednalo se o následující skutkové podstaty – viz Tabulka 1, Tabulka 2).

Tabulka 1: Kategorie – komerční sexuální zneužívání a organizovaná skupina/zločinné spolčení

obchod s dětmi spáchaný členem organizované skupiny nebo účastí na zločinném spolčení	dětská prostituce spácháno členem organizované skupiny nebo účastí na zločinném spolčení	dětská pornografie spácháno členem organizované skupiny nebo účastí na zločinném spolčení
<ul style="list-style-type: none"> • § 232a odst. 1, odst. 3 písm. a) • § 232a odst. 1; § 163a tr.z. • § 246 odst. 2 písm a), c) • § 216a odst. 2 písm. a) • § 216a tr.z.; § 163a tr.z. 	<ul style="list-style-type: none"> • § 204 odst. 3 písm.b), c) • § 204 odst. 3 písm. b), odst. 4 • § 204 odst.3 písm. c); § 163a tr.z. • § 204 odst. 4; § 163a tr.z. • § 217a tr.z.; § 163a tr.z. • § 217 odst. 3 písm. d) ; § 163a tr.z. 	<ul style="list-style-type: none"> • § 205b odst. 3 písm. a) • § 205b odst. 2 písm. a) • § 205b tr.z.; § 163 tr.z. • § 205a tr.z.; § 163a tr.z. • § 205 odst. 2 písm a,) odst. 3 písm a) • § 205 odst. 2 písm a), odst. 4 písm a) • § 205 odst. 2 ; § 163a tr.z.

Tabulka 2: Kritéria výběru: skutkové podstaty dle trestního zákona (zákon č. 140/1960 Sb)

	Kritéria	
Dětská prostituce + organizovaná skupina pachatelů/zločinné spolčení	§ 204 odst. 3 písm. c) tr.z. § 204 odst. 3 písm. b) tr.z.	Kuplířství. Kdo jiného zjedná, přiměje nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán... odnětím svobody na dvě léta až osm let b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny , nebo c) spáchá-li takový čin na osobě mladší než osmnáct let.
	§ 204 odst. odst. 4 tr.z. § 204 odst. 3 písm. b) tr.z.	Kuplířství. Kdo jiného zjedná, přiměje nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán ..odnětím svobody na pět až dvanáct let b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny , ..odst. 4) spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 na osobě mladší než patnáct let.
	§ 204 odst. 3 písm. c) tr.z. § 163a tr.z.	Kuplířství. Kdo jiného zjedná, přiměje nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán .. odnětím svobody na dvě léta až osm let.. spáchá-li takový čin na osobě mladší než osmnáct let Čin spáchal účastí na zločinném spolčení
	§ 204 odst. 4 tr.z. § 163a tr.z.	Kuplířství. Kdo jiného zjedná, přiměje nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným ... na osobě mladší než patnáct let. Čin spáchal účastí na zločinném spolčení
	§ 217 odst. 3 písm. d) tr.z. § 163 a tr.z.	Ohrožování výchovy mládeže. Kdo vydá, byť i z nedbalosti, osobu mladší než osmnáct let nebezpečí zpustnutí...získal-li takovým činem značný prospěch. Čin spáchal účastí na zločinném spolčení
	§ 217 a tr.z. § 163 a tr.z.	Svádění k pohlavnímu styku. Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne osobě mladší osmnácti let za pohlavní styk s ní, nebo za její pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu či prospěch Čin spáchal účastí na zločinném spolčení

Obchod s dětmi + organizovaná skupina/zločinné spolčení	§ 232a odst. 1 tr.z. § 232a odst. 3 písm. a) tr.z.	Obchodování s lidmi. Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá osobu mladší osmnácti let, aby jí bylo užito a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání, b) k otroctví nebo nevolnictví, nebo c) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování... spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny
	§ 232a odst. 1 tr.z. § 163a tr.z	Obchodování s lidmi. Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá osobu mladší osmnácti let, aby jí bylo užito a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání, b) k otroctví nebo nevolnictví, nebo c) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování Čin spáchal účastí na zločinném spolčení.
	§ 246 odst. 2 písm a) tr.z. § 246 odst. 2 písm c) tr.z.	Kdo do ciziny nebo z ciziny zláká, najme nebo dopraví jiného v úmyslu, aby ho bylo užito k pohlavnímu styku.. spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny... spáchá-li takový čin na jiném mladším než osmnáct let
	§ 246 odst. 2 písm c) tr.z. § 163 a tr.z.	Kdo do ciziny nebo z ciziny zláká, najme nebo dopraví jiného v úmyslu, aby ho bylo užito k pohlavnímu styku... spáchá-li takový čin na jiném mladším než osmnáct let Čin spáchal účastí na zločinném spolčení.
	§ 216a odst. 2 písm. a) tr.z.	Obchodování s dětmi. Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný podobný účel... spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny
	§ 216a tr.z § 163a tr.z	Obchodování s dětmi. Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný podobný účel Čin spáchal účastí na zločinném spolčení.
Dětská pornografie + organizovaná skupina /zločinné spolčení	§ 205b odst. 2 písm a) /3 písm. a)/	Zneužití dítěte k výrobě pornografie. Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle..spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny / jako člen organizované skupiny působící ve více státech)
	§ 205a tr.z. § 163 a tr.z.	Zneužití dítěte k výrobě pornografie. Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle.. Čin spáchal účastí na zločinném spolčení.
	§ 205 odst. 2 písm. a) tr.z. § 205 odst. 3 písm. a) tr.z. /odst. 4 písm. a/	Šíření pornografie. Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo... které zobrazuje nebo jinak využívá dítě.. jako člen organizované skupiny/ jako člen organizované skupiny působící ve více státech/
	§ 205 odst. 2 písm a) tr.z. § 163 a tr.z.	Šíření pornografie. Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo... které zobrazuje nebo jinak využívá dítě. Čin spáchal účastí na zločinném spolčení.
	§ 205a tr.z. § 163 a tr.z.	Přechovávání dětské pornografie. Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě. Čin spáchal účastí na zločinném spolčení

II. Sexuální násilí a organizovaný zločin – teoretická část

1. Komerční sexuální vykořisťování a sexuální násilí proti dětem

Zneužívání dětí (osob mladších 18 let) sloužící sexuálnímu uspokojování druhých, není novým fenoménem. Od dob, kdy lidé začali psát a dokumentovat lidský život, existují záznamy o tom, jak dospělí lovili děti pro potěšení, ve jménu boha, k uspokojení svých chorobných nutkání, ve snaze o uplatňování pozice síly, nebo prostě proto, že to považovali za přípustné.⁸ V současné době dochází k větší citlivosti/vnímavosti společnosti vůči tomuto fenoménu, a to i z důvodu zvýšené orientace společnosti na děti a mládež.

David Finkelhor⁹ identifikuje čtyři předpoklady, na jejichž základě může docházet k sexuálním trestným činům páchaným na dětech. Na straně pachatele je to jeho motivace zneužít, jeho vnitřní zábrany (kvalita) související s osobní etikou či morálkou, dále zde figurují vnější překážky a míra odporu ze strany oběti. Vykořisťování, využívání, zneužívání či „ekonomické zužitkování“ dětí pro sexuální účely představuje bezpochyby kriminální chování, které snižuje, degraduje a ohrožuje fyzickou a psychosociální integritu dětí, které se staly jeho obětí. Řešení problematiky sexuálního (pohlavního) zneužívání dětí (child sexual abuse – CSA) pozvolna otevřelo problematiku jeho „obchodní varianty“.

Komerční sexuální zneužití dítěte (*Commercial Sexual Exploitation of Children - CSEC*) znamená „použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturáliích mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem, a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely“. Jako jedna z nejzávažnějších forem zneužití v sobě zahrnuje jak prvek zneužívání (zneužití), tak prvek obchodu. Za komerční sexuální zneužívání dětí jsou podle výše uvedené definice považovány: dětská prostituce, dětská pornografie a obchodování s dětmi za účelem sexuálního zneužití. Světové kongresy proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí se uskutečnily ve Stockholmu (v roce 1996), v japonské Jokohamě (v roce 2001), kde byl program rozšířen i na nekomerční zneužívání. Poslední kongres proběhl v Rio de Janeiro (v roce 2008).

Mezi specifické rysy komerčního sexuálního zneužívání dětí patří větší počet zúčastněných subjektů, obecně kriminální jednání (zneužití osoby a obchod s profitem) a také napojení na organizovaný zločin, který „zajistí“ internacionální povahu tohoto kriminálního jednání.

Obecně lze za vykořisťování považovat jakékoliv jiné chování pachatele, kterým kořistí z činnosti jiného. Kořistěním je získávání jakéhokoliv neoprávněného majetkového prospěchu. „Sexuální vykořisťování dětí“ znamená využívání dětí jako sexuálních objektů a obohacování se z jejich utrpení. „Vykořisťování“ zahrnuje minimálně všechny formy sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání, ekonomické vykořisťování, užívání dětí pro nezákonné aktivity a jakoukoliv práci, která je svou povahou nebezpečná a narušuje výchovu dítěte nebo může poškodit jeho zdraví, fyzický, duševní, morální nebo sociální vývoj. Patří sem dále jednání charakterizované jako nelegální adopce¹⁰ a odběr orgánů atd.

Nelze provést zákonný výčet jednotlivých forem vykořisťování taxativním způsobem. Mohla by pak nastat situace, kdy v konkrétním případě určitý způsob vykořisťování nebude pod toto ustanovení obsahově podřaditelný (jde např. o nucené žebrání či otrocky zneužívané pomocnice v domácnosti)¹¹.

---

⁸ Vymezení pojmů jako je sexuální (pohlavní) zneužívání a sexuální vykořisťování, stejně jako popis užívaných typologií pachatele zneužívání dětí, je podrobně rozvedeno v předcházející výzk. zprávě (*Blatníková, Š.*, op. cit. sub. 1, str. 6)

⁹ *Finkelhor, D.*: Current Information on the Scope and Nature of Child Sexual Abuse. The David and Lucile Packard Foundation, Vol. 4, No. 2, 1994, str.42

¹⁰ V poslední době se objevuje také termín „*child laundering*“ nebo „*baby-laundering*“. Více: *Smolin, D.*: Child Laundering. University of Louisville Law Review 2010, (dostupné z http://works.bepress.com/david_smolin/)

¹¹ Stanovisko OBP MVČR k pojmu nucená práce (materiály dostupné na www.mvcr.cz)

Dětská prostituce je využívání dětí při sexuálních aktivitách za úplatu nebo za poskytnutí jiného plnění. *Obchodování s dětmi* je jakákoliv transakce, na jejímž základě je dítě předáno jednou osobou nebo skupinou osob jiné osobě nebo skupině osob, a to za úplatu nebo za poskytnutí jiného plnění. *Dětská pornografie* je jakékoliv znázornění dítěte účastnícího se skutečné nebo předstírané explicitní sexuální aktivity, ať už je toto zobrazení provedeno jakýmkoliv způsobem, a rovněž tak jakékoliv vyobrazení sexuálních orgánů dítěte určené primárně k sexuálním účelům.

Pokusy zúžit definici směrem k jádrovým atributům by neměly mít za následek opomíjení všech specifík a podstatných faktorů, které jsou zde ve hře. Deskriptivní termín „komerční sexuální vykořisťování“ automaticky lidem neimplikuje „násilí“, které v praxi patří mezi klíčové projevy. Podobně zaměření na děti jako oběti vykořisťování, může nedopatřením posunout pozornost od pachatelů k obětem. Použití termínu komerčního sexuálního vykořisťování dětí by mělo být vždy vysvětlené v kontextu a souvislostech (dětské pornografie, obchodu apod.). Objevuje se i tendence pohlížet na takové transakce jako tzv. „dobrovolné“, protože byl vysloven souhlas dítěte (vysvětluje se na případech, kdy sexuální vykořisťování nastává výměnou za ochranu, ubytování nebo je dítěti umožněn přístup k možnosti vyššího vzdělání).

Ze Stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru¹² vyplývá, že pod problematiku nazvanou „sexuální vykořisťování dětí s komerčním prvkem“ patří: nákup a prodej dětí za účelem prostituce, organizované sexuální zneužití dětí související s pedofilními¹³ „zákazníky“, výrobu obrazového materiálu spojené se zneužíváním dětí a další formy pornografie týkající se dětí. Komerční sexuální zneužití je stále více nahlíženo komplexněji – například i jako otázka nucených dětských sňatků nebo nucené práce apod. (např. viz. Obrázek 3, str. 20).

Formy násilí, které představují komerční sexuální vykořisťování dětí, jsou: **dětská sexuální turistika, dětská prostituce, dětská pornografie, obchodování s dětmi pro sexuální využití, prodej dětí k adopci nebo z důvodu „sňatku“ – dětské a vynucené sňatky, prodej dětí k nucené práci, pro transplantaci orgánů** apod. Také lze říci, že dětská prostituce je spjata s obchodováním s dětmi pro sexuální účely a dětskou pornografií, dětská sexuální turistika spadá do obecnější kategorie prostituce.

Problematika sexuálního násilí a komerčního sexuálního zneužívání dětí je aktuálním i závažným tématem, což dokazuje např. apel a aktivity vyvíjené Evropskou komisí. Jeden z posledních návrhů z března 2010 předkládá pravidla, podle kterých země Evropské unie (EU) např. mají ukládat přísnější tresty pachatelům pohlavního zneužívání dětí (návrh rovněž vyzývá k trestnímu stíhání např. „groomingu“¹⁴ a „sexuální turistiky“, i když ke zneužití dítěte dojde mimo EU. Komise chce v rámci prevence také zajistit, aby byli pachatelé podrobeni léčbě přímo uzpůsobené jejich stavu a nedocházelo tak k recidivě. Návrh by měl zjednodušit boj proti těmto trestným činům novými prostředky. V oblasti trestní legislativy nabádá k zavedení přísných trestních postihů v celé EU za pohlavní zneužívání a vykořisťování. Postihy nových forem zneužívání, právě jako je grooming. Dále docílit soudního stíhání „sexuálních turistů“ v zemi původu, po jejich návratu ze zahraničí, kam vycestovali s cílem zneužívat děti. Pozornost věnuje také pachatelům, kteří by měli být posouzeni individuálně – ve smyslu uzpůsobit léčbu a zacházení s tímto pachatelem přímo uzpůsobenou jeho stavu tak, aby se primárně zabránilo recidivě. Pachatelům zakázat činnost předpokládající kontakt s dětmi, což by mělo platit nejen v zemi, ve které byli odsouzeni, ale v celé Evropské unii.

Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí (*child sex exploiters*) se od pachatelů pohlavního zneužívání odlišují mimo jiné právě v tom, že akt zneužití je realizován buď

---

¹² SOC/317- Ochrana dětí před cestujícími sexuálními delikventy. Evropská komise, Brusel 2009

¹³ Pozn.: tento termín je užit v citovaném dokumentu, předpokládáme, že se nemusí vždy jednat o osoby s diagnózou sexuální deviace (klinická kategorie „pedofilie“ více *Blatníková, Š.*, op. cit. sub. 1, str. 6)

¹⁴ Lákání dětí přes internet a jejich zneužívání, prohlížení dětské pornografie bez stahování souborů nebo vystavování dětí v sexuálních pozicích před webkamerami. Navazování přátelského vztahu s dítětem s cílem pohlavně jej zneužít.

prostřednictvím třetí osoby (tj. dalšího pachatele), nebo na základě „dohody“ s dítětem, které své sexuální služby poskytuje za úplatu.

Trestné činy týkající se sexuálního vykořisťování dětí zahrnují:

- a) donucování dítěte k prostituci nebo k účasti na pornografických dílech nebo kořistění prostřednictvím dítěte nebo jiné vykořisťování dítěte k takovým účelům;
- b) najímání dítěte k prostituci nebo k účasti na pornografických dílech;
- c) provádění sexuálních praktik s dítětem, pokud
  - je k nim použito nátlaku, síly nebo pohrůzek;
  - je dítěti za jeho účast na sexuálních praktikách placeno nebo mu jsou poskytovány jiné odměny nebo výhody nebo
  - dochází ke zneužití postavení důvěry, nadřazenosti nebo vlivu nad dítětem.

Dětská prostituce a obchodování s dětmi jsou v rámci kategorizace komerčního sexuálního zneužívání vydělovány jako samostatné kategorie. V této práci jsme se rozhodli, vzhledem k povaze problematiky a předmětu této studie, tyto kategorie spíše spojit. V následujícím textu tedy přinášíme informace o obchodování s lidmi (*human trafficking*), se zaměřením na oběti obchodování mladší osmnácti let, také na problematiku dětské prostituce a na její organizování, na pachatele (kuplíře, obchodníky a další osoby v roli pachatele) aj., v jedné společné kapitole. Problematika dětské pornografie je v tomto textu zmiňována pouze okrajově, nikoli kvůli menší závažnosti, ale z důvodu, že v našem výzkumném souboru nebyla zaznamenána kriminální aktivita, která by byla orgány činnými v trestním řízení hodnocena jako činnost organizované skupiny pachatelů nebo zločinného spolčení.

Obchodování s lidmi

Mezinárodní obchod s lidmi představuje velmi lukrativní kriminalitu a je „kontrolován“ skupinami, které splňují kritéria organizovaného zločinu. Obchodování s lidmi (ženami, dětmi i muži) je ale především porušování základních lidských práv obchodovaných osob, s cílem získat jejich vykořisťováním obchodní profit; nelegální obchod charakterizovaný „nizkým rizikem a vysokým ziskem“. Podle odhadů forem činností organizovaného zločinu na území České republiky v roce 2006 se obchod se ženami společně s organizováním prostituce objevuje v první desítce¹⁵.

Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména ženami a dětmi, kterým se doplňuje Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, obsahuje definici obchodování s lidmi jako: „*najímání, přeprava, transfer, přechovávání nebo přijetí osob dosažené hrozbou, použitím síly nebo jiných forem donucení, únosem, podvodem, uvedením v omyl nebo zneužitím moci či pozice bezbrannosti nebo předáním či přijetím plateb nebo výhod, a to za účelem získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou uskutečněné s cílem takové osoby zneužívat. Zneužíváním se mimo jiné rozumí využívání jiných osob k prostituci či jiným formám sexuálního zneužívání, nucená práce či služby, otroctví či praktiky podobné otroctví, útisk nebo odjímání orgánů*“. Jednotné definování pojmů je jednou ze základních premis koordinovaného, a tudíž účinného postupu mezinárodních společenství při potírání obchodu s lidmi. Význam mezinárodně uznávané definice spočívá v tom, že do termínu obchodování s lidmi byly zahrnuty všechny aspekty tohoto kriminálního jevu a jednotlivé signatářské státy se tohoto výčtu nezákonného jednání budou muset napříště držet i při provádění postihu jednotlivých jednání ve vnitrostátní úpravě. Protokol je totiž založen na zásadě, že jednání v něm uvedené každý stát definuje, stíhá i trestá podle vlastních zákonů.

---

¹⁵ Cejp, M.: Organizovaný zločin v ČR v roce 2006 v porovnání s vývojem v letech 1993-2005. In: Marešová, A. a kol.: Ročenka kriminality 2006. Praha: IKSP, 2007, str. 52.

Obchodování s lidmi představuje závažnou trestnou činnost, ke které se musí přistupovat jako k formě organizované trestné činnosti spojené s jinou závažnou trestnou činností a jako k jasné prioritě vymáhání práva. Vysoké zisky z vykořisťování pracovní síly nebo pohlavního vykořisťování jsou často předmětem praní špinavých peněz a mohou obchodníkům s lidmi umožnit páchat další trestnou činnost a získat hospodářskou, společenskou nebo dokonce politickou moc¹⁶ Strategii Evropské komise v boji proti obchodování s lidmi je docílit, aby se z trestné činnosti vyznačující se nízkým rizikem a vysokým ziskem (*high reward - low risk*) stala činnost vyznačující se vysokým rizikem a nízkým ziskem¹⁷.

Následující schéma (viz. Obrázek 2, str. 15) prezentuje tři charakteristiky, které utváří a definují obchodování s lidmi, a které bychom měli sledovat. První sloupec nám říká „Co“ bylo uskutečněno, jaká aktivita nebo skutek byl realizován – najímání, přeprava, převoz, přechovávání nebo o přijetí osob. Druhým znakem je způsob „jak to bylo provedeno“, např. za pomoci výhrůžky/hrozby, použitím síly nebo jiných forem donucení, za pomoci únosu, podvodu, uvedením v omyl nebo zneužitím moci či stavu bezbrannosti či zranitelnosti, pomocí předání nebo přijetí platby/výhody (za účelem získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou). Posledním momentem je důvod - „proč to bylo realizováno“, za jakým účelem. Klíčovými prvky obchodování jsou donucení, zneužití a podvedení.

Obrázek 2: Tři hlavní prvky pro obchodování s lidmi

Jsou zde některé společné znaky s ilegální migrací, ale tyto jevy nelze zaměňovat. Účelem pašování osob je nelegální překročení hranic, zatímco účelem obchodování je vykořisťování obchodované osoby.

¹⁶ Ekberg, G.: The Swedish Law That Prohibits the Purchase of Sexual Services. Violence Against Women, Vol. 10 No. 10 October 2004, str. 1187-1218.

¹⁷ viz. Trafficking in human beings for sexual exploitation : A Europol perspective <http://www.europol.eu.int/publications/SeriousCrimeOverviews/2004/THB.pdf>

Pašování (smuggling) i obchodování s lidmi (trafficking) představuje nelegální formy migrace. Odlišování těchto dvou forem do jisté míry umožňuje hlubší proniknutí do zkoumaných témat, protože právě způsob nebo forma, jak byla osoba „získána“ a následně „obchodována“, ve značné míře určuje její další osud. „Pašované“ osoby cestují dobrovolně, „obchodování“ jedinci sice mohou zahájit svoji cestu dobrovolně, také ale může dojít k jejich donucení nebo dokonce únosu. Pašování znamená organizaci či zprostředkování nelegálního vstupu vybraným osobám na území cílového státu a pro zprostředkovatele z nelegálního vstupu osob na území cílového státu plynou finanční nebo jiné materiální výhody. **Obchodování s lidmi** znamená nábor, dopravu, přemísťování lidí pomocí vyhrožování, s použitím síly nebo jiných forem donucení (únos, podvod, lhaní, zneužití bezbrannosti a zranitelnosti postavení druhého, uplácení nebo příslibení jiných výhod) za účelem dosažení souhlasu s jejich exploatací.

Obchodování s dětmi a dětská prostituce

Prodej nebo obchod s dětmi představuje jakoukoliv transakci, na jejímž základě je převedeno dítě jednou osobou nebo skupinou osob jiné osobě nebo skupině osob, a to za úplatu nebo za poskytnutí jiného plnění¹⁸. Trestnými činy spojenými s obchodováním s dětmi, zvláště nucením dětí k prostituci nebo zapojováním se do sexuálních praktik s dětskými prostitutky/prostitutkami, se již zabývala rámcová rozhodnutí Rady o boji proti obchodování s lidmi a potírání sexuálního vykořisťování dětí a dětské pornografie¹⁹

Dětskou prostitucí je myšleno zneužívání dítěte k sexuálním praktikám, kdy je dítěti za jeho účast placeno nebo mu jsou poskytovány či slibovány jiné odměny nebo výhody bez ohledu na to, zda je tato platba, slib nebo odměna poskytována dítěti či třetí osobě.

Text Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte a obchodování s dětmi, dětské prostituci a dětské pornografii se soustředil na zpřesnění definic tohoto jevu a jeho forem a definice „**obchodování s dětmi**“ byla upravena (rozšířena). Došlo k začlenění nesexuálních forem obchodu a vykořisťování.

Prodej dětí je tedy:

- 1) Nabízení, předávání či přijímání dítěte jakýmkoli prostředky za účelem:
  - a) sexuálního vykořisťování dítěte; b) převozu/odebrání orgánů dítěte za účelem zisku; c) zapojení dítěte do nucené práce;
- 2) Získávání souhlasu k adopci dítěte zprostředkovatelem za použití nepřijatelných prostředků v rozporu s platnými mezinárodněprávními dokumenty o adopci

Text Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte a obchodování s dětmi, dětské prostituci a dětské pornografii se soustředil na zpřesnění definic tohoto jevu a jeho forem. Byla upravena (rozšířena) definice „obchodování s dětmi“ a to začleněním nesexuálních forem tohoto obchodu a jeho nebezpečnosti (počínaje obchodem s dětmi za účelem ilegálního osvojení a konče únosy dětí pro získání jejich orgánů k transplantaci). Dítě znamená jakoukoliv osobu mladší osmnácti let. Jedná se o jakoukoliv transakci, na jejímž základě je dítě předáno jednou osobou nebo skupinou osob jiné osobě nebo skupině osob, a to za úplatu nebo poskytnutí jiného plnění. V souvislosti s prodejem/obchodem dětí jde o: nabízení, předávání či přijímání dítěte jakýmkoli prostředky za účelem: sexuálního vykořisťování dítěte; přenosu orgánů dítěte za účelem zisku; zapojení dítěte do nucené práce; získávání souhlasu k adopci dítěte zprostředkovatelem za použití nepřijatelných prostředků v rozporu s platnými mezinárodněprávními dokumenty o adopci²⁰

---

¹⁸ Zpráva expertní skupiny o obchodování s lidmi. Praha: IKSP Prameny, 2005.

¹⁹ Council framework Decision 2004/68/JHA of 22 December 2003 on combating the sexual exploitation of children and child pornography (OJ L 13), str. 44; Council Framework Decision of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings (OJ L 203).

²⁰ http://www.mvcr.cz/rs_atlantic/data/files/protokol.pdf Opční protokol,

Dětská prostituce představuje využívání dětí při sexuálních aktivitách za úplatu nebo za poskytnutí jiného plnění. Jinými slovy je „dětskou prostitucí“ myšleno zneužívání dítěte k sexuálním praktikám, kdy je dítěti za jeho účast placeno nebo mu jsou poskytovány či slibovány jiné odměny nebo výhody bez ohledu na to, zda je tato platba, slib nebo odměna poskytována dítěti či třetí osobě. Děti, které provozují prostituci, lze rozdělit do dvou základních skupin. První skupina provozuje prostituci tzv. „dobrovolně“ (*sex survival* = děti „přežijí díky sexu“).

Na otázku dobrovolnosti či nedobrovolnosti prostituce existují rozdílné názory. Mezinárodní nevládní organizace (Coalition Against Trafficking in Women) tvrdí, že „dobrovolná“ prostituce prakticky neexistuje, a že každá prostituce je nedobrovolná, přičemž jedinec je k ní donucen např. svojí svízelnou ekonomickou nebo sociální situací

Adolescenti ve věku 15 - 18 let tak řeší svou (někdy pouze z jejich pohledu) obtížnou ekonomickou situaci provozováním prostituce, kterou vnímají jako relativně snadný a nenáročný způsob vydělávání peněz, který jim zároveň umožňuje „svobodný“ způsob života. Často se jedná o děti, které jsou na útěku z dětských domovů, z výchovných ústavů nebo od svých nefunkčních (rozpadlých, problematických) primárních rodin. V těchto případech není také výjimkou, že nutnost vydělávat si prostitucí je spojena právě se závislostí (návykové látky, hazard, apod.). Druhou skupinu pak tvoří děti angažované v prostituci, které jsou nabízeny další osobou, jež z jejich prostituce kořistí.

Sexuální turismus

Jako prodej nebo obchod s dětmi je označovaná sexuální turistika či mobilita dětí. Dětská sexuální turistika (Child Sex Tourism - CST) je komerčním sexuálním vykořisťováním dětí osobami (muži nebo ženami), které cestují ze své vlastní země do jiné, s úmyslem dopustit se sexuálního zneužití dítěte. Středisko pro on-line ochranu dětí před vykořisťováním²¹ používá termín „cestující sexuální delikventi“ a označuje jím pachatele, kteří za účelem zneužívání dětí cestují do zahraničí. Veřejnost (v zemích, kde registr sexuálních pachatelů existuje) často předpokládá, že pokud někdo v zahraničí spáchá sexuální trestný čin, je tato osoba automaticky zapsána do rejstříku sexuálních delikventů. Ve většině zemí, kde dochází k tomuto typu vykořisťování dětí nejvíce, takové registry většinou neexistují a informace nejsou předávány dále nebo nařízení o ochraně osobních údajů neumožňuje jejich monitorování. Pojem sexuálního turismu vypovídá o sexuálním zneužívání dětí, ve kterých je pachatel jiné státní příslušnosti než oběť a týká se především dětské prostituce, dětské pornografie a obchodu s dětmi. V cizině je pojem spojován i se sexuálním zneužíváním bez komerčního prvku. Osoby, které mají v úmyslu sexuálně zneužít děti, většinou cestují do míst, o kterých se domnívají, že zde nebudou dopadeny. Často se jedná o lokality s nižší úrovní vzdělanosti, spíše venkovské regiony, kde se vyskytuje chudoba, příp. korupce, apatie a nedostatečné prosazování právních předpisů nebo vládních politik (v současné době se tím myslí oblasti Asie, Afriky).

Dětská pornografie

Před lety používala většina výrobců pornografie klasické fotografie a filmy, které bylo možné odhalit např. ve fotolaboratořích. Zaměstnanci pak při zjištění „nevhodného obsahu fotky“ mohli ihned kontaktovat příslušné úřady. Převážnou část této kriminality představuje dnes šíření a distribuce po Internetu, přičemž identifikace pachatele – šířitele dětské pornografie - v tomto

---

²¹ Organizace CEOP (Child Exploitation and Online Protection Centre)

prostředí je velice obtížná a náročná²². Samotný fakt, že existují nové technologie a jejich rostoucí sofistikovanost sama o sobě násilí ani zneužívání nevytváří, ale tím, že umožňuje pořizování obrazových záznamů (digitální kamery, fotoaparáty či mobilní telefony) např. on-line zneužívání dětí napomáhají.²³ Každé nové komunikační médium s sebou přináší určité obavy, co svým provozem může způsobit a tak nejen v představách, ale i v reálu Internet dává zneuživatelům zcela nové možnosti a rozměry pro jejich aktivity. Internetová kriminalita proti dětem byla definována jako jakékoli sexuální zneužívání dětí usnadněné počítačem, zahrnující on-line svádění/obtěžování (*grooming*) a dětskou pornografii.²⁴ Také v souvislosti se stránkami pro vytváření sociálních sítí (jako je např. facebook) se zvýšilo riziko, že bude člověk (mladší i starší 18 let) vytipován jako možný cíl pro budoucí zneužívání nebo sexuální obtěžování. Často je pornografie používána jako prostředek k ovládnutí oběti komerčního zneužívání (např. vykořisťovatel/obchodník natočí záběry, ve kterých lze oběť (dítě) jasně identifikovat, nahrávka či snímek pak slouží k nátlaku na oběť – pokud nevyhoví požadavkům, zašle snímek např. přátelům či rodičům). Ve spojení s organizováním prostituce a prodejem dětí pak může být takový materiál zneužit pro vydírání oběti.

Trestné činy týkající se dětské pornografie, bez ohledu na to, zda jsou realizovány prostřednictvím počítačové sítě, ať jde o produkci komerční nebo doma vyrobené, jsou:

- **výroba** dětské pornografie;
- **prodej, rozšiřování nebo další předávání** dětské pornografie;
- **nabízení nebo zpřístupňování** dětské pornografie;
- **pořizování nebo držení** dětské pornografie.

Dětská pornografie může vzniknout primárně jako koprodukt intrafamiliárního zneužívání dětí - tzv. domácí (nekomerční) dětská pornografie. Jeden z výzkumů realizovaných v USA uvádí, že tři čtvrtina obětí dětské pornografie žila v době pořízení záznamu doma (v rodině) oproti obětem dětské prostituce, která primárně zahrnuje děti „na útěku“ (nežijí v rodině). Mezi výrobci dětské pornografie se rozlišují pachatelé angažovaní v organizovaném zločinu, pedofilní osoby, sexuální turisté a rodinní příslušníci. Pokud se organizovaný zločin angažuje v oblasti dětské pornografie, zaměřuje se na objekty do 9 let věku. Tato věková skupina je pro organizované kriminální skupiny typická pouze u pornografie. Jinak se jejich aktivity zaměřují na starší děti²⁵.

Formy obchodování s dětmi

Důvody a účel, pro který je dítě obchodováno mohou být různé a vykořisťování tak může mít mnoho podob. U dětí - jako objektů směny - se využívá jejich „znevýhodněného“ postavení vůči dospělému pachateli, zranitelnosti²⁶ a jejich potřeby hledat možnosti pro život na lepší ekonomické nebo sociální úrovni.

Může jít o sexuální vykořisťování či zneužití jedince k nuceným pracem, k žebrání, páchání trestné činnosti, k nezákonné adopci, k otroctví/nevolnictví. Také sem patří sňatky z donucení,

---

²² Pozn.: často dochází k případům, kdy pachatel (občan ČR) umístí dětskou pornografii na zahraničních serverech (obvykle v zemích, které boji proti dětské pornografii nevěnují příliš velké úsilí), nebo naopak cizinec umísťuje dětskou pornografii na serverech v ČR (offshore).

²³ Blíže viz. literatura např.: Wolak, J., D. Finkelhor, Mitchell, K.: Child pornography possessors arrested in Internet-related crimes: Findings from the National Juvenile Online Victimization Survey. Washington: NCMEC 2005.

²⁴ Office for Victim of Crime: Internet crimes against children. Department of Justice: Washington 2001

²⁵ Estes, R.J., Weiner, N.A.: The Commercial Sexual Exploitation of Children in the U.S., Canada, and Mexico. National Institute of Justice, 1999. Philadelphia: University of Pennsylvania, School of Social Work, Center for the Study of Youth Policy, 2002 (www.sp2.upenn.edu/~restes/CSEC.htm)

²⁶ Vulnerabilita - snížená kapacita dítěte bránit se dalším rizikovým činitelům; zranitelnost nebo zvýšená citlivost; je také chápána jako komplexní vývojová charakteristika, která se může měnit v čase; jako protipól bývá uváděna resilience-odolnost.

nedobrovolná vojenská služba, odběr orgánů aj. (viz dále Obrázek 3, str. 20). Každou z těchto forem, můžeme také „umístit“ do různého prostředí. Místem sexuálního vykořisťování může být noční klub (bar), erotický salón, nevěstinec, soukromý byt, ulice, eskortní služba, pornografický sektor aj. Stejně tak může nucená práce být „nalezena“ na staveništi, zemědělství, průmyslu (továrny), domácí posluha, v restauracích (bary, hotely) nebo jako pouliční obchod, řemeslná živost aj.

Formy nebo varianty obchodu s dětmi mohou být následující:

- Sexuální vykořisťování – „klasická“ podoba obchodu s dětmi (nevěstince, masážní podniky, prostituční gangy, kluby, produkce pornografických materiálů).
- Nucená práce²⁷, tedy pracovní vykořisťování (zahr. odb. literatura v této souvislosti uvádí zneužití dětí k práci na plantážích, manipulace s chemikáliemi, k práci v domácnostech/jako posluha, malých továrnách, „sweet shops“ apod.). Často se jedná o tzv. dlužné otroctví - tedy situace, kdy rodina obdrží platbu předem a náklady a úrok jsou pak odečítány z výdělku dítěte v takových částkách, že je téměř nemožné dluh zaplatit nebo dítě vykoupit zpět. Děti tímto způsobem mohou být nuceny také k prostituci nebo k práci v nesexuální sféře. Otroctví je stav nebo poměr osoby, nad níž se vykonávají některé nebo všechny složky vlastnického práva; určitým lidem se upírá povaha osobní svobody a tak se stávají předmětem vlastnického práva.
- Žebrání – děti musí vydělávat peníze pro jiné žebráním nebo prodejem zboží na ulici. V některých případech je vykořisťovatelé mrzačí, aby vyvolávali lítost a sympatie a tím větší štědrost u těch, kteří jim almužnu poskytnou. Sem bychom mohli zařadit také „dětské zlodějčky“.
- Zneužití dětí v ozbrojených konfliktech. Některé z nich se přidávají k bojujícím složkám kvůli chudobě v regionu nebo v rodině. Jiné děti jsou násilně naverbovány a odvedeny. Jejich role v době válečných konfliktů je různá: poslové, nosiči, kuchaři, bojovníci i „manželky“, které poskytují sexuální služby.
- Ekonomické sňatky – ve vážné finanční situaci v rodině může být dívka považovaná za ekonomické břemeno a její sňatek je rodinnou strategií přežití. Existuje také narůstající poptávka starších mužů po mladé panně-nevěstě, zejména v místech s vysokým výskytem infekce HIV. Někdy jsou sňatky výsledkem dohod migrantů, kteří hledají manželky ze svého domovského regionu.
- Nezákonná adopce – svou roli hraje rostoucí poptávka po adopcích (child laundering).
- Obchod s lidskými orgány.
- Zneužívání dětí ve smyslu „reklamy a nalákání zákazníka“, kdy dětský objekt přitáhne pozornost.

Jinou možností pro kategorizaci obchodování s dětmi může být věk dítěte. Obchodování s dětmi do 12 let věku (dívky i chlapci) bývá za účelem žebrání, získání orgánů, adopce, prostituce, příp. pornografie. Obchodování náctiletých dívek se zpravidla realizuje za účelem sexuálního vykořisťování – tedy prodej dospívajících dívek do sféry trhu prostituce. Informace o formě či typu obchodování je významná např. pro pochopení trendů a postupů v obchodování s lidmi do dané země, přes tuto zemi a z dané země. Rovněž poskytuje údaj o postupech a aktivitách pachatelů.

---

²⁷ Nucenou prací se rozumí každá práce nebo služba, která je na komkoli vymáhána pod pohrůžkou jakéhokoli trestu a ke které se řečená osoba nenabídla dobrovolně. Pohrůžkou trestem je myšlen nejen trest ve smyslu trestně právním, ale jakákoliv hrozící újma na právech či výsadách (definice dle čl. 2 Úmluvy o nucené či povinné práci Mezinárodní organizace práce publikované pod c. 506/1990 Sb jako sdělení Ministerstva zdravotnictví).

Obrázek 3: Formy obchodu s dětmi

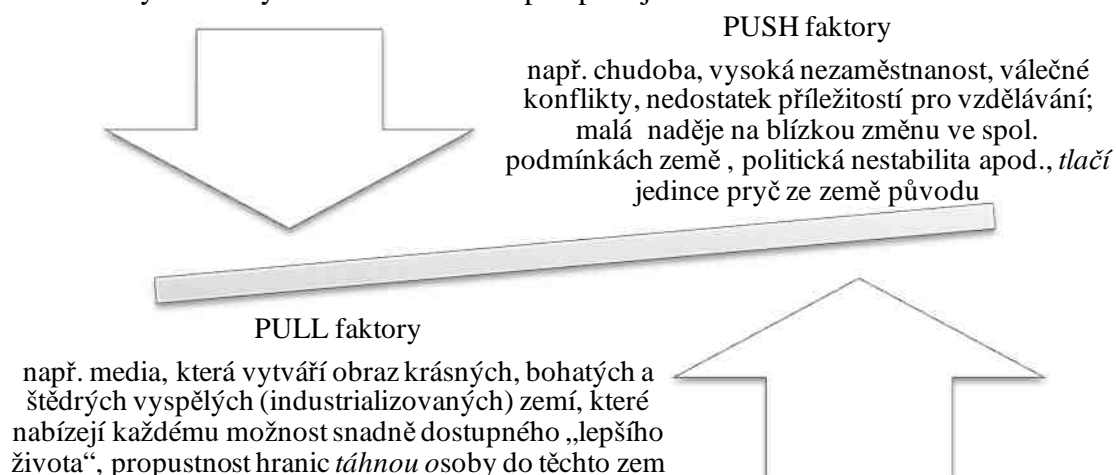
Formy obchodu s dětmi							
sexuální vykořisťování, dětská pornografie, dětská prostituce	nucená práce	žebření, drobná kriminalita	obchod s lids. orgány	nezákonná adopce (child laundering)	vojenská služba	ekonomické (nucené) sňatky, raná manželství	otroctví a nevolnictví

V našich podmínkách se zatím hovoří o obchodování s dětmi za účelem sexuálního vykořisťování, kuplířství (prostituce) nebo se prověřují případy podezření obchodování s dětmi v souvislosti s adopcí²⁸. Oficiální statistiky (dále v textu na str. 57) uvádí trestný čin obchodování s dětmi jako velmi ojedinělý – pouze jedna trestní věc řešená v letech 2006-2007.

Příčiny a faktory obchodu s lidmi (poptávka – nabídka)

Pro objasnění příčin a faktorů, které přispívají k obchodování mladých žen a dětí za účelem sexuálního vykořisťování, bývá použit také tzv. „push – pull model“, viz Obrázek 4²⁹, na str. 20). Jako příčiny obchodování s lidmi z hlediska oběti – neboli „push faktory“ - jsou zmiňovány především: chudoba, nedostatek přístupu ke vzdělání a informacím, vysoká míra nezaměstnanosti, nerovnost či hospodářská nestabilita. K důvodům obchodu s lidmi v cílových zemích (*pull factors*) je třeba poznamenat, že je poháněn poptávkou a obchodování za účelem komerčního sexu úzce souvisí s expanzí a rozrůzněním sexuálního zábavního průmyslu.

Obrázek 4: Dynamický model – činitele podporující obchod s lidmi

²⁸ Myslíková, L. (ed.): Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2009. OBP MVČR: Praha 2010.

²⁹ podle: Hodge, R.D., Lietz, C.A.: The International Sexual Trafficking of Woman and Children Affilia, vol. 22 no. 2, 2007, str. 163-174

Pojem "poptávka" po dětském sexu je citován snad v každé publikaci k tomuto tématu a je dobré jej vnímat jako souhrnnou kategorii různorodých motivů, modů operandi a aktérů. Zavádí se např. pojem „zákazníková psychická/psychologická připravenost koupit (a zaplatit) sexuální služby“.³⁰

Faktory ovlivňují obchodování s lidmi tak mohou být

- vysoká poptávka po levném, prodejném sexu a po levné pracovní síle,
- nerovnováha mezinárodních ekonomických vztahů,
- chudoba a politická nestabilita v zemích původu,
- někdy i silný tlak rodiny a sociálního okolí,
- vyšší tolerance k porušování lidských práv (především v zemích původu),
- nerovnoprávnost pohlaví (gender diskriminace, obecná tendence k nižšímu ohodnocení žen v pracovním procesu, špatný přístup ke vzdělání a pracovním příležitostem),
- posunutý systém hodnot ve společnosti, přílišná orientace na principy tržního chování,
- mýtus snadného a pokojného života v západních zemích,
- morální nedocenení vlastní osobnosti, neschopnost seberealizace,
- touha žen uniknout z nudného, neperspektivního životního stylu a sociální kontroly původního prostředí,
- nedostatečná informovanost veřejnosti i obětí, nedostatečné právní vědomí,
- existující mýty o obětech obchodování s lidmi (od postoje: „slušné dívce se to stát nemůže“ až po druhý extrémní názor: „může se to stát každé, nic proti tomu nemohu dělat, risknu to a vezmu nabízenou pracovní příležitost“),
- naivita žen při hledání dobře placené práce či životního partnera za účelem sňatku,
- podcenění zdravotního rizika spojeného s provozováním prostituce.

Obchodníci maximalizují své profity, mj. prostřednictvím novodobých otrokářských praktik a minimalizují náklady. Takové chování je pro zákazníky výhodné a dává jim větší svobodu v jejich chování a snižuje ceny. I když si zákazníci nejsou vědomi jejich počínání, nepřímo využívají výhody pramenící ze situace. Není však jednoznačné, zda by uživatelé služeb vykořisťovaných osob měli být kriminalizováni (samozřejmě myšleno u vykořisťovaných osob starších 18 let!). Je ovšem zřejmé, že v mnoha případech by potlačení poptávky snížilo i počet obchodovaných osob.

Na rozmachu obchodování s lidmi se podílí také tzv. institucionální rámec. Národní opatření proti obchodu s lidmi v zemích původu, transitních zemích i destinacích je velmi často nedostatečné či zcela chybí. Existuje-li, je neadekvátně podporováno; zaměření na odstraňování obchodu s lidmi je velmi zřídka národní prioritou. Nedostatky nalezneme na všech úrovních (nábor, transport, exploatace).

Průběh náboru nových obětí obchodování a vztah mezi obětí a kuplířem/obchodníkem

Strategií užívaných k náboru nových obětí komerčního sexuálního zneužití existuje řada a specifické způsoby se mohou lišit podle lokality, socioekonomické historie regionu, složení obyvatel apod. Znalost postupu a formy, jak byla oběť na začátku kontaktována a jak nábor probíhal, je cenným přínosem pro různé druhy preventivní činnosti, včetně informací o bezpečné migraci, a také pro pochopení toho, jak pachatelé trestného činu obchodování s lidmi (ať už jsou organizováni či nikoliv) pracují.

Je možné identifikovat čtyři obecné způsoby, pod které je většinu taktik možno podřadit:

---

³⁰ *The customer's psychological readiness to buy sexual services* (Mushakoji, K.: The anatomy of global Sex Industry. IMADR report, Palais des Nations, Geneva: 1999)

- Nabídka vzdělání nebo zaměstnání (jako číšnice, pomoc v domácnosti, modeling), nabídky sňatkových agentur jako nabídka a zprostředkování přístupu k lepšímu životu v jiné, bohatší, zemi. To se využívá především k rekrutování žen a dětí a někdy je označeno jako tzv. *skryté verbování*
- Příklad mnohem vyššího výdělku za výkon stejné práce v ekonomicky bohatších zemích. Příklad, že si oběti vydělají „velké peníze“. Tento způsob nábora je zaměřen na ženy bez závislosti na návykových látkách, které již v zemi svého původu prostituci provozují; osloveny tak jsou např. ženy pracující v night clubech. Tyto ženy vědí, jakou práci budou v jiné zemi provozovat, ale nevědí, v jakých (a za jakých) podmínkách budou k této práci nuceny. Někdy nazýváno jako tzv. *neutajované verbování*
- *Únos či odvláčení* se využívá u žen, které přistoupily a vstoupily na pracovní trh sexuálního průmyslu, ale např. nechtějí opustit svou zemi. Bývají uneseny spolu s dalšími, naprosto nic netušícími jedinci. Při přepravě těchto žen obchodníci většinou podplácí státní úředníky, aby od nich získali pasy a/nebo bezpečný přechod hranic. Tato varianta představuje méně častou strategii.
- Obchodníci sami vyhledávají rodiny nebo opatrovníky dětí a mladých žen, které žijí v chudobě (socioekonomicky nepodnětném prostředí) a snaží se od nich dívky nebo mladé ženy *koupit*. Rodině oběti nebo samotné budoucí oběti zdůrazňují, že takto získané peníze mohou použít na pomoc své rodině. Slibují, že tak dívka dostane příležitost vstoupit do lepšího života v bohatším státě. Je využívána vcelku zřídka.

Organizované skupiny pod „hlavičkou“ např. cestovní agentury, agentury zprostředkovávající zaměstnání v zahraničí či přímo jako zprostředkovatelé/fyzické osoby obvykle dívkám nabízejí „kompletní balíček“ pro cestu a zaměstnání v zahraničí (cizí identita, cestovní dokumenty). Velmi častým scénářem je pak následná situace „dlužního otroctví“, do které se oběti obchodu dostanou, nejsou schopny vydělat dostatek peněz na splacení a tak postupně propadají dál a dál do situace sex. zneužívání/vykořisťování (obchodníci využívají neznalost jazyka, nevědomost obětí, nejsou schopny si zjistit, zda-li už svůj dluh splatily, pokud to umí, bývají často převezeny do jiné země a dluh tak opět vznikne), jsou izolovány od svých rodin, cítí se zahanbeně, jsou úmyslně dezinformovány o svém postavení v dané zemi a o právním systému země, atd. Např. skupina vietnamských pachatelů, viz str. 90)

Některé způsoby najímání obětí je možné označit jako spíše neformální. Kontakt mezi obchodovanou osobou a náboráři je uskutečněn nejčastěji přes přátele, společné známé, popřípadě „z doslechu“. Velice často zprostředkuje kontakt někdo z rodiny oběti. Kontakt se uskutečňuje v místě bydliště oběti, v restauraci nebo v baru, hotelu, na diskotéce apod., ale také jen na ulici. Jako formální způsob je pak vnímán např. kontakt skrze agenturu (pracovní, seznamovací či sňatkovou, cestovní) nebo přes inzeráty zadané jednou osobou nebo přímo majiteli podniku, který poskytuje erotické služby (např. „dobře placená a atraktivní práce barmanky, tanečnice, hostesky, společnice apod.“). Dívky často podepisují s agenturami smlouvy, které jsou z právního hlediska nenapadnutelné a na to, jak je pak s obětí nakládáno v zahraničí, obsah smlouvy nemá žádný vliv.

Může probíhat „nábořem“ (osobním kontaktem, přes agenturu, prostřednictvím inzerátu) nebo nuceným vstupem do situace obchodované osoby (např. případ únosu/násilného odvláčení).

- Osobní kontakt: případy, kdy byly oběti kontaktovány jednotlivou osobou (tím, kdo byl pověřen nábořem, přičemž se mohlo jednat o osobu, kterou oběti dokonce mohly znát). Může se jednat i o neznámou osobu, která obětem nabízí „životní příležitost“, např. migraci, práci, studium/vzdělávání, cestování, sňatek, atd. Nábor může provádět i člen rodiny nebo přítel, který oběť o těchto možnostech informoval.
- Prostřednictvím inzerátu: jedná se o případy, kdy oběť hledala příležitost k migraci (práci, sňatku, studiu/vzdělávání atd.) a přečetla si inzerát v novinách, viděla reklamu v televizi nebo jiném médiu.

- Prostřednictvím agentury: pokud oběť kontaktovala agenturu (např. cestovní kancelář, pracovní agenturu, sňatková agentura) s cílem najít práci nebo příležitost k migraci.
- Únos/násilné odvedení: pokud byla oběť násilně odvedena (ať již někým známým či neznámým, příbuzným nebo cizím, s příslibem sňatku nebo bez něj).

Algoritmus „rekrutování“ oběti, prezentovaný sociologem Duongem³¹ ilustruje sice oblast vietnamského sex průmyslu, přesto je možné považovat jej do určité míry za model obecný. Identifikoval pět možných mechanismů, jak dochází k získání dětí k prostituci. 1. Děti jsou přesvědčovány svými přáteli nebo jinými lidmi z jejich okolí, kteří jsou často sami v roli prostituující osoby (*sex workers*), aby se nechaly zaměstnat na legálních pracovištích jako je např. kadeřnictví, krejčovství. Tyto osoby – v dané době v roli náborářů - mívají pro své jednání často dvojí motivaci. Ačkoli nábor vykonávají pro vlastní zisk (provize za získané dítě), domnívají se zároveň, že pro něj dělají dobrou věc, protože tak dítěti pomohou uniknout z chudoby a od těžké práce na poli, a protože sami vědí, že provozováním sexuálních služeb si mohou vydělat značný finanční obnos pro sebe i své rodiny. Autor studie uvádí, že v jeho výzkumu většina dětí, poté co odhalí pravdu – že nejde o práci v kadeřnictví, ale o poskytování sex služeb, opravdu souhlasí, hlavně kvůli slíbeným penězům. 2. Rodina dítěte (či dítě samotné) je oklamána přáteli nebo sousedy, kterým věří, že jejich dítěti najdou pracovní uplatnění (např. pomocné domácí práce), a jelikož jde o osoby ze sousedství či dokonce jejich přátele, dítě jim bez větších obav svěří, následně za něj obdrží zálohu v hotovosti. Rodiče dítěte tak většinou činí, aniž by si uvědomili/zjistili, k jaké práci je jejich potomek ve skutečnosti předurčen. Osoby, které se snaží dítě získat, sexuální služby většinou sami neprovozují, jsou pouze zprostředkovateli k náboru pro konkrétní nevěstince. Získané děti jsou pak zaměstnanci nevěstinců a/nebo svými kuplíři přinuceny k provozování sexuálních služeb. Někdy jsou děti oklamány nebo nuceny k sexuálním aktivitám i vlastními příbuznými, někdy dokonce přímo rodiči. 3. Dítě dobrovolně vstoupí do prostředí prostituce. 4. Dítě vstoupí do prostituce dobrovolně, z důvodu problémů své rodiny (chtějí tak pomoci své primární rodině, získat peníze na živobytí). 5. Dítě je tzv. dobrovolníkem v prostituci, vstoupí z důvodu „vlastních problémů“.

2. Organizovaný zločin – pohled kriminologie

Při definicích a vymezení organizovaného zločinu se např. zdůrazňují se charakteristické rysy organizovaných kriminálních skupin (jako je např. struktura a rodinné vztahy) nebo se pozornost zaměřuje na dynamiku trhu a tím na skutečnost, které z aktivit kriminálních organizací vzkvétají – kterým se daří a kterým již méně.³² Zdá se tak, že definice a popisy organizovaného zločinu se mění podle zkušeností výzkumných organizací i jednotlivců.³³

Není novinkou, že při definici se důraz klade spíše na slovo *organizovaný*, než na slovo *zločin*. Hagan pracuje s pojmem „Organizovaný Zločin“ (*Organized Crime*), kterým označuje kriminální organizace, jeho symptomem jsou organizované kriminální skupiny a termínem „organizovaný zločin/zločin, který je organizovaný“ popisuje aktivity, které vyžadují určitý stupeň organizovanosti mezi pachateli; hlavním rysem zde jsou aktivity.³⁴ Z toho vyplývá, že ne všichni organizovaný zločin (organizovanou kriminalitu) realizují skupiny Organizovaného Zločinu a zároveň, že spáchání zločinu, který je organizovaný z pachatelů a priori nevytvoří Organizovaný

³¹ Duong, L.: Children in Prostitution in Hanoi. ILO: Hanoi 2002.

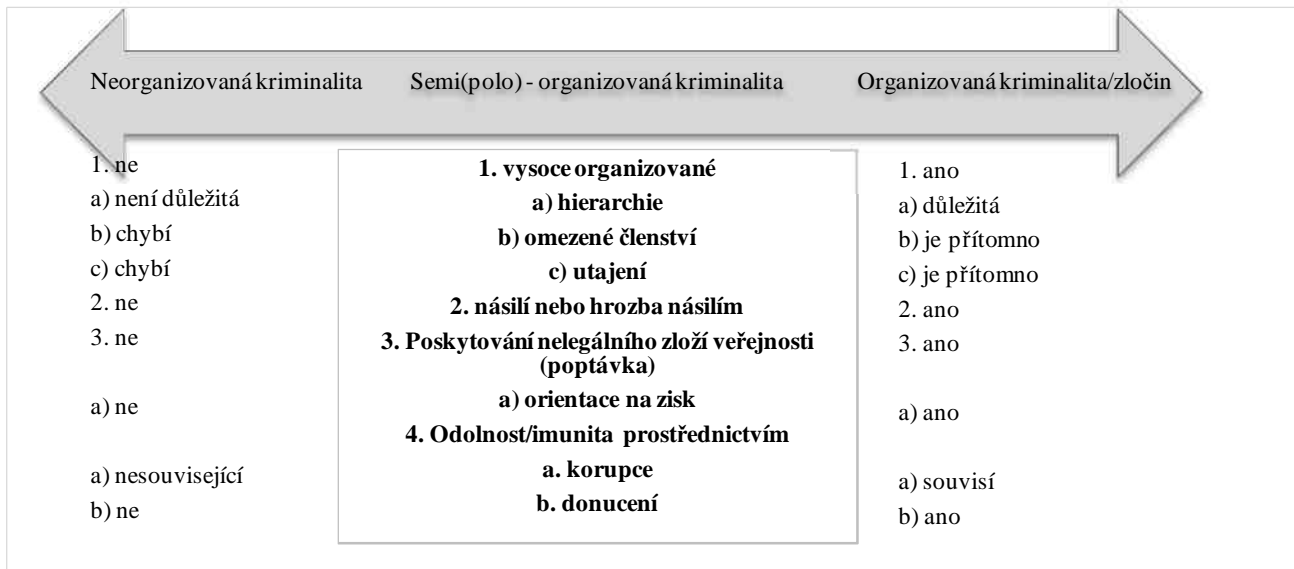
³² Morris, S.: Approaching Organised Crime: Where Are We Now and Where Are We Going? Trends and Issues in Crime and Criminal Justice series. No. 231 Australian Institute of Criminology 2002.

³³ Různá vymezení viz. např. Halstead, B.: The use of models in the analysis of organized crime and development of policy. Transnational Organized Crime, vol. 4, 1998, no. 1, str. 1–24. Definice pojmu „organizovaný zločin“ také na www.organized-crime.de/OCDEF1.htm

³⁴ Hagan, F.H.: Crime Types and Criminals. Sage Publications : London 2010, str.300

Zločin (kriminální organizaci).³⁵ Hagan dále uvádí, že aby bylo možné použít označení „organizovaný zločin“, kriminální aktivity (trestné činy) musí být spáchány organizovaně a organizovanou zločineckou skupinou. Organizované kriminální skupiny jsou tedy základem pro organizovaný zločin a mohou mít podobu centrálně a hierarchicky řízených skupin nebo může jít o volnější spojení, např. kriminální sítě. Schéma spojitosti organizovaného – neorganizovaného zločinu se znázorňuje následujícím způsobem (Obrázek 5, str. 24).

Obrázek 5: Kontinuum organizovaného zločinu

Kriminální organizace, jejíž existence vykazuje v průběhu času a napříč zločiny nepřetržitost a která systematicky používají násilí a korupci k podpoře svých kriminálních aktivit, se dopouští organizovaného zločinu. Takové kriminální organizace mají různou (odlišnou) „kapacitu“ či schopnost způsobit ekonomickou, fyzickou, psychologickou nebo společenskou škodu (*harm*). Čím větší je jejich schopnost škodit, tím větší je jejich nebezpečnost pro společnost.³⁶

Organizovaný zločin poskytuje zboží a služby, které nejsou legální, jsou regulované nebo jsou obtížně dostupné. Využívá lidských (skrytých) tužeb a slabostí, které jsou ovšem v kontrastu se stávajícím právním systémem, veřejnou morálkou apod.³⁷ Realizují aktivity, které jsou v dané společnosti nelegální, ale společností jsou žádané. Samozřejmě je zde předpoklad, že z takové aktivity pramení zisk. Zajišťují a nabízejí na trhu:

- 1) Nabídku a poskytnutí ilegálních **služeb**. Tyto činnosti představují pokus uspokojit veřejnou poptávku např. po hazardu, sexuálních službách, levné pracovní síle, převaděčství nebo jiných službách, které společnost legálně neumožňuje.
- 2) Nabídkou a poskytnutím ilegálního **zboží** se organizovaný zločin pokouší uspokojit veřejnou poptávku po produktech, které nemohou být získané legální cestou. Jako například drogy, doklady, cestovní pasy, víza, umělecké předměty (kradené zboží) nebo pornografii.
- 3) **Infiltrací do legitimních obchodů** je organizované kriminální skupině umožněno získat profit

Dosahování vysokých zisků je prioritním cílem. Sortiment „služeb“ a „zboží“ nabízený organizovaným zločinem je široký: zbraně, drogy, radioaktivní materiály, levná pracovní síla, napodobeniny světových značek, kradené automobily a jiné. Poskytuje služby: od vydírání přes

³⁵ Podrobněji: viz Hagan, F.E.: „Organized Crime“ and „organized crime“: Indeterminate Problems of Definition. Trends in Organized Crime, Vol. 9, No. 4, Summer 2006, str. 127-137.

³⁶ Finckenaue, J. Voronin, Y.A.: The Threat of Russian Organized Crime. June 2001, Issues in International Crime, NCJ 187085 (http://nw3c.org/research/site_files.cfm?mode=p)

³⁷ Finckenaue, J: Problems of Definition: What Is Organized Crime? Trends in Organized Crime, 3,2005, str. 63–83, (str. 67).

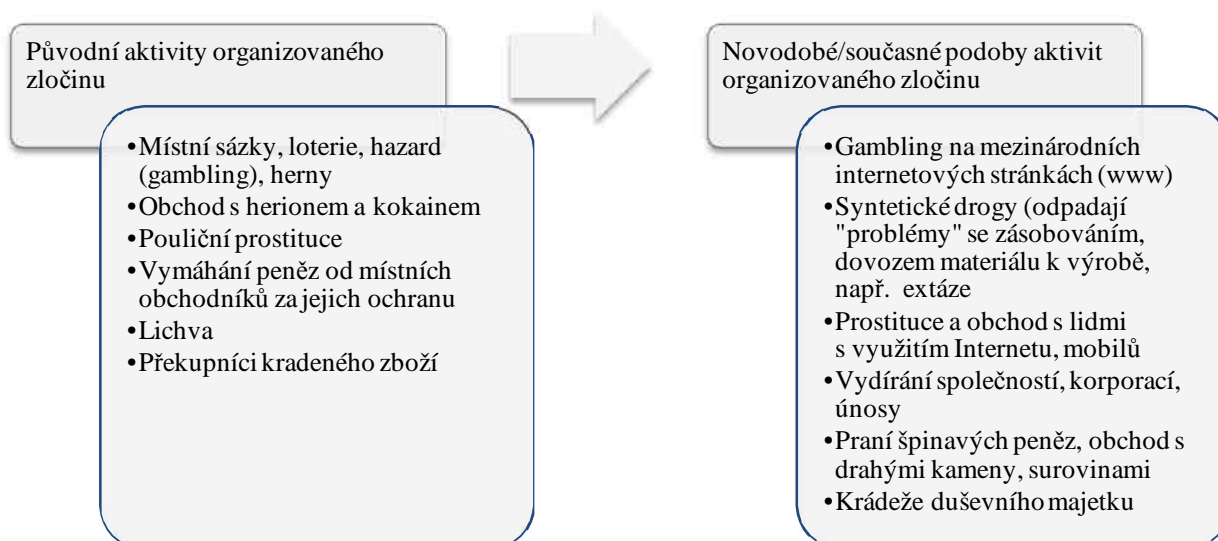
hazardní hry a prostituci, vývoz ekologicky závadného odpadu do třetích zemí, ilegální obchodní transakce, nájemné vraždy atd. Vždy se jedná o aktivity, které přinášejí vysoké zisky, bez ohledu na zákonnost.

Tabulka 3: Specifické trestné činy- organizovaný zločin organizovanou kriminalitu

Poskytnutí ilegálních služeb	Poskytnutí ilegálních věcí/produktů	Pronikání do legálních obchodů
<ul style="list-style-type: none"> • Komeracionalizované sexuální aktivity • Ilegální gambling • Obchodování s lidmi • Dodatkové služby: dumping (vývoz za nižší tržní cenu), nezákonné obchodování s chráněnými druhy zvířat, lidskými orgány, vraždy na objednávku 	<ul style="list-style-type: none"> • Obchod s narkotiky • Kradené zboží • Padělání (osobních dokumentů, softwaru, DVD, CD atd.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vydírání a racketeering • Praní špinavých peněz • Podvody (investiční podvody, phishing, pašování)

Ekonomický profit je pro organizovanou kriminální skupinu primárním cílem a proto své aktivity realizuje zejména proto, aby zvětšovali své zisky plynoucí zejména z nelegálního podnikání. Organizovaný zločin může mít oblast činnosti zaměřenou na aktivity: obchodu s narkotiky, obchodu s lidmi (včetně organizování prostituce nebo převaděčství), nelegálního obchodu se zbraněmi, zasahuje do oblasti finanční kriminality (tzn. praní špinavých peněz, pojišťovací podvody, podvodné konkursy, krácení daní, hazard nebo lichva), patří sem činnosti odpovídající násilné trestné činnosti (jako jsou vraždy, únosy, vydírání, loupežná přepadení), internetová (cyber), počítačová kriminalita, padělatelství (padělání peněz, dokumentů, dokladů), vymáhání tzv. výpalného (racketeering), aktivity korupce nebo infiltrace do legální sféry obchodu a podnikání aj. Je zřejmé, že organizovaný zločin v souladu s „posláním“ uspokojit poptávku po zboží a službách své aktivity přizpůsobuje tendencím (Obrázek 6³⁸).

Obrázek 6: Schéma - změny/posun v kriminálních aktivitách organizovaného zločinu

³⁸ zpracováno podle: Albanese, J.: Risk Assessment in Organized Crime. Journal of Contemporary Criminal Justice. 2008, str. 267

Kriminální skupiny jsou entitami spíše dynamickými než statickými a jako takové se mění společně s charakterem a rysy kriminálních aktů, které skupina realizuje. Mnozí autoři dospěli k názoru, že organizované kriminální skupiny jsou charakterizovány vysokou mírou flexibility a za důležité se zde považuje sledovat některé jejich znaky (viz. Obrázek 7, str. 26). Např. hodnocení hierarchie skupiny (ve skupině), která mj. určuje strukturu organizované zločinecké skupiny. Je přítomna v každé skupině a patří mezi nejdůležitější. Velikost skupiny je dána aktuálním počtem osob, které jsou zapojeny v různých subskupinkách. Komponenta nazvaná „přeshraniční operace“ uvádí počet zemí, ve kterých je skupina aktivní. Mapuje se také etnický³⁹ nebo sociální původ/background skupiny. Zjišťuje se úroveň /míra násilí užívaná skupinou (a jakou má násilí podobu). Schopnost korupce znamená ochotu skupiny používat ji k dosažení svých cílů. Politický vliv - zejména míra vlivu na lokální, regionální, státní či nadnárodní úrovni. Schopnost skupiny pronikat do legální ekonomiky a míra spolupráce s jinými organizovanými skupinami jsou dalšími body, které se při studiu organizovaných skupin sledují⁴⁰.

Mezi elementy, které utváří základní rámec organizovaného zločinu, řadí Finckenauer⁴¹ ideologii (resp. absenci ideologie), organizovanou hierarchii či strukturu organizace, kontinuitu aktivit, užití násilí, síly nebo hrozby násilím, omezené členství, ilegální podnikání, pronikání do legální ekonomiky a schopnost korupce.

Obrázek 7: Organizovaná kriminální skupina - komponenty

Organizovaný zločin - komponenty								
velikost	struktura	aktivity	přeshraniční charakter	identita	násilí	míra (schopnost) korupce	politický vliv	spolupráce

Při analýze organizovaného zločinu se využívají dvě základní metody: PEST (*Political, Economical, Social, Technical*), která je zaměřena na popis prostoru činnosti skupin a SWOT (*Strength, Weaknesses, Opportunitites, Threats*) zabývající se deskripcí vnitřních faktorů skupin organizovaného zločinu. V tomto pojetí se u organizovaného zločinu sleduje: struktura zločineckých skupin, mezinárodní dimenze (přesah) zločineckých skupin, používání násilí, využívání obchodních struktur a všeobecný vliv zločineckých skupin.

Kriminální skutky, které vykazují vysokou míru organizovanosti a komplexnosti a byly spáchané organizovanou kriminální skupinou, mohou být označeny jako „organizovaný zločin“. Samozřejmě se vyskytují velmi společensky nebezpečné - velmi dobře organizované - zločiny, které nebyly provedeny organizovanou kriminální skupinou a proto je není možné zařadit do kategorie organizovaného zločinu⁴² Finckenauer⁴³ uvádí, že samotný výčet kriminálních skutků

³⁹ Pozn: problematika etnicity je v souvislosti s organizovaným zločinem studována nejen jako „pouto“ či základ při tvorbě skupin, ale také jako tzv. etnické dědictví („*ethnic succession*“)

⁴⁰ Chatterjee, J.: The Changing Structure of Organized Crime Groups, Royal Canadian Mounted Police 2005, dostupné na http://www.rcmp-grc.gc.ca/ccaps/organized_crime_structure_e.htm

⁴¹ Finckenauer, J.O.: Problems of Definition: What Is Organized Crime?. Trends in Organized Crime, Vol. 8, No. 3, 2005, str. 63-83 (str. 65)

⁴² Tzn., že zde nebyla splněna podmínka časové kontinuity, nebývá použito korupční jednání a skutek(y) byl spáchán „ad hoc“ vzniklou skupinou pachatelů, tedy ne organizovanou zločineckou skupinou)

⁴³ Finckenauer, op. cit. sub.37, str.24

nám sám o sobě neříká, zda jde o součást organizovaného zločinu. Opět zdůrazňuje slovo „organizovaný“ a „zisk“ jako hlavní cíl, který mají aktéři organizovaného zločinu.

Dokument Hodnocení rizik organizovaného zločinu (známý jako OCTA - Organised Crime Threat Assessment) má za cíl sloužit jako vodítko pro stanovování priorit jednotlivých členských zemí Evropské unie v oblasti boje s organizovaným zločinem. Sleduje typy trestné činnosti jako je obchod s drogami, obchod s lidmi, padělání dokumentů, zboží a eur a praní špinavých peněz. Nezabývá se problematikou terorismu.

Modely organizovaného zločinu

Otázka, jak je uspořádaný organizovaný zločin, má pro mnohé klíčový charakter. Výzkumníci se pro odpověď zastávají např. u teorií organizace nebo analyzují sítě. Teorie organizace se soustřeďuje na analýzu empirických struktur skupiny a pro popis kriminálních struktur se používá koncept obchodní logistiky. Klíčovými pojmy jsou *utváření* (otázka vzniku kriminálních organizací řeší, jak jsou kriminální organizace utvářeny a strukturovány a jakým způsobem se pohybují v rámci ilegálního podnikání.), *vertikální či horizontální rozdělení*, *formát* (rozsah) a *vertikální integrace* atd. Analyzují se jednotlivá odvětví zločinu (např. pašování kradených aut) z hlediska rozdílných logistických aspektů. Používají se i analýzy trhu a chování organizací v rámci tržních transakcí.

Za novější přístup, který pomáhá objasnit organizovaný zločin, je považována analýza sítí. Přístup reflektuje určité změny, které nastaly v podobě organizovaného zločinu a předpokládá, že organizovaný zločin je produktem překrývajících se a vzájemně souvisejících (interagujících) sociálních vztahů a vazeb. Pracuje se s pojmem kriminálních sítí, který nahradil termín kriminální organizace.⁴⁴ Analýzu sítí prosazují pro deskripci např. Von Lampe⁴⁵ (p. 82) vidí přínos nejen pro popis, ale i pro analýzu organizovaného zločinu. V poslední době se při studiu organizovaného zločinu používají i tzv. modely, které ilustrují komplexitu jevu, umožňují lépe srovnávat a analyzovat data. Kausální modely se snaží zaměřit na příčinnost a závislost mezi jednotlivými proměnnými organizovaného zločinu. Na rozdíl od toho se analytické modely snaží nabídnout komplexní soubor vazeb mezi vybranými aspekty. Analytický model, jak jen představuje von Lampe⁴⁶, má podle něj dvě výhody: lépe odpovídá komplexitě a multidimenzionalitě struktur, jevů a procesů, které popisují organizovaný zločin a napomáhá i formulaci výzkumných otázek. Jeho model vytváří šest elementů, které jsou rozděleny do základní a podpůrné (environmentální) kategorie. V základní se objevují (1) aktéři, kteří spolupracují na rozumových (racionálních), neimpulsivních aktivitách; (2) struktury, které tyto aktéry propojují; (3) kriminální/zločinecké aktivity, na kterých se podílejí. Do podpůrné kategorie jsou pak zařazeny tři environmentální elementy, které ovlivňují organizovaný zločin, tedy: (4) společnost, (5) vláda/vládní politika a (6) stav veřejného mínění, resp. média.

---

⁴⁴ např. práce: *Finckenauer, J.O., Waring, E.J.*: Russian Mafia in America: Immigration, Culture, and Crime. Boston: Northeastern University Press, 1998, str. 10-17

⁴⁵ *von Lampe, K.*: The Interdisciplinary Dimensions of the Study of Organized Crime. Trends of Organized Crime, 3, 2006, str. 77-95.

⁴⁶ *Lampe von, K.*: The Use of Models in the Study of Organized Crime, 2003, str. 6; dostupné na <http://freenet-homepage.de/kvlampe/kvIECPRocmodels.pdf>

3. Pozice organizovaného zločinu v oblasti sexuálního vykořisťování

Obchodování s lidmi je jednou z nejvýnosnějších forem mezinárodního organizovaného zločinu, která přináší organizátorům profity srovnatelné se zisky z nelegálního obchodu s drogami či zbraněmi. Jedná se o celosvětový a velice závažný problém a i proto je obchod s lidmi např. dlouhodobou prioritou EUROPOLu v rámci boje proti organizovanému zločinu a zároveň je prioritou i tzv. „General Programme Security and Safeguarding Liberties“ společně s terorismem, obchodem s drogami atd.⁴⁷ Oproti zmíněným druhům trestné činnosti zde však hrozí daleko menší riziko, že pachatelé budou odhaleni a potrestáni. Využívají zde bezmocného postavení jejich obětí (z důvodu nelegálního pobytu na území cizího státu, neznalosti, závislosti, nerovného postavení apod). Oblíbenost této aktivity u organizovaného zločinu je dána mimo jiné také faktem, že na rozdíl např. od obchodu s narkotiky, která lze prodat a použít pouze jednou, ženy a děti, které jsou prodány k prostituci, vydělávají pro své kuplíře nepřetržitě a výdaje a náklady jsou pro kuplíře minimální. Často jsou i hrazené samotnou ženou, která nevidí jiný možný zdroj obživy. Finanční motivace pro pachatele je s minimálními riziky.

Zapojení organizovaného zločinu do aktivit na poli komerčního sexuálního vykořisťování představuje pouze další činnost prováděnou danou skupinou. Organizovaný obchod s lidmi je forma organizovaného zločinu, která se vyznačuje spojitostí s dalším kriminálním jednáním (např. prodej drog, organizovaná žebrota nebo kapesní krádeže), struktura jednotlivých skupin je stále pružnější a zapojení „specialistů“, kteří vykonávají konkrétní služby a kteří mohou stát mimo strukturu organizované skupiny, umožňuje organizované skupině rychle reagovat na potřeby trhu.⁴⁸ Spolupráce jednotlivých organizovaných skupin mezi sebou navzájem, která dovoluje rychlou reorganizaci nelegálních aktivit, bývá uváděna v zahraničních studiích. Také není ale výjimkou, že skupiny mezi sebou navzájem, zejména pokud nabízí obdobný produkt či službu – v našem případě např. prostituci dívek, vedou konkurenční boj.

Aronowitzová⁴⁹ uvádí, že existuje určitá vzájemná vazba mezi obchodovanou osobou a organizovanou kriminální skupinou, ve smyslu, že obchodované osoby jsou vhodnými adepty (či použitelnými) pro vytváření dalších sítí – nábor, další drobná trestná činnost, kontaktní síť apod.

Vzhledem k tomu, že jde většinou o organizovanou kriminalitu s mezinárodním prvkem, vytváří a využívají se možnosti mezinárodní spolupráce. Pachatelé z organizovaných zločineckých struktur se snaží veškeré zisky pocházející z této trestné činnosti převést do legálních forem podnikání (praní špinavých peněz) a následně se etablovat a legalizovat své postavení, což znamená značné bezpečnostní riziko pro demokratickou společnost obecně. Dalšími alarmujícími společenskými hrozbami, které z obchodu s lidmi vyplývají, je zejména destabilizace demografické situace a pracovního trhu ve zdrojových zemích, kde dochází k nenapravitelným ztrátám lidských zdrojů, ohrožení veřejného zdraví a rozpad společenských vazeb. Pachatelům také nahrává skutečnost, že prostituce je v mnoha zemích legální či „pololegální“. A tam, kde legální není, jsou tresty většinou nízké a často směřují postihy místo na pachatele (zneužívající a kuplíře), na oběti.

Obchodování s dětmi bývá velmi často součástí aktivit organizovaného zločinu, organizovaných kriminálních skupin, které se zabývají přípravou, plánováním, řízením nebo kontrolou kriminálních aktivit v různých státech. Organizované kriminální skupiny obecně „nepracují“ s dětmi mladšími 9 let. Příčinou přirozeně nejsou morální důvody pachatelů, ale fakt, že komunikace, kontakt a „práce“ s malými dětmi je pro ně „moc složitá a moc riskantní“ (*too hot*). Velmi malé děti v tomto typu organizovaných kriminálních aktivit slouží jako objekty pornografie;

---

⁴⁷ Establishing a framework programme on “Security and Safeguarding Liberties” for the period 2007-2013, COM (2005)

⁴⁸ Macháčková, R., Trávníčková, I.: Obchodování se ženami v českém kontextu. Kriminalistika, č. 4, MVČR 2002.

⁴⁹ Aronowitz, A.A.: Smuggling and Trafficking in human beings: The phenomenon, the markets that drive it and the organisations that promote it. European Journal on Criminal Policy and Research. Vol. 9, No. 2, 2001, str. 163-195

vyžívání dětí mladších 10-ti let k prostituci je dle zahraničních výzkumů výjimečné, ačkoli takové případy byly zmiňovány v médiích ve světě, ale i u nás.

Kategorizace kriminálních skupin – obchodování s lidmi

Odlišnosti z pohledu fungování a struktury (hierarchie) jednotlivých skupin představuje následující část o kategoriích, dělení a typologiích skupiny. Obchodování s lidmi může být realizováno na úrovni neformálních, „spontánních“ a tzv. nestrukturovaných kontaktů, ale také na úrovni vysoce organizované mezinárodní kriminální sítě.

Menší skupiny pachatelů-obchodníků mohou být tvořeny členy rodiny (rodinné sítě) nebo mohou být členové skupiny propojeni společným etnickým (příp. sociálním) základem. Rozsáhlé kriminální sítě mohou spíše fungovat mezinárodně a dohlíží/kontrolují celou operaci - od náboru obětí, až po vykořisťování. Různé kriminální skupiny mají různou vnitřní strukturu. Podle toho, jak jsou skupiny organizačně uspořádány, může nabídnout vyšetřovatelům návod, jak mohou být jejich činnosti sledované. Tedy, dle struktury skupiny je možné odvodit, o jakou trestnou činnost se jedná. Například se uvádí, že čím více je skupina hierarchicky organizovaná, tím je větší pravděpodobnost, že se skupina také zabývá násilnou trestnou činností a násilí používá jako základní aktivitu v činnostech. Také taková vyšší strukturální přísnost koreluje s vyšším sklonem ke korupci a s přeshraničními aktivitami⁵⁰. Sledování hierarchie ve skupině sice neposkytne okamžitou odpověď na otázku, jaké aktivity skupiny provozuje, ale do určité míry nám poskytne návod a relativně užitečného průvodce v tom, jak tyto aktivity mohou být vysledované či odhalené.

Skupiny zaměřené na obchod s lidmi - „zločinné/kriminální podniky“

Uvádíme pět základních modelů (viz

1. Standardní hierarchie organizované kriminální skupiny

První, a pravděpodobně nejznámější je struktura označená jako "standardní hierarchie, také jako přísná či rigidní forma hierarchie skupiny. Představuje velmi běžnou formu organizovaných kriminálních skupin, která je charakteristická jedním vedoucím ve skupině a relativně jasně definovanou hierarchií podřazenou do několika buněk. Systém vnitřní disciplíny má striktní podobu a přítomná je silná sociální nebo etnická identita (viz Obrázek 8, první vlevo).

Objevuje se v kriminálních skupinách z východní Evropy a u skupin z Číny. Charakteristickými elementy jsou:

- jeden vůdce (šéf)
- jasně ohraničená hierarchie
- pevný systém vnitřní disciplíny
- skupina má své „jméno“/název, pod kterým je známá
- často zde tvoří background silná sociální nebo etnická identita
- násilí představuje podstatný prvek jejich aktivit
- často mají vliv nebo kontrolu nad územím (oblastí)

, str. 30) reprezentujících strukturu organizovaných kriminálních skupin, které je možno aplikovat na obchodování s lidmi a organizování kuplířství. Víceúrovňové modely mapující strukturu kriminální skupiny, která je zaměřena na obchod s lidmi a která funguje jako „zločinný podnik“. Chatterjeeová⁵¹ v souvislosti se studií čtyřiceti vybraných organizovaných skupin ze

---

⁵⁰ Results of a Pilot Study of Forty Selected Organized Crime Groups in Sixteen Countries, UNODC 2002, dostupné na www.unodc.org/pdf/crime/publications/Pilot_survey.pdf

⁵¹ Chatterjee, J., op. cit. pub. 40, str. 26

šestnácti zemí, nabídla pět klíčových modelů struktur organizovaných kriminálních skupin. V následujícím textu se o nich krátce zmíníme.

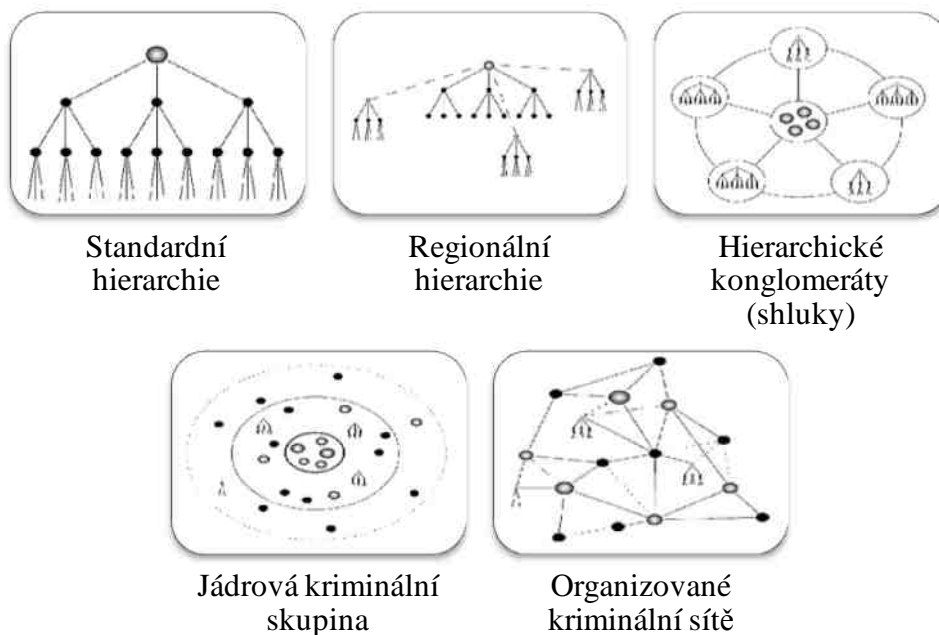
1. Standardní hierarchie organizované kriminální skupiny

První, a pravděpodobně nejznámější je struktura označená jako "standardní hierarchie, také jako přísná či rigidní forma hierarchie skupiny. Představuje velmi běžnou formu organizovaných kriminálních skupin, která je charakteristická jedním vedoucím ve skupině a relativně jasně definovanou hierarchií podřazenou do několika buněk. Systém vnitřní disciplíny má striktní podobu a přítomná je silná sociální nebo etnická identita (viz Obrázek 8, první vlevo).

Objevuje se v kriminálních skupinách z východní Evropy a u skupin z Číny. Charakteristickými elementy jsou:

- jeden vůdce (šéf)
- jasně ohraničená hierarchie
- pevný systém vnitřní disciplíny
- skupina má své „jméno“/název, pod kterým je známá
- často zde tvoří background silná sociální nebo etnická identita
- násilí představuje podstatný prvek jejich aktivit
- často mají vliv nebo kontrolu nad územím (oblastí)

Obrázek 8: Typologie organizovaných kriminálních skupin

2. Regionální hierarchie

Přenesení kompetencí představuje v tomto hierarchickém řetězci řízení charakteristický prvek. Často se jedná o oblastní subskupinky s jejich vlastní hierarchií a stupněm autonomie nad vlastním fungováním. V „přeneseném“ či také regionálním systému řízení jde také o organizovanou kriminální skupinu s relativně striktní linií centrálního velení, je zde určitá míra autonomie. Regionální organizace jsou pod kontrolou hlavní (centrální) skupiny. Klasickým zástupcem tohoto typu jsou italská – mafiánská -seskupení, ale také organizované kriminální skupiny z Albánie, Ruska, Japonska nebo moto-gangy v Austrálii. Regionální hierarchie se vyznačuje:

- Jeden vůdce
- Hierarchická linie příkazů - řetězec řízení vede z jednoho centra
- Na regionální úrovni určitý stupeň autonomie
- zabývají se různými druhy kriminálních aktivit

- Násilí je nezbytné pro jejich aktivity
- Často mají silnou sociální nebo etnickou identitu.

3. Hierarchické konglomeráty (shluky)

Skupinová hierarchie (Obrázek 8, str. 30) představuje společenství organizovaných kriminálních skupin s řídicím nebo kontrolním tělesem. Skupiny mohou mít samy o sobě rozmanitou strukturu, ovšem obecně je lze podřadit pod standardní hierarchie (hierarchický konglomerát)

- skládá se z několika skupin
- formace je silně spojena sociálním či historickým kontextem
- relativně ojedinělé seskupení

4. Jádrové kriminální skupiny

Jádrové skupiny (Obrázek 8) se skládají z malého počtu jedinců, kteří utvářejí relativně těsné a strukturované skupiny k realizaci kriminálních aktivit. Kolem těchto jádrových skupin může být celá řada přidružených členů nebo sítí, které jsou využívány podle potřeby a v závislosti na povaze aktuálně realizované kriminální aktivity. Skládají se z aktivních jedinců horizontálně uspořádaných; obklopena volnou sítí pachatelů. Pevně organizováno, málo strukturováno. Malá velikost skupiny podporuje vnitřní disciplínu, jen výjimečně zde najdeme sociální nebo etnickou identitu.

5. Organizované kriminální sítě

Pravděpodobně nejběžnějším typem organizované kriminální skupiny v dnešní době je kriminální síť (Obrázek 8). Organizované kriminální sítě⁵² jsou definovány aktivitami tzv. klíčových jedinců, kteří provozují ilegální byznys v často se měnících aliancích. Takoví jednotlivci nemusí sami sebe považovat za členy kriminální skupiny a nemusí být považováni za členy organizované zločinecké skupiny ani okolím. Nicméně se spolupodílí se na řadě kriminálních projektů. Kriminální sítě jsou definované klíčové aktivity specialistů, kteří často mění spojenectví a jejichž role je určená schopnostmi a kapitálem, kteří do seskupení mohou přinést.

- Je definována činností specialistů/klíčových jedinců; pozice a významnost v síti je determinovaná dovednostmi a kontakty.
- Oddanost, věrnost, loajalita jedinců a vazby mezi členy jsou zde důležitější než sociální nebo etnická identita.
- Době trvání sítí je dána kriminálními plány skupiny; po odchodu klíčových jedinců se síť „reformuje“

Jiný způsob dělení organizovaných skupin nabízí americká studie zaměřená na problematiku komerčního sexuálního vykořisťování dětí⁵². Obchodníky s dětmi (Tabulka 4) dělí na amatérské obchodníky, kteří zastávají kategorii spíše málopočetných skupin, případně jednotlivců, kteří se případně orientují pouze na určitý typ kriminální aktivity (např. na transport). Malé skupiny pachatelů vykazují již vyšší stupeň komplexnosti, ale nedosahují „kvality“ mezinárodních kriminálních sítí, kde je významný i mezinárodní aspekt.

---

⁵² Report from the U. S. Mid-Term Review on the CSEC in America <http://www.sharedhope.org/csecmtrusa/csec.asp>

Tabulka 4: Kategorie pachatelů - obchod s dětmi

Amatérští obchodníci
<ul style="list-style-type: none">
•Jde o „příležitostné obchodníky“ či "drobné specialisty",kteří vykonávají jednotlivé služby (např. transport přes hranice, vyhledání zájemců v destinacích/cílové zemi nebo za provizi převezou oběti přes hranice ve svých autech).
Malé skupiny organizovaných krimi pachatelů
<ul style="list-style-type: none">
•Skupiny specializující se na převádění dětí z jedné země do jiné, přičemž využívají dobře známé cesty a vyšší stupeň specializace než předchozí kategorie, jejich způsob činnosti je však méně profesionální a komplexní než u mezinárodních sítí.
Mezinárodní kriminální sítě obchodníků
<ul style="list-style-type: none">
•Jsou schopny zajistit uspokojení celého spektra potřeb převážených osob, zahrnujících obstarání falešných nebo pravých (ukradené nebo pozměněné) dokumentů, zajištění ubytování a pomoc v tranzitních zemích. Hlavní charakteristikou těchto sítí je flexibilita v reakcích na nové, nepředvídané situace, a to proto, že jejich členové se nacházejí podél daných obchodních cest. Cesty, které užívají jsou často dobře testovány jinými transnacionálními kriminálními aktivitami, jako je např. pašování drog

Kriminální skupiny - obchodní společnosti

Popsat organizované kriminální skupiny zabývající se obchodem s lidmi můžeme zkusit také „tržním“ pohledem. Nahlízet na ně a studovat je jako obchodní podniky, firmy či společnosti (podobná struktura, dělba práce a rolí a zisk je primárním cílem). Analýzu určenou k diskusi v tomto úhlu pohledu nabízí Shelleyová⁵³. Pět modelů se věnuje obchodním činnostem, které se věnují najímání žen, dětí a mužů, kteří mají být obchodováni (nebo pašováni). Jednotlivé modely „společností“ spojuje s určitou národní skupinou, která odráží historické i sociální vlivy dané oblasti (vlivy zeměpisné či historické a tržní síly v zemi). Typy se nehodí na každou kriminální skupinu, ale poskytuje další způsob jak třídit a nahlízet na aktivitu kriminálních skupin. Nabízí to možnost proniknout do jejich pracovních postupů a naději nalézt způsob, kterým mohou být zastaveny.

- 1) Model přírodních zdrojů se zaměřuje na najímání žen a jejich prodej dalším osobám (prostředníkům), kteří je doručí na trh. Oběti jsou prodány jako snadno dostupná „přírodní surovina“, jako například dřevo nebo kožešina; „zboží s rychlým obratem“. Zisk je dán aktuální spotřebou, pachatelé nemají zájem o dlouhodobé zisky. Aktivita skupiny je tedy zaměřena na krátkodobé zisky a je možné očekávat závažné tr. činy (násilí) proti obětem. Převládající model ve východní Evropě a střední Asie, postsovětský organizovaný zločin.
- 2) Model obchodu a rozvoje neboli obchodní a rozvojový model je charakteristický zejména pro oblasti východní Asie. Funguje jako plně integrovaný business, od začátku až do konce. Skupina má kontrolu nad aktivitami náborem obětí, až po jejich vykořisťování. Počítá se s vysokými a dlouhodobými zisky. Dají se očekávat méně závažné činy proti obětem, protože obchodníci jsou motivováni dlouhodobým ziskem z obětí (často mají spojení s rodinami obětí).
- 3) Typ supermarketu popisuje model charakterizovaný nízkou cenou „za kus“ a velkým obratem zboží. Převládá v centrální a Severní Americe (obchodní cesta překupníků osob USA-Mexiko). Tedy: malé náklady, vysoký zisk - své zisky maximalizují velkým počtem obětí,

⁵³ Shelley,L.I.: Trafficking in Women: The business Model Approach. Brown Journal of International Affairs.vol X, , 2003, str. 119-131

- kteře poskytuji za nízké ceny. Model může existovat tam, kde je velká „zásoba“ a kde existuje poptávka po zboží či službě. Pachatelé často využívají zranitelnosti oběti (např. nábor mladých dívek bez domova). Odhalení takových aktivit je poměrně obtížné, protože obchodování s lidmi je skryto v nelegální migraci. Počítá se zde s existencí vyšší míry korupce (ve smyslu propojení státní správy (úředníci na hranicích (a org. zločinu). Dají se očekávat závažné tr. činy proti obětem (jednotlivá oběť obchodování pro obchodníka představuje „malý zisk“, pro obchodníky je ziskem kvantita obětí, né jedinec).
- 4) Model „podnikatele-násilníka“ převládá na Balkáně. Charakteristický je velkým počtem prodaných žen; kontrola nad oběti je zde od náboru až po vykořisťování. Skupiny oportunně využívají nestabilitu a občanské konflikty v zemích původu, opět je zde výrazné použití korupce. Obvykle skupiny převezmou existující trhy násilím, proti místním a zavedeným kriminálním skupinám. Vysoké zisky z těchto aktivit jsou užívány k financování jiných nelegálních aktivit, příp. jsou investovány do legálních obchodů. Lze očekávat až velmi závažné násilí proti obětem.
  - 5) Tradiční otrokářství s moderní technologií (Africký trh). V tomto modelu představuje obchodování s lidmi jen část z aktivit kriminální skupiny. Zkombinovaly se zde moderní způsoby dopravy s tradičním modelem otrokářství. Využívá se psychologického, stejně jako fyzického nátlaku. Oběti jsou vykořisťovány zejména na nucené práce, pracují v nebezpečných podmínkách (velké riziko úrazů). Pro obchodníky tento model skýtá významné finanční zdroje, příležitostně jsou finance poskytnuty členům rodiny obětí. Velká část ze zisku se vrací zpět do ostatních nelegálních aktivit organizované kriminální skupiny.

Pachatelé v organizované (zločinecké) skupině

(postavení pachatele podle jeho role v hierarchii skupiny)

Různým pohledům na osobu a osobnost pachatel komerčního sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání se věnuje předchozí studie IKSP⁵⁴, na kterou odkazujeme. V této práci představíme některé přístupy k členění pachatelů angažovaných v organizovaném zločinu, organizovaných skupinách v oblasti sexuálního vykořisťování. Obrázek, který prezentují média - často jako „typického pachatele“ - zobrazuje muže středního věku, který je pro oběť osobou neznámou, oklame ji a prodá ji za účelem prostituce. Ve skutečnosti se ale pachatelé v tomto typu kriminálního jednání velmi výrazně liší. Rizikem takového obrazu může být, že potenciální oběti jsou pak méně obezřetné při kontaktu s osobami/pachateli, kteří se neshodují se stereotypem „obchodníka s lidmi“, který znají např. z televize.⁵⁵

Podíl organizovaného zločinu na kriminálním jednání, které spadá pod obchodování s lidmi, je jednoznačně významný a často se v této souvislosti studuje jedna z charakteristik mapující strukturu, hierarchii či postavení pachatele ve skupině. Pokusíme se heslovitě nabídnout možné kategorizace.

Role pachatele v řetězci obchodování s lidmi, role podle dělby práce

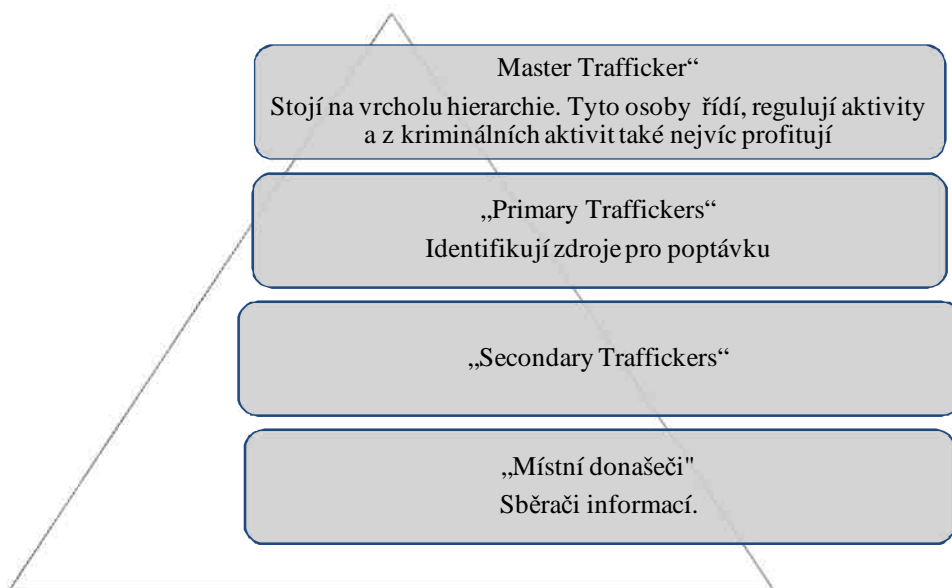
---

⁵⁴ Blatníková, Š., op. cit. pub.1, str. 6

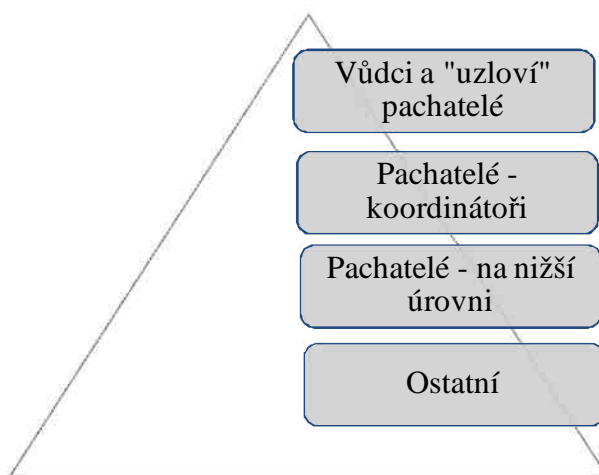
⁵⁵ Surtees R.: Trafficking and Traffickers in Southern and Eastern Europe : Considering the other side of Human Trafficking. European Journal of Criminology, No.1, vol. 5,2008, str. 39-68

Pozice či postavení pachatele v hierarchii skupiny může obecně nabývat následující polohy (viz. Obrázek 10, str. 34). Vůdci skupiny neboli „uzloví/klíčové“ pachatelé mají ve skupině exekutivní funkci, rozdělují a vydávají příkazy spolupachatelům a jsou určujícím prvkem pro celkovou dynamiku skupiny. Koordinátoři plánují a řídí konkrétní kriminální aktivity, např. mají na starosti organizaci transportu obchodovaných osob nebo ilegálního zboží, úkolují dopravce apod. Pachatelé stojící na nižších pozicích (*lower-lever suspects*) vykonávají konkrétní trestné činy a jsou

Obrázek 10: Postavení pachatele podle jeho role v hierarchii skupiny

Obrázek 9: Pozice pachatele v kriminální skupině

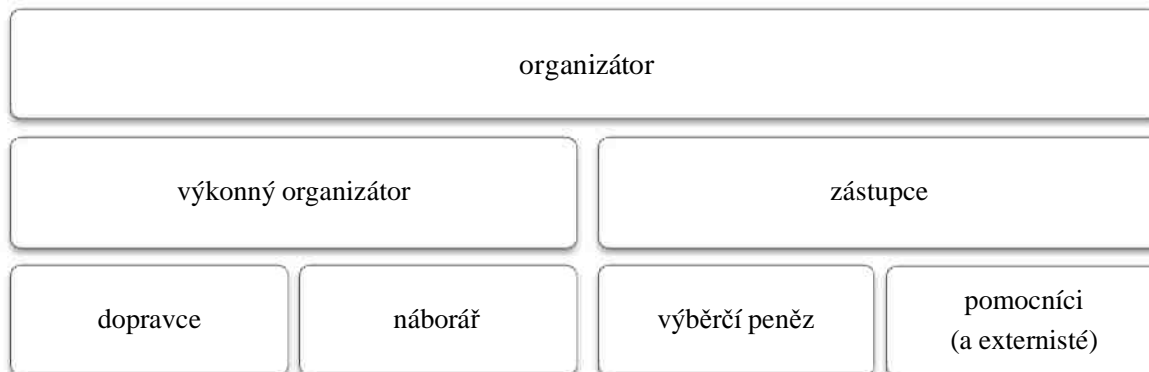

poměrně snadno nahraditelní; např. zajišťují transport jako řidiči. Na spodní úrovni hierarchické pyramidy stojí „ostatní spolupachatelé“, což mohou být např. facilitátoři odpovědní za specifické logistické (zaměřují se na proces, který vede k dosažení cíle skupiny; organizační zabezpečení akce) nebo technické, technologické postupy. Mohou to být zaměstnanci směnárny, bankéři, finanční a právní poradci, padělatelé dokumentů atd. Obdobné členění nabízí Monziniová (viz Obrázek 9)⁵⁶.

⁵⁶ Zpracováno podle: Monzini, P.: Trafficking in Women and Girls and the Involvement of Organized Crime. Annual Conference of the European Society of Criminology, 2002

V oblasti kuplířství se nejčastěji mluví o organizátorovi, příp. o tzv. výkonném organizátorovi (má na starosti organizaci prostituce); Tabulka 5, str. 35. Své místo zde má „zástupce“ ať již hlavního nebo výkonného organizátora a spodní vrstvy v hierarchii představuje tzv. výkonná složka, tedy náboráři, dopravci, výběřčí a pomocníci apod.

Tabulka 5: Role pachatelů podle hierarchie ve skupině

Znalost toho, jako roli pachatel v řetězci zaujímá, může pomoci při zkoumání struktury různých zločineckých seskupení. Role pachatele v organizované skupině či pozice v procesu obchodování osob uvedená samotným podezřelým/odsouzeným pachatelem je možné doplnit informací shromážděnou v průběhu vyšetřování; příp. na základě sdělení oběti je také možné vysledovat pozici/roli pachatele v procesu obchodování. Shromažďování takových údajů může pomoci zjistit, zda byla odhalena a trestně stíhána celá kriminální síť nebo zda se vyšetřování zaměřuje na pachatele trestných činů na „okraji“. Také může poskytnout určité profily osob s různými rolami v rámci řetězce obchodování s lidmi, přičemž každý pachatel může mít v rámci řetězce obchodování více než jednu roli.

Obrázek 11: Role pachatele v procesu obchodování

Ve schématu (Obrázek 11, str. 35) jsou heslovitě uvedeny role pachatelů, které se mohou v procesu obchodování objevit.

- Šéf zaujímá vedoucí pozici v řetězci a má celkový dohled nad obchodováním, má z něho většinou největší prospěch. Může se aktivně podílet na jednom z výše uvedených úkolů, ale může také na tyto aktivity pouze dohlížet nebo je organizovat, financovat nebo nasměrovat. Z 95% jsou obchodníky muži, žena jako obchodník bude mít pravděpodobně minimálně jednoho

komplíce, který bude leaderem skupiny. V našem nás výzkumném souboru byla z devatenácti skupin pouze jedna vedená ženou (viz str. 96), v zahraničí existují kartely vedené pouze ženami.

- *Tipař (scout)* je osoba, která vyhledává ženy a dívky jako potenciální prostitutky. Soustřeďuje se zejména na kluby, diskotéky, ale také na osoby prostituující na silnicích nebo v různých sexklubech.
- *Náborář* je osobou podílející se na získání obětí pro obchodování. Může jít o nabídky práce, studia nebo sňatku. Může také zahrnovat osoby, které pracují „v přední linii“, jako jsou pracovní agentury, cestovní kanceláře, modelingové agentury atd. Tato osoba se může podílet i na násilném odvezení oběti. Vytipované dívky kontaktuje a podvodně je najímá na různé finančně atraktivní činnosti, ale ve skutečnosti se je snaží získat k provozování prostituce.

Náborářem jsou často ženy, ačkoliv v některých lokalitách mají stále převahu náboráři-muži. Také se objevují situace, kdy náborářem jsou bývalé nebo současné oběti, které jsou přinuceny vrátit se do rodné země a rekrutovat další ženy, často pod dohledem osob, pracujících pro jejich kuplíře (z důvodu zajištění jejich spolupráce a předchází se tak samozřejmě také útěku). Takovým náborářům-obětem je často přislíbeno propuštění, pokud za sebe najdou náhradu (v některých případech se tak opravdu stane, v jiných slib ze strany obchodníka dodržen není).⁵⁷ Tato strategie těží z existující důvěry mezi přáteli a vyžaduje menší námahu či manipulaci ze strany obchodníka/kuplíře. Také je taková spoluúcast či spoluvina oběti později často využita jako mechanismus k ovládnutí a kontrole oběti, protože obět-náborář často cítí vinu za novou oběť, kterou „přivedli“. (nesnaží utéci apod., mají také strach z trestního stíhání za jejich „spoluvinu“) Některé bývalé oběti se začnou - po dlouhé době vykořisťování a po takové spolupráci při náboru - s pachateli identifikovat, a to z důvodu jejich afinity/blízkého vztahu nebo proto, že u nich došlo ke znečitlivění v důsledku toho, že byly samy takto obchodovány (stockholmský syndrom) Můžeme se zde setkat také s náborářskými páry (muž a žena), což je zdánlivě nový způsob náboru. Žena obvykle rekrutuje oběť a muž se zabývá její ochranou a přepravou. Pachatelé vychází z úvahy, že děti, příp. ženy (potenciální oběti) uvěří spíše ženám (mimo jiné i pod vlivem informačních kampaní, které jsou zaměřeny na „zlé muže-obchodníky“). U nás např. případ v německé pohraničí, kde náborářský pár tvořila romská dívka a muž.

- „*Padělatel či zprostředkovatel dokladů*“ je odpovědný za přípravu a vystavení dokladů (pravých, falešných nebo padělaných), které použije pachatel nebo obchodované osoby. V některých případech si tato osoba může být plně vědoma záměru obchodování, v jiných ne. Tvůrce dokumentů, povolení, víz, občanských či cestovních dokladů zhotovují falešné doklady⁵⁸
- *Přepravce* (dopravce) odpovídá za transport obchodovaných obětí včetně zajištění dopravního prostředku. V některých případech může přepravce doprovázet oběť v průběhu přepravy (včetně překročení hranic, zajištění další přepravy a přechovávání dokladů). V jiných případech může přepravce pouze zajistit odeslání nebo přijetí oběti. Zajišťuje přepravu dívek na místo určení, kde provozují prostituci. Náborář a dopravce bývá velmi často jedna a tatáž osoba
- *Vykořisťovatel* je osobou, která oběti využívá, ať již za účelem sexuálního vykořisťování, nucené práce, žebřání, trestné činnosti, adopce, odnímání orgánů nebo za jiným účelem. Pasák, kuplíř - osoba, která „vlastní“ oběť a poskytuje ji k prostituci (bez/s použitím násilí), vybírá zisky, organizuje „práci“ prostitutek, vymezuje jejich prostor (i v přeneseném slova smyslu), hlídá je a často vystupuje i jako jejich „ochránce“.

---

⁵⁷ Surtees, op. cit. pub. 55 str. 33

⁵⁸ Padělané doklady jsou pravé doklady, ve kterých byly změněny osobní údaje (např. věk nebo jméno). Falešné doklady nejsou pravé doklady, ale padělky.

- Další pozice: dohazovači jako osoby, které kontaktují potenciální zákazníky; provizi získávají od prostitutky, kuplíře nebo od zákazníka. Také sem patří osoby, které za provizi nebo úplatu, půjčují k provozování prostituce svůj byt/nemovitost. Průnik do legálního podnikání představují účetní, personalisté, tlumočníci, úředníci nebo právníci, které skupině poskytují své služby.

Podle expertů bývá ve skupině, která se zabývá obchodováním s lidmi, zapojeno více lidí, než v případě organizované skupiny kuplířství (zde se počet pohybuje okolo pěti až deseti osob). Základní úkoly jednotlivých osob jsou velmi podobné jako u obchodování (výše), bývají zde některé malé odchylky. Např. úloha *tipáře* a *náboráře* bývá často sloučena a její realizaci mohou přebírat různé agentury, které nabízejí obětem např. zajímavou práci v zahraničí. Poněkud odlišné může být také postavení *kuplíře*, který má zpravidla kontakty na osobu v zahraničí, anebo obět' prodává další osobě, která takové zahraniční kontakty má. *Prodejcem* je osoba, která od kuplířů nebo náborářů obstarává osoby k provozování prostituce a dále je prodává do jiných klubů nebo zahraničí. Jako *kupce* uvádí studie většinou cizince, majitelé hotelů, nočních podniků apod. Své důležité místo zde mají *padělatelé*, kteří falšují doklady, (v případě obchodování s lidmi v drtivé většině cestovní pasy).

Podle naší empirické sondy, zejména podle analýzy trestných spisů (viz. str. 68 a dále), jsme se pokusili vytvořit přehled jednotlivých rolí či pozic, které osoby v našem souboru vykonávaly, realizovaly a prezentovaly (Tabulka 6, Tabulka 7). Jednotlivé role identifikované ve skupinách, které byly zaměřeny na obchod s lidmi, příp. pro oblast kuplířství jsou uvedeny níže.

Tabulka 6: Role osob angažovaných v obchodu s lidmi

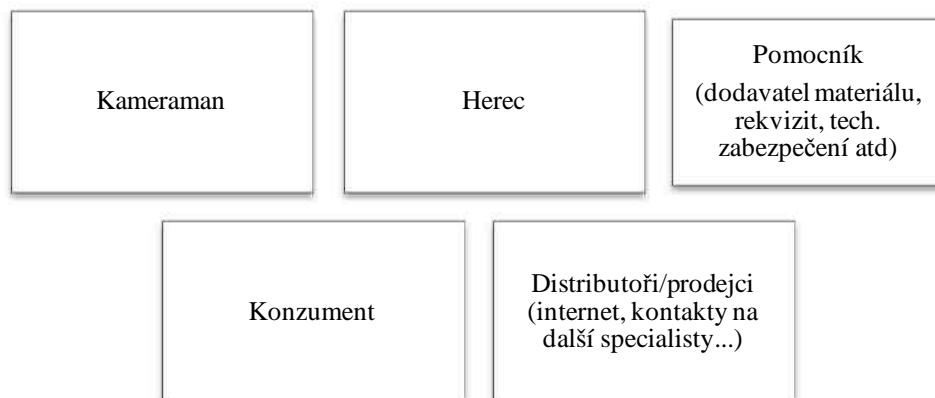
Náboráři <ul style="list-style-type: none"> • forma náboru-přímá • přes inzerát, reklamu • přes kontakty v zahraničí • telefonicky 	Přepravci / Transporteři <ul style="list-style-type: none"> • v rámci jedné země • přes hranice 	Vykořisťovatelé (výkonnová složka)
Organizátor/ři (vedoucí složka)	Zprostředkovatelé externích služeb	Klienti

Tabulka 7: Role osob angažovaných v kuplířství

Majitel (klubu či agentury)	Provozní	Personál-barmani	Personál <ul style="list-style-type: none"> • výběrčí • asistentka, sekretářka/personalista 	Pomocník-externí (dodavatel materiálu, technické zabezpečení; účetní)
	Náborář	Dopravce / Řidič	Ostraha	

Přestože se v našem souboru neobjevila organizovaná skupina pachatelů, která by byla stíhána/odsouzena za trestné činy související s dětskou pornografií, načrtli jsme následující pracovní přehled rolí, které mohou pachatelé ve skupině zastávat (Tabulka 8).

Tabulka 8: Role pachatele v dětské pornografii

III. Organizovaný zločin a sexuální vykořisťování – Česká republika

Organizovaná skupina pachatelů – trestně právní pohled

Definice a vymezení pojmu organizovaná skupina (okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby) zůstává věcí justiční praxe. Dle soudní praxe se vyžaduje, aby šlo o sdružení nejméně tří trestně odpovědných osob. Sdružení osob, které mají mezi sebou rozděleny jednotlivé úkoly. Činnost takové skupiny se vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, často má k dispozici aktuální informace, dokonalou techniku a značný finanční kapitál, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, a tím i nebezpečnost pro společnost.

Za organizovanou skupinu se považuje sdružení více osob (nejméně tříčlenné sdružení trestně odpovědných osob), v němž je provedeno určité rozdělení úloh mezi jednotlivé členy a jeho činnost se v důsledku toho projevuje určitou plánovitostí a koordinovaností, kterou se spáchání činu usnadňuje a zvyšuje se pravděpodobnost dosažení sledovaného cíle – úspěšného provedení trestného činu, a tím i jeho nebezpečnost pro společnost.⁵⁹ Na rozdíl od zločinného spolčení může být organizovaná skupina vytvořena i ad hoc ke spáchání jednoho trestného činu. Organizovaná skupina nemusí mít (a zpravidla ani nemá) trvalejší charakter, nevyžaduje se zde soustavnost a tímto způsobem lze spáchat i jen jedinký, jednorázový trestný čin. U organizované skupiny se rovněž nevyžaduje vnitřní organizační struktura, která by byla charakterizovaná vztahy nadřízenosti a podřízenosti, jak je tomu právě u zločinného spolčení. Nevyžaduje se výslovné přijetí za člena skupiny nebo výslovné přistoupení ke skupině. Postačí, že se pachatel do skupiny fakticky včlenil a aktivně se podílel na její činnosti. Skupina může svoji činnost opakovat; je-li sestavena ad hoc, po splnění úkolu se rozpadne. K vykonávání úkolů členy organizované skupiny může dojít také nepřímo⁶⁰, bez toho, aby odlišné úlohy jednotlivých účastníků byly některou osobou plánovány a přidělovány.

Organizovaná skupina nemusí vykazovat vyšší stupeň organizovanosti s vnitřními vztahy nadřízenosti a podřízenosti, může fungovat i bez vůdčí osoby, jež by přidělovala úkoly dalším pachatelům. V tomto smyslu se znak páchaní trestného činu organizovanou skupinou odlišuje od zločinného spolčení (viz dále).

Zločinné spolčení / organizovaná zločinecká skupina – trestněprávní pohled

Zločinné spolčení bylo zavedeno do trestního práva novelou provedenou zákonem č. 152/1995 Sb. Novela z roku 2001 pak vyjádřila definici zločinného spolčení v nové podobě.

Objektem trestného činu účasti na zločinném spolčení (dle § 163a tr.z., Tabulka 11, str. 42) je zájem na potlačování organizované kriminality, a to případně i těch jednání, která usnadňují nebo umožňují činnost zločineckých organizací. Subjektivní stránka je představována úmyslem, přičemž postačí úmysl nepřímý. Pachatel musí alespoň vědět, že spolčení, na jehož činnosti se účastní, může být zločinným spolčením; je srozuměn s tím, že organizace splňuje znaky zločinného spolčení – viz přehled Tabulka 9, str. 41). Za dokonání trestný čin účasti na zločinném spolčení se považuje nejen jeho založení, ale i pouhá účast v něm (členství); nejen páchaní trestných činů, ale rovněž i taková aktivita, která sice sama o sobě ještě nemusí být konkrétním trestným činem, ale je uskutečňována

---

⁵⁹ Šámal, P. Púry, F., Rizman, S.: Trestní zákon komentář, I. díl., 6. vyd. C. H. Beck: Praha 2004, str. 680

⁶⁰ Konkludentním jednáním = nepřímo a mlčky; forma projevu vůle, kdy se vůle nevyjadřuje výslovně (tj. ústně nebo písemně), ale dává se najevo jiným nepochybným způsobem.

vědomě ve prospěch zločinného spolčení (např. vedení účetnictví, odborné konzultace). Zločinné spolčení jako kvalifikovaný případ organizované skupiny osob.

Nový trestní zákoník (Zákon č. 40/2009 Sb; dále n.tr.z.) zavádí pojem „organizovaná zločinecká skupina“ a definuje jej jako společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páčání úmyslné trestné činnosti. Tento pojem je do jisté míry jen jiným označením institutu zločinného spolčení, který byl vymezen v předchozím trestním zákoně (viz přehled Tabulka 11, str. 42; v tmavém poli znění nového tr.z. účinného od 1. 1. 2010, ve světlém poli vymezení dle předchozího trestního zákona (zák. č. 140/1961). Změna vyplynula mimo jiné z nutnosti zajistit kompatibilitu s mezinárodními úmluvami, jako je např. Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu⁶¹ a je naplněn i požadavek Vídeňského centra OSN pro prevenci mezinárodního zločinu – tj. kromě jiného má Úmluva zavést i jednotné terminologické normy, a proto je třeba vycházet z autentického názvu (pojmu): „*organized criminal group*“.

V novém trestním zákoníku se iniciativy boje s organizovaným zločinem projeví:

- Zpřísněním trestní represe vůči organizovanému zločinu (vymezení pojmu organizovaná zločinecká skupina (§ 129 odst. 17 n.tr.z.), trestným činem účasti na organizované zločinecké skupině (§ 361 n.tr.z.), ustanovením o účinné lítosti (§ 362 n.tr.z., beztrestnost agenta (§ 363 n.tr.z.).
- Instituty usnadňujícími trestní postih organizovaného zločinu (zejména: polehčující okolnost (dle § 41 písm. m) n.tr.z.⁶²), přitěžující okolnost (§ 42 písm. f) n.tr.z.⁶³) a mimořádné snížení trestu odnětí svobody (§ 58 odst. 4 n.tr.z.⁶⁴).
- Zabráněním legalizace výnosů z trestné činnosti (trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 a, §217 n.tr. z.)⁶⁵

Na rozdíl od *organizované skupiny pachatel*⁶⁶ pro *zločinné spolčení/organizovanou zločineckou skupinu* nestačí jen dělba úkolů mezi jednotlivé členy společenství více osob, ale je vyžadována vnitřní organizační struktura, s rozdělením funkcí a dělbou činností. Podstatné zde je, aby šlo o společenství relativně stálé, tedy nikoliv vytvořené ad hoc za účelem spáchání jediného trestného činu (resp. jediného útoku na zájem chráněný trestním zákonem).

Vnitřní organizační struktura je charakterizována stabilně uspořádanými vztahy mezi jednotlivými složkami, které ji tvoří, vztahy nadřízenosti a podřízenosti (tj. rozdělením funkcí), relativní stálostí a přísným dodržováním pravidel. Dělbou činností vyplývá z organizační struktury zločinného spolčení. Pro naplnění znaků zločinného spolčení se předpokládá se, že již při jeho založení byl záměr soustavně páchat úmyslnou trestnou činnost (jako např. organizování nelegálních hazardních her, organizování krádeží, obchodu s kradenými auty či organizování prostituce). U zločinného spolčení se vyžaduje, aby páčání trestné činnosti bylo soustavné, tj. aby společenství pachatelů vyvíjelo svoji činnost po delší dobu. Vnitřní organizační struktura, rozdělení

---

⁶¹ Úmluva (UNTOC) byla přijata v roce 2000, v platnosti od 29. 9. 2003. ČR je signatářem.

⁶² Pachatel přispěl zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.

⁶³ Pachatel ke spáchání trestného činu zneužil svého zaměstnání, postavení nebo funkce.

⁶⁴ Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby také pachateli označenému jako spolupracující obviněný, který splnil podmínky podle jiného právního předpisu.

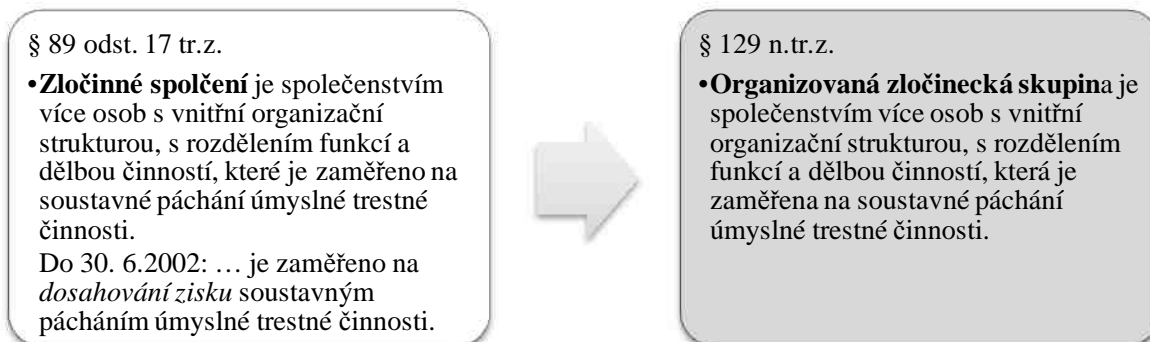
⁶⁵ Coufalová, B.: Hmotněprávní instituty pro boj s organizovaným zločinem podle nového trestního zákoníku, str. 51

⁶⁶ srov. viz. kapitola Organizovaná skupina pachatelů – trestně právní pohled, str. 39

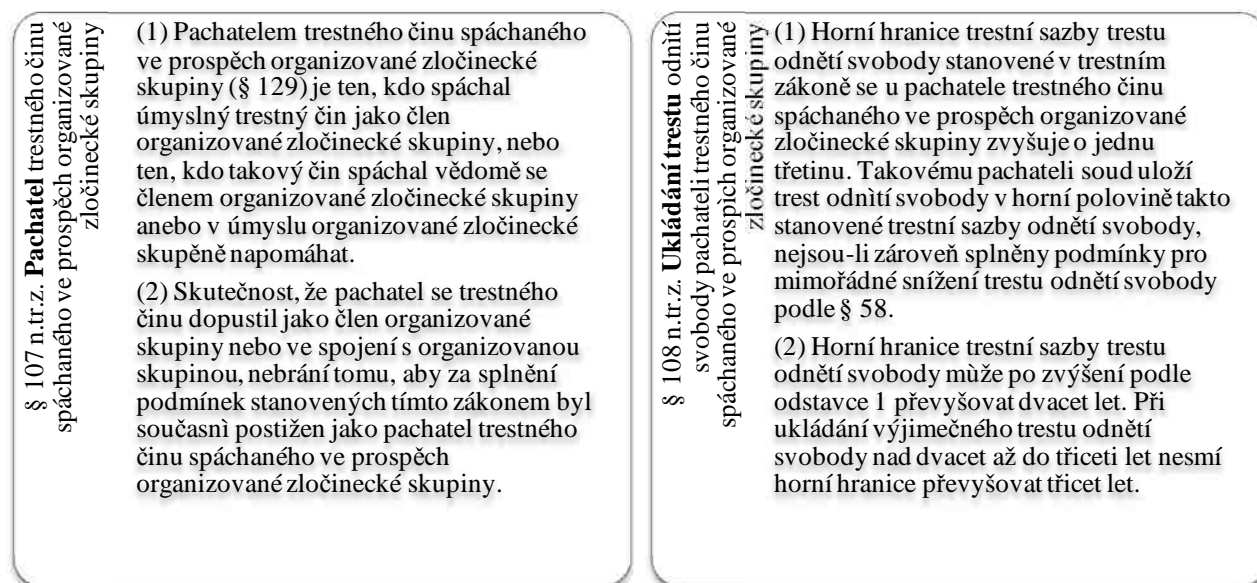
funkcí a dělba činností jsou tedy tři ze zákonných znaků, které na různém stupni obecnosti charakterizují zločinné spolčení z hlediska jeho organizovanosti.

Tabulka 9: Zločinné spolčení a organizovaná zločinecká skupina

Úskalí definice zločinného spolčení/organizované zločinecké skupiny pravděpodobně spočívá v prokazování vnitřní organizační struktury dané skupiny/organizace. Také dokazování faktu, že jednotliví členové mají určitým způsobem rozděleny funkce a že v rámci organizace funguje dělba činností. Úkol orgánů činných v trestním řízení je tady velmi obtížný. Pokud se nepodaří jednotlivé znaky zločinného spolčení prokázat, nelze tohoto institutu využít a pachatelé mohou být stíháni již jen např. jako členové organizované skupiny, což však dostatečně nevystihuje povahu a závažnost jejich kriminálního jednání. Úmluva OSN definuje organizovanou zločineckou skupinu jako strukturovanou skupinu tří nebo více osob existující po určité časové období a jednající ve vzájemné dohodě za účelem spáchání jednoho či více závažných trestných činů či trestných činů stanovených v souladu s touto Úmluvou za účelem získání přímého či nepřímého, či jiného hmotného prospěchu. Vymezují také pojmy „závažný trestný čin“ a „strukturovaná skupina“ (Strukturovanou skupinou se rozumí skupina, která není náhodně utvořena za účelem bezprostředního páchání trestného činu a která nemusí mít formálním způsobem definované funkce svých členů, nepřetržitost svého členství ani rozvinutou strukturu) Taková definice se zdá pro případné prokazování organizované zločinecké skupiny přístupnější.

Tabulka 10: Pachatel a ukládání trestu – organizovaná zločinecká skupina (n.tr.z.)

Tabulka 11: Účast na zločinném spolčení/na organizované zločinecké skupině

<p>163a Účast na zločinném spolčení</p> <p>(1) Kdo založí zločinné spolčení, nebo kdo se činnosti takového spolčení účastní, anebo kdo zločinné spolčení podporuje, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku.</p> <p>(2) Ustanovení 43 a 44 se na pachatele činu uvedeného v odstavci 1 neužije.</p> <p>(stav k 21.10.2004)</p>	<p>163a Účast na zločinném spolčení</p> <p>(1) Kdo založí zločinné spolčení, nebo kdo se činnosti takového spolčení účastní, anebo kdo zločinné spolčení podporuje, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku.</p> <p>(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k zločinnému spolčení určenému nebo zaměřenému k páčání teroru (93) nebo teroristického útoku (95).</p> <p>(3) Odnětím svobody na pět až patnáct let bude pachatel potrestán, je-li vedoucím činitelem nebo představitelem zločinného spolčení určeného nebo zaměřeného k páčání teroru (93) nebo teroristického útoku (95).</p> <p>(4) Ustanovení 43 a 44 se na pachatele činu uvedeného v odstavcích 1, 2 a 3 neužije.</p> <p>(stav k 31.12.2009)</p>	<p>361 Účast na organizované zločinecké skupině</p> <p>(1) Kdo založí organizovanou zločineckou skupinu, kdo se činnosti organizované zločinecké skupiny účastní, nebo kdo organizovanou zločineckou skupinu podporuje, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku.</p> <p>(2) Odnětím svobody na tři léta až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k organizované zločinecké skupině určené nebo zaměřené k páčání vlastizrady (309), teroristického útoku (311) nebo teroru (312).</p> <p>(3) Odnětím svobody na pět až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, je-li vedoucím činitelem nebo představitelem organizované zločinecké skupiny určené nebo zaměřené k páčání vlastizrady (309), teroristického útoku (311) nebo teroru (312).</p> <p>(4) Ustanovení 107 a 108 se na pachatele činu uvedeného v odstavcích 1 až 3 neužijí</p> <p>(stav od 1.1.2010)</p>
--	--	--

Obchodování s lidmi a organizované skupiny pachatelů - ČR

S účinností k 22. 10. 2004 bylo do trestního zákona (tr.z.) zařazeno ustanovení § 232a tr.z., které nahradilo zrušený § 246 tr.z (obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku). Čin pachatele spáchaný před 22.10.2004, který vykazoval znaky § 246 tr. z., nelze posoudit jako trestný čin obchodování s lidmi (podle § 232a tr.z.), byť by naplňoval všechny jeho zákonné znaky, neboť tato právní kvalifikace není pro pachatele příznivější. V takovém případě lze skutek kvalifikovat jako trestný čin obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku podle § 246 tr. z. ve znění účinném v době spáchaní činu. Skutkové podstaty obou těchto trestných činů však nejsou zcela shodné (srov. Tabulka 13, str. 45). Proto v případě, když skutek nevykazuje všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi (dle § 232a tr. z., ve znění účinném od 22. 10. 2004), nelze jej posoudit ani jako trestný čin obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku (dle § 246

tr. z. ve znění účinném v době jeho spáchání), ale v úvahu přichází jeho posouzení jako trestného činu kuplířství - podle § 204 tr. z.⁶⁷

Obchodování s lidmi se vztahuje **nejen na případy přeshraničního obchodování, ale i na vnitrostátní obchodování s lidmi**. Byla tak zrušena podmínka obchodování osoby přes státní hranice (§ 246 tr.z., do roku 2004, viz srov. Tabulka 13) a došlo k zavedení trestnosti obchodování s lidmi realizovaného i vnitrostátně. Byla to reakce na změnu situace, kdy se z naší republiky stala z původně země zdrojové země cílová.

Tabulka 12: Vymezení aktivit obchodu s lidmi

Přiměje
• Využití určitého vlivu pachatele na jinou osobu, který vyplývá ze vzájemného vztahu mezi nimi. Pachatel může užít násilí, pohrůžky násilí apod. Jedná se ale o nižší intenzitu donucení, než která je vyžadována v odst. 2.
Zjedná
• Jednání, jehož obsahem je uzavření smlouvy či dohody (i konkludentní). Pachatel zde musí jednat v úmyslu, aby dítě bylo užito způsobem stanoveným tímto zákonem, avšak tento úmysl nemusí být ve smlouvě či dohodě vyjádřen (muže jít např. o smlouvu, že osoba bude pracovat jako modelka, tanečnice, servírka...).
Najme
• Obdobné jednání jako zjednání, které spočívá v uzavření smlouvy či dohody, jejímž obsahem je najmutí osoby mladší osmnácti let. Najmutím se má na mysli také zamestnání osoby, postací však i příslib takového zamestnání, směřující k tomu, aby osoba bylo užito způsobem uvedeném ve znění příslušného ustanovení.
Zláká
• Tímto jednáním se rozumí získání osoby mladší osmnácti let (např. slibem, nabídkou něčeho atraktivního, snadný zisk, kariéra apod.) pro určité jednání stanovené v zákone.
Dopraví
• Přeprava osoby z jednoho místa na jiné bez ohledu na státní hranice. Přemístění osoby v úmyslu, aby ji by použito způsobem uvedeným v ustanovení tr. zákona; nemusí dojít ani k pohybu přes státní hranici, nýbrž je za trestné považováno pouhé dopravení v rámci ČR.
Ukryje
• Umístění osoby mladší osmnácti let na utajované či skryté místo; odstranění osoby z dosahu možného odhalení či zjištění a to u pachatele, spolupachatele, účastníka či jinde (drží li např. pachatel svou obět z dosahu možného odhalení orgány cennými v trestním řízení či umístí li ji na místo, kde není dosažitelná pro svého zákonného zástupce). Nemusí být ukryta absolutně, tzn. o její existenci a místě ukrytí mohou vedet např. osoby pachatele blízké.
Zadržuje
• Omezování osobní svobody za účelem zneužití oběti k nějaké formě vykoristování. Takové jednání pachatele, kterým neoprávněně zabranuje či znemožňuje, byt dočasne, v svobodném pohybu či návratu oběti trestného činu.
Vydá
• Jde o jakýkoliv způsob předání osoby do moci jiného k dalšímu nakládání s ní. Zákon zde pravdepodobně předpokládá stav vykonávání moci nad jiným, který toto vydání umožní (pozn.: moc jako schopnost kontroly)

Skutková podstata trestného činu obchodování s lidmi (dle § 232a tr.z., Tabulka 13, str. 45) obsahuje rozsáhlý výčet jednání, která podle zákonodárce spadají pod pojem obchodování: „*Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá*“ (Tabulka 12, str. 43). Některá jednání již sama o sobě obsahují určitý stupeň nátlaku nebo zneužití (např. přiměje, zláká, zadržuje), některá jednání tyto prvky ve své podstatě neobsahují, např. dopraví, ukryje, zjedná nebo najme.

Trestný čin obchodování s lidmi (§ 232a tr.z., viz. Tabulka 13, str. 45) rozlišuje **obchodování s osobami mladšími 18 let**, v odst. 1 tr.z., které je **prohlášeno za trestné v každém případě**, i když nebylo použito prostředku k dosažení cíle vyjmenovaných v odst. 2 (tedy násilí, pohrůžky násilí nebo lsti atd.). Ani souhlas této osoby není právně relevantní a nezbavuje pachatele trestní odpovědnosti, neboť zákon zde stanoví vyšší míru ochrany těchto osob před všeobecně nepřijatelným jednáním. K trestnosti jednání pachatele není třeba, aby při svém jednání použil

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu 4 Tz 112/2005

jakoukoliv formu nátlaku či zneužil nepříznivou situaci ovlivňující svobodné rozhodování osoby mladší 18 let.

Trestní postih obchodování s osobami staršími osmnácti let (v odst. 2) je vázán na použití násilí, pohrůžky násilí nebo lsti, anebo zneužití omylu, tísně nebo závislosti. Druhým jednáním je obchodování s osobami staršími 18 let, u nichž je vázána možnost trestního postihu pachatele na podmínku použití násilí, pohrůžky násilí nebo lsti..., tedy nemusí zde být určitá formy nátlaku či existence jiných okolností, které zabrání této osobě svobodně se rozhodovat⁶⁸.

V obou případech není ve smyslu této úpravy a v návaznosti na mezinárodní dokumenty⁶⁹ relevantní souhlas osoby, která je předmětem takového obchodování, a proto i v případě, že poškozená osoba dala k jednání pachatele souhlas, je pachatel trestně odpovědný ve smyslu tohoto ustanovení.

Obchodování s lidmi (§ 232 a tr.z.) spácháno členem organizované skupiny (v odst. 3 tr.z , viz. Tabulka 13, str. 45, poslední sloupec) znamená okolnosti spáchání trestného činu, které zpravidla zvyšují stupeň nebezpečnosti jednání pro společnost – tedy okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Pozn.: Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u obchodování s lidmi jsou stanoveny tak, aby byly přísněji postiženy především případy užití lidí, s nimiž je obchodováno pro prostituci, což je klasický případ obchodování především se ženami a dětmi, také případy organizování obchodu s lidmi ze strany organizovaného zločinu, dále způsobení nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti, příp. způsobení takového následku, snaha získat značný prospěch nebo prospěch velkého rozsahu.

Podmínkou, aby bylo možné kvalifikovat skutek **spáchaný organizovanou skupinou působící ve více státech** (odst. 4) se musí jednat minimálně o státy dva. Tato skupina nemusí být přímo aktivní v naší republice, postačuje, jestliže je pachatel ve spojení s takovou organizovanou skupinou. Z hlediska zavinění se zde požaduje, aby pachatel věděl, že čin páchá ve spojení s ní a že tato skupina působí ve více státech.

Pro případnou kvalifikaci podle § 232a tr.z. je podle argumentace Vrchního soudu potřebné, aby: 1. Pachatel s osobou, která je předmětem obchodu delší dobu musí nakládat jako se svým majetkem, 2. Postavení pachatele a poškozeného je kladeno na úroveň otroctví a nevolnictví či nucených prací, 3. Zákon oproti trestnému činu kuplířství požaduje mnohem vyšší stupeň omezení osobní svobody poškozených (blížící se uvěznění) či vyšší stupeň závislosti na pachateli⁷⁰.

---

⁶⁸ Stanovisko OBP MV ČR k otázce výkladu ustanovení § 232a tr.z. (www.mvcr.cz 2005)

⁶⁹ Protokol OSN o prevenci, potírání a trestání obchodu s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, kterým se doplňuje Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 19. července 2002 o potírání obchodování s lidmi (2002/629/JW)

⁷⁰ Myslíková, op. cit. sub. 28, str. 20

Tabulka 13: Obchodování s lidmi - osoba ml. 18 let a organizovaná skupina pachatelů (tr.z.)

<p>§ 246 tr.z. Obchodování se ženami (stav k 30. 6.2002)</p> <p>(1) Kdo do ciziny zláká, najme nebo dopraví ženu v úmyslu, aby jí tam bylo užito k pohlavnímu styku s jiným, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.</p> <p>(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,</p> <p>a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,</p> <p>b) spáchá-li takový čin na ženě mladší než osmnáct let, nebo</p> <p>c) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby ženy bylo užito k prostituci.</p>	<p>§ 246 tr.z. Obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku (stav k 21.10.2004)</p> <p>(1) Kdo do ciziny nebo z ciziny zláká, najme nebo dopraví jiného v úmyslu, aby ho bylo užito k pohlavnímu styku, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.</p> <p>(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,</p> <p>a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,</p> <p>b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat značný prospěch,</p> <p>c) spáchá-li takový čin na jiném mladším než osmnáct let, nebo</p> <p>d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.</p> <p>(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,</p> <p>a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek, nebo</p> <p>b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat prospěch velkého rozsahu.</p>	<p>§ 232a tr.z. Obchodování s lidmi (k 31.12.2009)</p> <p>(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá osobu mladší osmnácti let, aby jí bylo užito</p> <p>a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání,</p> <p>b) k otroctví nebo nevolnictví, nebo</p> <p>c) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.</p> <p>(2) Stejně bude potrestán, kdo jiného za použití násilí, pohrůžky násilí nebo lstí anebo zneužitím jeho omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá, aby ho bylo užito</p> <p>a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání,</p> <p>b) k otroctví nebo nevolnictví, nebo</p> <p>c) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování.</p> <p>(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,</p> <p>a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,</p> <p>b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti,</p> <p>c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat značný prospěch, nebo</p> <p>d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.</p> <p>(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán,</p> <p>a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek,</p> <p>b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat prospěch velkého rozsahu, nebo</p> <p>c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech</p>
---	--	---

Trestný čin obchodování s lidmi v novém trestním zákoníku (dle § 168 n.tr.z., Tabulka 14, pravý sloupec) vznikl úpravou a rozšířením dosavadního trestného činu obchodování s lidmi. Stále se objevují apely na možnost problému v aplikační praxi, pramenící ze vzájemného, ne zcela vyjasněného vztahu ustanovení kuplířství (§ 189 n.tr.z.) a obchodování s lidmi (§ 168 n.tr.z.).

Tabulka 14: Obchodování s dětmi a obchodování s lidmi - organizovaná skupina (tr.z. a n.tr.z.)

<p>§ 216a tr.z. - Obchodování s dětmi (do 31.12.2009)</p> <p>(1) Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný podobný účel, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.</p> <p>(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo b) získá-li takovým činem značný prospěch.</p> <p>(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek.</p>	<p>§ 168 – n.tr.z. Obchodování s lidmi (od 1.1.2010)</p> <p>1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá dítě, aby ho bylo jiným užito</p> <p>a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla, b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla, c) k službě v ozbrojených silách, d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.</p> <p>(2) Stejně bude potrestán, kdo jinou osobu než uvedenou v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá, aby jí bylo jiným užito</p> <p>a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla, b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jejího těla, c) k službě v ozbrojených silách, d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání.</p> <p>(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti, c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.</p> <p>(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, a) způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví, b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.</p> <p>(5) Odnětím svobody na deset až šestnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.</p> <p>(6) Příprava je trestná.</p>
--	---

Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi nesdílí optimismus o vyřešení částečného překrývání těchto dvou skutkových podstat. Důvodová zpráva k trestnímu zákonu uvádí: „...znění bylo upraveno jen s ohledem na skutkovou podstatu

obchodování s lidmi, která není již formulována, jen pokud jde o přeshraničně obchodování, ale zcela obecně, a proto se vztahuje i na vnitrostátní obchodování s lidmi.“⁷¹

Obchodování s dětmi

Výše uvedený skutek obchodování s lidmi (§ 232a tr.z, příp. § 168 n.tr.z.) je obecnějším skutkem ve vztahu ke speciálnímu ustanovení obchodování s dětmi podle § 216a tr.z. (Tabulka 15), které postihuje jednání, která lze zařadit pro svůj prvek sexuální i komerční mezi případy komerčního sexuálního zneužívání dětí (CSEC). Trestně postižitelné se tak stává jednání toho, „kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný podobný účel“. Právě svěření dítěte do moci jiného pro jiný účel⁷² může mít sexuální podtext.

Pachatelem tohoto trestného činu může být kdokoli, zejména rodiče a jiné osoby, které mají povinnost o dítě pečovat nebo mají jinak dítě ve své moci – pracovníci kojeneckých ústavů či dětských domovů.

Pojmem adopce se rozumí osvojení, kdy vzniká mezi osvojitelem a osvojenecem takový poměr, jaký je mezi rodiči a dětmi⁷³. V praxi půjde spíše o osvojení dítěte v cizině a i v takovém případě bude osoba, která za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce, trestně odpovědná podle § 216a tr.z.

Tabulka 15: Obchodování s dětmi (§216a tr.z.) a Svěření dítěte do moci jiného (§169 n.tr.z.)

<p>§ 216a Obchodování s dětmi</p> <p>(1) Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem <i>adopce, využívání dětské práce nebo pro jiný účel</i>, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.</p> <p>(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,</p> <p>a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo</p> <p>b) získá-li takovým činem značný prospěch.</p> <p>(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvláště závažný následek.</p>	<p>§ 216a tr.z. Obchodování s dětmi</p> <p>(1) Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem <i>adopce nebo pro jiný podobný účel</i>, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.</p> <p>(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,</p> <p>a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo</p> <p>b) získá-li takovým činem značný prospěch.</p> <p>(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvláště závažný následek.</p>	<p>§ 169 n.tr.z. Svěření dítěte do moci jiného</p> <p>(1) Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.</p> <p>(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,</p> <ul style="list-style-type: none"> • a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, • b) způsobil-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, • c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo • d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. <p>(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán</p> <p>a) způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt,</p> <p>b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo</p> <p>c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech</p>
---	---	---

Novelou trestního zákona v roce 2004 (zákonem č. 537/2004 Sb., s účinností od 22. 10. 2004) bylo upraveno znění v prvním odstavci - „za účelem *adopce nebo jiný podobný účel*.“ (viz. Tabulka

⁷¹ Důvodová zpráva k návrhu nového trestního zákoníku (ASPI)

⁷² „Jiným podobným účelem“ je svěření dítěte za odměnu do moci jiného za účelem jeho výchovy a výživy, aniž toto jednání směřuje k adopci, např. do „pěstounské péče“ nebo jiné obdobné péče nahrazující původní rodinnou nebo jinou výchovu a to nejen v ČR ale i v cizině. Přitom musí jít o účel podobný adopci a po subjektivní stránce je třeba úmyslu. Pachatelem může být kdokoli, kdo má dítě ve své moci (rodiče, poručník ustanovený soudním rozhodnutím nebo fyzická osoba, které bylo dítě svěřeno, pěstouni, pracovníci ústavu, kde se vykovává výchova dítěte apod.).

⁷³ V ČR upraveno v ustanovení § 63 až § 77 zákona o rodině.

15, první dva světlé sloupce). Do té doby platná dikce „za účelem adopce, využívání dětské práce nebo pro jiný účel...“ by se překrývala s nově zavedeným trestným činem obchodování s lidmi (§232a tr.z.). Tím dochází i k vyjádření rozdílu „předání dítěte k adopci“ (např. do jiné výchovy), na rozdíl od obchodování s dítětem „za účelem sexuálního zneužívání, k otroctví nebo nevolnictví, nuceným pracem nebo jiným formám vykořisťování“ (tak jak je to v § 232a odst. 1 tr.z.), které je podstatně společensky nebezpečnější.

Skutková podstata obchodování s dětmi v novém trestním zákoně (n.tr.z., Zákon č. 40/2009 Sb.) byla zúžena jen na svěřeni dítěte do moci jiného za účelem adopce a to s ohledem na obecné vymezení skutkové podstaty tak, že se vztahuje i na obchodování s dětmi za některým účelem vymezeným v § 168 odst. 1 (Tabulka 15, str. 47, tmavý sloupec).

Trestný čin únosu dítěte v novém trestním zákoně (§ 200 n.tr.z., Tabulka 16) v odst. 2 je vymezen spácháním činu v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch a v odst. 3 písm. a) spáchá-li čin jako člen organizované skupiny.

Tabulka 16: Únos dítěte v trestním zákoně (§ 216 tr.z., § 200 n.tr.z.)

§ 216 tr.z. Únos

(1) **Kdo dítě** nebo osobu stíženou duševní poruchou nebo duševně nedostatečně vyvinutou **odejme z opatrování toho, kdo má podle zákona nebo podle úředního rozhodnutí povinnost o ně pečovat**, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch, nebo

b) ohrozí-li taovým činem mravní vývoj unesené osoby.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek

§ 200 n.tr.z. Únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou

1) **Kdo dítě** nebo osobu stíženou duševní poruchou **odejme z opatrování toho, kdo má podle jiného právního předpisu nebo podle úředního rozhodnutí povinnost o ně pečovat**, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.

2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch**, nebo

b) ohrozí-li takovým činem mravní vývoj unesené osoby.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny**,

b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo

c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Příprava je trestná

Kuplířství, dětská prostituce a organizované skupiny - ČR

K nabízení a provozování dětské prostituce dochází především v místech a oblastech, kde je ve vyšší míře nabízena prostituce klasická (resp. prostituce dospělých osob). Za **organizovanou skupinu** (ve smyslu § 204 odst. 3 písm. b) tr.z., viz. Tabulka 17, str. 49) lze považovat jednání spoluobviněných, kteří se dohodli se skupinou dívek na provozování jejich prostituce, na organizačním zajištění jejich činnosti včetně zajištění místa výkonu prostituce, focení, kontaktů na klienty, vybírání peněz za poskytnuté služby a zároveň se dohodli na rozdělení zisku mezi sebou. Spoluobvinění si tak rozdělili výkon souvisejících činností a tak dlouhodobě a koordinovaně

kořistili z prostituce jiných⁷⁴. Znak "člen organizované skupiny" v právní kvalifikaci trestné činnosti kuplířství je odůvodněno i tehdy, nepodaří-li se všechny členy této organizované skupiny ustanovit⁷⁵.

Tabulka 17: Kuplířství - v trestním zákoně

§ 204 tr.z. Kuplířství	<p>(1) Kdo jiného zjedná, přiměje nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.</p> <p>(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné vážné újmy anebo zneužívaje tísně nebo závislosti jiného.</p> <p>(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,</p> <p>a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značný prospěch,</p> <p>b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo</p> <p>c) spáchá-li takový čin na osobě mladší než osmnáct let.</p> <p>(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 na osobě mladší než patnáct let.</p>
§ 189 n.tr.z. Kuplířství	<p>(1) Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.</p> <p>(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1</p> <p>a) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo</p> <p>b) jako člen organizované skupiny.</p> <p>(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.</p> <p>(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.</p>

Trestný čin kuplířství je v prvním odstavci (§ 204 odst. 1 tr.z, Tabulka 17, str. 49) vymezen dvěma typy aktivit: **zjednáním, přiměním nebo svedením** jiného k provozování prostituce a **kořistěním** z prostituce provozované jiným. První druh jednání je podobný návodu (ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) tr.z.), jako jedné z forem trestné součinnosti v užším slova smyslu, s tím, že jsou zde obsaženy i určité formy donucení, postačí i pouhá dohoda. Druhé jednání (kořistění z prostituce provozované jiným) je svou povahou obdobou podílnictví.⁷⁶ K naplnění znaku "kořistí z prostituce provozované jiným" se nevyžaduje, aby pachatel výslovně vyžadoval nebo vynucoval hmotný prospěch z prostituce jiného, ale postačí opakované přijímání úplaty za to, že umožňuje provozování prostituce⁷⁷ Trestným činem kuplířství podle § 204 odst. 1 tr. z. může být pachatel uznán vinným např. jako provozovatel pánského klubu, když umožňoval ženám poskytujícím sexuální a erotické služby za úplatu, provozování prostituce v tomto klubu, kdy jim pro tento účel pronajímal za částku 500,- Kč pokoje.⁷⁸ Při prokázané vědomosti pachatele, že součástí práce poškozených je i uspokojování sexuálních potřeb klientů nočních klubů za úplatu, je zřejmé, že takový pachatel - při inkasování určité části z finanční odměny poškozených - kořistil z jejich prostituce. Konkrétní výše prospěchu (rozsah kořistění z prostituce) pachatele není významná.⁷⁹

Ve vztahu k odst. 3 písm. c) a k odst. 4 (srov. Tabulka 17) postačí nedbalost, neboť není třeba, aby pachatel znal věk takové osoby, stačí, že se zřetelem na okolnosti (zejména její fyzickou vyspělost, vzhled, chování, vyjadřování apod.) a svoje osobní poměry o uvedené okolnosti vědět měl a mohl.

⁷⁴ Usnesení NS 7 Tdo 780/2009 (ASPI)

⁷⁵ Rozhodnutí 2 T 81/97 (ASPI)

⁷⁶ Šámal, P. Púry, F., Rizman, S , op. cit. sub. 59, str. 39 (str. 1224 – 1225)

⁷⁷ Rozhodnutí NS 11 Tz 17/1977 v této tr. věci se jednalo o to, že noční vrátný a hotelový zřízenec v hotelu C. v P. umožňoval ženám poskytujícím pohlavní styk za úplatu provozování prostituce v hotelu, za což bral od nich nebo od jejich společníků úplaty v různé výši.

⁷⁸ Usnesení NS 6 Tdo 837/2002 (ASPI)

⁷⁹ Usnesení NS 7 Tdo 197/2009 (ASPI)

Podle nové úpravy trestního zákona se trestný čin kuplířství (dle § 189 n.tr.z., pravý sloupec, Tabulka 17) již nevztahuje na osoby mladší 18 let, ty jsou chráněny “přísnějším” ustanovením o obchodování s lidmi (viz. Tabulka 14; tmavší sloupec tabulky, vpravo).

Dětská pornografie a organizované skupiny pachatelů v ČR

Případy dětské pornografie, včetně jejího provozování prostřednictvím internetové sítě jsou u nás známy, nebyly však hodnoceny jako spáchané organizovanou skupinou, případně zločinným společením. Např. případ šířitelů (sítě) dětské pornografie, policejní operace Vilma, vyústilo v řadu obvinění, ale pachatelé jsou stíháni samostatně.⁸⁰ První odsouzení v těchto kauzách bylo vyneseno v dubnu 2010.

Tabulka 18: Dětská pornografie a organizovaná skupina – vymezení v trestním zákoně

205 tr.z. Šíření pornografie	<p>(1) Kdo pornografické dílo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné takové dílo</p> <p>a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo</p> <p>b) na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje,</p> <p>bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.</p> <p>(2) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo,</p> <p>a) které zobrazuje nebo jinak využívá dítě,</p> <p>b) v němž se zobrazuje násilí či neúcta k člověku, nebo</p> <p>c) které zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem,</p> <p>anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.</p> <p>(3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2</p> <p>a) jako člen organizované skupiny,</p> <p>b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo</p> <p>c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.</p> <p>(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2</p> <p>a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo</p> <p>b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu</p>	205b tr.z. Zneužití dítěte k výrobě pornografie	<p>1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.</p> <p>(2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1</p> <p>a) jako člen organizované skupiny, nebo</p> <p>b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.</p> <p>(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1</p> <p>a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo</p> <p>b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu</p>
------------------------------	---	---	---

V přehledu (Tabulka 18, str. 50) uvádíme vymezení trestných činů, jak jsou pojímány trestním zákonem a souvisejí s kriminálním chováním – dětskou pornografií (šíření, výroba, zneužití, držení). Kriminální jednání, které splňuje naše kritéria nalezneme pod § 205 tr.z. jako

⁸⁰http://zpravy.idnes.cz/policie-obvinila-po-velkem-zatahu-na-detske-porno-uz-osm-lidi-p5s-/krimi.asp?c=A100215_120015_krimi_pei

šíření pornografie, ve druhém a třetím nebo druhém a čtvrtém odstavci, dále trestný čin zneužití dítěte k výrobě pornografie (dle § 205b tr.z.), ve druhém, případně třetím odstavci (viz.Tabulka 18).

V novém trestním zákoně můžeme jednání pachatele jako člena organizované kriminální skupiny, který se dopustil skutku souvisejícího s dětskou pornografií, nalézt v odstavci tr. činu Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (dle § 192 n.tr.z.) a Zneužití dítěte k výrobě

Tabulka 19: Dětská pornografie a organizovaná skupina – vymezení v novém tr. zákoně

<p>§ 192 n.tr.z. Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií</p> <p>(1) Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.</p> <p>(2) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.</p> <p>(3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2</p> <p>a) jako člen organizované skupiny,</p> <p>b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo</p> <p>c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.</p> <p>(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2</p> <p>a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo</p> <p>b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.</p>	<p>§ 193 n.t.z. Zneužití dítěte k výrobě pornografie</p> <p>(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.</p> <p>(2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1</p> <p>a) jako člen organizované skupiny, nebo</p> <p>b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.</p> <p>(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1</p> <p>a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo</p> <p>b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu</p>
---	---

pornografie (dle § 193 n.tr.z.), viz Tabulka 19, str.51, tučně zvýrazněno

Situace v ČR – sexuální vykořisťování

Podle zjištění Krajského státního zastupitelství Ústí nad Labem⁸¹ lze obchod s lidmi ve všech dozorovaných trestních věcech charakterizovat třemi základními znaky, a to 1) transportem na území České republiky, 2) donucením k výkonu práce a s tímto spojeným 3) vykořisťováním.

V oblasti **obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování** byly jako zdrojové zaznamenávány země s nižší životní úrovní (státy bývalého Sovětského svazu - Ukrajina, Bulharsko, ale i Slovensko), pro něž byla ČR zemí cílovou. V dalších případech byla naopak ČR zemí zdrojovou a to pro Rakousko, SRN a Švýcarsko. Přeprava obětí obchodování s lidmi nebo osob nabízejících sexuální služby dobrovolně byla realizována různými způsoby: vlakem, autobusem, osobním automobilem. Trestný čin obchodování s lidmi spočívá v dovozu žen do České republiky ze zahraničí za účelem prostituce. Také se jedná o vývoz našich žen z České republiky za účelem provozování prostituce v zahraničí, zejména v zemích západní Evropy. Nakonec se jedná o vlastní organizování prostituce v naší republice, které je organizováno jednak našimi občany, ale i cizinci (např. příslušníky vietnamské komunity žijící na území naší republiky, viz str. 90).

V současné době se Policie ČR zmiňuje o užším propojení mezi obchodováním s lidmi, obchodováním s drogami a organizováním nelegální migrace, zejména u velkých a středních skupin organizovaného zločinu, které se zabývají výše uvedenou trestnou činností. Nejde vždy o používání stejných tras k realizaci trestné činnosti, ale spíše o využívání zisku generovaného jedním typem trestné činnosti (např. obchod s lidmi) k financování jiné trestné činnosti (např. nákup drog). Přestože se tento trend projevuje převážně u rozsáhlých skupin organizovaného zločinu, je v některých případech patrný i na kauzách, které se přímo či nepřímo dotýkají České republiky. Související skutečností je i nárůst skupin, ve kterých jsou zapojeni pachatelé více národností, z různých etnických skupin. Přestože tedy stále převažují případy, kdy jsou občané určitého státu obchodováni pachateli stejného občanství či etnického původu, v některých skupinách dochází k zapojení a propojení s jinými skupinami.

Postupně u nás došlo také ke změně způsobu charakteristických aktivit a postupů. Opouští se využívání brutálního násilí k donucení obětí obchodování s lidmi k poslušnosti (tak jako to bylo např. v případě bulharských kuplířů kolem skupiny Beltcheva (viz. str. 89)). V posledních letech se využívá především různých forem zastrasování (ovlivňování jiné osoby hrozbami), neznalosti prostředí a jazyka, ale zejména zneužívání tísně, případně jistého stupně závislosti. To opět zvyšuje jak obtíže spojené s identifikací obětí trestné činnosti, tak dokazování a přispívá tak k vysoké latentci obchodování s lidmi. Zároveň se však každoročně objevují i případy s prvky fyzického násilí a donucení. Trest, který postihuje ty, jež se odmítají podrobit a vykonávat nedobrovolnou práci, lze charakterizovat jako fyzické či sexuální násilí nebo jeho hrozbu, omezení svobody pohybu, zadržování odměny za práci či odmítnutí vyplacení odměny, zadržování cestovních či jiných identifikačních dokladů. Nedobrovolnost se projevuje i tehdy, pokud přijetí práce bylo svobodné a následně se pro najatou osobu změnila podmínky. Často se jedná ze strany pachatelů (obviněných/stíhaných osob) o podvod nebo falešné sliby ohledně druhu a podmínek práce. Na straně vykořisťovaných osob bývá průvodním faktorem nedobrovolnosti - zadluženost, psychický nátlak, tj. příkaz k práci zajištěný výhrůzkou trestu za neuposlechnutí, zbavení osobní svobody či uvěznění v místě výkonu práce.⁸²

Z projednávaných případů je zřejmé, že v České republice se kriminálních aktivit ve spojitosti s obchodováním s lidmi dopouští převážně menší organizované skupiny. Také EUROPOL zmiňuje, že v mnoha členských státech Evropské unie **zločinecké skupiny zapojené do obchodování s lidmi splňují kritéria pro organizovaný zločin**. Přestože lze nalézt určitý náznak hierarchické struktury skupin, zločinecké sítě zapojené do obchodování s lidmi jsou nejčastěji organizovány

⁸¹ cit. dle zprávy: Nejvyšší státní zastupitelství: Zpráva o činnosti za rok 2008. 7 NZN 602/2009, Brno 2009, str.41

⁸² Myslíková, op. cit. sub. 28, str. 22

v právě v malých skupinách, které operují jak nezávisle, tak ve spolupráci s jinými skupinami organizovaného zločinu. Taková spolupráce se zpravidla děje za účelem získání služeb, které nemohou být skupinou obstarány „vlastními silami“ (např. jako jsou padělané či pozměněné doklady, které mají vysokou kvalitu provedení). V rámci skupin funguje rozdělení rolí (viz. v textu na str. 33). Často je role „náboráře“ svěřena osobám stejné národnosti či etnického původu, jako je skupina „rekrutovaných obětí“. To ztěžuje odhalení této trestné činnosti a tím samozřejmě vede k maximalizaci a následně legalizaci zisku (praní špinavých peněz), zároveň se zvyšuje schopnost adaptability skupiny na změny prostředí (obměny v charakteru trhu, nová legislativní opatření apod.). Profil typické oběti obchodování s lidmi není jednoduché jednoznačně stanovit⁸³; v mnoha případech oběti obchodování s lidmi odpovídají známému profilu („cizinec neorientující se v cizím prostředí, fiktivní vysoké dluhy za zprostředkování cesty a vyřízení potřebných dokladů, v zemi bez povolení k pobytu či práci, neznalost jazyka, nižší vzdělání, apod.“). Ale obětí obchodování s lidmi se může stát i vysokoškolsky vzdělaná osoba, která využije levného cestování a možností poskytovaných moderními technologiemi k navázání kontaktu a nalezení „dobře placené“ práce v zahraničí. Všechny tyto osoby mají společné to, že nejprve podvodem, později možná i závažnými formami psychického či fyzického nátlaku, mohou být donuceny pachateli, aby strpěly vykořisťování - pracovní či sexuální. Některé oběti uvěří pouhému ústnímu slibu, který je možná „příliš krásný, než aby mohl být reálný“, jiné si pečlivě prostudují písemnou smlouvu s detailně upravenými platovými a pracovními podmínkami.

Situaci v obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování (nucená prostituce) ovlivňuje též vývoj prostituční scény v oblasti **prostituce dobrovolné**. Informace o situaci v oblasti prostituce na území České republiky je možné získat z několika zdrojů. Kromě poznatku Policie ČR, městské a obecní policie (zejména hl. m. Prahy) se jedná především o informace několika specializovaných neziskových organizací⁸⁴. V souvislosti s ekonomickou krizí není již Česká republika tolik atraktivní zemí pro cizinky, které sem v hojně míře přijížděly na počátku 90. let za výdělkem. Dívky z Cech jsou více ostražité, pokud odjíždí za „prací“ do zahraničí; často si najímají společný byt, kde činnost provozují. Mírné oživení sexuálního průmyslu v druhé polovině roku 2009, a zejména v jeho samotném závěru, bylo způsobeno všeobecným poklesem cen nabízených služeb, a to nejen v samotných erotických podnicích a nočních klubech, ale i v drtivé většině všech hotelových zařízení, které jsou (především v metropoli) již tradičními a hlavními hostiteli většiny sexuálních turistů. Pouliční prostituce je postupně vytlačována do okrajových částí měst a obcí, přičemž dochází taktéž k poklesu míst, ve kterých je pouliční prostituce nabízena a provozována. V průběhu roku 2009 byla prostituční scéna v útlumu (ceny pouliční prostituce se pohybují mezi 10-50 EUR). Zájem o tuto formu prostituce mají zákazníci především pro její vysokou anonymitu, rychlost a cenovou dostupnost. Ve vztahu k nočním erotickým klubům lze konstatovat, že zejména v příhraničí se jejich počet i v roce 2009 pozvolna snižoval. Prosperuje jen několik klubů, za kterými pravděpodobně stojí silný kapitál. Oproti tomu zůstalo na stejné nebo mírně kvantitativně se zvyšující úrovni poskytování sexuálních služeb za úplatu v privátních bytech.

Tento stav vytváří vhodné podmínky kriminálním strukturám a působení organizovaného zločinu nejen v oblasti nedobrovolné prostituce, ale rovněž obchodu s lidmi nebo sexuálního zneužívání nezletilých dětí.

Způsoby páchaní trestné činnosti obchodování s lidmi v oblasti komerčního sexuálního zneužívání nebo užití k prostituci se v průběhu roku 2009 zásadně nezměnily ve srovnání s předchozím rokem. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) zaznamenal případy

---

⁸³ Pozn.: EUROPOL vypracoval tabulku „ohrožených skupin osob“ (Trafficking in Human Beings in the European Union. EUROPOL, Haag: 2009)

⁸⁴ K získání komplexnějšího obrázku Ministerstvo práce a sociálních věcí opakovaně v průběhu roku 2008 vyhlásilo výzvu pro dodavatele k podání nabídky na řešení projektu výzkumu pro potřeby státu s názvem „Zmapování prostituční scény v České republice“. Následně byla rozhodnutím zadavatele ze dne 8. ledna 2009 výzva k podání nabídek na řešení tohoto projektu zrušena.

obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, kdy byly pachateli lákány mladé dívky pod slibem zajištění práce v barech v příhraničních oblastech nebo zahraničí. Následně byly dívky pod pohrůžkou násilí nebo za použití násilí nuceny k provozování prostituce, z níž pachatelé kořistili. Pachatelé se zaměřovali především na sociálně slabé osoby, na osoby mladistvé, z dětských domovů nebo na osoby s nařízenou ústavní výchovou. V prostitučním prostředí docházelo k organizování a následné kořistě z poskytování sexuálních služeb v prostředí nočních erotických klubů, poskytování sexuálních služeb v tzv. „privátech“, popř. eskortní servis. V příhraničí se počet nočních erotických klubů snižuje a prosperuje jen několik z nich, za kterými stojí silný kapitál. Oproti tomu zůstalo na stejné nebo mírně se zvyšující kvantitativní úrovni poskytování sexuálních služeb za úplatu v privátních bytech. Důvody tohoto trendu jsou zcela zřejmé, zejména v kontextu celosvětové ekonomické krize. Ceny za služby v privátních bytech byly výrazně nižší než v nočních erotických klubech, což bylo logickým vyústěním porovnání faktorů přímých nákladů na provoz a počtu klientů.⁸⁵

V několika případech se jednalo o pachatele z řad romského etnika. Jejich jednání - obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování - spočívalo v tom, že mladí Romové tipovali a následně oslovovali mladé dívky a pod slibem zajištění práce v barech v příhraničních oblastech nebo v zahraničí je lákali k vycestování. Pak byly dívky pod pohrůžkou násilí nebo za použití násilí nuceny k provozování prostituce, z níž pachatelé kořistili. Pachatelé se zaměřovali především na sociálně slabé osoby, na osoby mladistvé, osoby z dětských domovů nebo na osoby s nařízenou ústavní výchovou. V roce 2009 byl rovněž zaznamenán případ, kdy tuto trestnou činnost páchali Romové pocházející se Slovenské republiky trvale pobývající v České republice. Měli rodinné vazby na Slovensku, odkud lákali dívky ze sociálně slabých rodin, opět převážně romského původu pod příslibem práce servírek a uklízeček do České republiky. Následně po jejich dopravení je i za použití násilí, nebo s využitím závislosti na omamných a psychotropních látek, přinutili provozovat pouliční prostituci, z níž pachatelé kořistili. Dívky byly po nějaké době vyvázeny do nočních erotických klubů (Rakousko, Švýcarsko). Ve Štrasburku odsoudil soud osm českých občanů k trestům odnětí svobody v délce jednoho roku až osmi let⁸⁶. Trestnou činnost měli Češi páchat od poloviny roku 2006 do poloviny roku 2008. Na odhalení případu pracovali kriminalisté z Francie, České republiky a Německa.

V oblasti obchodování s dětmi se v našich podmínkách Policie soustřeďuje zejména na odhalování organizování dětské prostituce a je zřejmé, že jde o vysoce latentní trestnou činnost. V souvislosti s problematikou vztahující se k trestnému činu obchodování s dětmi (dle ustanovení § 216a tr.z., příp. § 169 n.tr.z. svěřením dítěte do moci jiného), odbor rodiny a dávkových systému Ministerstva práce a sociálních věcí v roce 2009 zaznamenal nárůst případů, kdy se orgány sociálně právní ochrany dětí i veřejnost obracely na MPSV z důvodu potřeby ztotožnění dítěte. Jednalo se o případy, kdy byly děti ponechány v péči jiné fyzické osoby než vlastních rodičů. Nejčastěji se jednalo o děti pocházející z Ukrajiny, Vietnamu, Gruzie, které zpravidla neměly žádné doklady totožnosti. V těchto případech je obtížné zjistit situaci dítěte, tzn. např., zda dítě bylo opuštěno ze strany rodičů na území České republiky dle ustanovení § 212 tr.z. opuštění dítěte (§ 195 n.tr.z. Opuštění dítěte nebo svěřené osoby), popř. zda nedošlo ke spáchání trestného činu dle ustanovení § 216a tr.z. obchodování s dětmi (dle § 169 n.tr.z. svěřením dítěte do moci jiného) nebo dle ustanovení § 232a tr.z. obchodování s lidmi (§ 168 n.tr.z.), či zda se nejedná o trestný čin zavlčení do ciziny (dle § 233tr.z., § 172 n.tr.z.). V roce 2009 zaznamenalo Ministerstvo práce a sociálních věcí přibližně 8 případů, kterým musela být z výše uvedených důvodů věnována zvýšená pozornost. Zároveň ve spolupráci s Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně je realizováno monitorování případů osvojení dětí ze zahraničí. Ve sledovaných případech osvojitelé – občané České republiky osvojovali dítě – cizince ze státu, který není stranou Úmluvy o ochraně dětí a

⁸⁵ Zprávy o činnosti Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV za rok 2009 (<http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2009.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>)

⁸⁶ <http://zahranicni.ihned.cz/c1-40117190-francouzsky-soud-poslal-za-kuplirstvi-do-vezeni-osm-cechu>

spolupráci při mezinárodním osvojení⁸⁷. V souvislosti s nezákonnými adopcemi je možné zmínit, že např. Rada vlády pro lidská práva schválila v roce 2009 podnět Výboru pro práva dítěte k problematice nezákonných adopcí a který identifikuje tři příčiny nezákonné adopce, ačkoliv v praxi se vyskytují i další. Jde zejména o případy, kdy roli zprostředkovatele osvojení přebírá jiný subjekt, než který je k tomu oprávněn ze zákona; porušení oznamovací povinnosti ze strany zdravotnického zařízení při propouštění novorozence do péče a zneužívání tzv. druhé domněnky otcovství. Navrhovaným usnesením vlády se usiluje o přijetí některých nelegislativních opatření, jež by mely zvýšit informovanost o nezákonných adopcích a zvýšit nároky na profesionalitu odborníků pracujících s dětmi a pomáhajících rodinám v krizi. Dokument také nabízí zvážení vypracování novely trestního zákona směrem k rozšíření definice a forem obchodu s lidmi/dětmi.

Zatím částečně opomíjená zůstává oblast obchodování s dětmi za účelem nucení k drobné trestné činnosti⁸⁸. Na přelomu roku 2009 a 2010 byla na základě televizní reportáže ze strany městského ředitelství policie Brno přijata opatření k monitorování a řešení situace údajného žebření rumunských občanů na území města Brna. Tyto osoby měly za účelem zvýšení zisku k žebření využívat i malé děti. Policie na základě monitoringu zjistila pouze dva případy, které odpovídaly případu popisovanému v reportáži. Oba tyto případy byly detailně prověřeny a to včetně přizvání pracovníku orgánu sociálněprávní ochrany dětí (OSPOD) a provedení lékařských vyšetření dětí. Ani v jednom z případů se jakékoliv zneužívání dětí nepodařilo prokázat. Policie ČR situaci u rumunských občanů v této oblasti ve spolupráci s OSPOD dále monitoruje. Také MPSV věnuje pozornost případům rumunských a bulharských dětí bez doprovodu zákonných zástupců a to i přes to, že odbor rodiny a dávkových systémů MPSV (zaznamenal v roce 2009 výrazný pokles dětí-cizinců bez doprovodu (ze třetích zemí), které byly řešeny. Tato skupina dětí bývá experty označována jako jedna z nejhroženějších. V roce 2009 byl zaznamenán ojedinělý případ bulharské dívky, která byla zadržena při silniční kontrole. Dívka cestovala v doprovodu své matky a širší rodiny. Následně bylo zjištěno, že se uvedená dívka dopustila útěku z „výchového“ ústavu ve Španělsku. Po velice obtížné situaci a prověřování řady rozporuplných informací, byla dívka umístěna na základě rozhodnutí soudu do školského zařízení.⁸⁹

Obchodování s lidmi a kuplířství

Po zavedení trestného činu obchodování s lidmi (§ 232a tr.z.) byla zjištěna tendence policejního orgánu posuzovat jednání dosud kvalifikované jako trestný čin kuplířství (§ 204 tr.z.) podle přísnějšího ustanovení § 232a tr.z.

Skutkové podstaty trestného činu kuplířství (dle § 204 odst. 1, 3 písm. c) tr.z.) a trestného činu obchodování s lidmi (dle § 232a odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr.z.) upravují obdobné jednání pachatelů, a ani výklad těchto ustanovení v novém komentáři k trestnímu zákonu neposkytl dostatečný návod, která ustanovení aplikovat, byť v případě trestného činu kuplířství (§ 204 odst. 1, 3 písm. c) tr.z.) je dána věcná příslušnost k dozoru na straně státního zástupce okresního státního zastupitelství, kdežto podezření z trestného činu obchodování s lidmi (§ 232a odst. 1, písm. a), odst. 3 písm. d) tr.z.) zakládá v prvním stupni příslušnost krajského soudu, a tedy státního zástupce krajského státního zastupitelství k dozoru nad vyšetřováním.

V tomto případě pachatelé najímali ženy mladší 18 let na poskytování sexuálních služeb za úplatu v nočním podniku nebo pronajatých bytech. Policejní orgán v tomto jednání spatřoval podezření z trestného činu obchodování s lidmi (§ 232a odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) tr.z.). Při řešení tohoto konkrétního případu se vycházelo ze skutečnosti, že § 232a tr.z. (obchodování

---

⁸⁷ sdělení Ministerstva zdravotnictví, č. 43/2000 Sb. m. s.

⁸⁸ viz. „Analýza popisující bulharský organizovaný zločin na území ČR“ OBP MV, dostupné na: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/bulhar-divky.pdf

⁸⁹ Myslíková, op. cit. pub.28, str. 21

s lidmi) upravuje jednání pachatele, který přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá osobu mladší 18 let, aby jí bylo užito k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání, a spáchá takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci. Výkladem tohoto ustanovení byl učiněn závěr, že *pachatel musí jinou osobou určitým způsobem nakládat (obchodovat), aby jí bylo užito někým jiným k pohlavnímu styku, resp. k prostituci*. Na druhé straně kuplíř ve smyslu § 204 tr.z. *přímo jiného zjedná, přiměje nebo svede k provozování prostituce nebo kořistí z prostituce provozované jiným*⁹⁰

Z pohledu problému **překrývání skutkových podstat** trestných činů kuplířství (dle § 204 tr.z.) a obchodování s lidmi (§ 232a tr.z.) uvádíme „diskutabilní“ kvalifikace dvou řešených kauz ve prospěch trestného činu kuplířství., které byly řešeny Krajským soudem Ústí nad Labem.

- 1) Obviněný zneužil dlouhodobě nepříznivé životní situace poškozené a její nezletilé dcery, kdy neměly téměř žádné prostředky na živobytí, poškozená se starala o 4 nezletilé děti a byla bez zaměstnání, když obě poškozené vozil do ČR, kde předem domluvil poskytování sexuálních služeb, které následně obě za úplatu poskytovaly, obviněný inkasoval peníze, menší částky vyplácel poškozeným. (Dle § 232a odst. 1 odst. 2 písm. a) odst. 3d) tr.z.. Krajským soudem v Ústí nad Labem *odsouzeno jako trestný čin kuplířství* podle § 204 odst. 1 odst. 2 a odst. 4 tr.z.. Krajský soud argumentuje tím, že:
  - obviněný nedopravil poškozené na území SRN s cílem tyto následně prodat, darovat či směnit,
  - neměl úmysl s nimi obchodovat, aby jich bylo následně užito k prostituci,
  - vystupoval v klasické roli osoby tzv. „pasáka“.
- 2) Oba obvinění společným jednáním násilím ve Slovenské republice naložili do osobního motorového vozidla poškozenou a následně ji převezli do České republiky, v průběhu cesty ji vyhrožovali násilím, pokud se pokusí utéct nebo něco někomu řekne, poškozenou odvezli do opuštěného objektu, vše činili s úmyslem přimět ji k provozování prostituce, když poškozené se podařilo utéct (dle § 232a odst. 2 písm. a) odst. 3 písm. d) trestního zákona ve vztahu k § 8 odst. 1 tr.z.). Odsouzeno Krajským soudem *jako pokus trestného činu kuplířství* podle § 204 odst. 1 odst. 2 tr.z. ve vztahu k § 8 odst. 1 tr.z.. Krajský soud argumentoval tím, že:
  - obvinění nedopravili poškozenou na území CR s cílem tuto následně prodat, darovat či směnit,
  - neměli úmysl s ní naložit jako se zbožím, aby jí bylo užito následně k prostituci,
  - měli v úmyslu vozit ji na trasu osobně a získávat od poškozené jí vydělané finanční prostředky.

---

⁹⁰ *Myslíková (ed.): Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období let 2008-2011). OBP, MVČR : Praha 2008; sdělení Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové sp. zn. KZN 783/2005*

IV. Evidence případů - statistiky a trend vývoje kriminálního jednání v České republice (obchodování s lidmi, kuplířství a organizovaný zločin)

Původním důvodem pro sběr a srovnávání statistických údajů o kriminalitě obecně bylo hledání příčin. Tento důvod se od počátku osmdesátých let změnil od příčin kriminality k činnosti systému trestní justice. Legální pojetí kriminality se kryje s jejím trestněprávním vymezením, tj. jednání, které trestní právo v dané době posuzuje jako trestný čin. Někteří kriminologové pracují se sociologickou, tj. na trestním právu nezávislou definicí kriminality, čímž se míní všechny sociopatologické jevy ve společnosti (tedy např. i prostituce). Zatím většina výzkumů setrvává u pojetí legálního. Určení přesné míry kriminality je mimo možnosti současných metod měření a patrně i mimo ně zůstane, a to vzhledem k latentní povaze trestné činnosti. Statistiky v trestní justice neměří kriminalitu jako takovou, ale spíše odráží činnost úřadů, které trestnou činnosti evidují. Při měření míry, příp. druhů kriminality se vychází z počtu odsouzených osob-míry kriminality evidované policií, výzkumu obětí trestné činnosti a self-reportových dat. Prostřednictvím statistických údajů získáváme informace o kriminalitě zjevné (registrované) – tj. o té, která vyšla najevo a byla evidována v oficiálních statistikách. Jde o menší část kriminality skutečné. O skryté (latentní)⁹¹ kriminalitě se orgány činné v trestním řízení nedozvědí, a proto nemůže být v těchto statistikách registrována

Vzhledem k vysoké latenci těchto trestného činu obchodování s lidmi a prostituci jsou k dispozici pouze různé odhady rozsahu tohoto fenoménu a to jak na národní, tak i mezinárodní úrovni. K rozdílnosti uváděných dat přispívají různé definice obchodu s lidmi v jednotlivých právních rádech států a také to, že se tyto nelegální aktivity uskutečňují v oblasti šedé ekonomiky, jako je např. prostituce či nezákonné zaměstnávání cizinců.

Počty trestných činů, které prezentují oficiální statistiky, také dávají málo informací o pachatelích i obětech. Při hodnocení úspěšnosti přijímaných opatření a stanovování nových priorit a postupů není proto možné spoléhat výhradně na kvantitativní údaje, ale je nutné zohlednit také kvalitativní výzkumy a informace sbírané přímo v terénu. V případě, že by např. došlo k realizaci případu s větším počtem pachatelů než je dosud u nás běžné (dosud zpravidla cca tři pachatelé v rámci organizované skupiny, došlo by pravděpodobně také k výraznému nárůstu počtu stíhaných a případně odsouzených osob⁹²). Určité výkyvy ve statistikách nemusí nutně znamenat zásadní změnu situace v České republice. Rozsah fenoménu „obchodování s dětmi“, „zjednání nebo kořistění z prostituce“ tedy není jednoduché přesně kvantifikovat, a to z mnoha vzájemně souvisejících důvodů. Jedním z nich je vysoká latence této trestné činnosti. Orgánům činným v trestním řízení se tak často podaří odhalit či objasnit jiný druh, v mnoha případech méně závažné trestné činnosti.

Může se konkrétně jednat např. o trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (dle § 171a tr.z., nyní § 340 n. tr. z.), neoprávněné podnikání (§ 118 tr. z. , resp. § 251 n. tr. z.), podvod (§ 250 tr. z., § 209 n. tr. z.), pohlavní zneužívání (§ 242, §243 tr.z. , § 187 n. tr. z.), omezování osobní svobody (§ 231 tr. z. , nyní § 171 n. tr. z.), zbavení osobní svobody (§ 232 tr. z. , § 140 n. tr. z.), vydírání (§ 235 tr. z. , § 175 n. tr. z.), ublížení na zdraví (§ 221 tr.z., §222 tr. z.), v novém tr. zákoně těžké ublížení na zdraví (§ 145, § 146 n. tr. z.), kuplířství (§ 204 tr. z., § 189 n. tr. z.), ohrožování výchovy mládeže (§ 217 tr. z., § 201 n. tr. z.), svádění k pohlavnímu styku (§ 217a tr. z. , § 202 n. tr. z.), apod.

Následující část je členěna do oddílů podle zdroje, který data poskytl, a to v posloupnosti dle průběhu trestního řízení. Údaje se týkají trestných činů souvisejících s komerčním sexuálním vykořisťováním osob mladších (i starších) 18 let a skutky spáchanými účastí na zločinném spolčení,

---

⁹¹ Latentní kriminalita zahrnuje trestnou činnost, o které se orgány činné v trestním řízení nedozvěděly, dále trestnou činnost, o které se dozvěděly, ale nepodařilo se vypátrat pachatele, a trestnou činnost, o které se tyto orgány dozvěděly, avšak z nějakého důvodu je neregistrovány.

⁹² Myslíková, op. cit. sub. 28, str. 22

kteře lze v oficiálně dostupných evidencích a databázích zjistit. Skutky související s dětskou pornografií jsme v této práci omezili na pouhý informativní výčet, v rámci vybraných skupin pachatelů, nebyl tento skutek identifikován. Statistické přehledy se tedy vztahují k vybraným skutkům sexuálního vykořisťování, které byly spáchány i na osobách starších 18 let, pokud není uvedeno jinak. Nepodařilo se nám takto „kombinovaně“ údaje získat ani jako speciální sestavu na odd. dohledu Ministerstva spravedlnosti (viz. str. 64).

Policie ČR – statistiky kriminality, zjištěné a objasněné trestné činy

Statistiky kriminality Policie ČR vycházejí z Evidenčně statistického systému kriminality Policie ČR (ESSK),⁹³ který specifikuje jednotlivé druhy kriminality podle tzv. Takticko-statistické klasifikace. Jejich přehledy uvádí počty objasněných⁹⁴ trestných činů nebo informace o vyšetřovaných a stíhaných osobách.⁹⁵

a) Obchodování s lidmi

Z údajů za rok 2009 (Tabulka 20, str. 58) vyplývá, že ačkoliv došlo k výraznému poklesu zjištěných trestných činů obchodování s lidmi (§ 232a tr.z., dříve § 246 tr.z. – viz vymezení Tabulka 13, str. 45) - z celkem 29 zjištěných v roce 2008 na 10 v roce 2009 - počet objasněných trestných činů zůstává ve srovnání s rokem 2008 téměř stejný (v roce 2009 objasněno 16 trestných činů obchodování s lidmi). S ohledem na složitost případů a obtížnosti spojené s vyšetřováním zejména přeshraniční kriminality, nepřekvapuje, že z celkem 11 objasněných trestných činů obchodování s lidmi v roce 2009 bylo zjištěno celkem 8 činů již v roce 2008 (tzv. dodatečná objasněnost). To znamená, že celkem 3 trestné činy obchodování s lidmi, které byly zjištěny v roce 2009, byly již v průběhu roku 2009 objasněny.

Tabulka 20: Počty zjištěných a objasněných tr. činů - obchodování s lidmi (Policie ČR)

§ 232 a tr.z.	2006	2007	2008	2009
Zjištěno	16	11	29	10
Objasněno	13	11	11	3
Objasněno celkem (včetně dodatečně objasněno)	13	11	13	11
Vyšetřované a stíhané osoby	11	20	22	32

(zdroj: www.policie.cz/statistiky)

⁹³ K evidenci kriminality dochází na základě trestních oznámení i podnětu jiných osob a orgánu či Policie ČR, zjištěných a prověřených skutečností, nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Podmínkou jejich zařazení do evidence kriminality je stanovení trestně právní kvalifikace. Základními jednotkami ESSK jsou: a) skutek, který představuje jeden trestný čin, b) pachatel trestného činu, kterými mohou být evidovány i osoby, které následně nejsou trestně stíhány (např. nejsou z důvodu věku trestně odpovědné). Pod pojmem „pachatel“ jsou v ESSK označovány osoby stíhané a vyšetřované

⁹⁴ Za objasněný se považuje trestný čin, kdy bylo zahájeno trestní stíhání (podle § 160 trestního řádu (tr.ř.)) nebo bylo sděleno podezření ze spáchání trestného činu ve zkráceném přípravném řízení (podle § 179b tr.ř.) nebo byla věc odložena (podle § 159a odst. 2 a 3 tr.ř.)

⁹⁵ Pojem stíhané a vyšetřované osoby zahrnuje osoby, proti kterým bylo zahájeno trestní stíhání nebo kterým bylo sděleno podezření ze spáchání trestného činu ve zkráceném přípravném řízení, a osoby, jejichž trestní stíhání je nepřipustné (např. osoby ve věku do 15 let; pachatelé, kteří zemřeli, do doby sdělení obvinění; osoby, jejichž stíhání je podmíněno souhlasem poškozeného; osoby, které byly pro týž skutek pravomocně odsouzeny nebo jejichž stíhání pro týž skutek bylo pravomocně zastaveno nebo skončilo pravomocným rozhodnutím o postoupení věci) nebo neúčelně (např. trest by byl bez významu vedle trestu, který byl již osobě uložen nebo ji podle očekávání postihne).

Oproti roku 2008 došlo k nepatrnému poklesu v počtu objasněných trestných činů (-2). Celkový počet vyšetřovaných a stíhaných osob v roce 2009 výrazně vzrostl, a to z 22 osob stíhaných a vyšetřovaných v roce 2008 na celkem 32 osob stíhaných a vyšetřovaných v roce 2009; z tohoto celkem 12 osob byli recidivisté. Celkem 16 osob byli občané České republiky, 16 osob byli cizinci. Z celkem 6 případů, u kterých bylo ukončeno prověřování, bylo ve dvou případech trestní řízení odloženo, trestní stíhání bylo zahájeno pro 3 trestné činy.

Při podrobnější analýze celkem 10 zjištěných trestných činů obchodování s lidmi (viz. Tabulka 20) jsme zjistili, že 7 trestných činů bylo spácháno za účelem sexuálního vykořisťování a 3 byly spáchány za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování. Tento poměr ve srovnání s rokem 2008 zůstává tedy přibližně stejný – zhruba 2/3 trestných činů obchodování s lidmi kvalifikovaných podle § 232a tr.z. v roce 2009 představovaly sexuální vykořisťování; zbylá 1/3 byla pracovním vykořisťováním. Podle zprávy MVČR žádná z prověřovaných skutečností v roce 2009 nepotvrdila podezření na obchodování s osobami mladšími 18 let (dle § 232a odst. 1 tr.z. – vymezení viz Tabulka 13, str. 45). Monitoring v této oblasti je však stále aktuální a důležitý. „Vzhledem k nedostatkům při identifikaci těchto případů a k chybějícímu mechanismu předávání informací mezi relevantními státními orgány (OSPOD, policie, neziskový sektor, pracovní skupiny zaměřené na obchod s lidmi a komerční sexuální zneužívání dětí) se domníváme, že případy obchodu s dětmi jsou častější, než jak je odrážejí oficiální statistiky.⁹⁶ V roce 2009 nepokračoval mírný nárůst počtu trestných činů obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování, který byl patrný v předchozím období (2005 až 2008), a to jak v České republice, tak i v zahraničí.

Z 10 zjištěných trestných činů obchodování s lidmi byly celkem 2 spáchány ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

Podnět k trestnímu řízení v těchto případech nejčastěji vzešel od občanu (celkem 4), od Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) tři případy a 1 podnět vzešel od operačních orgánů obecné kriminality. Dva podněty spadají do kategorie ostatní. Nejvyšší podíl na objasněnosti má ÚOOZ (celkem 8 případů) a policejní orgány obecné kriminality (2). O věkovém složení osob stíhaných a vyšetřovaných pro podezření ze spáchání trestného činu obchodování s lidmi lze konstatovat, že největší skupinu v roce 2009 tvořily osoby ve věku 30 až 39 let (celkem 19 osob), následovaly osoby ve věku 21-29 let (celkem 7 osob). Zbytek byl rozčleněn následovně: 3 osoby ve věku 40-49 let, 1 osoba ve věkové kategorii 50-59 let, 2 osoby ve věku nad 60 let. Žádná ze stíhaných a vyšetřovaných osob nebyla ve věku do 18 let. Tyto údaje částečně korespondují s celkovou statistikou popisující kriminalitu z pohledu věku pachatelů. dle údajů za rok 2009 sice převažují pachatelé ve věku 21-29 let, kteří představují 30% všech pachatelů, pak následuje právě skupina pachatelů ve věku 30-39 let (podíl 28%).

Z celkového počtu 32 vyšetřovaných a stíhaných osob (Tabulka 20) bylo pět žen (tj. 15,6 %) a 27 mužů (tj. 84,4 %). Podíl žen na stíhaných a vyšetřovaných osobách u trestného činu obchodování s lidmi mírně převyšuje jejich podíl na celkové kriminalitě. (Např. v roce 2009 tvořili stíhaní a vyšetřovaní muži 87,1 %, žen bylo 12,9%. Vyšší podíl žen v porovnání s poměrem mužů a žen podílejících se na celkové kriminalitě se objevil nejen v roce 2009, ale též v letech minulých; pozn.: trend zmiňují také zahraniční materiály⁹⁷).

b) Obchodování s dětmi

Ve statistikách Policie ČR se ukazuje, že v roce 2009 byl zjištěn pouze jeden trestný čin kvalifikovaný jako obchodování s dětmi (dle § 216a tr.z., vymezení viz Tabulka 15, Tabulka 14) a u tohoto skutku k 31. 12. 2009 stále ještě probíhalo prověřování. Pro dokreslení, že se podle statistik dlouhodobě jedná o trestnou činnost, která se vyskytuje v České republice jen ojediněle, uvádíme následující tabulku (Tabulka 21).

⁹⁶ Myslíková (ed.), op. cit. sub. 28, str. 22.

⁹⁷ např. Levenkron, N.: Another delivery from Tashkent-Profile of the Israeli Trafficker. Top-Print Press, 2007.

Tabulka 21: Počty trestných činů obchodování s dětmi (dle § 216a tr.z.)

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Obchodování s dětmi - zjištěno	1	1	5	0	2	0	0	1
Obchodování s dětmi - objasněno	1	1	4	0	1	0	0	0

(zdroj: www.policie.cz)

c) Komerční forma sexuálního zneužívání

Oficiální kriminální statistiky Policie ČR ve svých výkazech uvádí trestné činy – komerční forma sexuálního zneužívání a komerční forma sexuálního zneužívání v závislosti. Následující tabulka proto shrnuje jen výše uvedené tři skutky, které jsou v jejich přehledech uváděné v souvislosti s komerčním sexuálního zneužíváním dětí (viz. str. 60, Tabulka 22).

Tabulka 22: Zjištěné trestné činy – komerční forma sexuálního zneužívání

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Komerční forma sex. zneužívání v závislosti	1	1	2	1	2	3	3	1
Komerční forma zneužívání ostatní	7	4	13	8	7	0	7	2

(zdroj: www.policie.cz)

d) Kuplířství

S ohledem na obtíže spojené s prokazováním naplnění skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi se nepodaří policejnímu orgánu prokázat ve všech případech a věc bývá někdy překvalifikována na jiný trestný čin – často na trestný čin kuplířství (§ 204 tr.z.). Trend identifikovaný již v letech 2007 a 2008, kdy došlo k poklesu zjištěných trestných činů i vyšetřovaných a stíhaných osob pro trestný čin kuplířství postupně pokračoval i v roce 2009. V roce 2009 bylo zjištěno celkem 37 trestných činů kvalifikovaných jako kuplířství. Pro tyto trestné činy bylo vyšetřováno a stíháno celkem 35 osob.

Příčinou poklesu, stejně jako v předchozích dvou letech, může být dlouhodobě zaznamenávaný pokles pouliční, ale i klubové prostituce zejména v pohraničních regionech. Dalším vysvětlením může být částečný přesun pouliční prostituce v důsledku opatření přijatých samosprávami do bytu či klubů a vyšší míra zapojení internetu. Za těchto podmínek je pak - jak pro Policii ČR, tak i např. pro neziskové organizace - mnohem obtížnější prostituční scénu monitorovat. To se logicky odráží i ve statistikách mravnostní kriminality, kam trestný čin kuplířství spadá.

Ministerstvo spravedlnosti – trestní statistika státních zastupitelství

Ministerstvo spravedlnosti je gestorem statistik státních zastupitelství a soudů.⁹⁸

a) Obchodování s lidmi a obchodování s dětmi

Ze statistik ve vztahu k trestnému činu obchodování s lidmi (dle § 232a tr.z.) vyplývá, že v roce 2009 došlo k poměrně výraznému nárůstu počtu obžalovaných osob (Tabulka 23), a to prakticky o polovinu - z celkem 17 osob obžalovaných v roce 2008 na celkem 26 obžalovaných osob v roce 2009 (tj. meziročně o 53 %). To potvrzuje obecně vnímaný vzestupný trend, i při akceptaci rovněž obecně sdíleného názoru na poměrně značnou latenci této kriminality, navíc ještě u vědomí problému s mnohokrát zde zmiňovanými obtížemi s právní kvalifikací (zejména ve vztahu k trestnému činu kuplířství § 204 tr.z.).

⁹⁸ Statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti dostupné na <http://portal.justice.cz/ms>,

Tabulka 23: Přehled o stíhaných a obžalovaných osobách – obchodování s lidmi/děťmi

Státní zastupitelství – obchodování s lidmi	2007		2008		2009
	216a tr.z. obchodování s dětmi	232a tr.z.	232a tr.z.	246 tr.z.	232a tr.z.
Vyřízeno proti osobám	3	21	22	10	29
Počet trestných činů	3	21	22	11	33
Stíhané osoby celkem	3	20	19	10	28
ženy	0	5	4	3	10
Obžalované osoby- celkem	3	20	17	10	26
ženy	0	5	3	3	10
- věk 18-19	0	1	2	0	6
- věk 20-24	0	4	2	0	6
- věk 25-29	1	1	3	0	3
- věk 30-39	2	9	8	0	11
- věk 40-49	0	2	1	0	6
- věk 50 a více	0	3	2	2	0
Zastaveno tr. stíhání – celkem	0	0	0	8	2

(zdroj: www.justice.cz)

V řadě odborných zpráv je poukazováno na neustálenou aplikační praxi, která měla problémy s výkladem formálních znaků (zejména znaku „jinak vykořisťuje“). Zatím, stejně jako v jiných státech, převažuje forma sexuálního vykořisťování, ostatní formy se vyskytují spíše výjimečně, i když zprávy o činnosti nižších státních zastupitelství poukazují na to, že se tyto formy vyskytují častěji, zvláště v podobě pracovního vykořisťování.

b) Kuplířství

U trestného činu kuplířství (§ 204 tr.z.) se projevil v roce 2009 pokles v počtu obžalovaných osob zhruba o jednu čtvrtinu (meziročně o 25 %). Podle počtu obžalovaných osob byl nejčetnější výskyt zaznamenán v roce 2009 v Severočeském kraji (24), pak v Jihočeském kraji (22), v Západočeském kraji a v Praze (v obou regionech shodně po 13 obžalovaných osobách; srov. přehledy statistické výkazy – trestní statistika na www.justice.cz).

Tabulka 24: Přehled o stíhaných a obžalovaných osobách - kuplířství

§ 204 tr.z. SZ	2007	2008	2009
Vyřízeno proti osobám	79	131	94
Počet trestných činů	88	146	109
Odloženo §159a tr.ř. –celkem	5	6	2
Stíhané osoby celkem	74	124	91
ženy	31	36	30
- mladiství (15-18 let)	2	1	3
Obžalované osoby- celkem	72	119	89
ženy	30	35	29
zvl.nebezpeč. recidivisté	0	1	1
- věk 15-17	2	1	3
- z toho dívek	1	0	1
- věk 18-19	7	18	10
- věk 20-24	12	18	10
- věk 25-29	10	24	18
- věk 30-39	17	44	27
- věk 40-49	17	16	20
- věk 50 a více	7	6	6
Zastaveno tr. stíhání – celkem	1	4	2

Při použití hlediska dělení podle struktury státní příslušnosti pachatelů bylo u tohoto trestného činu v roce 2009 z celkem 94 evidovaných osob (Tabulka 24, str. 61) 76 pachatelů české státní příslušnosti, 6 pachatelů ukrajinské, 5 slovenské státní příslušnosti, dvě osoby z Ruské federace a po jedné osobě občané z Kyrgyzské republiky, ze SRN, Běloruska, Bosny a Hercegoviny a Arménské republiky.

Ministerstvo spravedlnosti – trestní statistika soudů

Počty odsouzených osob⁹⁹ jsou zpracovány ze statistických listů trestních, které vyplňují okresní a krajské soudy. Statistický list trestní se vyhotovuje ihned po právní moci rozhodnutí ve věci, a to o každé osobě samostatně. Pozn.: V roce 2009 bylo v celé České republice pravomocně odsouzeno celkem 73 685 osob, které se dopustily 99 381 trestných činů. V předchozím roce bylo odsouzeno 75 882 osob, počet trestných činů dosáhl čísla 102 072.

a) Obchodování s lidmi.

Úkony trestního řízení vedeného na prokázání skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi nemusí vždy končit zahájením trestního stíhání. S tím může souviset i náležitá skutková zjištění v konkrétních případech, což vyústí „v důkazní nouzi“, často už v počátečních stádiích přípravného řízení. V roce 2009 byla pravomocně odsouzena jedna osoba, za jeden trestný čin obchodování s lidmi (dle § 232a tr.z.) a dvě osoby kde byl jejich skutek posuzován dle § 246 tr.z.; viz. Tabulka 25.

Tabulka 25: Počet trestných činů a odsouzených osob

Soudy – obchodování s lidmi	2007		2008		2009	
	232a tr.z.	246 tr.z.	232a tr.z.	246 tr.z.	232a tr.z.	246 tr.z.
Počet trestných činů-celkem	5	1	3	0	1	5
Odsouzené osoby-celkem	4	0	3	0	1	2
recidivista označený soudem	0	0	0	0	0	0
dosud netrestané	-	-	3	0	1	0
ženy	1	0	1	0	0	1
mladiství	0	0	0	0	0	0
Uložené tresty-nepodmíněný (NEPO) celkem	3	0	3	0	0	0
do 1 roku	0	0	0	0	0	0
od 1 do 5 let	0	0	3	0	0	0
od 5 do 15 let	3	0	0	0	0	0
Uložené tresty-podmíněný (PO) celkem	1	0	0	0	1	2
s dohledem	-	-	0	0	0	2
obecně prospěšné práce	0	0	0	0	0	0
peněžitý trest	0	0	0	0	0	0
Upuštěno od potrestání-celkem	0	0	0	0	0	0
Trest uložen ve spojení-Jiný trest	4	0	0	0	0	0

(zdroj: www.justice.cz)

b) Kuplířství

⁹⁹ Odsouzená osoba: jedinec, proti kterému byl soudem vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci; stíhaná osoba: jedinec, proti kterému je vedeno trestní stíhání (podle § 160 tr.ř.); obžalovaná osoba: jedinec na něhož byla podána obžaloba (dle § 176 tr.ř.).

Další statistické údaje jsou údaje o počtu osob odsouzených za trestný čin kuplířství (dle § 204 tr.z.); Tabulka 26. Za rok 2009 se jedná o celkem 82 odsouzených osob, které se dopustily 84 trestných činů kuplířství. Za tento trestný čin byl celkem 60krát uložen podmíněný a 19krát nepodmíněný trest odnětí svobody. Nejvíce nepodmíněných trestů odnětí svobody bylo uloženo v rozmezí 1-5 let (celkem 16krát), dále 5-15 let (celkem 2krát); jednou byl uložen trest odnětí svobody do 1 roku a celkem 3krát bylo upuštěno od potrestání. V porovnání s předchozím obdobím došlo k mírnému nárůstu počtu odsouzených osob. Tato skutečnost se promítla zejména do počtu podmíněně uložených trestů. Ministerstvem spravedlnosti jsou nově zpracovávány též statistické sestavy vypovídající o obětech vybraných trestných činů. V roce 2009 bylo evidováno celkem 66 obětí tohoto trestného činu, přičemž se jednalo o celkem 53 žen a 13 dětí.

Tabulka 26: Počty pravomocně odsouzených osob a uložených trestu za kuplířství

Soudy – kuplířství (§ 204 tr.z.)	2007	2008	2009
Počet trestných činů-celkem	101	121	118
vlivem alkoholu	1	0	0
Odsouzené osoby-celkem	74	71	82
recidivista označený soudem	0	4	3
dosud netrestané	-	34	45
ženy	31	25	30
mladiství	2	0	0
Uložené tresty-NEPO celkem	20	20	19
do 1 roku	0	2	1
od 1 do 5 let	20	16	16
od 5 do 15 let	0	2	2
Uložené tresty-PO celkem	48	49	60
s dohledem	-	14	3
obecně prospěšné práce	0	0	0
peněžitý trest	2	0	0
Upuštěno od potrestání-celkem	1	2	3
Trest uložen ve spojení-jiný trest	27	13	24
OL-Ostatní:			
ústavní	0	0	0
ambulantní	-	1	0

(zdroj: www.justice.cz)

c) Obchodování s dětmi

Statistické přehledy soudu o trestném činu obchodování s dětmi nabízí informaci, že pouze v roce 2006 byly odsouzeny dvě ženy za dva skutky kvalifikované jako obchodování s dětmi. Informace státního zastupitelství (Tabulka 23, str. 61) uvádí tři projednávané osoby v roce 2006 a také 3 osoby v roce 2007; jedná se však pořád o jeden stejný případ, kde byly tři pachatelky. Tedy podobně jako statistiky Policie ČR (výše, str. 60, Tabulka 21) sdělují, že jde o velmi ojedinělý jev.

Tabulka 27: Obchodování s dětmi (§ 216a tr.z.) – trestní statistika soudů (2005-2009)

Soudy - §216a tr.z.	2005	2006	2007	2008	2009
Počet trestných činů-celkem	0	2	0	0	0
Odsouzené osoby-celkem	0	2	0	0	0
ženy	0	2	0	0	0
Uložené tresty-podmínečné odsouzení celkem	0	2	0	0	0
-podmínečné odsouzení s dohledem	0	2	0	0	0
Trest uložen ve spojení-jiný trest	0	1	0	0	0

(zdroj: www.justice.cz)

Ministerstvo spravedlnosti - odbor dohledu, odd. metodiky a dohledu soudních kancelářů

Z údajů evidovaných Ministerstvem spravedlnosti jsme si v červnu 2010 zažádali o vyhledání statistických trestních listů (aplikace CSLAV DW), která splňují naše kritéria uvedená v úvodu (tzn. kombinace tr. činů, která odpovídají komerčnímu sexuálnímu zneužití dítěte a které byly spáchány členem organizované skupiny).

Bohužel nám údaje v této podobě nebyly poskytnuty (podle sdělení odd. metodiky a dohledu soudních kancelářů), lze v evidenci CSLAV DW vyhledávat jednotlivé trestní listy pouze podle jednoho kritéria v položce „paragraf“. Tzn., že nelze např. vyhledat pachatele odsouzeného za tr. čin kuplířství - na osobě ml. 18 let (tzn. § 204 odst. 3 písm c) a který se zároveň tohoto činu dopustil jako člen organizované skupiny (tzn. dle § 204 odst. 3 písm b)). Vyhledat lze buď osoby odsouzené např. podle odst. 3 písm c), nebo podle odst. 3 písm. b); nelze tedy vyhledat obě skutkové podstaty zároveň. Data, která nám oddělení poskytlo, uvádíme v následující tabulce (Tabulka 28).

Tabulka 28: Vybrané skutkové podstaty – data poskytnuta odborem dohledu MSp

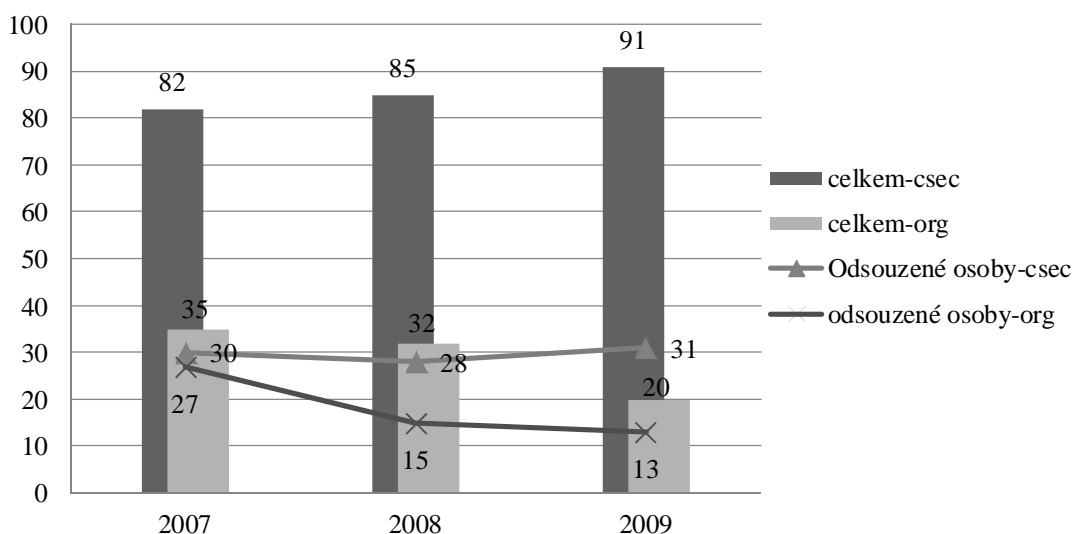
		§	Odst.	Písm.	Počet trestných činů (2007-2009)	Počet odsouzených osob (2007-2009)
kuplířství	org. skupina	204	3	b	81	55
	děti	204	3	c	165	61
	děti	204	4		23	8
					269	124
obchod s lidmi	děti	232a	1		9	2
	org.	232a	3	a	2	0
	org.	246	2	a	4	0
	děti	246	2	c	8	2
	děti	216	2	a	0	0
	děti+org. skupina	216a	2	a	0	0
					23	4
pornografie	děti+org. skupina	205b	3	a	0	0
	děti+org. skupina	205b	2	a	0	0
	děti	205	2	a	53	16
	org.	205	3	a	0	0
	org.	205	4	a	0	0
					53	16
Celkem				345	144	

(zdroj: odb. dohledu MSp)

Výše uvedené údaje jsme se pokusili znázornit v následujícím grafu (Graf 1). Sloučili jsme skutky, které odpovídají činům spáchaným organizovanou skupinou (zkratka „org.“) a trestné činy, které lze zařadit ke komerčnímu sexuálnímu vykořisťování dětí (zkratka „csec“).

Graf 1: Organizovaná skupina a komerční sexuální zneužívání

zdroj: odb. dohledu

V tříletém období (2007-2009) bylo za trestný čin kuplířství spáchaný členem organizované skupiny odsouzeno 55 osob (81 trestných činů). V tomto údaji jsou zahrnuti pachatelé, kteří se skutku dopustili na osobách mladších i starších 18 let. Ve stejném období bylo odsouzeno 69 osob za trestný čin kuplířství na osobě mladší 18 let (tedy v odst. 3 písm. c) nebo v odst. 4). Tento počet pachatelů byl odsouzen za 188 skutků.

Počet trestných činů „obchodování s lidmi – na osobě mladší 18 let“ (tedy dle §232a odst. 1 tr.z.) během tří let dosáhl hodnoty devět; za to byli odsouzeni dva pachatelé. Podle předchozího § 246 tr.z. bylo ve stejném období odsouzeny také dvě osoby, za osm trestných činů obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku – na osobě mladší 18 let (dle § 246 odst. 2 písm. c). Obchodování s lidmi spáchané členem organizované skupiny dosáhlo počtu 6 trestných činů, nikdo nebyl odsouzen. Nebyly zjištěny trestné činy související s dětskou pornografií spáchané organizovanou skupinou.

Zločinné spolčení – organizovaná zločinecká skupina (Policie ČR. Ministerstvo spravedlnosti)

Statistiky kriminality zveřejňované **Policíí ČR** uvádí pod označením „zločinné spolčení“ skutky účasti na zločinném spolčení (dle § 163a odst. 1 tr.z). Informace o zjištěných, objasněných trestných činech a stíhaných/vyšetřovaných osobách jsou uvedeny v následující tabulce (Tabulka 29).

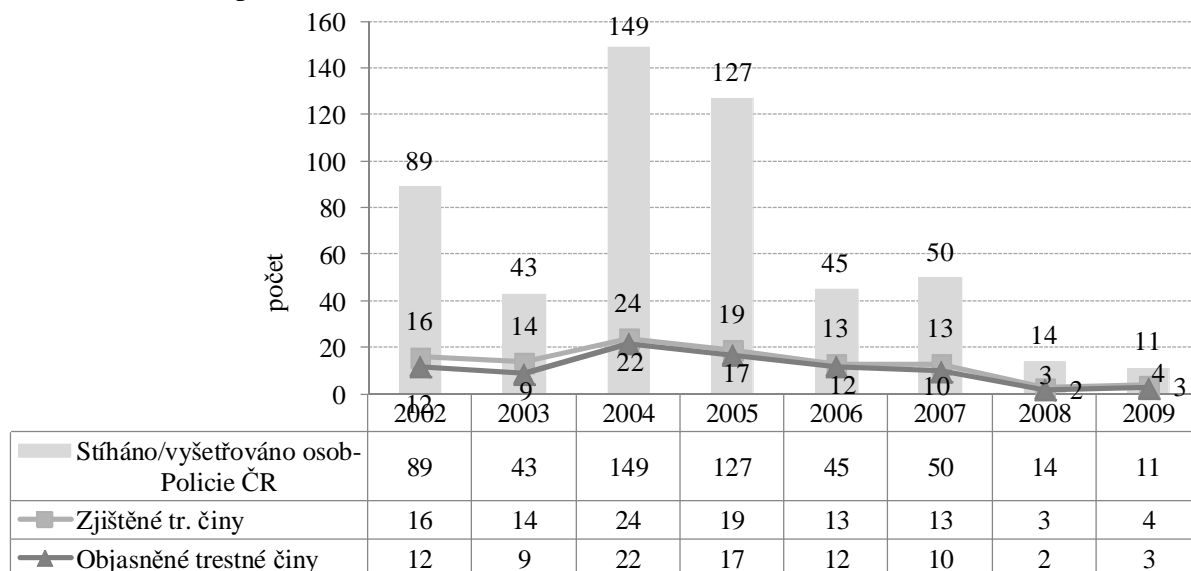
Tabulka 29: Zločinné spolčení - Policie ČR

Počet/rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zjištěné trestné činy	16	14	24	19	13	13	3	4
Objasněné trestné činy	12	9	22	17	12	10	2	3
Stíháno/vyšetřováno osob	89	43	149	127	45	50	14	11

(zdroj: www.policie.cz)

V grafu (Graf 2) je zakreslen ve sloupcích počet stíhaných/vyšetřovaných osob v souvislosti s trestným činem zločinného spolčení, spojnicové grafy ukazují počty zjištěných a počty objasněných trestných činů.

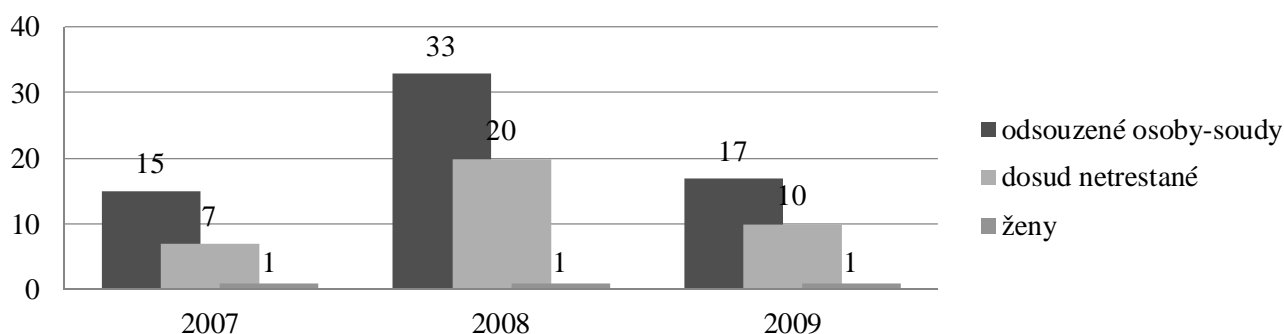
Graf 2: Zločinné spolčení - Policie ČR

Statistické údaje vztahující se k trestnému činu účasti na zločinném spolčení (dle §163atr.z) ukazují, že mezi počtem stíhaných a obžalovaných osob a počtem osob odsouzených je zřejmý nepoměr. Počet osob, které byly odsouzeny za účast na zločinném spolčení (dle § 163a tr.z.), nabízí **výkazy soudů**, z kterých jsme připravili následující přehledy (viz Graf 3, příp. Graf 4). Vidíme, že počet dosud netrestných pachatelů (světlý sloupec viz. Graf 3) tvoří přibližně tři pětiny všech odsouzených, podíl žen je zde minimální.

Graf 3: Účast na zločinném spolčení - trestní statistika soudů

Odsouzené osoby- účast na zločinném spolčení
§ 163a tr.z.

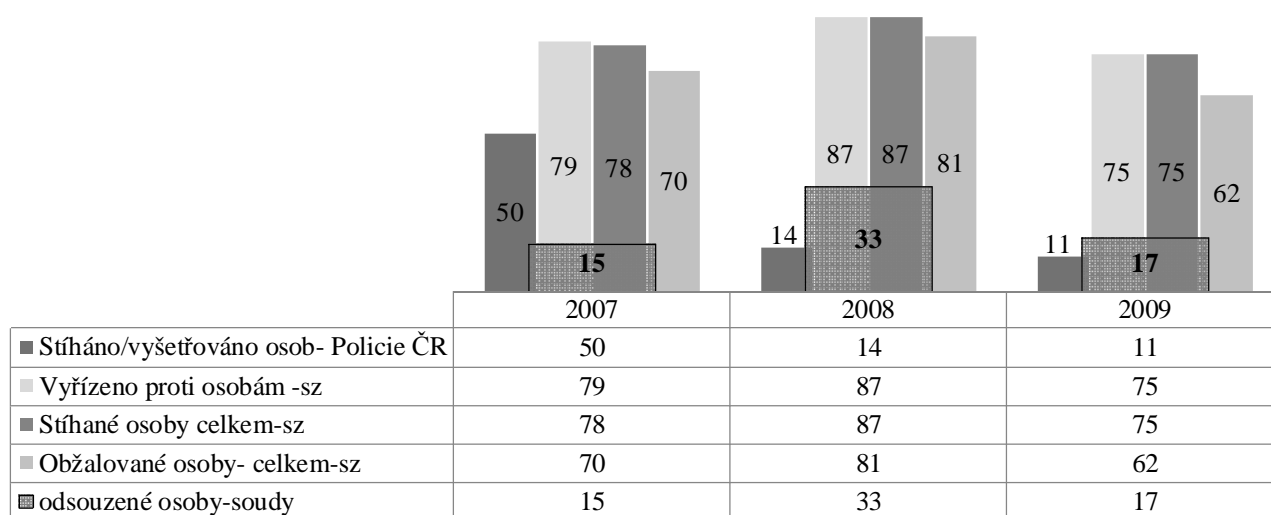
V další tabulce (Tabulka 30) jsme se pokusili ukázat „postup“, od projednávaných skutků účasti na zločinném spolčení v rámci státního zastupitelství, až po osoby soudem odsouzené osoby za tento skutek.

Tabulka 30: Účast na zločinném spolčení - od projednávaných k odsouzeným

Trestní statistika - § 163a tr.z.	2007	2008	2009
Projednáváno (počet trestných činů)	17	84	67
Zastaveno trestní stíhání	3	0	6
Postoupeno	0	0	0
Zproštěno obžaloby	1	41	42
Upuštěno od potrestání	0	2	0
Vyřízeno jinak ¹⁰⁰	0	10	2
Odsouzeno	13	33	17

Také další graf (Graf 4) ukazuje počty případů účasti na zločinném spolčení (dle § 163a tr.z.): počty projednávaných a prověřovaných věcí Policií ČR až po skutky, které skončily soudním projednáváním, příp. odsouzením.

Graf 4: Stíhané, vyšetřované, obžalované a odsouzené osoby - účast na zločinném spolčení

Shrnutí

Úkony trestního řízení vedeného na prokázání skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi nemusí vždy končit zahájením trestního stíhání. Zjištění v konkrétních případech mohou vyústit v tzv. „v důkazní nouzi“, často už v počátečních stádiích přípravného řízení. Ve statistikách Policie ČR se ukazuje, že v roce 2009 byl zjištěn pouze jeden trestný čin kvalifikovaný jako obchodování s dětmi a u tohoto skutku k 31. 12. 2009 stále ještě probíhalo prověřování. Podle statistik se dlouhodobě jedná o trestnou činnost, která se vyskytuje v České republice jen ojediněle. Pro trestný čin obchodování s dětmi (dle §216a tr.z.) nebyl v roce 2008 ani v roce 2009 nikdo odsouzen. Případy provozování dětské prostituce, dětské pornografie, včetně jejího provozování prostřednictvím internetové sítě jsou známy, nebyly však hodnoceny jako spáchané organizovanou skupinou, případně zločinným spolčením.

¹⁰⁰ Zde zahrnuto i "upuštěno od potrestání".

Ze statistik ve vztahu k trestnému činu obchodování s lidmi vyplývá, že v roce 2009 došlo k nepatrnému poklesu v počtu objasněných trestných činů (z 13 na 11). Celkový počet stíhaných a vyšetřovaných osob v roce 2009 vzrostl, a to z 22 osob (v roce 2008) na 32 osob. Také došlo k poměrně výraznému nárůstu počtu obžalovaných osob, a to prakticky o polovinu - z celkem 17 osob obžalovaných v roce 2008 na celkem 26 obžalovaných osob v roce 2009. To potvrzuje obecně vnímaný vzestupný trend. Pravomocně byla odsouzena jedna osoba, za jeden trestný čin obchodování s lidmi. V meziročním srovnání došlo k poklesu pravomocně odsouzených osob - ze tří na jednu. V roce 2009 z 10 zjištěných trestných činů obchodování s lidmi byly celkem 2 spáchány ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. S ohledem na obtíže spojené s prokazováním naplnění skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi se nepodaří policejnímu orgánu prokázat ve všech případech a věc bývá někdy překvalifikována na jiný trestný čin – často trestný čin kuplířství (§ 204 tr.z.). Trend identifikovaný již v letech 2007 a 2008, kdy došlo k poklesu zjištěných trestných činů i vyšetřovaných a stíhaných osob pro trestný čin kuplířství (dle § 204 tr.z.) postupně pokračoval i v roce 2009. V roce 2009 bylo zjištěno celkem 37 trestných činů kvalifikovaných jako kuplířství. Pro tyto trestné činy bylo vyšetřováno a stíháno celkem 35 osob. Projevil se pokles v počtu obžalovaných osob zhruba o jednu čtvrtinu (ze 119 osob v roce 2008, na 89 v roce 2009). Celkem bylo odsouzeno 82 osob, které se dopustily 84 trestných činů kuplířství. Skutku se pachatelé dopustili na 66 obětech - 53 ženách a 13 dětech.

Během tří let (2007-2009) bylo za trestný čin kuplířství spáchaný členem organizované skupiny odsouzeno 55 osob (81 trestných činů). V tomto údaji jsou zahrnuti pachatelé, kteří se skutku dopustili na osobách mladších i starších 18 let. Ve stejném období bylo odsouzeno 69 osob za trestný čin kuplířství na osobě mladší 18 let (tedy v odst. 3 písm. c) nebo v odst. 4). Tento počet pachatelů byl odsouzen za 188 skutků.

Trestných činů „obchodování s lidmi – na osobě mladší 18 let“ (tedy dle §232a odst. 1 tr.z.) bylo, dle evidence soudních statistik, během tří let spácháno devět. Za to byli odsouzeni dva pachatelé. Podle předchozího § 246 tr.z. bylo ve stejném období odsouzeny také dvě osoby, za osm trestných činů obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku – na osobě mladší 18 let (dle § 246 odst. 2 písm. c). Obchodování s lidmi spáchané členem organizované skupiny dosáhlo počtu 6 trestných činů, nikdo nebyl odsouzen. Nebyly zjištěny trestné činy související s dětskou pornografií spáchaný organizovanou skupinou.

Statistické údaje vztahující se k trestnému činu účasti na zločinném spolčení (dle §163atr.z) ukazují, že mezi počtem stíhaných a obžalovaných osob a počtem osob odsouzených je zřejmý nepoměr. Trend vývoje stíhaných a vyšetřovaných osob má klesající tendenci, stejně jako meziroční srovnání zjištěných a objasněných skutků.

V. Analýza trestních spisů (analyticko-empirická část)

V této kapitole vcházíme nejvíce z analýzy trestních spisů, které se pro nás staly primárním zdrojem dat. Informace o pachatelích jsou shromažďovány např. i v databázi MVČR (Policie ČR). UOOZ shromažďuje údaje, které získá při policejních zákrocích, které mu poskytne služba cizinecké a pohraniční policie, služba kriminální policie a vyšetřování, které se dozví přímo od obětí, jejich příbuzných nebo veřejnosti (dle Závazného pokynu Policejního prezidenta c. 17/1998). Databáze obsahuje informace o pachatelích (i obětech) obchodování s lidmi. Byla vytvořena na základě projektu OSN.¹⁰¹ Dalším zdrojem dat o pachatelích slibuje nástroj, který vznikl s cílem pomoci vzniku jednotného systému pro shromažďování údajů týkajících se obětí a pachatelů trestného činu obchodování s lidmi vznikl např. projekt ICMPD (www.icmpd.org). Jako nástroj pro spolupráci mezi členskými státy EU byla vytvořena specializovaná webová stránka (mapa) obsahující informace o fungování národních zpravodajů v jednotlivých státech, jejich kontakty a relevantní národní materiály k problematice (www.national-rapporteurs.eu)

Následující text nereferuje o celé populaci pachatelů zapojených do organizovaných zločineckých skupin, ale jde o případy, kdy jsou shromažďovány údaje o podmnožině populace, vybrané podle kritérií (v našem případě sexuální vykořisťování osob mladších 18 let), nazvané jako „výzkumný soubor“ nebo „vzorek“.

Vzorek pachatelů trestného činu obchodování s lidmi nebo kuplířství, spáchaného na osobě ml. 18 let, kterého se pachatel dopustil jako člen organizované skupiny nebo účastí na zločinném spolčení. Jde o osoby, u nichž byla trestná činnost zjištěna, objasněna a kteří byli projednáváni v rámci trestního řízení. Metody popisné statistiky, určení střední hodnoty pomocí průměru (aritmetický průměr, který je vypočten součtem skupiny čísel a jeho následným vydělením počtem těchto čísel) a mediánu (prostřední číslo ve skupině čísel, kdy má polovina čísel hodnotu vyšší než medián a polovina čísel hodnotu nižší než medián).

1. Základní údaje o kriminálních skupinách

Jak již bylo zmíněno v úvodní metodologické části (viz. Kapitola na str. 8), podle zvolených kritérií a po konečném roztřídění jsme získali devatenáct skupin. **Případy byly projednávány jako zločinné spolčení nebo jako organizovaná skupina pachatelů a některý ze spáchaných trestných činů odpovídal kritériím sexuálního vykořisťování osob mladších 18 let.** Přehled skupin uvádíme nejprve v následující tabulce (Tabulka 31). Každou skupinu jsme se kromě číselné identifikace rozhodli označit také jejím „jménem“. Vzhledem k tomu, že se ve většině případů jedná o případy uzavřené, často medializované, jména kauz či pachatelů byla zveřejněna, vychází také ze zpráv zpravodajských serverů nebo jde o údaje a citace uvedené např. v judikátech aplikace ASPI. Nezveřejňujeme žádná citlivá data vztahující se k osobám pachatelů nebo obětí.

U skupiny č. 15 a skupiny č. 16 dosud probíhalo řízení, jednání nebylo pravomocně skončeno. U skupiny č. 13 jsme měli k dispozici odsouzení u spolupachatelů, u hlavních organizátorů, dosud nebylo pravomocně skončeno. Nepodařilo se nám získat materiály k analýze (trestní spisy) ke všem případům; spis soudem nemohl být zapůjčen.

---

¹⁰¹ Usnesení Vlády ČR ze dne 3.9.2003 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování (dostupná www.mvcr.cz/soubor/national-strategy-2003-pdf.aspx).

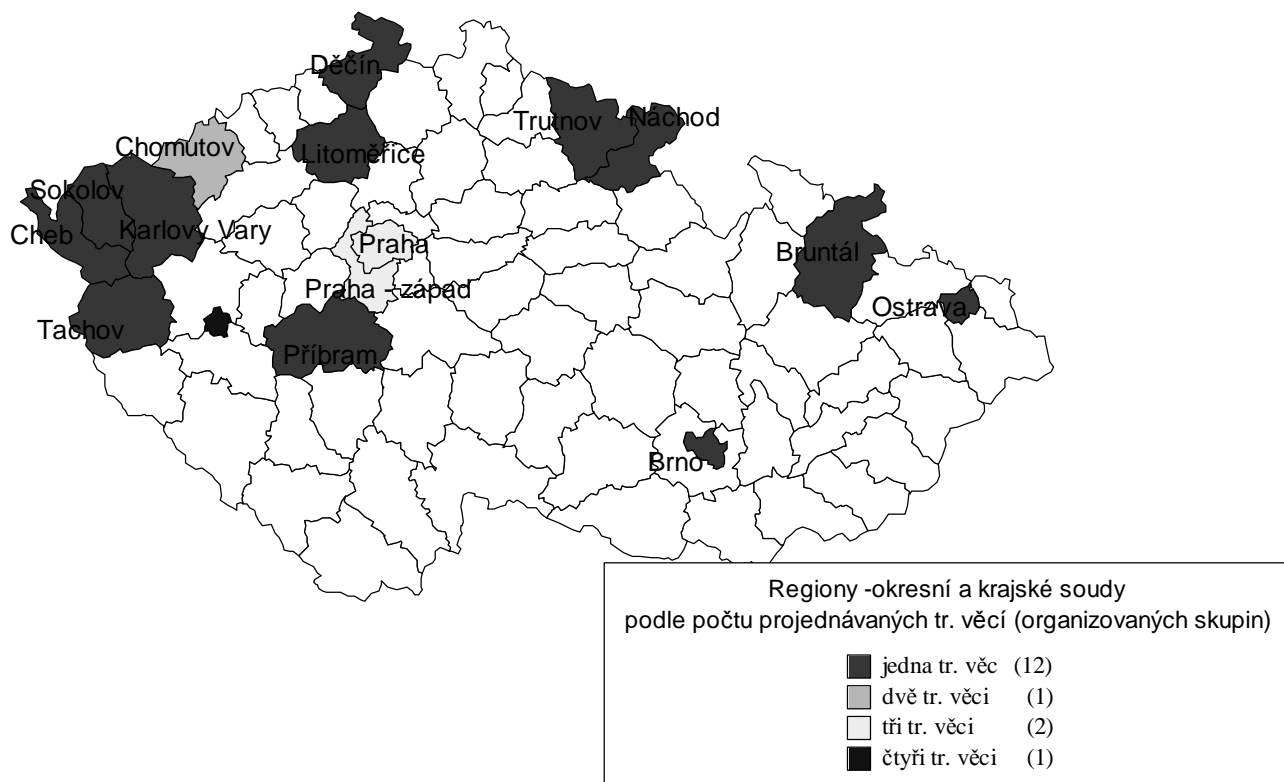
Tabulka 31: Přehled skupin

	skupina	Název
skupina č.1	Česká skupina	Erotické kluby v okrese Karlovy Vary a Cheb - Horváth a spol.
skupina č.2	Švýcarsko-italsko-česká skupina	Švýcarská policie (Action Max), nábor a doprava dívek do penzionů ve Švýcarsku
skupina č.3	Česká skupina	
skupina č.4	Česká skupina	Bratři Kirscherovi
skupina č.5	Česká skupina	Pouliční prostituce ve Francii (nábor, doprava, organizování, kořistění)
skupina č.6	Vietnamská skupina	Operace Thuan (Brno-Praha-Chomutov)
skupina č.7	Česká skupina	Nonstop bar Uhelný trh
skupina č. 8	Česko-slovenská-francouzsko-německo	Pouliční prostituce Štrasburg – odsouzeno ve Francii (česká a slovenská síť kuplířů)
skupina č. 9	Česká skupina	Penzion L. v Kraslicích
skupina č.10	Česko-ukrajinská skupina	Policejní operace RORY
skupina č. 11	Česká skupina	Nábor dívek v ČR, SR, provoz nočních klubů, organizace prostituce na „trase“. (Chomutovsko- noční kluby Krásná Lípa, Křímov)
skupina č. 12	Česká skupina	Noční klub Twister
skupina č. 13	Ruská skupina (býv. státy SSSR)	Policejní operace Mánes
skupina č. 14	Česko-německá skupina	Sjednání, zprostředkování a kořistění dívek do erotických podniků ve SRN
skupina č. 15	Izraelsko-moldavsko-ukrajinsko-česká skupina	Operace Aškelon II, organizovali prostituci na Chebsku, vozili dívky z Ukrajiny
skupina č. 16	Vietnamská skupina	Operace Tuong
skupina č. 17	Bulharská skupina	Bulharská skupina (Belthev a spol.)-policejní operace Úder a Smet
skupina č.18	Česká skupina	Agentura S., zprostředkování práce v zahraničí
skupina č. 19	Izraelsko-rusko-česká skupina	

Pozn.: Skutky řešené v rámci skupiny č. 15 a skupina č. 16, částečně i skupina č. 13, nebyly v době našeho výzkumu a v době dokončování zprávy pravomocně skončeny.

Následující mapka (Obrázek 12, str. 71) zobrazuje okresní (příp. krajské) soudy u kterých byly námi vybrané trestní věci (kriminální skupiny) projednávány. Západočeský region patří k nejvytíženějším regionům – zejména Plzeňský kraj (soudy v Plzni projednávaly čtyři případy organizovaných skupin, také soudy v Sokolově, Karlových Varech, Chebu a Tachově se zabývaly kauzami organizovaných kriminálních skupin angažovaných v komerčním sex zneužívání). Dále jsou znázorněny soudy ústeckého kraje (Chomutov, Litoměřice a Děčín), Královehradecký kraj (Náchod a Trutnov). Středočeský region zastupují pražské soudy, které projednávaly tři trestní věci a soud v Příbrami. Moravu reprezentuje ostravský region (Bruntál, Ostrava) a jedna skupina byla projednávána Krajským soudem v Brně.

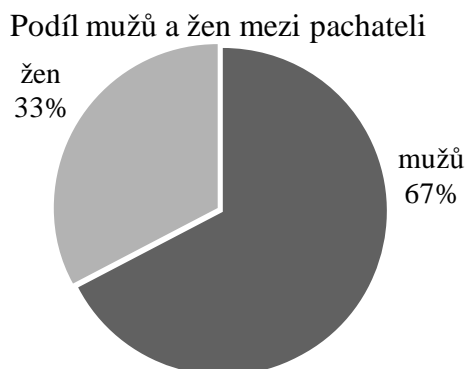
Obrázek 12: Soudy a projednávané trestní věci

Pachatelé - sociodemografické a kriminálně anamnestické údaje

V rámci devatenácti kriminálních skupin jsme identifikovali **187 pachatelů**. Dvě třetiny (67%) byly pachatelé-muži, ženy tvořily třetinu (viz Graf 5).

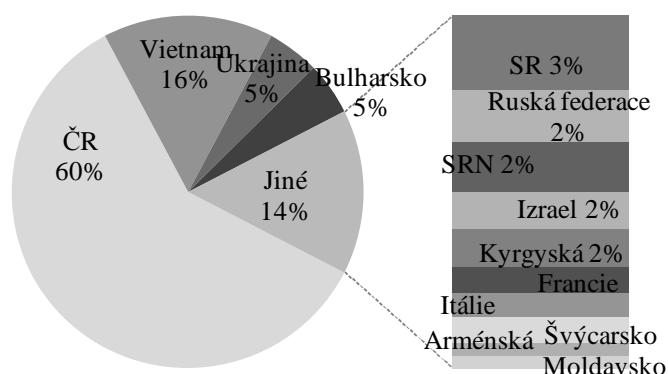
Graf 5: Podíl mužů a žen

Národnostní složení pachatelů v celém vzorku (n = 187osob) prezentuje výsečový graf (Graf 6, str. 72). Tři pětiny (tj. 111 osob, 60%) pachatelů mělo české občanství/národnost, téměř jednu šestinu (16%) tvořily osoby s vietnamskou národností. Pokud sloučíme osoby z Ukrajiny, Ruské federace, Kyrgyzské republiky, Arménie a Moldavska, získáme 10% zastoupení osob ze zemí bývalého Sovětského svazu.

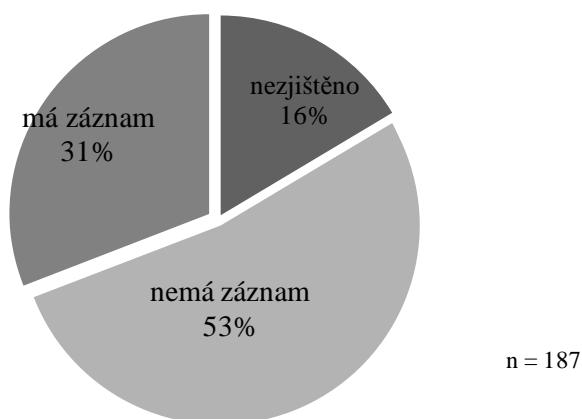
Graf 6: Národnostní složení pachatelů

Národnost pachatelů v organizovaných skupinách

Kriminální historii pachatelů (n = 187) zobrazuje další výsečový graf (Graf 7). Polovina pachatelů (53%, 99 osob) v našem výzkumném vzorku dosud nebyla soudem projednávána (tzn. bez záznamu v opisu rejstříku trestů). Téměř jedna třetina (31%, 58 osob) měla záznam, u 16 % (31 osob) se nám tuto informaci nepodařilo zjistit. Osoby, dosud neměly záznam v opisu RT, tímto skutkem vstoupili do kariéry průměrně ve věku 33 let (medián 31,8 let, sd=8,9 let). Nejmladší takto

Graf 7: Kriminální historie

zahájil svou kriminální kariéru v 18 letech, nejstarší „vstoupil“ v 61 letech. Průměrný počet předchozích odsouzení byl 1,1.

Celkový průměrný věk pachatelů (v době trestné činnosti v rámci organizované skupiny) byl 33 let (32, 8).

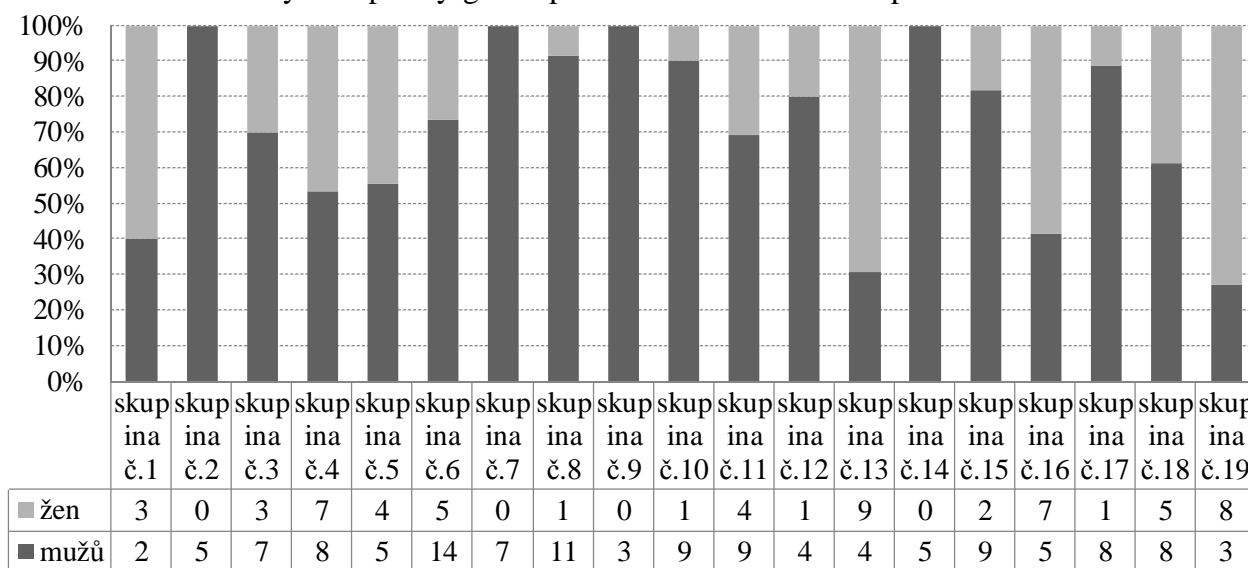
Skupiny

a) Gender

Podíl mužů a žen v jednotlivých skupinách přibližuje 100% skládaný graf (viz.Graf 8). Čtyři skupiny byly složeny pouze z mužů (skupina č. 2, skupina č.7, skupina č. 9 a skupina č. 14). Naopak skupina č. 19 a skupina č. 13 reprezentují dvou třetinové skupiny („spíše ženská seskupení“).

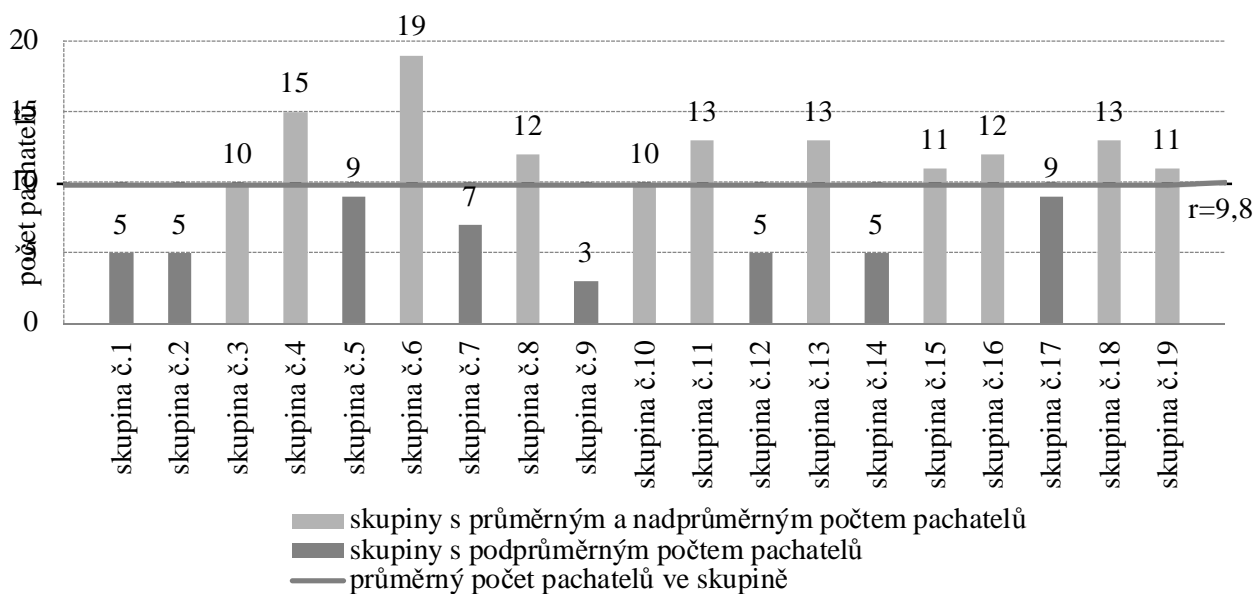
Graf 8: 100% skládaný sloupcový graf - podíl mužů a žen ve skupinách

b) Velikost skupiny

Rozložení **podle počtu osob ve skupině** nabízí následující Graf 9, na str. 73. Průměrný počet osob ve skupině byl v našem souboru deset pachatelů ($r = 9,8$), v grafu znázorněno vodorovnou čarou. Nejmenší skupina měla tři členy (skupina č. 9), nejpočetnější tvořilo devatenáct osob (skupina č. 6). Jedenáct skupin mělo deset a více členů (světlejší sloupec v grafu), osm skupin bylo složeno z méně jak deseti pachatelů (tmavý sloupec). Předpokládáme, že konečný-skutečný počet pachatelů ve skupinách v rámci našeho průzkumu, byl vyšší (skupina byla „rozvětvenější“), než se podařilo prokázat v rámci trestního řízení.

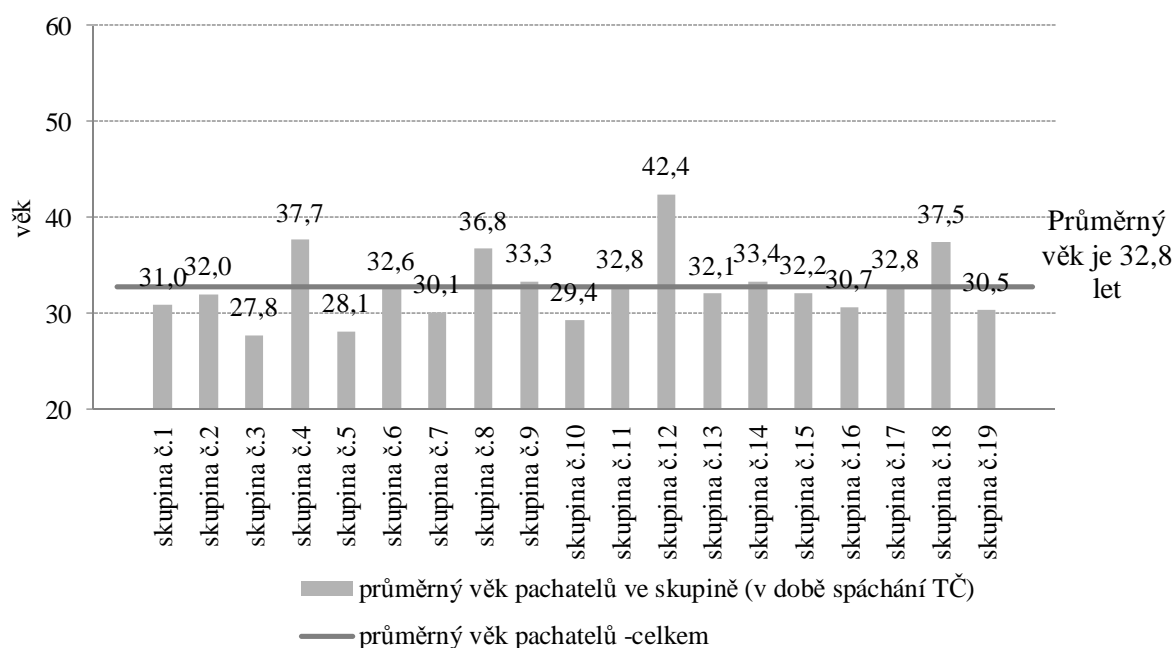
Graf 9: Kriminální skupiny podle počtu pachatelů

c) Věkové složení ve skupinách

Graf 10 ukazuje **průměrný věk pachatelů** v době spáchání trestného činu v jednotlivých skupinách (hodnota ve sloupci), vodorovná čára pro ilustraci zobrazuje průměrný věk pachatelů, kteří tvořili organizované skupiny v našem vzorku – průměrný věk spáchání skutku byl 32 let ($r = 32,8$ let, $sd = 3,6$). Průměrný věk mužů-pachatelů ($n=127$ mužů) byl 34 let (medián=33,8 let, $sd=9,1$). Věkový rozptyl u mužů od 17 let do 60 let. Průměrný věk žen-pachatelek ($n = 61$ žen) v době spáchání trestného činu byl 32 let (medián = 30 let a $sd = 8,7$). Nejmladší pachatelce bylo 19 let, nejstarší 61 let. Srovnání věku členů skupiny a jejich vedoucího pachatele nabídne graf v další části tohoto textu (Graf 19, str. 82).

Graf 10: Průměrný věk pachatelů ve skupině

d) Národnostní složení skupin

Tabulka 32 nabízí informaci o **národnosti** (zemi původu) **organizované skupiny** a také o občanství/národnosti vedoucího pachatele ve skupině. Informace jsme získali buď ze statistického trestního listu, z opisu rejstříku trestů nebo ze spisových materiálů (rozsudek).

Tabulka 32: Pachatelé a hlavní osoba ve skupině (vedoucí pachatel) podle národnosti

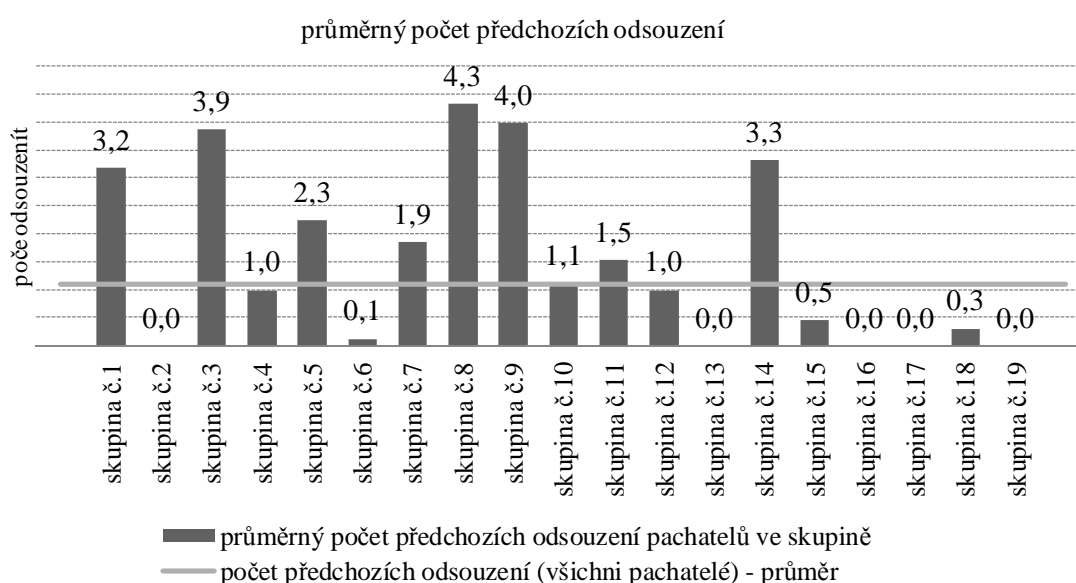
Č.	skupina	Vedoucí pachatel ve skupině
skupina č.1	Česká skupina	ČR
skupina č.2	Švýcarsko-italsko-česká skupina	Švýcarsko
skupina č.3	Česká skupina	ČR
skupina č.4	Česká skupina	ČR
skupina č.5	Česká skupina	ČR
skupina č.6	Vietnamská skupina	Vietnam
skupina č.7	Česká skupina	ČR
skupina č.8	Česko-slovenská- francouzsko-německo	ČR
skupina č.9	Česká skupina	ČR
skupina č.10	Česko-ukrajinská skupina	ČR
skupina č.11	Česká skupina	ČR
skupina č.12	Česká skupina	ČR
skupina č.13	Post-sovětská skupina	Ruská federace
skupina č.14	Česko-německá skupina	ČR
skupina č.15	Izraelsko-moldavsko-ukrajinsko-česká skupina	Izrael

skupina č. 16	Vietnamská skupina	Vietnam
skupina č. 17	Bulharská skupina	Bulharsko
skupina č. 18	Česká skupina	ČR
skupina č. 19	Izraelsko-rusko-česká skupina	Izrael

e) Počet předchozích odsouzení

Vodorovná čára (Graf 11) v ilustruje průměrný počet předchozích odsouzení, který jsme v našem souboru zjistily ($n = 187$ osob, $r = 1,1$), tedy jeden záznam v opisu rejstříku trestů. Skupin, ve kterých by byli všichni pachatelé bez předchozí zkušenosti z trestním systémem, jsme v našem vzorku objevili pět (skupina č. 2, č. 13, č. 16, č. 17 a skupina č. 19). Jako nadprůměrné v této sledované proměnné vystupují skupiny č. 8, č. 9 i skupina č. 3 (počet předchozích záznamů v opisu RT v průměru ve skupině odpovídal 4 odsouzením).

Graf 11: Počet předchozích odsouzení - rozložení ve skupinách

f) Kriminální aktivita skupin

Doba, kdy byla kriminální skupin aktivní, je vymezena datem spáchání skutku a datem zahájení trestního stíhání (Graf 12, str. 76 a Graf 13, str. 77). V prvním grafu je období kriminální aktivity skupiny znázorněno levou částí úsečky dané skupiny (středně šedivá). Datum vztahující se k zahájení kriminálního jednání jsme vyhledali z údajů uvedených v rozsudku nebo z kolonky „datum spáchání“¹⁰², ve statistickém trestním listě pro soudy, příp. z kolonky statistického trestního listu pro státní zastupitelství - nazvané „datum spáchání prvního skutku“¹⁰³.

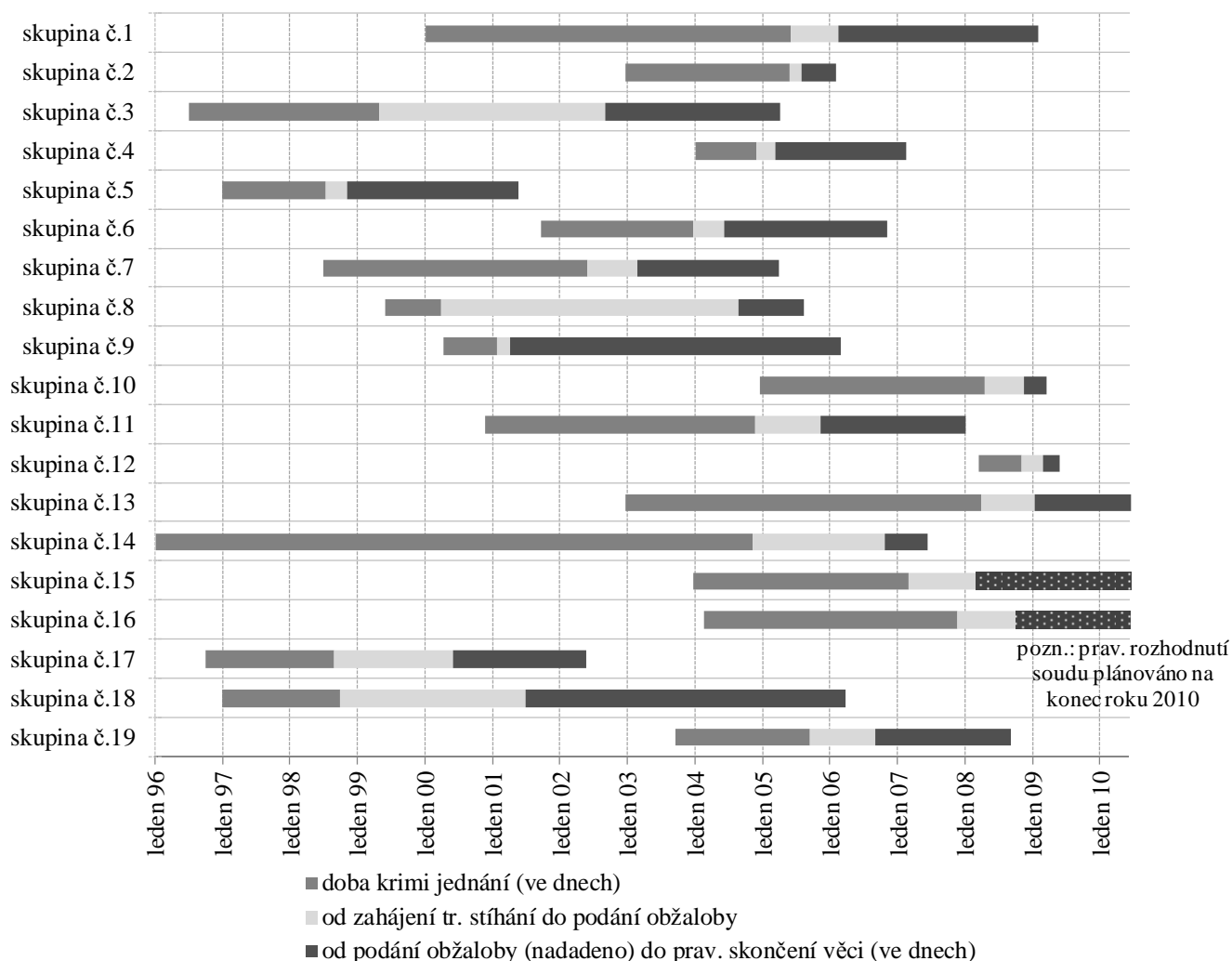
Pokud byl k dispozici údaj ze všech zmíněných možností, vybrali jsme nejnižší, nejranější časový údaj. Ve většině případů se dalo předpokládat, že činnost skupiny byla spíš delší, než období prokázané soudem (např. od doby, kdy byly zahájeny odposlechy apod.). Jako bod ukončení

¹⁰² Do kolonky se vypisuje datum spáchání nejpršísnejšího trestného činu. V případě pokračujícího tr. činu se uvede datum konce trestné činnosti.

¹⁰³ U déletrvajících deliktů se vyznačí doba, kdy byla trestná činnost zahájena, při souběhu skutků datum toho z nich, který byl spáchán nejdříve (bez ohledu na závažnost). Pokud nelze datum určit přesně, vychází se z časového údaje o tom, kdy pachatel mohl trestnou činnost nejpozději spáchat).

kriminálního jednání (konec prvního úseku) jsme zvolili údaj vyznačený ve statistickém trestním listu pro státní zastupitelství nebo soudy označený jako „datum zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření“ - datum, kdy bylo obviněnému doručeno sdělení obvinění.

Graf 12: Časové období: od zahájení kriminálního jednání až do rozhodnutí ve věci

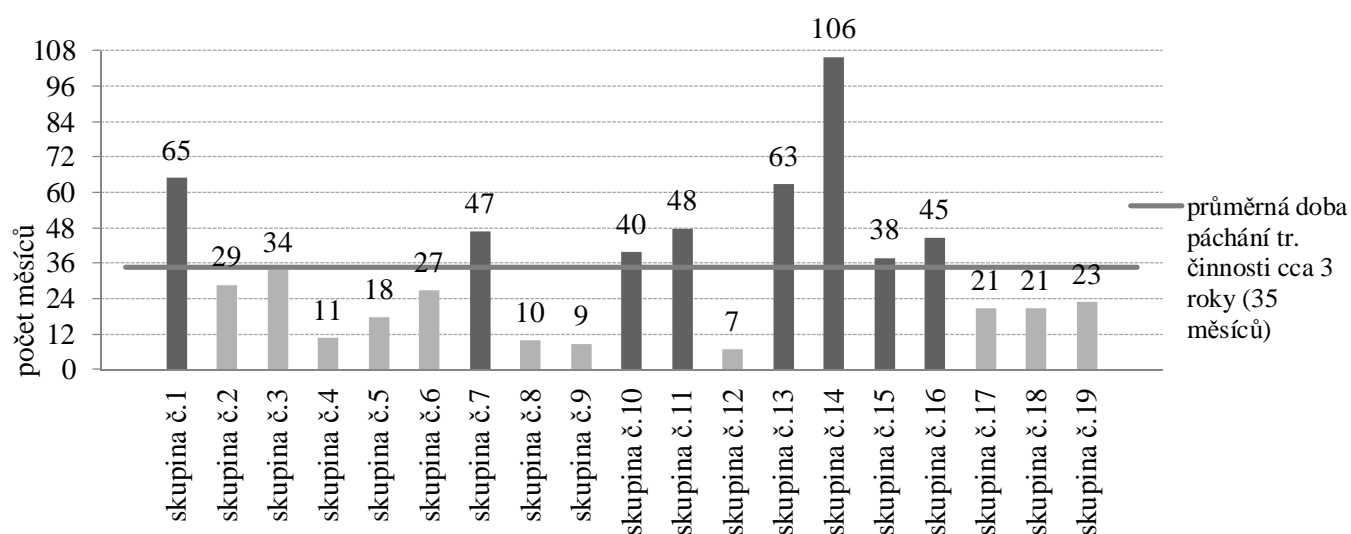

Průměrná doba, po kterou byla skupina kriminálně aktivní, pokrývá období cca 3 let (34,8 měsíců, medián = 29, sd = 24,4). Nejkratší zdokumentované období kriminální aktivity skupiny trvalo 7 měsíců, nejdelší přes 8 let (106 měsíců); viz. Graf 13. Období, kdy bylo podáno trestní oznámení, zahájeno trestní stíhání do data podání obžaloby, znázorňuje světlý, prostřední úsek. Skupina č. 8 v tomto ohledu jednoznačně vede. Časová úsečka každé skupiny končí datem vydání rozhodnutí¹⁰⁴. Nejtmavší, poslední úsek vymezuje soudní řízení – tedy od data napadení, do pravomocného rozhodnutí. Vzhledem k hojně podávaným opravným prostředkům a většímu počtu obžalovaných ve skupině projednávaných věcí, se v prezentovaných údajích mohou vyskytnout odchylky.

Údaje o délce období (v měsících), kdy byla skupina kriminálně aktivní (tedy první, středně šedý úsek) a porovnání skupin mezi sebou navzájem, je uvedeno také v dalším grafu (viz. str.77, Graf 13). Tmavé sloupce vyznačují skupiny s delším obdobím kriminální aktivity než 3 roky (než je průměr v našem souboru), světlé sloupce označují skupiny „podprůměrné“.

¹⁰⁴ Označuje datum vydání konečného rozhodnutí soudu prvního stupně, případně datum právní moci (datum právní moci ohledně viny a trestu)

Graf 13: Kriminální aktivita skupiny - počet měsíců

Nejdéle orgány činnými v trestním řízení byla zdokumentovaná činnost skupiny č. 14 (str. 93), která obsáhla období cca osmi a půl let. Poměrně dlouho aktivní byla také skupina č. 1 (str. 98) a skupina č. 13 (str. 106).

g) Trestné činy – skutky spáchané v rámci skupiny pachatelů

Nemůže chybět přehled skutků, za něž byli pachatelé ve skupině projednáváni a odsouzeni (Tabulka 33). První sloupec obsahuje trestné činy, které byly obsaženy v obžalobě, ve druhém sloupci jsou skutky, za které byli členové kriminální skupiny odsouzeni. Pokud byl pachatel ve skupině uznán vinným za skutky, které byly předmětem našeho zájmu (komerční sexuální vykořisťování osoby mladší 18 let spáchané v rámci organizované skupiny nebo účasti na zločinném spolčení), v tabulce jsme tuto skutečnost označili tučným písmem.

Je zde možné také vidět rozdíl žalovaného a odsouzeného skutku. Znění trestných činů (§) dle trestního zákona u § 204, § 232a (příp. § 246 tr.z.) je uvedeno výše v textu (Tabulka 17, str. 49, Tabulka 13, str. 45), pro přehlednost připojujeme tabulku vybraných § níže (Tabulka 35, str. 79). Ostatní trestné činy, které jsou zde zmiňovány, uvádíme heslovitě (str. 79) nebo odkazujeme na trestní zákon.

Tabulka 33: Přehled spáchaných trestných činů – skupiny (obžaloba – rozsudek)

skupina	dle obžaloby	dle rozsudku	další tr. činy v rozsudku
1	§ 204/1,2,3 b c Kuplířství § 232/1; § 217/1b § 241/1,2	§204/3bc Kuplířství	§ 232/1 § 217/1ab § 204/1,2
2	§ 246/ 1,2a,c,d Obchod s lidmi	§232a/1a Obchod s lidmi	0
3	§ 246/1,2abcd Obchod s lidmi; § 204/123c4 Kuplířství §209/1a, 187/12b	§246/2bcd Obchod s lidmi (na ml. 18 let, ne org. skupina), §204/3c Kuplířství (na ml. 18 let, ne org. skupina)	209/1a 204/1,2 187/12b 188a/12
4	§163a Kuplířství §204/3bc	§ 163a/1 Kuplířství § 204/3bc	§204/1; §217/1b
5	§ 163a Zločinné spolčení § 246/2abc Obchod s lidmi	§ 246/ 2a,b,c Obchod s lidmi	§ 246/1, § 204/1 § 185/1, § 171/1e § 187/1, § 176/1
6	§ 246/1,2ad,3b Obchod s lidmi	§ 163a/1 Zločinné spolčení § 204/3bc Kuplířství § 235/1,2a	217/1a; 204/1,2,3a 235/1,2c

7	§204/3bc	Kuplířství	§ 204/3bc	Kuplířství	§204/1
8	§ 204/3bc	Kuplířství	§ 246/1,2c § 204/3bc	Obchod s lidmi, Kuplířství	§ 235/1 § 234/1
9	-	-	§ 204/3bc	Kuplířství	§204/1,2;§232/1 §217/1b;§235/1,2abc
10	§204/1,3bc	Kuplířství		Kuplířství (ne na osobě ml. 18 let)	§204/1
11	§204/1,3bc tr.z. § 217/1a	Kuplířství	§ 204/3bc	Kuplířství	§204/1; §217/1a
12	-	-	§ 204/3bc	Kuplířství	§ 238/2;§ 247/1d § 187/1,2b
13	§163a; §204/3abc; §232a/3ad,4c	Zločinné spolčení Kuplířství Obchod s lidmi (ne na osobě ml. 18 let)	§ 204/1, §9 odst. 2	Kuplířství (ne na osobě ml. 18 let) Obchod s lidmi (ne na osobě ml. 18 let) <i>U hlavních organizátorů podáno dovolání – není skončeno</i>	§ 232a/2a (u <i>spolupachatelů</i>)
14	§ 204 odst. 3b, c	Kuplířství	§ 204/3 b	Kuplířství	§ 185/1 ;§ 204/1
15	§ 163a/1 § 246/2a,c,d § 204/3b	Zločinné spolčení Obchod s lidmi, Kuplířství	<i>není pravomocně skončeno</i>		
16	§ 204/3b § 232a/1a § 187a/1	Obchod s lidmi Kuplířství (org. skupina)	<i>není pravomocně skončeno</i>		
17	§ 163a tr.z. § 204/3bc	Zločinné spolčení Kuplířství	§ 163a § 204/3b	Zločinné spolčení Kuplířství (org. skupina, ne na osobě ml. 18 let)	§ 219 § 185/2 a,b 4a § 204/1,2,3a
18	§ 246/2ac	Obchod s lidmi	§ 204/3b	Kuplířství (org. skupina, ne na osobě ml. 18 let); Obchod s lidmi (ne osoba ml. 18 let)	§ 204/1 § 246/1
19	§ 163a § 204/3bc § 232a/3a	Zločinné spolčení Kuplířství Obchod s lidmi (ne na osobě ml. 18 let)	§ 204/1,3a	Kuplířství (ne na osobě ml. 18 let)	§ 187a/1

Další trestné činy, které byly v rámci skupiny také řešeny, jsme znázornili v následujícím výšečovém grafu (Graf 14, vymezení Tabulka 34) . Nejčastěji byly v našich skupinách projednávány trestné činy související s drogovou kriminalitou (viz také Graf 15), dále pak trestné činy ohrožování výchovy mládeže (dle § 217 tr.z). Dále také, ne překvapivě u organizovaných kriminálních skupin, jsou zde trestné činy nedovoleného ozbrojování, zbavení osobní svobody a vydírání. V jednom případě byl také pachatel v jedné skupině odsouzen za trestný čin vraždy, dle § 219 tr.z. (skupina č. 17, bulharská skupina, str. 89).

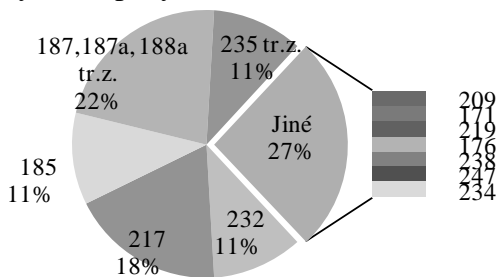
Tabulka 34: Další trestné činy - vymezení

§ 217 tr.z. Ohrožování výchovy mládeže. Odst. 1 písm. a) svádí osobu mladší než 18let k zahálčivému nebo nemravnému životu. Odst. 1 písm. b) umožní osobě mladší než 18let vést zahálčivý nebo nemravný život
§ 185 tr.z. Nedovolené ozbrojování
§ 171 tr.z. Maření výkonu úředního rozhodnutí
§ 187, §187a § 188a tr.z. Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů, šíření toxikomanie
§ 176 tr.z. Padělání, pozměňování veřejné listiny
§ 238 tr.z. Porušování domovní svobody (násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí nebo překoná-li překážku, jejímž účelem je zabránit vniknutí)
§ 235 odst. 2 a) tr.z. Vydírání. Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl a spáchá-li takový čin jako člen org. skupiny.
§ 234 Loupež
§ 219 Vražda
§ 232 Zbavení osobní svobody
§ 209 Poškození cizích práv. Kdo jinému způsobí vážnou újmu na právech tím, že uvede někoho v omyl.
§ 247 Krádež

Tabulka 35: Vymezení skutků - § 204 tr.z., § 232a tr.z. (§ 246 tr.z.)

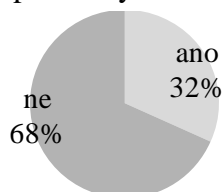
§ 204 tr.z. Kuplířství	§ 232a obchodování s lidmi	§ 246 tr.z. obchodování s lidmi
<ul style="list-style-type: none"> • (1) Kdo jiného zjedná, přiměje nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. • (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné vážné újmy anebo zneužívaje tísně nebo závislosti jiného. • (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, <ul style="list-style-type: none"> a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značný prospěch, b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo c) spáchá-li takový čin na osobě mladší než osmnáct let. • (4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 na osobě mladší než patnáct let. 	<ul style="list-style-type: none"> • 1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá osobu mladší osmnácti let, aby jí bylo užito <ul style="list-style-type: none"> • a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání, • b) k otroctví nebo nevolnictví, nebo • c) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let. • (2) Stejně bude potrestán, kdo jiného za použití násilí, pohrůžky násilí nebo lstí anebo zneužitím jeho omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá, aby ho bylo užito <ul style="list-style-type: none"> • a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního obtěžování nebo zneužívání, • b) k otroctví nebo nevolnictví, nebo • c) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování. • (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, <ul style="list-style-type: none"> • a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, • b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti, • c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat značný prospěch, nebo • d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci. • (4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, <ul style="list-style-type: none"> • a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek, • b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat prospěch velkého rozsahu, nebo • c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech 	<ul style="list-style-type: none"> • 1) Kdo do ciziny nebo z ciziny zláká, najme nebo dopraví jiného v úmyslu, aby ho bylo užito k pohlavnímu styku, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. • (2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, <ul style="list-style-type: none"> • a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, • b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat značný prospěch, • c) spáchá-li takový čin na jiném mladším než osmnáct let, nebo • d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci. • (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, <ul style="list-style-type: none"> • a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek, nebo • b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat prospěch velkého rozsahu.

Graf 14: Další trestné činy - skupiny

Jedna třetina (32%, tj. 6 skupin) z projednávaných kriminálních skupin byla soudem projednávána také za trestnou činnost související s držením, případně distribucí návykových látek (Graf 15).

Graf 15: Omamné a psychotropní látky – trestné činy ve skupinách

h) Uložené tresty

V době našeho průzkumu dosud nebylo řízení skončeno u dvou případů (skupina č. 15 a skupina č. 16). V následující tabulce nabízíme přehled trestů, které byly pachatelům ve skupině uloženy (uvádíme nejpřísnější trest (většinou se týká hlavních organizátorů), V posledním sloupci připojujeme ještě informaci o dalších uložených trestech, opatřeních (také Graf 14).

Tabulka 36: Uložené tresty - skupiny

skupina	Trest č. 1 (uložené tresty ve skupině)	Délka trestu	Trest č.2
č.1	NEPO podmíněné tresty	36-78 m (tj. 6,5roku)	0
č.2	podmíněný trest	23 m	0
č.3	NEPO podmíněné tresty	36 m -108 m ¹⁰⁵ (9 let)	-
č.4	NEPO	42-54 m	peněžitý trest (max. výše 1 500 000,-Kč)
č.5	NEPO podmíněné tresty	24-60 m	propadnutí věci-zbraň
č.6	NEPO podmíněné tresty	24-42 m	propadnutí věci-zbraň; zabraní věci-automobil; propadnutí věci-finanční hotovost (70 000 EUR, 3 900 USD a 144 000,-Kč)
č.7	NEPO podmíněné tresty	30 m	peněžitý trest: 30-300 000,- (celkem 7 100 00,-Kč)
č. 8	NEPO (uloženo ve Francii)	20 m - 96 m (8let)	vyhoštění
č. 9	podmíněný trest s dohledem ¹⁰⁵	36 m	0
č.10	NEPO podmíněné tresty	16 - 18 m	peněžitý trest: 10-70 000,-Kč (celkem 210 000,-)
č. 11	NEPO	24 - 48 m	peněžitý trest-50 000,-Kč (celkem 600 000,-)
č. 12	NEPO podmíněné tresty	33-48 m	0
č. 13	podmíněné tresty (dosud nebylo skončeno u hlavních pachatelů)	36 m	0
č. 14	NEPO podmíněné odsouzení	36m - 48 m	propadnutí věci-zbraň
č. 15	<i>není pravomocně skončeno (konec roku 2010)</i>		
č. 16	<i>není pravomocně skončeno (konec roku 2010)</i>		
č. 17	NEPO	30 m – 120 m (tj. 10 let)	vyhoštění zabavení – fin. hotovost (53 820,- DM)

¹⁰⁵ Dohledem se rozumí pravidelný osobní kontakt pachatele s úředníkem Probační a mediační služby, spolupráce při vytváření a realizaci probačního programu ve zkušební době a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona. Účelem dohledu je a) sledování a kontrola chování pachatele, čímž je zajišťována ochrana společnosti a snížení možnosti opakování trestné činnosti, b) odborné vedení a pomoc pachateli s cílem zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život. (dle §26a tr.z.)

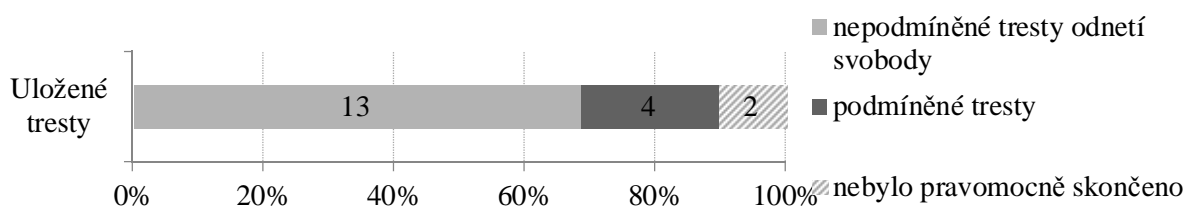
č.18	podmíněné tresty (s dohledem)	18 m - 36 m	peněžitý trest 10-70 000,-Kč; celkem 175000,-Kč zákaz činnosti-výkon zprostředkovatelských služeb v oblasti zajišťování tanečních vystoupení žen mimo území ČR
č. 19	NEPO podmíněné tresty	28 m	peněžitý trest 100-200 000,- Kč; celkem 500 000,-Kč

DM: německá marka; USD: americký dolar; EUR: euro; m.: měsíce; NEPO: nepodmíněný trest odnětí svobody

U jedenácti skupin jsme zjistili také druh dalších uložených trestů - kromě trestů odnětí svobody – které byly pachatelům ve skupině soudem uděleny (poslední sloupec Tabulka 36, příp. Graf 17). U osmi skupin jsme údaje o dalších trestech neobjevili (nebyly uloženy, údaj nebyl k dispozici, nebylo skončeno aj.) Nejčastěji ukládaných trestů byl peněžitý trest (Graf 17); maximální částka dosáhla 1500000,-Kč). Zákaz činnosti byl uložen pachatelům v jedné skupině.

Z předchozích údajů (Tabulka 36) vychází skládaný 100% graf níže (Graf 16), který prezentuje varianty **uložených trestů odnětí svobody**, které byly ve skupinách pachatelům uloženy (soudem nařízeny). Téměř dvě třetiny organizovaných skupin (trestních věcí) v našem souboru mají v textu rozsudku uveden nepodmíněný trest odnětí svobody (většinou pro hlavní/vedoucí pachatele). U čtyř skupin soud přistoupil – jako k „nejvyšším“ sankcím – k odnětím svobody podmíněně odloženým. Ve dvou případech dosud nenabyl případ právní moci, nebyl rozhodnut. Pokud byly ve skupině uloženy podmíněné tresty odnětí svobody (to bylo u čtyř skupin), jejich délka byla maximálně 36 měsíců. Uložené nepodmíněné tresty odnětí svobody dosáhly 120 měsíců (tj. 10 let).

Graf 16: Přehled uložených trestů odnětí svobody

Graf 17: Další uložené tresty

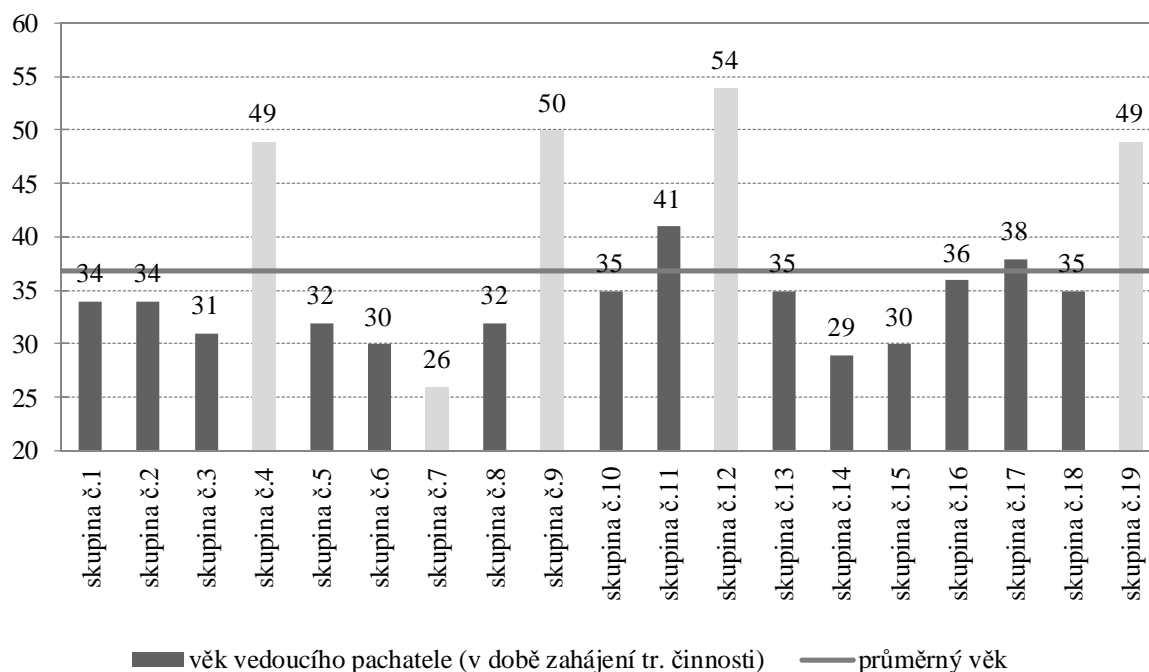

Vedoucí pachatel

Osoba vedoucího pachatele ve skupině je výraznou osobou, jež dává skupině dynamiku i určité charakteristiky. V našem souboru byly vedoucími pachateli ve skupině muži, pouze v čele jedné skupiny jsme objevili ženu.

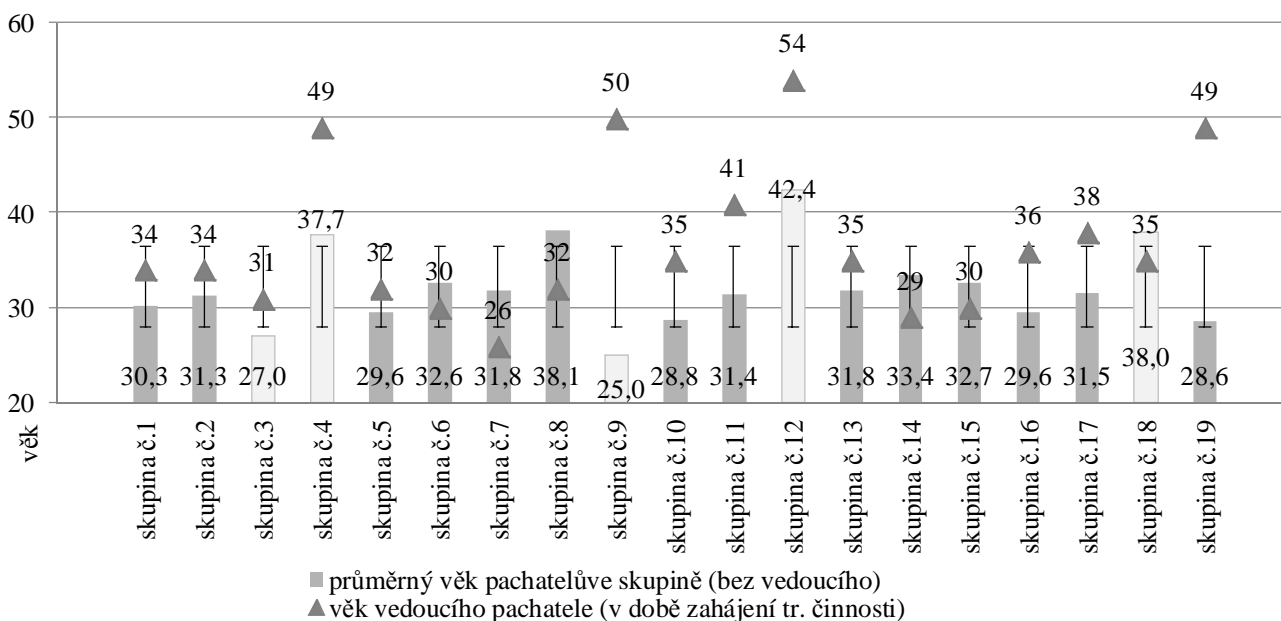
Průměrný věk vedoucích pachatelů v našich skupinách byl v průměru 37 let (nepatrně vyšší než průměrný věk všech pachatelů). Následující graf (Graf 18, str. 82 prezentuje věk vedoucího

Graf 18: Věk vedoucího pachatele ve skupině

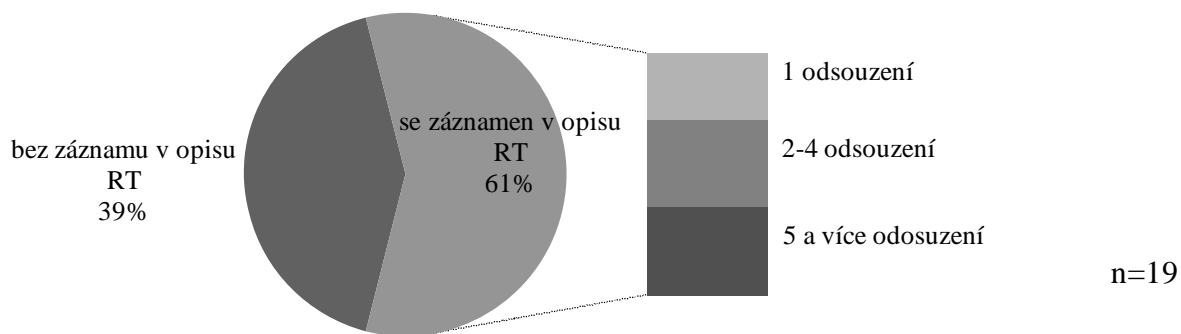
pachatele pro každou skupinu, vodorovná čára znázorňuje průměrný věk vedoucích pachatelů (tj. 37 let). „Nadprůměrně starší“ hlavní osobu měly skupiny: č. 12, č. 6, č. 4 a č. 19.

Graf 19: Průměrný věk pachatelů ve skupině a věk vedoucího pachatele skupiny

Jedenáct skupin v našem souboru (61%, tj. 11 skupin) mělo ve svém čele pachatele se záznamem v opisu rejstříku trestů, dvě pětiny (39%, 8 skupin) řídili pachatelé bez předchozího odsouzení (viz . Graf 20), dosud netrestaní.

Graf 20: Kriminální historie-vedoucí pachatel

Následující tabulka (Tabulka 37) nabízí srovnání skupin, které měly ve svém čele pachatele s čistým trestním rejstříkem (v opisu RT bez záznamu) a skupin, které vedl pachatel s kriminální historií.

Tabulka 37: Skupiny vedené pachatelem se záznamem a bez záznamu v opisu RT

	Délka kriminální aktivity skupiny (měsíce)	Počet záznamů v opisu RT ve skupině	Věk pachatelů ve v době spáchání tr. činu	Věk vedoucího ve skupině
Celkem-průměrná hodnota	34,8	1,1	32.8 let	37 let
vedoucí pachatel s předchozím záznamem v opisu RT (n=8 skupin, 8 vedoucích pachatelů)	36,8 měsíců	2,4	33 let	36,2 let
vedoucí pachatel bez předchozího záznamu v opisu RT (n=11 skupin)	32,1 měsíců	0,2	33 let	37,6 let

Skupiny, které byly řízeny pachatelem s kriminální historií, měly v průměru o 4 měsíce delší dobu své kriminální aktivity. Skupina byla sestavena z pachatelů, kteří měli (v průměru) 2 záznamy v opisu RT (2,4). Oproti tomu skupina vedená pachatelem bez záznamu v RT byla složena z osob, které také patřily spíše k dosud netrestaným (průměrný počet předchozích odsouzení byl 0,2 záznamů v opisu RT). Věk vedoucího pachatele ve skupině kriminálně zkušené byl v průměru o jeden rok nižší, než věk vedoucího bez záznamu v opisu

2. Kvalifikace kriminálních skupiny - orgány činné v trestním řízení

V dalším textu se již podíváme, jak byly jednotlivé případy (trestní věci) hodnocené orgány činnými v trestním řízení (státní zastupitelství a soudy). Tabulka 38 prezentuje stanoviska, která zaujalo státní zastupitelství a soud, pokud šlo o hodnocení skupin, jejich fungování, strukturu a charakter jejich činnosti. Pokud byla skupina v žalovaném skutku, příp. v rozsudku, označena zločinným spolčením, je v prvních dvou sloupcích tato skutečnost označena („ano“). Pokud bylo uvažováno, že činnost skupiny splňuje kritéria organizované skupiny pachatelů, je tato okolnost zaznamenána ve dvou sloupcích vpravo.

Tabulka 38: Zločinné spolčení a organizovaná skupina - výzkumný soubor

	zločinné spolčení (§163a tr.z.)		organizovaná skupina	
	obžaloba	rozsudek	obžaloba	rozsudek
1	ne	ne	ano	ano
2	ne	ne	ano	ne
3	ne	ne	ano	ne
4	ano	ano	ano	ano
5	ano	ne	ano	ano
6	ano	ano	ano	ano
7	ne	ne	ano	ano
8	ne	ne	ano	ano
9	ne	ne	ano	ano
10	ne	ne	ano	ne
11	ne	ne	ano	ano
12	ne	ne	ano	ano
13	ano	ne	ne	ne (spolupachatelství) ¹⁰⁶ , -u hl. osob <i>není skončeno</i>
14	ne	ne	ano	ano
15	ano	<i>není skončeno</i>	ano	<i>není skončeno</i>
16	ne	<i>není skončeno</i>	ano	<i>není skončeno</i>
17	ano	ano	ano	ano
18	ne	ne	ano	ano
19	ano	ne	ano	ne (spolupachatelství)

V dalším textu se pokusíme některé skupiny přiblížit blíže. Jednotlivé trestní věci jsme roztřídili právě podle výše zmíněného kritéria – hodnoceno jako zločinné spolčení (dále str. 84), případně jako organizovaná skupina pachatelů (str. 93). Také uvádíme případy, kdy soud skupiny nekvalifikoval ani jako jednání organizované skupiny (str. 103).

A. Zločinná spolčení – výzkumný soubor

Vymezení zločinného spolčení a organizované skupiny pachatelů v trestním zákoně bylo předloženo výše v tomto textu str. 39.

Společenství více osob je považované za zločinné spolčení, pokud má vnitřní organizační strukturu jako stabilně uspořádané vztahy mezi jednotlivými složkami, které jej tvoří. V tomto rámci jsou vzájemné vztahy vymezeny zejména podle toho, která složka je nadřazená a která

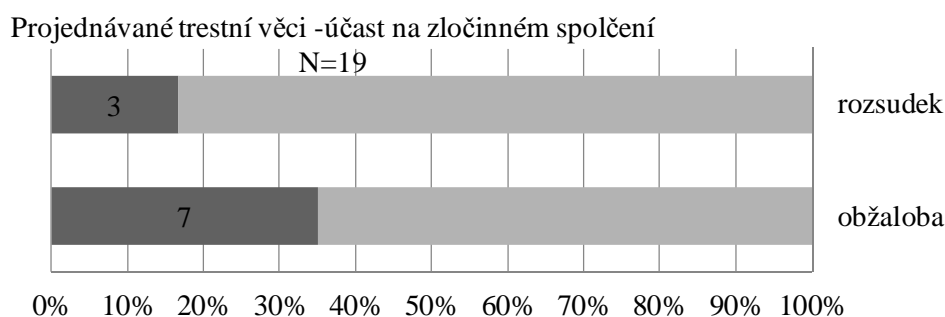
¹⁰⁶ § 9 odst. 2 tr.z. "„Byl-li trestný čin spáchán společným jednáním dvou nebo více osob, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama (spolupachatelé)."

podřízená, která je řídicí či rozhodovací a která výkonná. Jsou stanovena určitá pravidla, podle nichž se realizují vztahy nadřízenosti a podřízenosti např. mezi řídicí či rozhodovací složkou a výkonnou složkou, a případně také pravidla, podle nichž spolu komunikují nebo spolupracují. Jednotlivé činnosti mají předem stanovenou orientaci – cíl (pozn.: před novelou zákonem č. 134/2002 Sb. se muselo jednat o dosahování zisku; viz Tabulka 9, str. 41). Rozdělení funkcí znamená, že k dosažení cílů společenství více osob považovaného za zločinné spolčení jsou stanoveny určité typy dílčích činností, kterými jsou pověřeny osoby, které zodpovídají za jejich provedení. Dělbba činností znamená konkrétní podobu kooperace mezi osobami, které se podílejí na provedení jednotlivých akcí směřujících k naplnění cílů společenství více osob považovaného za zločinné spolčení.

Tabulka 38, str. 84 nabízí přehled, jak bylo jednání pachatelů hodnoceno v rámci trestního řízení. Zdali v obžalobě byla skupina označena jako zločinné spolčení, případně jednání členů hodnoceno jako spáchané členy organizované skupiny pachatelů. Pokud jsme měli k dispozici trestní spisy, pokusili jsme se nalézt některé výroky z rozhodnutí. Uvádíme je pro dokreslení.

V našem souboru bylo celkem v sedmi případech seskupení pachatelů hodnoceno v rámci podané obžaloby jako zločinné spolčení (dle § 163a tr.z.). Soudem byla účast na zločinném spolčení „vyřčena“ u tří skupin. Znázorněno v přehledu, viz. Graf 21, str. 85.

Graf 21: Účast na zločinném spolčení (soud a státní zastupitelství) – skupiny

	obžaloba	rozsudek
■ zločinné spolčení	7	3
■ není kvalifikováno jako zločinné spolčení	13	15

1) Bratři Kirschnerové

Společně participovali na společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností za účelem dosažení zisku a spočívalo v organizování a provozování pohlavních styků za úplatu v nočních klubech, v němž podle své pozice plnili konkrétně určené úkoly. Část zisku pocházejícího z této trestné činnosti si rozdělovali, přičemž na činnosti tohoto společenství se podíleli tak, že prostřednictvím společnosti D., s. r. o., poskytli objekty nočních klubů O. a M. k organizování a provozování prostituce obviněným V. M., J. Š. a M. P., jemuž uvedenou práci nabídl obviněný J. K. V uvedeném období se věnovalo v klubu O. prostituci nejméně čtyřicet žen a v klubu M. čtyřicet pět žen české i cizí státní příslušnosti.

Zjednali, kořistili z prostituce provozované jiným a účastnili se činnosti zločinného spolčení, příp. jako člen organizované skupiny na osobě mladší 18 let.

Šlo o první větší případ, který byl projednáván tachovským soudem a jehož aktéři „zasahují“ i do dalších případů organizování kuplířství v tomto regionu. V říjnu 2004 v rámci policejní operace Karneval bylo zatčeno 10 osob, včetně hlavních organizátorů, v březnu 2005 byla podána obžaloba na 15 osob, o rok později bylo vydáno rozhodnutí.

Rozsudkem v roce 2006 byli uznáni vinnými, že založili zločinné spolčení a účastnili se činnosti takového spolčení, dále že jiného zjednali k provozování prostituce, kořistili z prostituce provozované jiným, spáchali takový čin na osobě mladší než 18 let a získali takovým činem značný prospěch a konečně že z nedbalosti vydali osobu mladší 18 let nebezpečí zpustnutí tím, že jí umožnili vést nemravný život, čímž spáchali trestný čin účast na zločinném spolčení podle § 163a odst. 1 trestního zákona, trestný čin kuplířství podle § 204 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) trestního zákona a trestný čin ohrožování výchovy mládeže podle § 217 odst. 1 písm. b) trestního zákona. Za uvedené skutky byl hlavní z pachatelů odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř a půl roku nepodmíněně a byl mu uložen peněžitý trest ve výši 1.500.000,- Kč. K výkonu trestu byl zařazen do věznice s ostrahou.¹⁰⁷

Soud rozhodl, že součinnost obviněných nebyla toliko organizovanou skupinou. Bylo zřejmé a vyplynulo to i z četnosti osob na jednání zúčastněných, vnitřní organizační struktury, koordinace činností, hierarchie funkcí a dělby práce, že nešlo o nahodilou organizovanou skupinu ke spáchání spíše jednorázové trestné činnosti, ale o uskupení řádově vyšší, zaměřené na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti. Účast na činnosti zločinného spolčení, o kterou v tomto případě šlo, znamenala nejen páchaní trestných činů, ale i aktivit, které sice samy o sobě ještě nemusí být konkrétním trestným činem, ale které jsou uskutečňovány vědomě ve prospěch zločinného spolčení (např. vedení účetnictví, odborné konzultace). Podstata jednání pachatelů spočívala v tom, že „společně participovali na společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností za účelem dosažení zisku, které spočívalo v organizování a provozování pohlavních styků za úplatu v nočních klubech

Na vrcholu pomyslné pyramidy (Obrázek 13, hlavní organizátoři) byli obvinění J. a L. K., kteří poskytli objekty jako společníci (obviněný J. K. i jako jednatel) společnosti D5., s. r. o. (dříve Kubr s.r.o.), řídili a organizovali práci provozních (Obrázek 13, výkonná složka-provozní), ti pak řídili a především organizovali práci osob hierarchicky podřízených tak, aby noční kluby řádně fungovaly k dosažení co nejvyšších zisků (nižší složka).

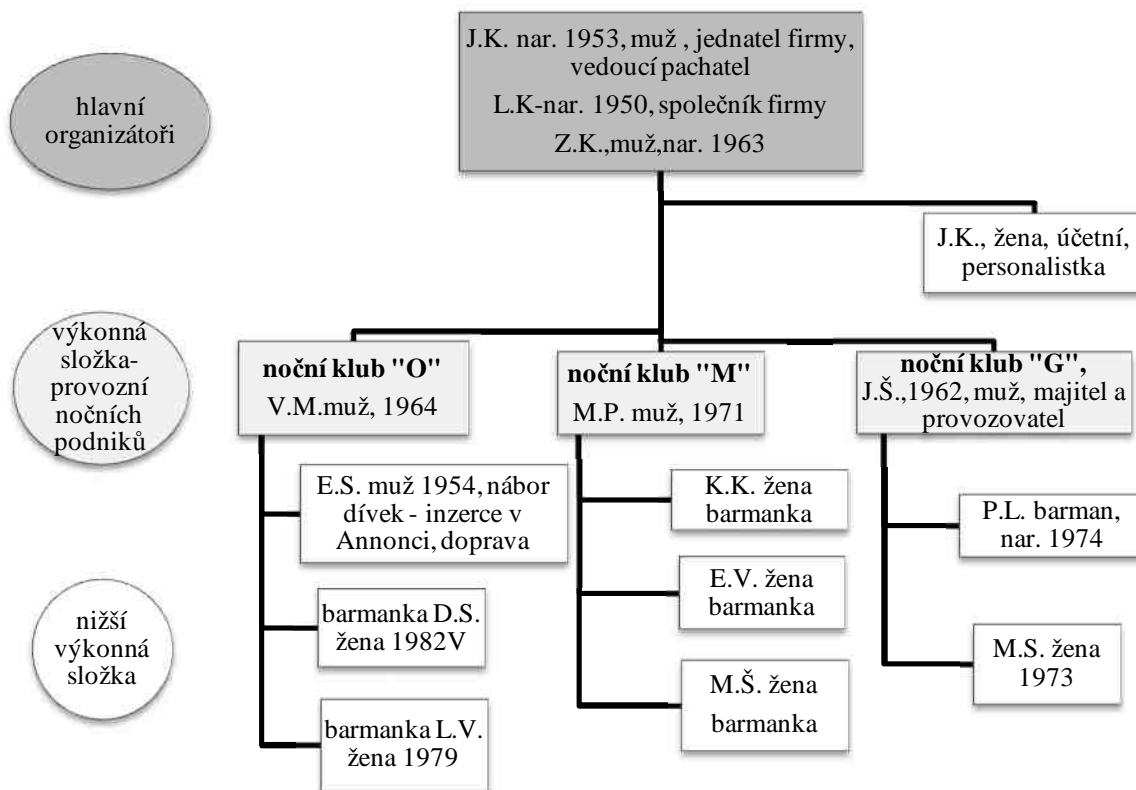
Bratři J. K. a L. K. společně participovali na společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností za účelem dosažení zisku, které spočívalo v organizování a provozování pohlavních styků za úplatu v nočních klubech O. v R. a M. v R., v okrese Tachov, v němž podle své pozice plnili konkrétně určené úkoly, část zisku pocházející z této trestné činnosti si rozdělovali, přičemž na činnosti tohoto společenství se podíleli tak, že prostřednictvím společnosti D., s. r. o. (do roku 2002 KUBR, s.r.o), jejímiž byli oba společníky a obžalovaný J. K. též jednatelem, poskytli objekty nočních klubů O. a M. k organizování a provozování prostituce V. M., J. Š. a M. P. V uvedeném období se věnovalo v klubu O. prostituci nejméně čtyřicet žen a v klubu M. nejméně čtyřicet pět žen české i cizí státní příslušnosti, z nichž jednou byla v klubu O. mladistvá M. Š.

Vztahy nadřízenosti a podřízenosti: skupinu prostřednictvím provozních řídili obvinění J. a L. K., provozní řídili a instruovali barmany. Samostatné postavení se vztahem podřízenosti jen vůči vedení - bratrům J. a L. K. - měla obviněná J. K.

---

¹⁰⁷ 8 To 368/2006 KS v Plzni

Obrázek 13: Organizační struktura skupiny č. 4

Vnitřní organizační struktura a dělby úkolů:

Bratři J. a L. K. poskytli nemovitosti, určovali pravidla, dosazovali provozní a udělovali jim pokyny, provozní jako další článek zabezpečovali personálně a technicky jednotlivé podniky, z vybraného zisku pak odevzdávali část obviněným J. a L. K., část užíli na náklady provozu, na nejnižších pozicích barmani vykonávali konkrétní úkoly spočívající v běžném provozu, vybírali peníze od prostitutek, vedli ubytovací knihy, informovali telefonicky provozní o ziscích a zisky jim odevzdávali a obviněná J. K. zabezpečovala pro skupinu účetní a personální agendu ve vztahu ke státním orgánům.“ Osobně či telefonicky kontrolovali a řídili činnost uvedených klubů přes jimi určené provozovatele. Podle svých požadavků přebírali od obžalovaných V. M., J. Š. a M. P. část plateb získaných od zákazníků prostitutek a tyto peníze používali pro úhradu části nákladů spojených s provozem a údržbou uvedených klubů, pro platby osobám podílejícím se na provozování prostituce v uvedených klubech a dále týdně nejméně 100.000,- Kč pro svoji potřebu. Ačkoli postavení obviněného L. K. ve společnosti nebylo tak dominantní jako postavení jeho bratra J. K., byly s ním provozní problémy projednávány, byly mu peněžní prostředky vypláceny a byl vnímán jako její řídicí člen. Obviněný L. K. např. u obviněného V. M. zjišťoval, zda a kolik peněz dostal obviněný J. K. a naznačoval, že příště chce všechny peníze on; sám obviněnému V. M. řekl, že "polovina podniku je jeho a chce taky určovat“. A že se tak dělo a jeho postavení jako řídicího činitele bylo v povědomí i ostatních členů společenství, dokládají obsahy telefonních hovorů mezi obviněnými V. M. a J. Š., jimiž je označován jako jeden z "b. v t.“, kteří musí mít všechno, oni (provozní) musí skákat, jak oni potřebují, jde jim jen o peníze, na ostatní věci nedbají, sami si rozhodují o personálu.

V. M. jako nájemce jednoho z nočních klubů, organizačně zajišťoval především provoz klubu tak, že přímo organizoval provozování prostituce, nařizoval nákup a dovoz kondomů a dalšího materiálu potřebného pro provozování prostituce, zajišťoval prostitutky zejména prostřednictvím inzerátů, sám nebo prostřednictvím barmanek přebíral od prostitutek stanovenou část peněžních prostředků získaných z prostituce, část těchto prostředků odváděl podle požadavků především J. a

L. K., které také informoval o výši výdělků a podle jejich pokynů předával část peněžních prostředků pocházející z prostituce spoluobviněné J. K.

J. K. vedla účetnictví společnosti, od provozovatelů klubů přebírala část zisku a prováděla různé platby a byla z něj i placena,

J. Š. se spolupodílel na zajištění provozu nočního klubu M.,

M. P., E. S. i další spoluobvinění kořistili z prostituce především jako barmani; mzdy jim byly vypláceny ze zisků z prostituce.

Společenství bylo hodnoceno jako zločinné spolčení (ve smyslu zločinecké organizace) a výrok soudu nezměnila ani skutečnost, na kterou poukazovala obhajoba, že ženy provozující prostituci nebyly dodávány způsobem typickým pro zločinecká uskupení, nebyly jim odebírány doklady, nebyly zbavovány peněžních prostředků, ale přicházely o své vůli. Způsob, jakým byly ženy získávány a jak s nimi a jejich finančními prostředky získanými za prostituci bylo nakládáno, neprofiluje vztahy ve skupině, má ale význam pro právní posouzení skutku jako trestného činu kuplířství a nikoliv jiného, závažnějšího trestného činu (např. obchodování s lidmi podle § 232a tr. z.). Forma trestné součinnosti pachatelů v této skupině nekoresponduje s podmínkami, za nichž by ji bylo možno označit "pouze" jako organizovanou skupinu ve smyslu znaků, jak jsou zastávány ve stávající praxi soudů. Ani podle dovolacího soudu nebylo pochyb o tom, že cílem skupiny bylo od samého počátku páchání úmyslné trestné činnosti, tj. trestného činu kuplířství podle § 204 tr. z., a šlo o trestnou činnost soustavnou (byla prokázáno období deseti měsíců), kterou zamýšleli páchat. Za tímto účelem hlavní osoby shromáždili kolem sebe relativně početnou skupinu lidí, jejíž členové na různých pozicích kooperovali při zajišťování podmínek pro úspěšnou organizaci prostituce v nočních klubech O. a M. se záměrem dosáhnout co největšího zisku z peněžních prostředků vyplácených zákazníky prostitutkám. Soudy se opíraly o zjištění, že obvinění J. a L. K. řídili uvedené společenství, poskytli objekty, řídili a organizovali práci provozních V. M., M. P., J. Š., od nichž mimo jiné podle svých požadavků přebírali část plateb získaných od zákazníků prostitutek, provozní a v určitém rozsahu i obviněný E. S. pak řídili a především organizovali práci osob hierarchicky podřízených barmanů tak, aby noční kluby řádně fungovaly k dosažení co nejvyšších zisků. Takové poznatky dovolují učinit podložený závěr o existenci vnitřní organizační struktury, rozdělení funkcí a dělby činností právě ve smyslu požadavků zakotvených v § 89 odst. 17 tr. z.

Soud mj. ve svém rozsudku uvádí, že není vyloučeno, aby se organizační struktura a vnitřní struktura "zločinecké organizace" prolínala s navenek legitimními pracovněprávními vztahy. V konkrétním případě je evidentní, že pracovníci společnosti - na všech jejích úrovních - zde byli zaměstnání s vědomím, že noční klub slouží a zajišťuje provozování prostituce a že od prostitutek jsou pravidelně vybírány části peněžních prostředků za jejich sexuální služby zákazníkům. V souvislostech zjištěných soudy to nebyly pracovněprávní vztahy, které charakterizovaly vzájemné vazby mezi zaměstnanci společnosti, ale charakterizovala je a byla pro ně určující vzájemná a na sebe navazující spolupráce za účelem dosažení co největšího zisku z provozování prostituce na všech organizačních úrovních společenství. Skutečnost, že pro "zaměstnance" společnosti D., s. r. o., nebylo významné, že jsou zaměstnanci právě této společnosti, svědčí např. i obsah telefonního hovoru mezi obviněnými V. M. a L. K., v němž obviněnému V. M. dává obviněný L. K. pokyn, aby ubytovací knihu opatřil razítky společnosti D., s. r. o., přičemž je zjevné, že obviněný V. M. nevěděl, že noční klub O. (stejně jako M.) je provozován právě touto společností

Že součinnost obviněných nebyla toliko organizovanou skupinou je zřejmé i z četnosti osob zúčastněných na jednání, existence vnitřní organizační struktury, koordinace činností, hierarchie funkcí a dělby práce, že nešlo o nahodilou organizovanou skupinu ke spáchání spíše jednorázové trestné činnosti, ale o uskupení řádově vyšší, zaměřené na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti. Z obsahu hovorů se spoluobviněným V. M., jejich kontextu rozhodně nelze pochybovat o tom, že obviněný L. K. věděl a byl informován o tom, že dívky v penzionech provozují prostituci (tzv. dělají pokoje) a že zdrojem zisku je právě tato činnost uskutečňovaná v nočních klubech. Ze

záznamů telefonních hovorů mezi jmenovanými obviněnými a též ze záznamů telefonních hovorů mezi obviněnými V. M. a J. Š.

8 Tdo 350/2008 , 9 T 46/2005(ASPI)

2) Skupina č. 17 - Bulharská skupina Tzvetomira D. Beltcheva

"...založil a řídil organizaci s vnitřní organizační strukturou založenou na vztazích nadřízenosti a podřízenosti k zajištění provozování prostituce s maximálním ziskem...v níž její členové plnili přesně stanovené úkoly, zejm. jako strážci objektů, žen, vedoucí směny v objektech, v nichž byla provozována prostituce"

Obžaloba: **zločinné spolčení, kuplířství (org. skupina + na osobě ml. 18 let)** aj. dle § 163a tr.z., § 204/3bc, aj.

Rozsudek: **zločinné spolčení, kuplířství (org. skupina + na osobě ml. 18 let)** dle § 163a, § 204/3b, § 219, § 185/2 a,b; 4a, § 204/1,2,3a

Skupina složená z bulharských pachatelů (etnická báze) pod vedením Tzvetomira D. Beltcheva¹⁰⁸ byla odsouzena za to, že: T.D.B. založil a **řídil organizaci s vnitřní organizační strukturou založenou na vztazích nadřízenosti a podřízenosti k zajištění provozování prostituce s maximálním ziskem v objektech v D., K., H.S.Š., v Ch., v níž její členové plnili přesně stanovené úkoly., zejména jako strážci objektů, strážci žen, vedoucí směny v objektech, v níž byla provozována prostituce.** Členy organizace se postupně stali E.T.M., K.G.K., E.I.D., V.I.I., S.T.D. a pro účely této činnosti si opatřili a přechovávali: zbraň hromadně účinnou – samopal jugoslávsko-chorvatské výroby, opakovací brokovnici s posuvným předpažím, samonabíjecí pistole a nejméně 155 ks nábojů různých ráží, třebaže k držení těchto zbraní neměli povolení. Fyzickými tresty, pohrůzkou jejich použití a odebíráním cestovních dokladů přiměli obžalovaní k provozování prostituce N.R.A., R.A.T. aj...a další neustanovené ženy, přičemž zisk z takto poskytovaných sex. služeb činil za každý den minimálně 20 000,-Kč v každém objektu, v němž byla prostituce provozována, tj. v celkové výši nejméně 120 000 Kč denně.

Emil I. Dossev, občan Bulharské rep., se postupně začlenil do organizace, v jejímž čele stál T.D.B. a ve které bylo účelem dovážet z Bulharska do ČR ženy, které pak byly v různých objektech v D. i v jiných městech na okrese T. za užití fyzického násilí nuceny k prostituci. Obžalovaný D. zaujímal v organizaci velmi významné místo – místo vedoucího jedné ze směn a osobního strážce T.D.B. Spolu s K.G.K. byl zástupcem Beltcheva. Byl odsouzen jako uprchlý, v roce 2000 byl ve věci vynesena rozsudek, byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 15 let. V roce 2007 na něj byl vydán evropský zatýkácí rozkaz, na jehož základě byl předán do ČR. Navíc byl uznán vinným a odsouzen za spáchání trestného činu vraždy (jiného úmyslně usmrtil a čin spáchal zvláště surovým způsobem) k souhrnnému trestu podnětí svobody v trvání 15 let.

Ve sklepě kovovými pouty připoutal k trubce ústředního topení poškozenou M.N.D., poté v úmyslu ji usmrtit ji bil pěstí do hrudníku, kopal jí do končetin, hrudníku a břicha, šlapal jí na hlavu a hrudník a v útoku ustal, když poškozená již nejevila známky života. Poškozená krátce po útoku zemřela v důsledku úrazového šoku způsobeného mnohočetnými zlomeninami kostí končetin a hrudníku, průnikem některých pahýlů kostí navenek, následně tělo poškozené zabalené do textilu hodil do připravené jámy na zahradě u výše uvedeného domu, polil ho hořlavinou, zapálil a částečně ohořelé tělo zakryl zeminou.

Projednávané společenství pachatelů bylo zaměřeno na dosahování vysokých zisků (nutno mít na zřeteli, že příjmy a veškerá činnost organizace byla v německých markách, jedna prostitutka

¹⁰⁸ Např.: Jirotko, A.: Prezidentský kandidát. Policista,č. 6, MVČR: 2006
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/06/belchev.html>

měla určenou taxu za dvanáctihodinovou směnu (od 300 do 1000 DM). Výkony, jež dosahovaly tzv. elitní prostitutky, stanovení norem, kterých musela každá směna dosáhnout (odlišeny taxy podle místa, podle času – denní, noční, víkendy), to vše ve svém souhrnu po přihlédnutí k fyzickým trestům za nesplnění výkonů potvrzuje, že skupina fungovala jako zločinné spolčení. Tento záměr skupiny mohl být dosahován pouze při stálé organizační struktuře s rozdělením funkcí a dělbě činnosti. Na rozdíl od jiných trestních věcí spojených s provozováním prostituce v příhraničních okresech regionu se v projednávané trestní věci **výrazně odrazila vnitřní organizační struktura se vztahy nadřízenosti a podřízenosti s přísným dodržováním pravidel, jež ve svém důsledku oproti jiným skupinám či jednotlivcům** značně předčila tyto v dosahování zisků. S tím souvisí i postupné rozšiřování objektů, jež zajišťovalo a do budoucna mělo dále navýšit dosahování stále vyššího zisku. Jednotliví členové zločinného spolčení museli mít vědomost též o držení střelných zbraní, i když někteří z nich zbraně přímo fyzicky nepoužívali.

Pozn.: Po Beltchevovi se prostituci na Chomutovsku převzal jeho krajan Tsenko Ivanov Mitkov, který byl zatčen (2002 při operaci Smet) a kuplířské aktivity si přivlastnili místní podnikatelé (Stanislav Týr a spol.)¹⁰⁹.

3) Skupina č. 6 - vietnamská zločinecká skupina

„...skupina pachatelů pracovala na principech nadřazenosti a podřízenosti, často konspirativním způsobem, často např. měnili čísla svých mobilních telefonů, místo svého pobytu, často si mezi sebou měnili či prodávali obchodované dívky. Cílem této skupiny bylo provozovat prostituci, z této kořistit a získat tak finanční prostředky, které nepodléhají řádnému odvodu daně z příjmů. Tyto finanční prostředky mezi sebe dělili, přičemž jejich podstatná část připadla na organizátory trestné činnosti – osm hlavních organizátorů. V této skupině lze nalézt vymezení jednotlivých členů, jejich postavení ve skupině, jejich odpovědnost za svěřený podíl na činnosti skupiny. Ze spisového materiálu a z dokazování dále vyplývá, že skupina byla širší, než je počet obžalovaných, přičemž v průběhu docházelo k určité obměně členů této skupiny.“ "Obžalovaní se společným jednáním účastnili činnosti zločinného spolčení ve smyslu § 89 odst. 17 tr.z., neboť se nepochybně jednalo o společenství blízkých osob, s rozdělením funkcí a činností, soustavně zaměřené na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti.“

Obžaloba: zločinné spolčení, obchodování s lidmi

Rozsudek: **zločinné spolčení, kuplířství (ogr. skupina + na osobě ml. 18 let)**, dle § 163a/1, § 204/3bc tr.z., dále: § 235/1,2a, § 217/1a; § 204/1,2,3a, § 235/1,2c tr.z.

Skupina tvořená pachateli vietnamské národnosti, patřila v našem souboru k nejpočetnější (19 osob; srov. Graf 9, str. 73). Ze spisového materiálu a z dokazování vyplynulo, že skupina byla ještě širší, než je počet obžalovaných, přičemž v průběhu činnosti skupiny docházelo k určité obměně členů skupiny. Z téměř tří čtvrtin ji tvořili muži (74 %, tj. 14 osob). Věkový průměr pachatelů v této skupině byl 33 let (odpovídá tedy průměrnému věku všech pachatelů v našem souboru). Vedoucí pachatel (hlavní postava ve skupině) byl osobou mladší (30 let). Jednotliví provozovatelé klubů a karaoke barů byli příbuzní, manželské páry. Pachatelé se dopustili tr. činů účasti na zločinném spolčení (§ 163a odst. 1 tr.z.), trestného činu kuplířství (§ 204 odst. 3 písm. b),c) tr.z.) a trestného činu vydírání (§ 235 odst. 1, 2 písm. a)¹¹⁰.

¹⁰⁹ viz. http://ustecky.denik.cz/zlociny-a-soudy/20090804_ro_manzele_ryrovi_vezeni_nevyhnuli.html

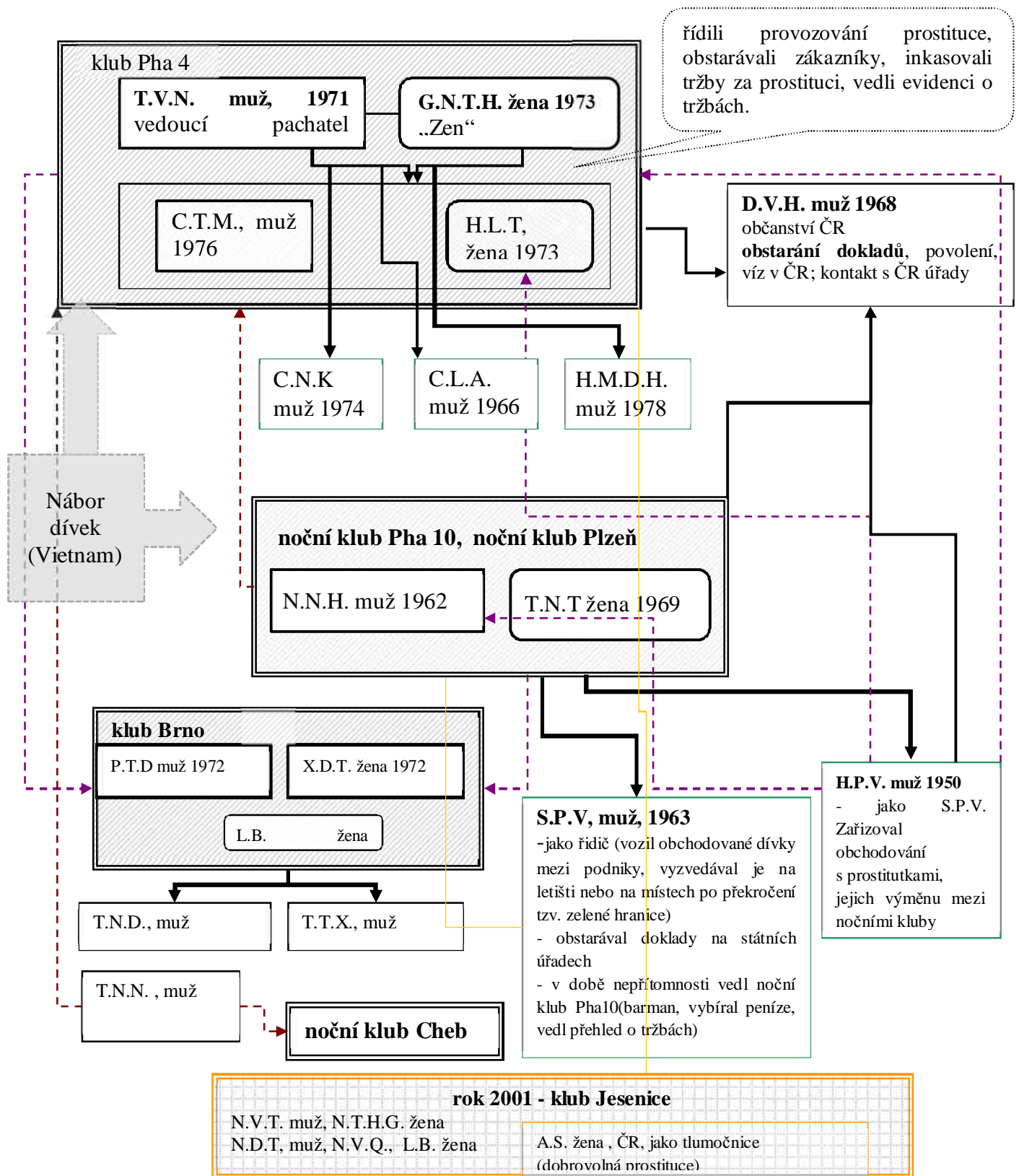
¹¹⁰ § 235 odst. 2 písm. a) tr.z.: Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl a spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny."

Jednalo se o společenství blízkých osob, s rozdělením funkcí a činností, soustavně zaměřené na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti. Složitou strukturu vazeb a strukturu skupiny jsme se pokusili zachytit v následujícím - velmi komplikovaně propleteném – schématu (Obrázek 14, str. 92). Svou „nepřehledností“ ilustruje velmi propracované rozdělení funkcí, vazby a spojení mezi pachateli. Společným jednáním více osob se účastnili činnosti zločinného spolčení; soustavně na území ČR organizovali provozování prostituce. Za tímto účelem získávali z Vietnamu dívky, které za úplatu (cca 5000 až 14000 USD) pod příslibem získání legální práce dopravovali do ČR. Vyřizovali jim jak pravé, tak padělané či pozměněné doklady k pobytu. Dívky byly následně umísťovány do nemovitostí sloužících k provozování prostituce, zejména domů na adresách Praha 4 Kunratice, Libuš, Šeberov, Praha 9, Brno a pod legendou nutnosti splácení fiktivního dluhu za zprostředkování dopravy a získání dokladů pro tyto dívky, provozovaly prostituci a touto formou splácely tyto fiktivní dluhy. S dívkami mezi sebou členové skupiny obchodovali, tzn. že si je vzájemně za úplatu několika tisíc USD směňovali. Působili organizovaně, s vlastní organizační strukturou a dělbu činností, dělbu zisků, na principech nadřízenosti a podřízenosti, často konspirativním způsobem. V této skupině existovalo vymezení jednotlivých členů, jejich postavení ve skupině, jejich odpovědnost za svěřený podíl na činnosti skupiny.

Pracovali na principech nadřazenosti a podřízenosti, často konspirativním způsobem, např. měnili čísla svých mobilních telefonů, místo svého pobytu, často si mezi sebou měnili či prodávali obchodované dívky. Cílem této skupiny bylo provozovat prostituci a kořistit z ní, získat tak finanční prostředky, které nepodléhají řádnému odvodu daně z příjmů. Tyto finanční prostředky mezi sebe dělili, přičemž jejich podstatná část připadla na organizátory trestné činnosti, tj. 8 hlavních organizátorů. Pachatelům byly uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody v trvání maximálně 4 roky s ostrahou, dále podmíněné tresty do 2 let. Dále jim byly zabráný fin. prostředky ve výši 70 000 EUR, 3 900 USD a 144 000 Kč, zbraň bez výrobního čísla, automobil.

Jedna buňka pro skupinu (viz Obrázek 14) zabezpečovala podpůrné aktivity jako je zajišťování dokladů o pobytu, fiktivní sňatky, pomáhali při obchodování s prostitutkami, pracovali jako řidiči, barmani, ochranka nočních klubů, v nepřítomnosti provozovatelů nočních klubů vedli záznamy o prostituci a vybírali tržby od zákazníků – nižší složka zločinného spolčení. Další podskupinka měla za úkol vedení nočních podniků, nábor prostitutek ve Vietnamu, zajištění transportu do ČR a řízení dalších osob, přičemž tato skupina se zaměřovala na organizování prostituce. Třetí sestava pachatelů byla mj. projednávána a odsouzena již v roce 2001, tehdy však nebyla prokázána organizovanost skupiny (tehdy zněl výrok soudu: „...soud se nemohl ztotožnit s názorem státního zástupce, pokud jde o hodnocení jednání obžalovaných ve smyslu ustanovení § 204 odst. 1,2,3 b) tr. z. neboť tento znak skutkové podstaty uvedeného tr. činu nebyl dle názoru soudu zcela spolehlivě prokázán a objasněn, aby soud mohl uznat na vinu i tímto způsobem“)

Obrázek 14: Organizační struktura skupiny č.6

B. Organizované skupiny pachatelů- výzkumný soubor

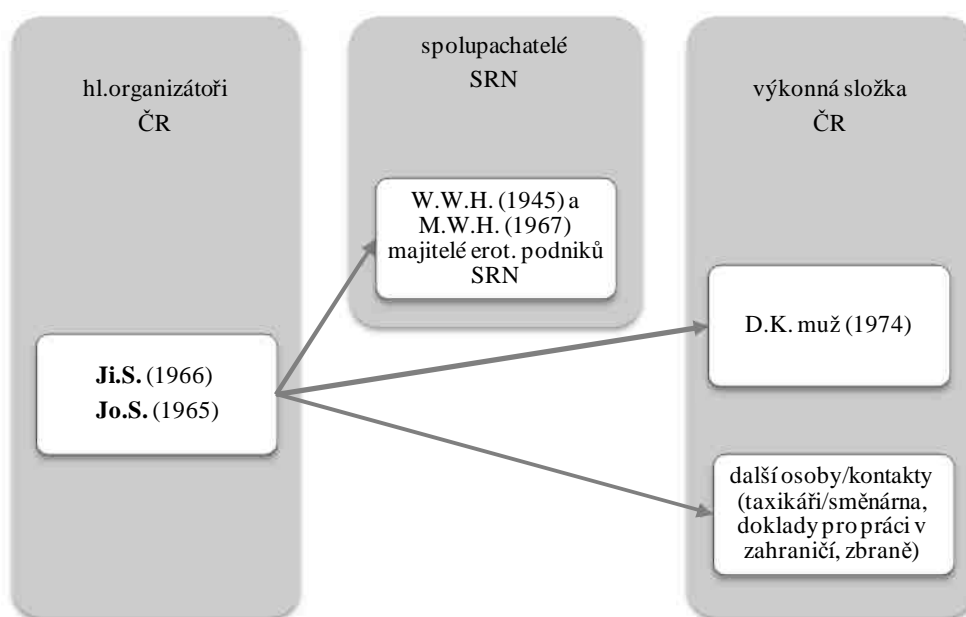
Skupina č. 14 - nejdelší období kriminální aktivity, bratři S.

„Skutečnost, že se jednalo o organizovanou činnost je prokazována tím, že mezi obž. bylo určeno, kdo bude dívky odvádět, na smluvené částky peněz měli všichni určené specifické názvy... existují důkazy, že jeden z obž. byl neaktivnější a tedy hlavním organizátorem. Obžalovaní měli ještě další kontakty a osoby, které dívky, mající zájem o provozování prostituce, posílaly za obž., příp. jim s nimi sjednávaly schůzky. Rovněž v erot. klubech bylo dohodnuto s jejich majiteli, že dívky mohou přivést a budou tam zaměstnány, což opět svědčí o tom, že činnost obž. byla pečlivě organizována.“

Soud hodnotil spolupráci obžalovaných jako organizovanou skupinu (§204 odst. 3 písm. b) tr.z.). Jiného zjednali k provozování prostituce a kořistili z prostituce provozované jiným a spáchali čin jako členové organizované skupiny.

Jo. S., Ji. S. a D. K. společně po určitou dobu na základě předem dohodnutých podmínek a po dohodě s majiteli erotických klubů v Německu dopravili do Německa nejméně deset žen, které jim za to dávaly sjednanou část svého výdělku, a. Vedoucí pachatel byl navíc odsouzen také za spáchání trestného činu nedovoleného ozbrojování (§ 185 odst. 1 tr. z.), kterého se měl dopustit tím, že zakoupil a přechovával střelnou zbraň a náboje k ní, aniž by k jejich držení měl příslušné povolení. Vedoucí pachatel byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let se zařazením do věznice s ostrahou, a k trestu propadnutí věci - předmětné střelné zbraně a nábojů.¹¹¹

Obrázek 15: Organizační struktura skupiny č. 14

Skutečnost, že se jednalo o organizovanou činnost, je prokazována tím, že mezi pachateli bylo určeno, kdo bude dívky odvádět, na smluvené částky peněz měli všichni určené specifické názvy. Jeden z pachatelů byl neaktivnější a tedy hlavním organizátorem. Obžalovaní měli ještě další kontakty a osoby, které dívky, mající zájem o provozování prostituce, posílaly za obžalovanými, příp. jim s nimi sjednávaly schůzky. Rovněž v erotických klubech bylo dohodnuto s jejich majiteli,

¹¹¹ Rozhodnutí NS 4 Tdo 1375/2007 (ASPI)

že dívky mohou přivést a budou tam zaměstnány, což opět svědčí o tom, že činnost pachatelů byla pečlivě organizována.

Obžalovaní sjednávali ženy k provozování prostitute. Za tyto služby si nechávali od dívek platit týdenní částky. Soud neuvěřil obhajobě obžalovaných, že peníze, které jim dívky předávaly, byly pouze úhradou za jejich dopravu, neboť byly zcela nepřiměřené nákladům, které na dopravu obžalovaní vynaložili. Bylo prokázáno, že v rozhovorech mezi obžalovanými a dívkami byly dohodnuté krycí názvy pro částky peněz, které odevzdávaly. Skutečnost, že se jednalo o organizovanou činnost, je prokazována tím, že bylo mezi obžalovanými určeno, kdo bude dívky odvázet, na smluvené částky peněz měli všichni určené speciální názvy. Nejaktivnějším a tedy hlavním organizátorem byl Ji. S. (1966). Obžalovaní měli ještě další kontakty a osoby, které dívky, mající zájem o provozování prostitute, posílaly za obžalovanými, případně s nimi sjednávaly schůzky. Rovněž v erotických klubech bylo dohodnuto s jejich majiteli, že dívky mohou přivést a budou tam zaměstnány, což opět svědčilo o tom, že činnost obžalovaných byla pečlivě organizována. D.K. (1974) měl za úkol především odvázet a dovážet dívky do klubů, peníze, které vybral, odváděl Ji.S. a Jo. S. Z výpovědí řady svědkyň – žen pracujících pro obviněné v erotických klubech, podnicích a privátech - jednoznačně vyplynula organizovanost skupiny. Obvinění J. S., J. S. a D. K. spolu dlouhodobě systematicky prováděli činnost spočívající v obstarávání dívek pro výkon prostitute v erotických klubech na území SRN. Svědci a svědkyně nezávisle na sobě hovoří o tom, že společně sháněli dívky za uvedeným účelem, odváželi je do erotických podniků, poté za nimi jezdili, vybírali od nich dohodnutou část jejich výdělků a na území ČR ji pak měnili za českou měnu. Z výpovědí také plyne, že tuto činnost provozovali dlouhodobě po řadu let, nejméně od roku 1996 až do zahájení trestního stíhání (2004) ¹¹²

Skupina č. 12 - noční klub Twister

„pachatelé jiného zjednali k prostituci a kořistili z ní jako organizovaná skupina, když M.M. zadával úkoly zbylým obžalovaným, přičemž dva z nich při jejich plnění spolupracovali. K naplnění znaků organizované skupiny v tomto případě postačuje konkludentní dohoda, k níž došlo, a postupně se tito tři do organizování zapojili.“

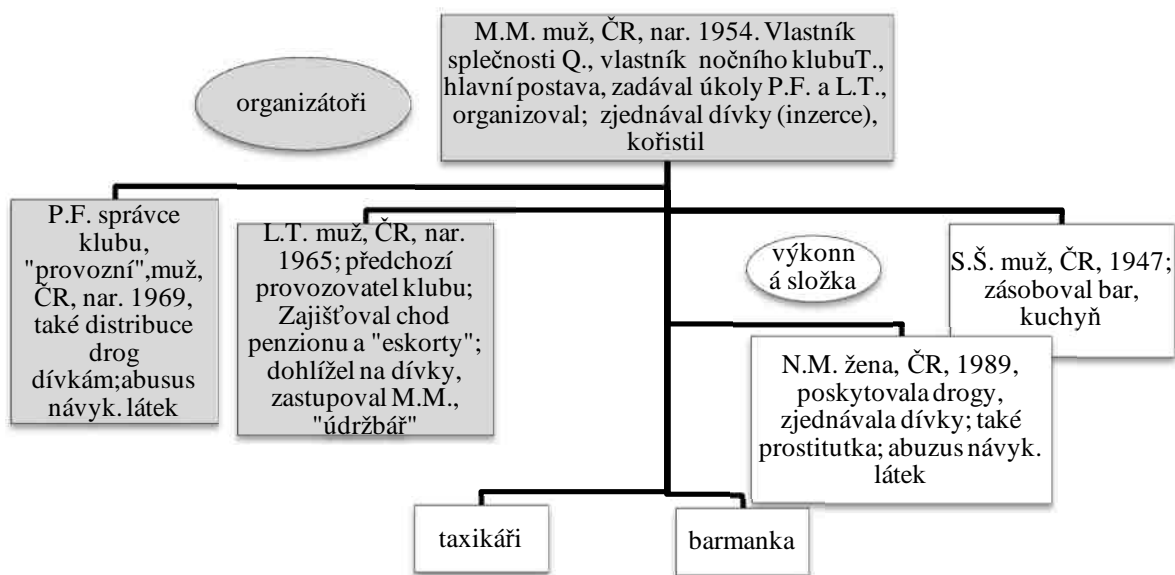
Jako člen organizované skupiny zjednal k provozování prostitute a kořistil z prostitute provozované jiným...čin spáchal na osobě mladší 18 let.

Organizátoři: M.M. (54 let) zadával úkoly L.T., (43 let) P.F. (39 let) i S.Š. (61 let) a L.T. a P.F. při jejich plnění spolupracovali. K naplnění znaků organizované skupiny v tomto případě postačovala konkludentní dohoda, k níž došlo a postupně se M.M., P.F. a L.T. do organizování zapojili. Činnost páchali jako organizovaná skupina (M.M., P.F. a L.T.)

Záměrem bylo mít finanční profit z prostitute provozované svědkyněmi a obžalovanou N.M. (19 let), přičemž obž. P.F., M.M. a L.T. se dopustili trestného činu kuplířství v základní skutkové podstatě podle § 204 odst. 1) tr.z. a z **hlediska jejich konkrétního jednání, jako členů organizované skupiny** (§204 odst. 1 písm. b tr.z.) je lhostejné, zda některý z nich jen zjednal jiného k provozování prostitute, či jiný z členů skupiny z provozované prostitute pouze kořistil, případně vykonal obě zákonem předpokládané alternativy kuplířství v § 204 odst. 1 tr.z.

¹¹² Okresní soud v Náchodě 3 T 101/2006

Obrázek 16: Organizační struktura skupiny č. 12

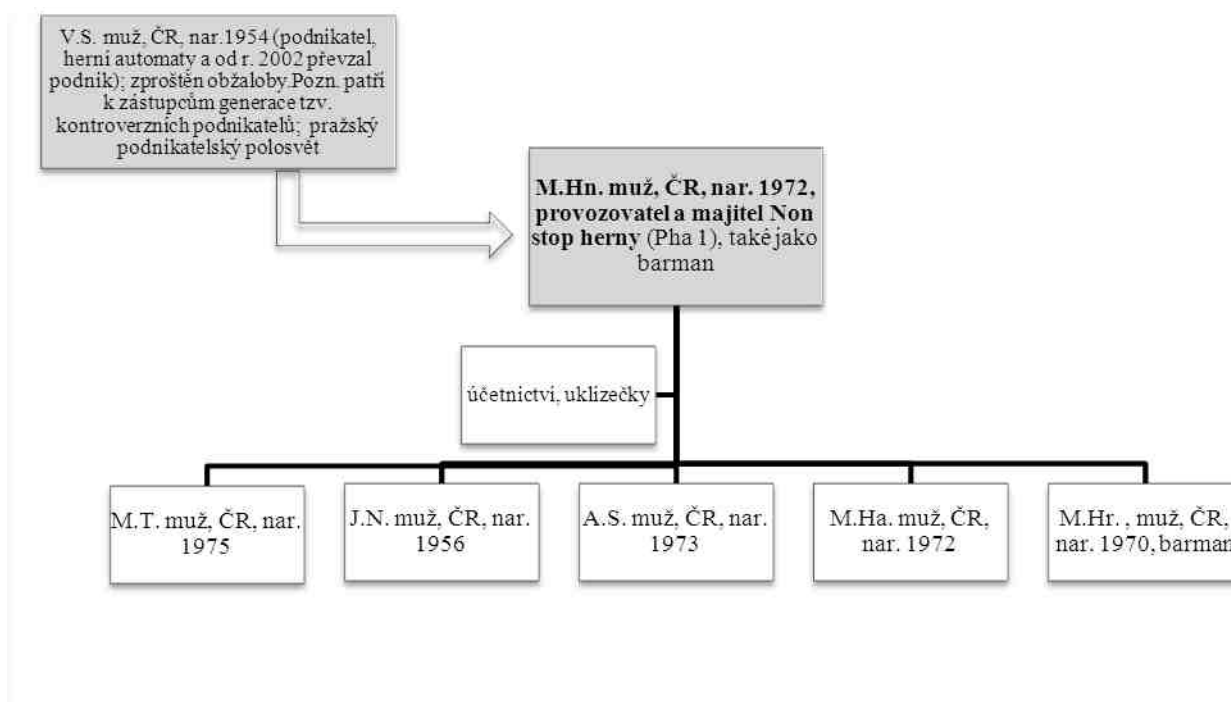
Skupina č. 7 - nonstop herna Uhelný trh

„...v daném případě je nesporné, že jde o organizovanou skupinu, neboť bylo nadevší pochybnost prokázáno, že prostitutky mohly přijít kdykoli, kterýkoli den bez toho, aby musely zjišťovat, kdo má jako barman službu, neboť věděly, že každý z barmanů tuto činnost umožňuje. U dvou obviněných došlo k pozdějšímu včlenění, přičemž oba se aktivně dále na činnosti této skupiny podíleli.“

Sedm mužů - dva podnikatelé a pětice barmanů - podle obžaloby pronajímalo pokoje v Nonstop herně na Uhelném trhu prostitutkám. Kořistili z prostituce provozované jiným a spáchali takový čin jako členové organizované skupiny a v jednom případě spáchali takový čin na osobě mladší osmnácti let (nejmladší bylo sedmnáct, nejstarší pětatřicet¹¹³). Jednalo se o organizovanou skupinu, což vyplynulo ze spisového materiálu, jejich činnost byla koordinovaná, vzájemně si předávali služby a přitom plnili předem stanovené podmínky (pronájem pokoje, vybírání částky 200,- Kč za pronájem pokoje a 50 Kč za půjčení toalety za účelem provozování prostituce). V tomto případě stačilo, když se pachatel do takové skupiny včlenil a aktivně se na její činnosti podílel. U každého z obžalovaných je ve výroku rozsudku uvedena doba, od kdy v herně pracoval a od kdy se na trestné činnosti jako člen organizované skupiny podílel.

¹¹³ http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?c=A030619_222206_praha_mad

Obrázek 17: Organizační struktura skupiny č. 7

Pro posouzení věci nebylo rozhodné, zda osoba, které provozovala prostituci, se touto činností živila ještě předtím, než pachatelé začali z prostituce kořistit (šlo o nezletilou). Z jednání pachatelů byl dle soudu „patrný lhostejný vztah k následku“. Obžaloba byla podána také na osobu podnikatele V.S., v průběhu projednávání byl však zproštěn.

Skupina č. 18 - agentura S. zprostředkovávající práci v zahraničí

„obžalovaní jednali jako členové organizované skupiny...obžalovaní se všichni aktivně účastnili na jednání popsaném ve výkladu pojmu organizovaná skupina...hlavní organizátorka + dělba práce..“
 "Z.K. byla hlavní organizátorkou trestnou činností a fakticky řídila celý chod organizované skupiny..."

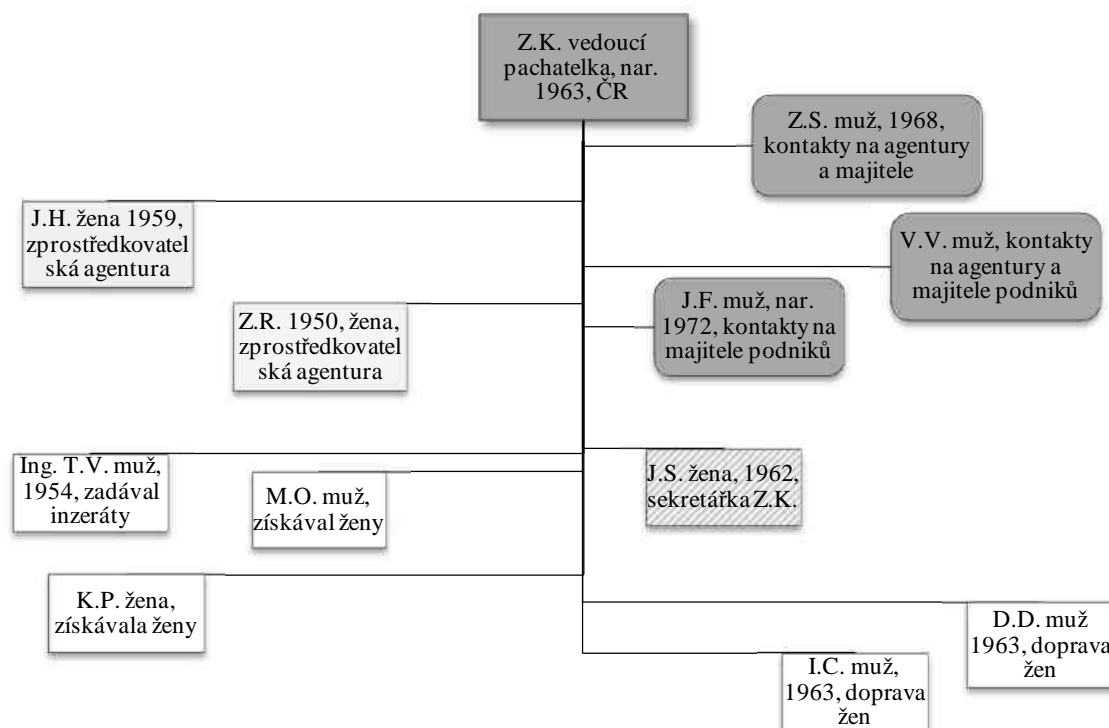
Obžaloba: Obchod s lidmi, dle § 246/2ac

Rozsudek: Kuplířství (org. skupina, ne na osobě ml. 18 let), Obchod s lidmi (ne na osobě ml. 18 let), le § 204/3b, § 204/1, § 246/ 1

Skupina, v jejímž čele byla žena. Podle obžaloby do zahraničí členové skupiny vyvezli téměř stovku žen, které se v cizině živily poskytováním sexuálních služeb. Za pět let existence obstarala její agentura práci více než stovce dívek (v Německu, Rakousku, Švýcarsku, Řecku, Slovinsku a dalších zemích). Vedoucí pachatelka se v devadesátých letech živila jako striptérka ve Švýcarsku, po návratu do republiky si založila vlastní agenturu S. a začala organizovat výjezdy převážně moravských dívek do zahraničí. Podobné zprostředkovatelské agentury měli i další spoluobžalovaní, se kterými K. spolupracovala, partnerem jí byl především J.F., V.V. i další, kteří sháněli dívky také pomocí inzerátů v novinách i reklamou v rozhlasu. Pomáhaly i další ženy. Práce byla ve skupině přesně rozdělena. Jedna část obžalovaných sháněla dívky, druhá jednala s partnery v cizině a dva řidiči, I.C. a D.D., je vozili do konkrétních zemí a konkrétních podniků. Dokazování

Obrázek 18: Organizační struktura skupiny č.18

bylo velmi rozsáhlé, řada svědků musela přijet ze zahraničí, a tak hlavní líčení u soudu prvního stupně trvalo dva a půl roku.

Třinácti členná skupina, její členové byli obžalováni pro trestný čin obchodování s lidmi (dle § 246 odst. 2 písm. a),c)). *Soud u žádné z dotčených osob neprokázal, že se jednalo o osobu mladší 18 let, nebylo ani prokázáno násilí.* Vedoucí pachatelce byl uložen tříletý trest odnětí svobody a peněžitý trest (původně 100 000,- Kč, pak 75 000,-Kč). Spolupachatelům byly nakonec uloženy podmíněné tresty, peněžití tresty a zákaz činnosti zprostředkovávat v zahraničí taneční vystoupení.

- J.S. jako sekretářka a blízká spolupracovnice hlavní organizátorky Z.K. se aktivně podílela na zajišťování práce, umístění a náboru žen v souvislosti s jejich angažmá v barech a kabaretech v zahraničí i ČR, když vedla evidenci žen. Měla přehled o místě jejich působení, včetně jejich možností a schopností k umístění do určitých barů a kabaretů dle jejich požadavků. Zajišťovala pro ženy pracovní povolení a víza v zahraničí, vyplňovala a podepisovala smyšlená potvrzení o absolvování tanečních kurzů ženami, které vycestovaly do ciziny. Zajišťovala osobní a telefonický kontakt mezi ženami a obžalovanou Z. K.
- Ing. T.V. muž, 1954, zadával inzeráty do tiskovin i rozhlasu, prováděl pohovory, zajišťoval kontakt s Z.K., podílel se na vyhotovování fotografií žen potřebných pro jejich nabídku majitelům zahraničních podniků
- K.P. žena, získávala ženy, které odesílala za Z.K. (pobyty zejm. SRN, Slovinsku, Řecku)
- V.V. muž, kontakty na agentury a majitele podniků (Slovinsko, Lucembursko)
- J.F. muž, nar. 1972, kontakty na majitele podniků (Rakousko, SRN,
- Z. .R. 1950, žena majitelka zprostředkovatelské agentury zabývající se zajišťováním angažmá tanečnic i v ČR; navázala kontakt se Z.K.
- M.O. muž, získával ženy za účelem zprostředkování práce tanečnic v zahraničí (SRN, Rakousko, Řecku, Švýcarsko)
- J.H. žena 1959, býv. zaměstnankyně Z.S., vedla zprostředkovatelskou agenturu, získávala ženy pro angažmá v zahraničí (zejm. Švýcarsko)

- D.D. muž 1963, na základě pokynů Z.K. zajišťoval dopravu žen z ČR do barů a kabaretů (zejm. Rakousko, SRN, Slovinsko)
- I.C. muž, 1963; podle pokynů Z.K. zajišťoval dopravu žen (zejm. Švýcarsko)

Z.K., J.F., J.H., Ing. T.V., I.C., D.D. aj. společným jednáním sjednali a nepravdivými údaji a tvrzeními či sliby svedli děvčata k vycestování do nočních podniků v zahraničí a věděli, že ženy v nočních podnicích musely většinou takové služby poskytovat, když z důvodu vlastní finanční situace se nemohly ihned vrátit do ČR, neměly většinou příslušná povolení ani pro činnost tanečnice v nočních podnicích a je zřejmé, že ještě před jejich vycestováním do ciziny bylo s majiteli nočních podniků domluveno, že děvčata budou sexuální služby poskytovat.

Ženy, kterým zajišťovali pobyty v zahraničí, rozlišovali podle toho, zda jsou či nejsou ochotny poskytovat sexuální služby a pohlavní styk či jiné formy ukájení pohl. styku a v závislosti na této okolnosti jim zajišťovali pobyty v zahraničních podnicích, ve kterých byly sexuální služby poskytovány, ale současně do těchto podniků posílali i ženy, o nichž pouze předpokládali, že by tyto služby mohly poskytovat.

Skupina č. 1 – Horváth a spol.

"V daném případě došlo k naplnění pojmového znaku organizované skupiny; obžalovaní skutečně působili v rámci sdružení, v jehož čele stál M.H., potažmo M.K...provozovali společně dva noční podniky (okres Karlovy Vary, Cheb)...po vzájemné domluvě a v úzké spolupráci“ „Spáchal/a takový čin jako člen organizované skupiny"

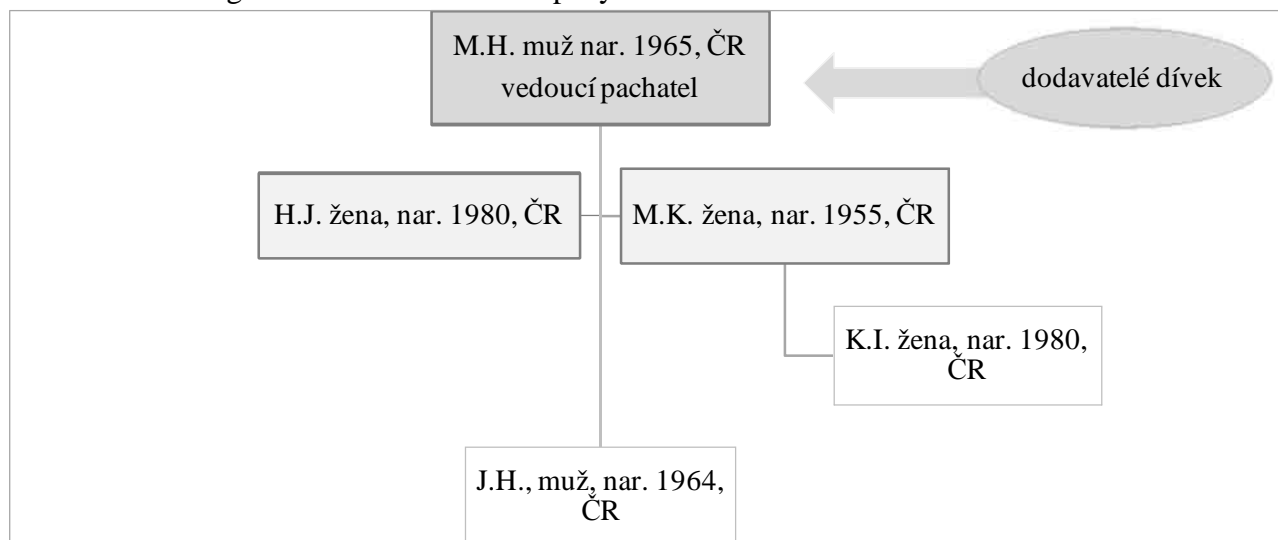
Pachatelé provozovali noční podniky, ve kterých dívky vykonávaly prostituci (dobrovolně i nedobrovolně). Obžalovaní společně, po vzájemné domluvě a v úzké spolupráci provozovali erotický klub v H.B. a erotický klub S. a za tímto účelem získávali (zjednali či sváděli) zdarma či za platu prostitutky, které pak v těchto klubech a na jiných místech pro obžalované provozovaly prostituci a obžalovaným odevzdávali peníze, které od zákazníků za sex. služby obdržely. **Působili jako členové organizované skupiny**, kde se každý určitým dílem na trestné činnosti podíleli; v tomto případě došlo k naplnění pojmového znaku organizované skupiny. Obžalovaní působili v rámci sdružení, v jehož čele stál M.H. (viz. Obrázek 19), potažmo obžalovaná M.K. (provozní). Fakticky zajišťovali dívky pro provozování prostituce. M.H. rozhodoval o tom, jakým způsobem bude prostituce provozována. Vystupoval jako hlavní provozovatel klubu, rozhodoval o jejich provozu a poskytování sex. služeb mimo kluby.¹¹⁴

M.K. zajišťovala jakýsi „servis“ pro řádný chod klubů. J.H., družka vedoucího pachatele, pracovala jako barmanka a také inkasovala peníze za sexuální služby. V případě nepřítomnosti M.H. organizovala prostituci v klubech. M.K. a H.J. zajišťovaly veškerý provoz klubech včetně obstarávání jídla, pití, ošacení a dalších potřeb pro prostitutky, jakož i obsluhu zákazníků mimo sex. služby. H.J. inkasovala peníze od zákazníků, M.K. se podílela na zajišťování sex. služeb i mimo kluby. J. H. (bratr hlavního organizátora) působil jako řidič, který zajišťoval dopravu prostitutek do klubů a na další místa (viz. Obrázek 19). K.I. spolumajitelka nočního klubu M., zde umísťovala dívky za účelem provozování prostituce. Spolu s M.K. organizovala dopravu a zjednání 3 dívek do ciziny (Švýcarsko). Podle rozsudku spáchali pokračující trestný čin kuplířství podle § 204 odst.1, 2, 3 písm.b), c) tr.z. (a pokračující trestný čin ohrožování výchovy mládeže podle § 217 odst. 1 písm.b) tr.z. Jiného zjednali a svedli k provozování prostituce a kořistili z prostituce provozované jiným, čin spáchali za použití násilí, pohrůžky násilí a zneužívaje tísně jiného, spáchali takový čin jako členové organizované skupiny a na osobě mladší osmnácti let. Dopustili se jednání pro

¹¹⁴ Viz také: na <http://www.novinky.cz/krimi/144556-kupliri-dostali-za-sve-obchody-celkem-13-5-roku.html>

společnost nebezpečného, které bezprostředně směřovalo k zjednání a svedení jiného k provozování prostituce a kořistění z prostituce provozované jiným.

Obrázek 19: Organizační struktura skupiny č. 1

Nikdo z pachatelů nepopřel, že provozovali erotické kluby. V případě původně žalovaného zbavení osobní svobody u několika poškozených se však tento trestný čin až na jednu výjimku neprokázal. I když samotné jednání nedosáhlo intenzity požadované k naplnění skutkové podstaty § 232 odst. 1 tr.z., docházelo zde bezpochyby k výraznému ponižování lidské důstojnosti, k hrubému soustavnému zasahování do sféry svobodného rozhodování a to z velké míry vůči poškozeným, které ještě nedosáhly zletilosti ¹¹⁵

Skupina č. 11

Obžaloba: Kuplířství (org. skupina + osoba ml. 18 let) dle § 204/1,3bc tr.z., § 217/1a

Rozsudek: Kuplířství (org. skupina + osoba ml. 18 let) § 204/3bc, §204/1 tr.z. §217/1a tr.z.

"...není sporu o tom, že trestná činnost všech obžalovaných spolu úzce souvisela. O rozdělení úkolů jednotlivých obžalovaných není pochyb, dlouhodobě provozovaná prostituce byla pečlivě naplánována a připravena a vše bylo koordinováno prostřednictvím mobilních telefonů jednotlivých obžalovaných Uvedená činnost všech obžalovaných se vyznačovala vysokou mírou koordinovanosti, která zcela zjevně měla za cíl usnadnit a zvýšit pravděpodobnost dosažení sledovaného cíle, tedy finančního profitu. K zajištění prostituce bylo předem vytvořeno několik podniků...nelze také přehlédnout i poměrně dlouhou dobu, po kterou byla trestná činnost páchána, a kdy se v žádném případě nejednalo o ojedinělý nebo jednorázový trestný čin...všechny zmíněné skutečnosti ve svém souhrnu jednoznačně nasvědčují tomu, že všichni obž. se **svého jednání dopustili jako členové organizované skupiny.**"

Pachatelé se účastnili činnosti organizované skupiny založené k zajištění provozování prostituce v nočních klubech L. T. D. C. v obci K. L., T. v obci K. L. a P. v obci K., i jinde, v níž

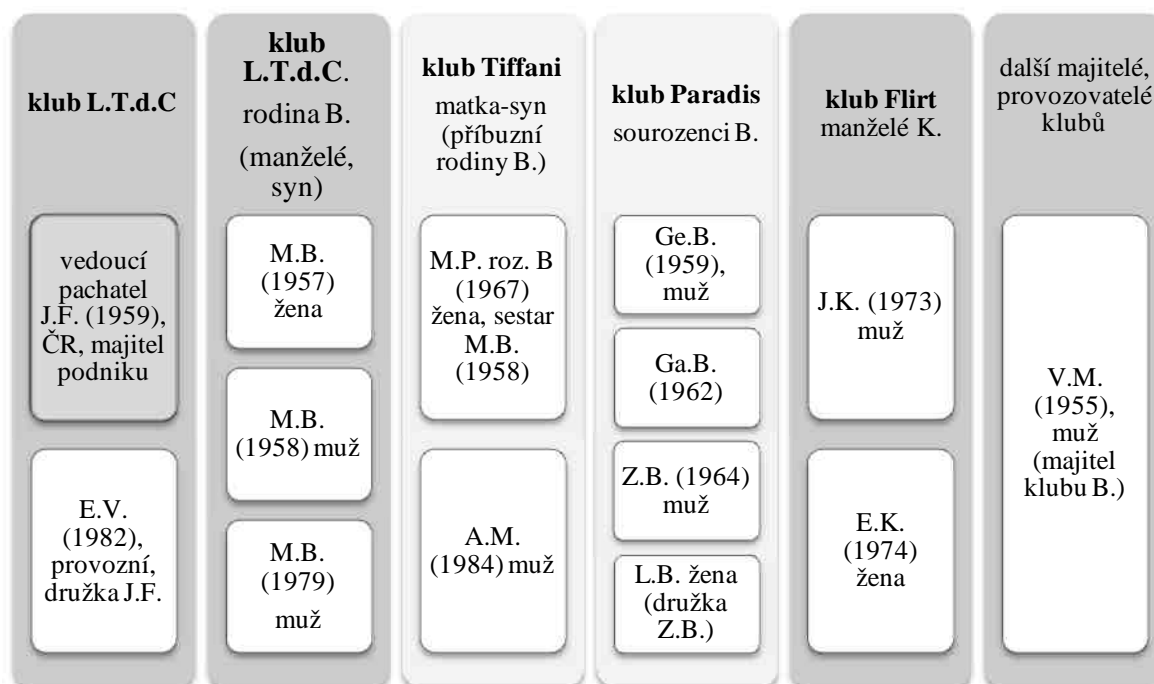
¹¹⁵ Rozhodnutí VS v Praze 10 To 118/2008

její členové plnili jednotlivé úkoly, zejména jako majitelé a provozovatelé těchto objektů, organizátoři prostituce, osoby zjednávající a najímající ženy z ČR a SR k provozování prostituce v těchto podnicích. Také rozhodovaly o umístění jednotlivých žen do těchto podniků a jejich případném prodeji do podniků dalších. Plnili funkci výběřčích finančních hotovostí od jednotlivých prostitutek a jejich klientů, řidičů dovážející a odvážející prostitutky z jednotlivých podniků, jejich ochránců, (osoby, které si samy umísťují „své ženy“ podniků k provozování prostituce). Také využívali žen k prostituci na tzv. trase.

Trestná činnost všech obžalovaných spolu úzce souvisela, o rozdělení úkolů jednotlivých obžalovaných nebylo pochyb. Dlouhodobě provozovaná prostituce byla pečlivě naplánována a připravena a vše bylo koordinováno prostřednictvím mobilních telefonů jednotlivých obžalovaných. Činnost všech obžalovaných se tak vyznačovala vysokou mírou koordinovanosti, která zcela zjevně měla za cíl usnadnit a zvýšit pravděpodobnost dosažení sledovaného cíle, tedy finančního profitu. K zajištění prostituce bylo předem vytvořeno několik podniků. V žádném případě se nejednalo o ojedinělý nebo jednorázový trestný čin. Všechny skutečnosti ve svém souhrnu jednoznačně doložily skutečnost, že se všichni pachatelé svého jednání dopustili **jako členové organizované skupiny**.

J.F. jako majitel podniku L.T.d.C. a organizátor prostituce (Obrázek 20, str. 100) v něm, osoba zabývající se zjednáváním a tzv. nájmem žen z ČR a SR k provozování prostituce v tomto podniku. Jeho partnerka **E. V.** působila jako provozovatelka a organizátorka prostituce v podniku L. T. d. C., zabývala se také nájmem žen z ČR a SR k provozování prostituce (rodinné kontakty) zčásti rozhodovala o jejich dalším umístění nebo o jejich následném prodeji do dalších podniků. Prostřednictvím spoluobžalovaných **J. F.**, **J. K.**, **E. K.**, **M. B.**, **M. B.**, **M. B.** a dalších přesně neustanovených osob na více místech v ČR a SR, ale i jinde zjednala k provozování prostituce v těchto podnicích nejméně osoby .... a další přesně nezjištěné ženy, které ji zde pak také postupně vykonávaly, přičemž jim buď sama či prostřednictvím dalších osob odebírala část peněz z prostituce získaných, o jejichž původu prokazatelně věděla, a tyto si pak ponechávala. **M.P.** majitelka a provozovatelka podniku T., kde působila jako organizátorka prostituce, osoba zabývající se zjednáváním a najímáním žen ČR a SR k provozování prostituce v tomto podniku, ale i jinde, rozhodující o jejich dalším umístění v nich nebo o jejich následném prodeji do podniků dalších a provádějící dohled nad ženami provozujícími prostituci v podniku T.

Obrázek 20: Organizační struktura skupiny č. 11

Pachatelům byly uloženy nepodmíněné tresty odnětí a peněžitě tresty (srov. Tabulka 36, str. 80).

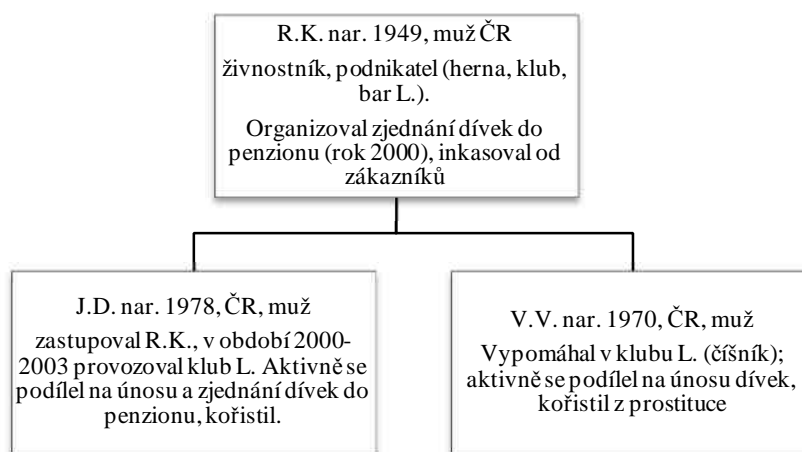
Skupina č. 9 – penzion L.

Skupina s nejmenším počtem odsouzených osob (viz Graf 9, str. 73), byla tříčlenná mužská skupina č. 9 (noční klub, penzion „L“). Oproti nejpočetnější skupině, vedoucí pachatel této skupiny byl výrazně starší než jeho spolupachatelé. Kriminální aktivity byly spojeny s provozováním penzionu, kam byly dvojicí pachatelů uneseny dívky (pod 18 let) a byly zde drženy proti své vůli. Vedoucí pachatel (R.K. nar. 1949) byl podnikatel-živnostník (OSVČ hostinská činnost), který v objektu, který vlastnil (rodinný dům, kde i bydlel) provozoval v suterénu hernu a bar, v horním patře objektu pronajímal pokoje. Spolupachatelé s ním nebyli v příbuzenském poměru. Čin spáchali spolupracující jako členové organizované skupiny (struktura skupina Obrázek 21), odsouzeni za skutky:

- Jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutil, aby něco konal nebo trpěl, čin spáchal jako člen organizované skupiny, nejméně se dvěma osobami a takový čin spáchal se zbraní (tr. čin vydírání dle § 235 odst. 1,2 písm. a),b),c) tr.z.)
- Jiného sjednal, přiměl nebo svedl k provozování prostituce, kořistil z prostituce provozované jiným, čin spáchal za použití násilí, pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné vážné újmy, takový čin spáchal jako člen organizované skupiny a na osobě mladší než 18 let (trestný čin kuplířství §204 odst. 1,2,3 písm. b),c) tr.z.)
- jiného zbavil osobní svobody (§ 232 odst. 1 tr.z.)
- vydal osobu mladší 18 let nebezpečí zpustnutí tím, že ji svedl k zahálčivému nebo nemravnému životu (ohrožování mravní výchovy mládeže dle § 217 odst. 1 písm.b) tr.z.)

Soud uložil obžalovaným trest za spáchání více trestných činů, úhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 let, výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 2 let a 6 měsíců a nad obžalovanými byl vysloven dohled; u jednoho ze spolupachatelů byl trest v roce 2008 přeměněn na nepodmíněný trest.

Obrázek 21: Organizační struktura skupiny č.9

Kriminální jednání bylo zahájeno v dubnu 2000, v lednu 2001 bylo sděleno obvinění, a zahájeno tr. řízení. Hlavní líčení proběhlo až v roce 2005, právní moci nabylo rozhodnutí v roce 2006 (viz. Graf 12, str. 76)

Skutek: Společně ve večerních hodinách poté, co se seznámili V.V. (1970) a J. D. (1978) v restauraci M. s poškozenou ml. D.N. (16 let) a P.V. (19 let), pod záminkou pozvání obou poškozených na výlet do Karlových Varů, vyjeli všichni jmenovaní v osobním vozidle řízeném R.K. U obce Š. zastavili, obě poškozené V.V. ohrožoval plynovou pistolí a hrozil těmto další újmu, pokud se budou vzpouzet, načež jim J.D. oběma přehodil deku přes hlavu a takto zahalené je dopravili do obce K. do penzionu L. Od poloviny dubna 2000 do měsíce ledna 2001 v místě bydliště obviněného R.K. přiměli za použití pohrůžky násilí a pohrůžky jiné těžké újmy na zdraví k provozování prostituce shora uvedené poškozené, ze které kořistili, prostituci poškozené

provozovaly za úplaty, ze které všichni tři obžalovaní kořistili, poškozené byly drženy v atmosféře strachu a výhrůžek s nemožností objektu penzionu zpočátku opustit a později ze strachu z následků se do objektu nevracet, u poškozené D.N. se jednalo o osobu mladší 18 let. Z výpovědi soud zjistil, že poškozeným bylo v rozhodné době 16let a obžalovaní to věděli. Soud dospěl k závěru, že všichni obž. znali skutečný věk poškozené, neboť po poškozených bylo vyhlášeno pátrání, byly hledány pátrací relací v TV a v novinách a při této příležitosti byl věk mladistvé poškozené vždy uváděn

Z hlediska typové závažnosti jde o trestný čin zvláště závažný (nejpřísnější trestný čin zbavení osobní svobody (dle § 232 odst. 1 tr.z.) je ohrožen trestní sazbou odnětí na tři léta až osm let). Společenská nebezpečnost činu je výrazně zvyšována zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu, jeho následky a rovněž okolnosti, za nichž byl spáchán. Obžalovaní využili svých zkušeností, početní, věkové i pohlavní převahy a nejprve lstí vylákali poškozené na noční výlet, aby je poté v automobilu za slovního vyhrožování a ohrožování pistolí znehybněli a přiměli k odjezdu do K. s tím, že dívky ani nevěděly, kam jedou. Obžalovaní zneužili jejich strachu a následně i pocitu studu a hanby a drželi je v penzionu L., kde musely provozovat prostituci, aby z této činnosti měli obžalovaní zisk. Navíc v poškozených dívkách tento významně traumatizující zážitek zanechal negativní stopy. Stupeň společenské nebezpečnosti je zvyšován rovněž osobami pachatelů, kdy šlo o dospělé zkušené muže, v případě obžalovaného V. V. s bohatou trestní minulostí a životní zkušeností. Rovněž ziskuchtivá pohnutka obžalovaných byla soudem posouzena jako skutečnost zvyšující stupeň společenské nebezpečnosti. Míra zavinění obžalovaných se v jednotlivostech lišila, ve výsledku však měli všichni stejný podíl na spáchané trestné činnosti. Soud neshledal u obžalovaných žádné polehčující okolnosti. Obžalovaným přitěžovalo, že trestný čin spáchali využívající bezbrannosti poškozených, spáchali více trestných činů, obžalovanému V. V. navíc, že byl pro trestný čin již odsouzen.¹¹⁶

Skupina č. 5- pouliční prostituce ve Štrasburku

Obžaloba: **zločinné spolčení a obchodování s lidmi** dle § 163a; § 246/2abc tr.z.

Rozsudek: **obchodování s lidmi (org. skupina + na osobě ml. 18 let)** dle § 246/ 1, 2a,b,c,) tr.z., dále: § 204/1, § 185/1, § 171/1e, § 187/1 , § 176/1 tr.z.

„Vyhledávali, zlákali a dovezli do Francie poškozené X. X. a další, aby ve městě Štrasburk pro ně provozovaly prostituci, pro kterou obžalovaní předem vytvořili podmínky a pak ji řídili a organizovali“

Trestná činnost byla prováděna po dlouhou dobu s řadou opakovaných výjezdů většího množství prostitutek. Určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy skupiny byla podmíněna i rozsahem kontrolní činnosti cizinecké policie na hraničních přechodech a francouzské policie na místech, kde byla prostituce prováděna. Povaha projednávané trestné činnosti přímo vyžaduje od pachatelů plánování i koordinaci celé řady činností.

"...nebyly bezpečně prokázány všechny znaky zločinného spolčení, především nebyl naplněn znak vnitřní organizační struktury s rozdělením funkcí a dělbou činnosti, v níž jsou obvyklé vztahy nadřazenosti a podřízenosti s přísným dodržováním pravidel společenství"... "Vzájemnou součinnost obžalovaných odpovídajícím způsobem vystihuje znak páchaní trestné činnosti jako členy organizované skupiny, byť se z jejich strany jednalo o soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti s cílem dosahování zisku"

¹¹⁶ Rozhodnutí Okresní soud v Sokolově I T 74/2001

C. Soudem nebyla prokázána organizovanost skupiny nebo zločinné spolčení

Skupina č. 19 - izraelská skupina

"...soud setrval na názoru, že jde spíše o spolupachatelství než organizátorství...nepodařilo se prokázat účast kterékoli z obžalovaných na tom, že by organizoval nábor uvedených žen na území států bývalého SSSR, že by zajišťoval dopravu do ČR, ani to, že by legalizovali pobyt uvedených žen na území ČR.. všechny ženy provozovaly sexuální služby (prostituci) dobrovolně..."

Obžaloba: **zločinné spolčení, kuplířství (organizovaná skupina + na osobě mladší 18 let)**, obchodování s lidmi (ne na osobě ml. 18 let); tedy § 163a, § 204/3bc, § 232a/3a tr.z.

Rozsudek: Kuplířství (ne na osobě ml. 18 let) ve spolupachatelství; tedy § 204/1,3 tr.z., § 9 odst. 2 tr.z., odsouzení také přechovávání omamné a psychotropní látky (dle §187a/1)

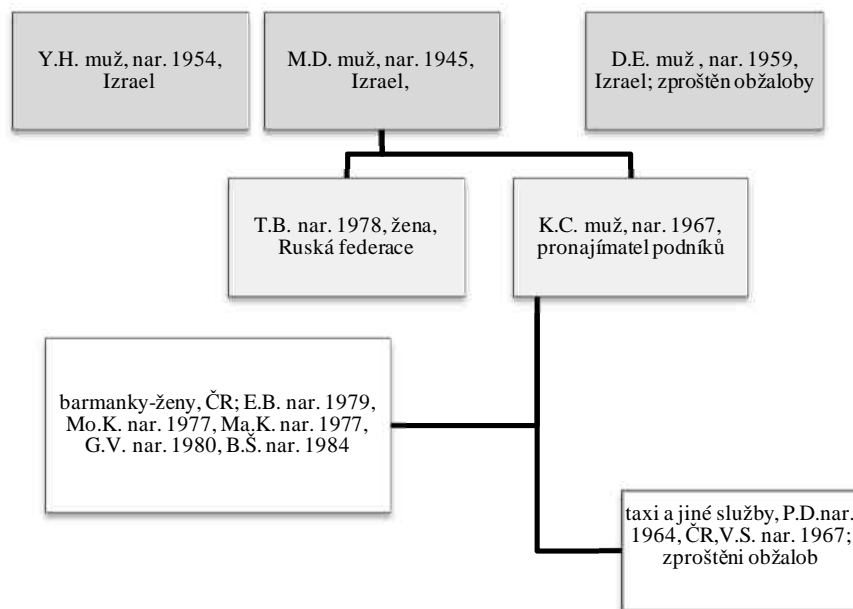
Ve skutku podané obžaloby se mimo jiné uvádí, že Y.H., M.D., D.E. organizovali nábor žen na území států bývalého SSSR, jejich dopravu do ČR, legalizaci jejich pobytu. V předmětné obžalobě je vyjmenováno celkem 96 žen, cizích státních příslušnic, které měly v uvedené době v uvedených klubech poskytovat za úplatu sexuální služby. V tomto případě byl v obžalobě trestný čin kuplířství (podle § 204 odst. 1, odst. 3 písm. b), c) tr. z.) a účast na zločinném spolčení (podle § 163a odst. 1 tr.z.) Vrchní soud v Praze přidal věc k rozhodnutí Krajskému soudu v Plzni jako soudu věcně a místně příslušnému, když bylo uvedeno, že jednání obžalovaných může být reálně posuzováno jako trestný čin obchodování s lidmi (podle § 232a odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a, odst. 3 písm. a, c, popř. d) tr.z.).

Soud se pokusil blíže zjistit vzájemné vztahy mezi spoluobžalovanými, což se ovšem ne zcela s ohledem na postoj obžalovaných k zažalované tr. činnosti podařilo. Rozhodování soudu bylo ztíženo absencí procesně použitelných důkazů (obžaloba podle soudu nesplňovala veškeré zákonné podmínky stanovené zákonem a také v přípravném řízení bylo porušeno právo na obhajobu. Vrchní soud byl jiného názoru a krajský soud byl povinen tento vyslovený právní názor respektovat. Státní zástupkyně navrhla, aby jednání tří „hlavních“ obžalovaných (Y.H., M.D. a K.C.) bylo kvalifikováno jako trestný čin kuplířství podle § 204 odst. 1, 3 a, b tr. (nikoli tedy jako obchodování s lidmi podle § 232a odst. 2 a), odst. 3 písm. a,d), jak navrhovala původně, ani jako zločinné spolčení). V případě ostatních obžalovaných pak navrhla hodnotit jejich jednání jako pomoc – podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. z. - k tomuto trestnému činu.

Vrchní soud ve svém usnesení uvedl, že aplikace ustanovení § 232a tr.z. (obchodování s lidmi) nepřichází v úvahu a podle obsahu téhož usnesení je nutné uvažovat zločinném spolčení a jeho možném dopadu a je spíše reálnější úvahou v tom směru, zda se obžalovaní nedopustili trestné činnosti jako členové organizované skupiny (ve smyslu §204 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr.z.). Oproti skutku v obžalobě se nepodařilo prokázat účast kteréhokoliv z obžalovaných na tom, že by organizovali nábor uvedených žen na území států bývalého SSSR, že by zajišťovali jejich dopravu do ČR ani to, že by legalizovali pobyt uvedených žen (pokud šlo o cizí státní příslušnice – což podle obžaloby byly všechny) na území. Z důkazů provedených u hlavního líčení tato skutečnost nebyla vůbec prokázána, a pokud některé z žen, které nakonec odjely do ČR a byly ve zmíněných klubech a provozovaly prostituci, tak vždy hovořili o zcela odlišných osobách od osob obžalovaných, nebo o tom, že si samy vyřídily potřebné cestovní doklady. Vůbec nebylo prokázáno, že by někdo z obžalovaných některou z žen dopravil do ČR, ať sám či za pomoci jiné osoby a také nebylo prokázáno, že by legalizovali jejich pobyt v ČR. Soud se snažil zjistit případný zisk obžalovaných z provozované prostituce, soud vycházel z provedených důkazů při dodržení zásady „v pochybnostech ve prospěch obviněného“ (např. i při stanovení jednotlivých průměrných kurzů směny cizí měny za českou korunu).

Soud nakonec kvalifikoval jednání jako **restný čin kuplířství**. Všechny ženy provozující sexuální služby, které byly uvedeny ve skutku rozsudku, provozovaly sexuální služby (prostituci) dobrovolně - a v ČR není restná. I z tohoto důvodu se soud přiklonil k názoru, že jednání obž. lze spíše posoudit jako formu spolupachatelství (podle § 9 odst. 2 tr.z.), nikoli jako formu organizátorství (ve smyslu § 10 odst. písm a) tr.z.)

Obrázek 22: Organizační struktura skupiny č. 19

Skupina č. 10

"Všichni obžalovaní...jednoznačně popřeli jakoukoliv vzájemnou spolupráci a organizaci na chodu uvedených podniků...z důkazů (výpovědi svědků, listinné důkazy zajištěné při domovních prohlídkách) nebyla potvrzena žádná skutečnost dokládající jejich vzájemnou organizaci ve vztahu k fungování jednotlivých podniků, když v tomto směru bylo naopak bezpečně prokázáno, že každý nájemce provozoval a řídil jednotlivý podnik vždy zcela sám, do tohoto mu nikdo další nezasahoval a to ani majitel uvedených nemovitostí."

Obžaloba § 204/1, 3bc - kuplířství (na osobě ml. 18 let + org. skupina)

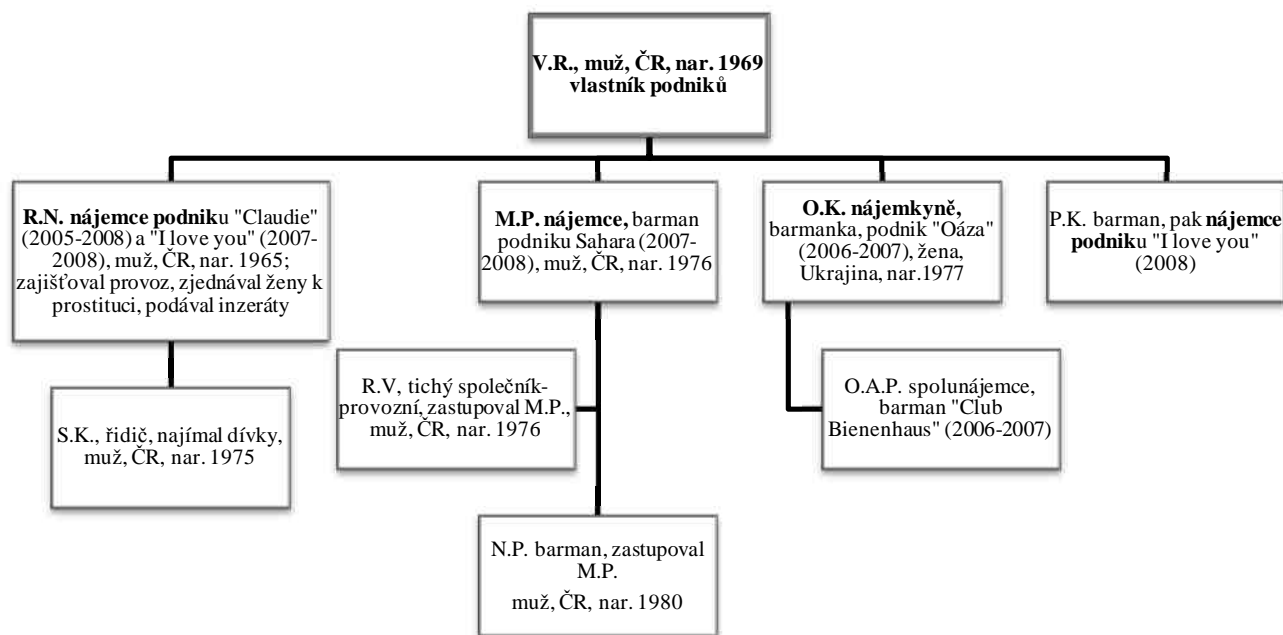
Rozsudek: § 204/1 tr.z. - kuplířství (ne na osobě ml. 18 let, ne org. skupina)

Detektivové ÚOOZ při akci s krycím názvem „RORY“ zadrželi šest mužů a jednu ženu. Nejméně od roku 2004 návštěvníci tří nočních klubů v Rumburku, Varnsdorfu a Jiřetíně pod Jedlovou. Nad organizovanou skupinou šesti mužů z Čech a jedné ženy z Ukrajiny (28 až 39 let) po několika měsíčním shromažďování a vyhodnocování všech informací a poznatků udělali detektivové za jejich podnikáním v oblasti sexuálních služeb definitivní tečku. Hlavou organizace byl devětatřicetiletý majitel podniků (V.R.), který pronajímá dalším osobám, které je pak provozovali. Podle odhadu detektivů prošlo nočními kluby nejméně šedesát žen různých národností, které ze svého výdělků pravidelně odevzdávaly zhruba polovinu „zaměstnavatelům“. Při sedmi domovních prohlídkách byla mimo jiné zajištěna i větší finanční hotovost v řádech statisíců v různých měnách. V době realizace případu se v nočních klubech nacházelo sedmnáct žen ve věku od osmnácti do čtyřiceti let. Některé

z nich provozovaly prostituci převážně s německou klientelou pouze příležitostně a

Obrázek 23: Organizační struktura skupiny č. 10

v nočním klubu si tak „brigádnicky“ vylepšovaly mnohdy rodinný rozpočet.¹¹⁷

Ze svědeckých výpovědí vyplynulo, že v předmětných klubech jednotlivé svědkyně provozovaly mimo jiné i prostituci spočívající v tom, že chodily se zákazníky na pokoje a zde poskytovaly sex. služby, kdy takto vydělané peníze odevzdávaly vždy barmanovi a následně jim každý den byla vyplácena vždy polovina takto vydělaných peněz a druhá část pak zůstávala v baru. Dále z těchto výpovědí vyplynulo, že kromě této činnosti zde probíhal i běžný provoz baru včetně konzumace nápojů. Všichni obžalovaní popřeli jakoukoliv vzájemnou spolupráci a organizaci na chodu uvedených podniků. Povětšinou připustili povědomost o provozování prostitute v jednotlivých podnicích, když z jejich pohledu na této činnosti nehledávali nic trestného.

Z nashromážděných důkazů **nebyla potvrzena žádná skutečnost dokládající jejich vzájemnou organizaci ve vztahu k fungování jednotlivých podniků**. Soud veden uvedenými úvahami při hodnocení nashromážděných důkazů, tedy dospěl na rozdíl od podané obžaloby k jednoznačnému závěru o skutkovém ději přesně tak, jak je popsáno ve výroku rozsudku. Naopak bylo bezpečně prokázáno, že každý nájemce provozoval a řídil jednotlivý podnik vždy zcela sám, do tohoto mu nikdo nezasahoval a řídil jednotlivý podnik vždy zcela sám, do tohoto mu nikdo další nezasahoval a to ani majitel uvedených nemovitostí - V.R. - hlavní postava skupiny (. V.R.: Pronajímal podniky, které měl ve spoluvlastnictví s D. S., konkrétně podnik Sahara (Jičetín, Děčín), Claudie (Rumburk, Děčín), I love you (Varnsdorf, Děčín), Oáza (Vansdorf), dalším osobám i za účelem provozování prostitute v těchto objektech, současně od nájemců vybíral nájemné s vědomím, že tyto finanční prostředky jsou výnosem i z provozování prostitute. R.N. řídil a zajišťoval provoz podniků, ve kterých byla provozována i prostituce, zjednával ženy k prostituci a to i cestou inzerátů zveřejňovaných v erotickém tisku. Zajišťoval dopravu žen do podniků, vybíral od nich peníze, kdy na základě ústní dohody si ponechával 50 % z částek, které ženy prostitutí vydělaly a odváděl je formou nájmu sjednaného smluvně zpět V.R.

¹¹⁷ ÚOOZ služby kriminální policie a vyšetřování, 12.05.2008

http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/policie/prezidium/uooz/97345.html

Dosud probíhá projednávání, trestní věc není pravomocně skončena u všech pachatelů.

U následujících skupin (č. 15. a č. 16., částečně i u skupiny č. 13) nebylo v době dokončení studie ve věci pravomocně rozhodnuto - k případům jsme neměli k dispozici spisové materiály, trestní věci dosud nebyla pravomocně skončena (předpokládáný konec řízení – prosinec 2010).

Skupina č. 13

Obžaloba: zločinné spolčení, kuplířství (organizovaná skupina a na osobě mladší 18 let) a obchodování s lidmi (ne na osobě ml. 18 let); tedy : §163a; §204/3abc; §232a/3ad,4c tr.z.

Rozsudek: kuplířství (ne na osobě ml. 18 let) ve spolupachatelství, tedy § 204 odst. 1§ 9 odst. 2 tr.z.¹¹⁸ a obchodování s lidmi (ne na osobě ml. 18 let) § 232a/2a - sedmi členů, nabylo právní moci):
(u spolupachatelů podáno dovolání)

Hlavou skupiny je občan Ukrajiny a Ruské federace. Členové skupiny byli obžalováni a odsouzeni (2010) z kuplířství a obchodu s lidmi, skupina byla obžalobou hodnocena jako zločinné spolčení. U šesti členů soud vynesl podmíněné tresty (18 měsíců), odsouzeny byly za kuplířství dle § 204 odst. 1, hodnoceno jako spolupachatelství (dle § 9 odst. 2 tr.z..).

Operace s krycím názvem Mánes byla zaměřená proti organizovanému gangu překupníků a kuplířů, pocházejících ze zemí bývalého Sovětského svazu. Detektivové z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) ji realizovali v roce 2008. Na skupinu se policie dostala podle informací ze zdrojů seznámených s případem díky výpovědím některých z týraných žen, které uprchly. Organizováním a řízením prostituce získali desítky miliónů korun.¹¹⁹

Skupina č. 16

Obžaloba: Obchodování s lidmi (na osobě ml. 18 let), kuplířství (org. skupina), dle § 204/3b, § 232a/1a, dále § 187a/1tr.z.

Rozsudek: není pravomocně skončeno

V prosinci 2007 se uskutečnila policejní akce Tuong, při které bylo zatčeno 11 osob podezřelých z obchodování vietnamských dívek do České republiky a z kuplířství. Ženy byly umístovány do nočních podniků v Praze a Karlovarském kraji (Cheb). Skupina Asiátů organizovala prostituci v tzv. karaoke barech. Ve Vietnamu byly osloveny dívky výhradně pro práci v barech, obchodech a restauracích. Organizátoři si za zprostředkování cesty, zařízení dokladů, víz apod. od dívek účtovali od 6500,-USD do 10000,- USD. Po příjezdu na naše území byly dívky převezeny do nočních klubů, kde byly často pod psychickým a fyzickým nátlakem nuceny poskytovat sexuální služby. Splácely tak dluh spojený s cestovními náklady. Pachatelé organizovali chod nočních klubů, přijímali telefonické objednávky od výhradně vietnamských klientů, vybírali peníze a vypláceli dívky, vydávali pokyny dívkám, měnili je v rámci různých nočních klubů, zařizovali prodloužení víz či povolení pobytu pro dívky. Podniky, které provozují Asiáté, jsou pro běžného občana snadno přehlédnutelné. Jsou to často neoznačené rodinné domy na periferiích, s vysokými zdmi a

---

¹¹⁸ § 9 odst. 2 tr.z.: „Byl-li trestný čin spáchán společným jednáním dvou nebo více osob, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama (spolupachatelé)“.

¹¹⁹ <http://www.novinky.cz/krimi/138019-police-rozprasila-gang-cizincu-obchodujicich-s-bilym-masem.html>

kamerovým systémem, kdy je kolem v nočních hodinách větší pohyb Asiatů. Obviněno bylo 12 osob (z toho 5 žen) z trestných činů obchodování s lidmi a kuplířství.¹²⁰

Skupina č. 15

Obžaloba: zločinné spolčení, obchod s lidmi, kuplířství dle § 163a/1, § 246/2a,c,d, § 204/3b tr.z.
Rozsudek: není pravomocně skončeno

Od roku 2005 sledovali detektivové ÚOOZ skupinu osob organizující na Chebsku prostituci. Skupina pachatelů minimálně od ledna 2004 na naše území vozila z Ukrajiny dívky najímané přímo k poskytování sexuálních služeb. Prostituci dívky provozovaly v několika nočních klubech na Chebsku. Vydělky odevzdávaly prostřednictvím několika osob jednomu z hlavních pachatelů (občan Izraele a Ruská federace, 37 let), který peníze přerozděloval. Dívky zpět dostávaly polovinu původního zisku. Ve skupině 13 pachatelů zadržených v březnu 2007 byli občané Izraele a Ruské federace, Ukrajinci, Češi a Moldavan. Zákrok proběhl na několika místech na Chebsku a v Praze. Při 10 domovních prohlídkách a prohlídkách jiných prostor byla zajištěna čtyři motorová vozidla pocházející z trestné činnosti, mobily, počítače, účetnictví. Proti všem zadrženým bylo zahájeno trestní stíhání pro trestné činy kuplířství (dle § 204 odst. 1, 3 písm. b) tr. z.) a účast na zločinném spolčení (§ 163a tr.z.) Akce s krycím názvem Aškelon II navazovala na vydání tří zadržených občanů Izraele a Ruské federace na Chebsku k trestnímu stíhání do Izraele v předchozích letech. Jejich případná trestná činnost, a to i jako spolupachatelů, byla předmětem vyšetřování, stejně jako celkový výdělek pachatelů.

---

¹²⁰ Zpráva o stavu obchodování s lidmi za rok 2007. Praha: MVČR 2008.
dostupné na: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/zprava2007-stav4536.pdf

VI. Závěr

Organizovaný zločin patří bezesporu k nejzávažnějším problémům soudobé společnosti. Různým způsobem a různorodou intenzitou zasahuje do mnoha sfér občanské společnosti a ohrožuje tak nejen práva jednotlivců, ale je i hrozbou pro stát a jeho demokratické zřízení. Úspěšně a efektivně se rozvíjí zejména v oblastech, kde účinně nepůsobí legislativa a veřejná moc. Česká republika se se svým zákonodárstvím a spoluprací s řadou mezinárodních organizací (Rada bezpečnosti OSN, Evropská unie) postupně stává rovnocenným protivníkem organizovaného zločinu, i když ten má oproti státu výhodu v tom, že při své činnosti používá zejména nelegální postupy a prostředky, zatímco stát má sice k dispozici řadu prostředků, ale ty musí být vždy v souladu s demokratickými právními principy respektující základní lidská práva a svobody.

Studie přibližuje problematiku jedné formy aktivit organizovaného zločinu. Předmětem se stala organizovaná (zločinecká) skupina realizující kriminální aktivity na poli sexuálního násilí (zejm. na osobách mladších 18 let). Cílem bylo zmapovat, popsat a analyzovat případy komerčního sexuálního vykořisťování jako formy organizované kriminality spáchané organizovanou skupinou pachatelů nebo zločinným společením.

V souladu s kriminologickou definicí je zde organizovaný zločin vymezen jako opakující se (soustavné) páchaní cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivity tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s víceúrovňovou vertikální organizační strukturou) a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika. Komerční sexuální vykořisťování dětí znamená „každé použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturálních mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem, a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely“. Patří sem obchodování s dětmi, dětská prostituce a dětská pornografie. Jednání je spojeno se závažným porušováním základních lidských práv a lidské důstojnosti a zahrnuje takové praktiky, jako je zneužívání a podvádění osob, používání násilí, pohrůžek, nátlaku a otroctví spojeného se zadlužením. Zneužívání zahrnuje přinejmenším zneužívání prostituce jiných, jiné formy sexuálního zneužívání, nucenou práci nebo poskytování služeb, otroctví, nebo podobné praktiky jako otroctví, nevolnictví nebo odnětí orgánů. Rozdíl mezi sexuálním zneužíváním a komerčním sexuálním zneužíváním/vykořisťováním dětí spočívá v prvku komerce, nikoli v rozdílu týkajícího se sexuálního chování. Přesto lze vysledovat některé charakteristiky, které je mezi sebou odlišují.

Zapojení organizovaného zločinu do komerčního sexuálního vykořisťování představuje pouze další typ aktivit realizované organizovanou zločineckou skupinou. Obchodování s lidmi je jednou z

nejvýnosnějších forem organizovaného zločinu, která přináší pachatelům profit srovnatelný se zisky z nelegálního obchodu s drogami či zbraněmi. Oproti zmíněným druhům trestné činnosti je však pro pachatele méně riziková.

Obrázek, který prezentují média - často jako „typického pachatele“ - zobrazuje muže středního věku, který je pro oběť osobou neznámou, oklame ji a prodá ji za účelem prostituce. Ve skutečnosti se ale pachatelé v tomto typu kriminálního jednání velmi výrazně liší. Rizikem takového obrazu může být, že potenciální oběti jsou pak méně obezřetné při kontaktu s osobami/pachateli, kteří se neshodují se stereotypem „obchodníka s lidmi“, který znají např. z televize. Informace nejen o obětech, ale i o pachatelích, jsou v případě organizovaného zločinu a organizovaných skupin pachatelů velmi důležité.

Není pochyb o tom, že konkrétní a spolehlivé údaje o trestných činech, o pachatelích (i o obětech) zapojených do obchodování s lidmi (dětmi), dětské prostituce nebo dětské pornografie jsou základem např. pro účinné programy, přijímaná opatření či legislativu. Bez takových údajů nelze poznat rozsah ani skutečnou podstatu problému obchodování s lidmi či pochopit celou jeho složitost. Dokumentování rolí osob v řetězci obchodování s lidmi může pomoci při zkoumání struktury zločineckých struktur. Dozvíme se také o tom, zda vyšetřování a prověřování postihuje málo, středně nebo velmi významné pachatele v hierarchii skupiny zapojené do obchodování s lidmi. Shromažďování takových údajů pomůže zjistit, zda byla odhalena a trestně stíhána celá zločinecká síť nebo zda se vyšetřování zaměřuje na pachatele na „okrajích“ zločineckého „podnikání“. Tato informace rovněž pomáhá při analýze postupů týkajících se profilu pachatele trestného činu obchodování s lidmi. Spojení tohoto ukazatele se zemí pobytu může například odhalit způsoby obchodování s ohledem na místo pobytu „šéfů“ organizací zabývajících se obchodováním s lidmi. Může také poskytnout profily a role osob v rámci řetězce obchodování s lidmi. Sledování hierarchie ve skupině sice neposkytne okamžitou odpověď na otázku, jaké aktivity skupiny provozuje, ale do určité míry nám poskytne návod a relativně užitečného průvodce v tom, jak tyto aktivity mohou být vysledované či odhalené.

Většina studií o obchodování s lidmi se zaměřuje zejména na oběti, případně na proces náboru obchodovaných osob. Zdroj dat s informacemi o pachatelích, i o charakteru celé skupiny, zatím není dostupný. Existují sice již vypracované metodiky pro evidenci údajů o pachatelích, ale otázkou je, kdy, za jakých podmínek a kým budou (a zda začnou být) využívány a ne zneužívány. Při studiu a analýze lze vycházet nejen z trestních nebo vyšetřovacích spisů, ale také z informací od dalších osob, které mohou poskytnout informace o případu.

Ze statistiky kriminality ve vztahu k trestnému činu obchodování s lidmi vyplývá, že v roce 2009 bylo objasněno 11 trestných činu a počet stíhaných a vyšetřovaných osob vzrostl na 32 osob.

Z 10 zjištěných trestných činů obchodování s lidmi byly celkem 2 spáchány ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Došlo k nárůstu počtu obžalovaných osob (celkem 26 obžalovaných osob), pravomocně byla za jeden trestný čin obchodování s lidmi odsouzena jedna osoba. Ve srovnání s počtem každoročně vyšetřovaných a stíhaných osob, i v porovnání s vynaloženými lidskými i finančními zdroji na boj proti organizovanému zločinu a obchodování s lidmi, působí tento údaj jako neuspokojivý. Prověřování tohoto druhu trestné činnosti je spojeno s množstvím operativních úkonů, neboť se jedná o organizovanou trestnou činnost a vzhledem k povaze je často vyžadována úzká mezinárodní spolupráce. Úkony trestního řízení směřující k prokázání skutkové podstaty těchto trestných činů nemusí vždy končit zahájením trestního stíhání a v konkrétních případech mohou vyústit v tzv. „v důkazní nouzi“, často už v počátečních stádiích přípravného řízení.

S ohledem na obtíže spojené s prokazováním naplnění skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi se nepodaří prokázat ve všech případech a věc bývá někdy překvalifikována na jiný trestný čin – často trestný čin kuplířství. V roce 2009 bylo za tento trestný čin odsouzeno 82 osob a skutky byly spáchány na 66 obětech - 53 ženách a 13 dětech. Případy dětské prostituce, dětské pornografie, včetně jejího provozování prostřednictvím internetové sítě jsou známy, nebyly však hodnoceny jako spáchané organizovanou skupinou, případně zločinným společením. Trestný čin obchodování s dětmi (dle § 216a tr.z.) v naší soudní praxi byl zatím kvalifikován pouze v jedné trestní věci (tři pachatelky) v roce 2006 a jejich jednání nebylo hodnoceno jako činnost organizované skupiny ani jako zločinné společením. Podle oficiálních statistik se dlouhodobě jedná o trestnou činnost, která se vyskytuje v České republice jen ojediněle. Samozřejmě je otázkou diskusí a odhadů, jaká je realita u tohoto vysoce latentního kriminálního jednání. Při hodnocení úspěšnosti přijímaných opatření a stanovování nových priorit a postupů není proto možné spoléhat výhradně na kvantitativní údaje, ale je nutné zohlednit také kvalitativní výzkumy, příp. brát zřetel i na informace sbírané přímo v terénu.

Statistické údaje vztahující se k trestnému činu účasti na zločinném společením (dle §163a tr.z.) ukazují, že mezi počtem stíhaných, obžalovaných a počtem osob odsouzených osob je zřejmý nepoměr. Orientační trend vývoje stíhaných a vyšetřovaných osob má klesající tendenci, stejně jako meziroční srovnání zjištěných a objasněných skutků.

V rámci analýzy trestních spisů jsme ve vybraných devatenácti organizovaných kriminálních skupinách identifikovali 187 pachatelů. Dvě třetiny (67 %) tvořily muži, jednu třetinu ženy. Vyšší podíl žen na tomto typu kriminálního jednání odpovídá všeobecné tendenci zmiňované v odborných publikacích. Tři pětiny pachatelů v našem souboru mělo českou národnost, v četnosti následovala vietnamská příslušnost. Polovina pachatelů (53 %, tj. 99 osob) v našem výzkumném vzorku dosud nebyla soudem projednávána (tzn. bez záznamu v opisu rejstříku trestů) a svou kriminální dráhu tak

zahájili (v průměru) ve „vyšším“ věku - 33 let. Téměř jedna třetina (31 %, 58 osob) pachatelů tedy již měla zkušenost s trestněprávním systémem (tzn. měli záznam v opisu rejstříku trestů), u 16 % se nám tuto informaci nepodařilo zjistit. Jedno předchozí odsouzení (záznam v opisu rejstříku trestů) znamenal průměr v celém souboru. Průměrná velikost skupiny pachatelů znamenala v našem výzkumu 10 členů. Nejmenší skupina byla tříčlenná, nejpočetnější seskupení tvořilo devatenáct pachatelů. Průměrný věk pachatelů v době zahájení páchaní trestné činnosti v rámci organizované skupiny, která souvisela se sexuálním vykořisťováním, byl 33 let (32,8 let), rozptyl od 17 let do 61 let. Průměrná doba, po kterou byla skupina kriminálně aktivní a která byla prokázána, pokrývala období cca 3 let. Nejkratší zdokumentované období kriminální aktivity skupiny trvalo 7 měsíců, nejdéle byla skupina kriminálně činná víc jak 8 let (106 měsíců). S ohledem na cíl výzkumu a kritéria výběru se trestné činy projednávané v rámci skupiny pachatelů týkaly zejména trestných činů kuplířství a obchodování s lidmi. Mezi další odsouzené skutky pak byly trestné činy související s držením, přechováváním a distribucí návykových látek (u dvou třetin, tj. u 6 skupin), padělání listin, nedovoleného ozbrojování nebo vydírání. Tato paleta skutků odpovídala povaze kriminálních aktivit organizovaných skupin.

Téměř ve dvou třetinách organizovaných skupin (projednávané trestní věci) v našem souboru byl v textu rozsudku pro pachatele uveden nepodmíněný trest odnětí svobody. U čtyř skupin soud přistoupil – jako k „nejvyššími“ sankcím vůči pachatelům skupiny – k odnětím svobody podmíněně odloženým. Ve dvou případech dosud nenabyl případ právní moci, nebyl rozhodnut. Maximální délka nepodmíněného trestu odnětí svobody dosáhla 120 měsíců (tj. 10 let); tento pachatel byl souzen nejen za trestný čin obchodování s lidmi, ale také za vraždu. Pokud byly ve skupině uloženy podmíněné tresty odnětí svobody (to bylo u čtyř skupin), jejich délka byla maximálně 36 měsíců. Ani jedna z námi vybraných skupin nebyla primárně „zaměřena“ na osoby mladší 18 let; mladistvé oběti byly společně se zletilými. A ani jeden trestný čin se netýkal dětské pornografie.

Lze předpokládat, že organizovaný zločin a jeho aktivity budou i nadále aktivní složkou ve struktuře kriminality ve světě i u nás. Mapování a analýza jednotlivých případů je podle nás nadále přínosným zdrojem dat, a může doplnit či ilustrovat statistiky kriminality, které u nás v této oblasti reprezentují jednociferná, případně dvojciferná čísla.

VII. Summary

Sexual exploitation as a serious form of organised crime

Organised crime undoubtedly belongs amongst the most serious problems of our times. It affects many spheres of society in many ways and in varying levels, and thus threatens not only the rights of individuals, but is also a risk for the state and the democratic system. It is especially successful and develops effectively in areas where legislation and public power are not functioning effectively. The Czech republic, through its legislations and cooperation with a range of international organisations (the UN Security Council, the European Union), is gradually becoming a worthy opponent to organised crime, even though, in contrast to the state, organised crime groups have the advantage of employing illegal activities and resources, whilst though the state does have a range of resources available, these must always be in accordance to democratic legal principles respecting fundamental human rights and freedoms.

This study brings out the issue of one form of organised crime activity. The subject is an organised (criminal) group that undertakes criminal activities in the field of sexual violence (specifically upon persons of under 18 years of age). The aim has been to map, describe, and analyse cases of commercial sexual exploitation as a form of organised crime committed by organised groups of offenders, or criminal conspiracy.

In accordance with criminological definition, organised crime here refers to repeated (ongoing) enactment of deliberate, coordinated serious criminal activity (and activities which support this), the subject of which are criminal groups or organisations (typically with a many-tiered, vertical organisational structure) whose main aim is attaining the maximum illegal profit with minimal risk. Commercial sexual exploitation of children is defined as: “each usage of a child for sexual purposes in exchange for money or remuneration in kind between the child, customer, intermediary, or agent, and others who profit from the trade of children for these purposes”. This includes the trafficking of children, child prostitution, and child pornography. These actions are linked to serious violation of fundamental human rights and personal dignity, and involve such practices as exploitation and deception of persons using violence, threats, pressure and slavery connected to debt. Abuse includes at the least the abuse of prostitution by others, other forms of sexual abuse, forced labour or providing of services, slavery, or practices similar to slavery, servitude or the harvesting of organs. The difference between sexual abuse and commercial sexual abuse/exploitation lies in the element of commerce, not in any difference in sexual behaviour. However it is possible to discern some characteristics which differentiate the two.

The combining of organised crime with commercial sexual exploitation represents only another type of activity carried out by organised criminal groups. The trafficking of people is one of

the most profitable forms of organised crime, which brings profits comparable to illegal trade in drugs and weapons to the criminals. Compared to the other aforementioned types of criminal activity, however, this is a less risky activity for the offenders.

The image presented by the media of the “typical offender” depicts a middle aged man, who is unknown to his victim, who deceives the victim and then sells them into prostitution. In reality however, the offender in this kind of criminal behaviour is distinctly different. The risk of such an image can be that potential victims are less prudent in their contact with people/offenders, who do not fit the stereotype of a “human trafficker”, which they know from television for example. Information not only about victims but also about offenders, are extremely important in cases of organised crime and organised criminal groups.

There is no doubt about the fact that specific and reliable information about crimes, offenders (and victims) connected with human trafficking (of children), child prostitution or child pornography are the basis for, for example, effective programs, accepted measures or legislation. Without such information it is not possible to gauge the extent or the actual nature of the problem of human trafficking, or to understand it in its entire complexity. Documentation of the roles individuals play in the chain of human trafficking can help when investigating the structure of criminal hierarchies. We can also determine whether investigation and screening affects little, moderately, or highly important offenders within the hierarchy of the group connected with human trafficking. Accumulation this information helps in determining whether an entire criminal network has been discovered and prosecuted, or if the investigation is focused on the “periphery” or criminal “business”. This information also helps in the analysis of methods related to the profile of offenders in human trafficking. Linking this indicator with the country of residence can, for example, reveal the methods of trafficking in relation to the place of residence of the “boss” of the organisation dealing with the trafficking of people. It can also provide profiles and roles of individuals in the context of the human trafficking chain. Observing the hierarchy in the group may not give an immediate answer to the question of the kind of activities the group is undertaking, but it can to a certain extent give a manual and fairly useful guide to how these activities can be discovered and revealed.

Most studies into human trafficking focus particularly on the victims, and perhaps on the process of recruiting trafficked persons. The source of data with information about offenders, and about the characteristics of the whole group, is not currently accessible. There are already developed methods for recording data on offenders, but the question remains as to when, under what conditions (if at all) they will be made use of and not abused. During study and analysis it is possible to work from not only criminal or investigation files, but also from information from other persons who can provide information about the case.

Statistics of criminality pertaining to the crime of human trafficking show that in 2009, 11 crimes were clarified and the number of persons prosecuted and investigated rose to 32. Out of 10 confirmed crimes of human trafficking, 2 were committed in connection to an organised crime group acting across several countries. There was an increase in the number of accused persons (in total 26 accused persons), and one person was legally sentenced for one crime of human trafficking. When compared to the number of yearly investigated and prosecuted persons, and also compared with the expenditure of human and financial resources in the battle with organised crime and human trafficking, this figure is dissatisfactory. Screening this type of criminal activity is connected with a vast amount of operational tasks, since in dealing with organised criminal activity the character of the problem often requires close international cooperation. Tasks in criminal proceedings seeking to establish the facts of these crimes do not always have to end in the commencement of the criminal prosecution and in particular cases may result in so called “need of proof”, often already at the beginning stages of the preliminary proceedings.

With regard to the difficulties connected with proving the fulfilment of the nature of the criminal act of human trafficking, it is not possible to conclusively prove in all cases, and it is often reclassified as another type of crime – commonly the crime of pimping. In 2009, 82 persons were sentenced for this crime, and it was committed upon 66 individuals – 53 women and 13 children. In cases of child prostitution and child pornography, including operating in these through the means of the internet, they were known but not assessed as having been committed by an organised group, or potentially a criminal organisation. For the crime of child trafficking (according to par. 216a penal code), there has only been one crime to qualify in our court practice (three offenders) in 2006, and their activities were not classed as the acts of an organised group or criminal organisation. According to official statistics, in the longterm this kind of criminal activity occurs only very rarely in the Czech Republic. Of course it is debatable and up for hypothesis what the reality of this highly latent criminal activity is. In assessing the success of accepted measures and setting new priorities and procedures, it is not therefore possible to rely solely on quantitative data, but it is necessary to take into account also qualitative research, and take on board information collected in the field.

Statistical data pertaining to the crime of taking part in a criminal organisation (according to par. 163a penal code) shows that among the number of the prosecuted and accused, and the number of sentenced persons, there is an obvious imbalance. There is an approximate downward trend in prosecuted and accused persons, as well as in the annual comparison of ascertained and clarified facts.

In the context of analysis of criminal files, we have identified 187 offenders out of the selected nineteen organised criminal groups. Two thirds (67%) were made up of men, one third women. A higher share of women in this type of criminal behaviour corresponds with the general

tendency referred to in specialised publications. Three fifths of the offenders file were Czech nationals. Out of the rest almost a third consisted of offenders of Vietnamese nationality. Half of the offenders (53%, or 99 individuals) in our research sample has not yet been dealt with in court (meaning with no record in the copy of criminal records), and they had begun on their criminal path (on average) in “older” age – 33 years. Nearly one third (31%, 58 individuals) of offenders had already had experience of the criminal justice system (meaning they had a record in the copy of criminal records), in 16% we were unable to acquire this information. One prior conviction (recorded in the copy of criminal records) was an average of the whole file. The average size of the group of offenders in our sample was 10 members. The average age of offenders at the time of starting to commit criminal activities within an organised group, which had to do with sexual exploitation, was 33 years (32.8 years), ranging from 17 to 61 years of age. The average time over which the criminal group was active, and proved to be so, covered a period of around 3 years. The shortest documented timeframe of criminal activity of a group was 7 months, and the longest a group was criminal active for exceeded 8 years (106 months). With regard to the goal of the research and criteria for selection, the criminal activities dealt with in terms of the group of offenders, were the crimes of pimping and human trafficking. Among other condemned acts there were also crimes associated with possession, the holding of and distribution of addictive substances (in two thirds of 6 groups), falsifying documents, unauthorised armament or blackmail. This pallet of acts corresponded with the character of the criminal activities of organised groups.

In almost two thirds of organised groups (discussed in this criminal case) in our file, there was in the text the sentence given to offenders the punishment of unconditional imprisonment. In four groups the court accepted conditionally differed imprisonment as the “maximum” sanction to offenders in the group. In two instances the case had not yet gained legal power, it has not been decided on. The maximum length of an unconditional prison sentence reached 120 months (10 years); this offender was judged not only for the crime of human trafficking but also for murder. In the cases where members of the group were given conditional sentences of imprisonment (this was true of 4 groups), their length was at most 36 months. Not one of our selected groups was primarily “focused” at persons younger than 18 years of age; underage victims were together with adults. None of the crimes related to child pornography.

It is possible to assume that organised crime and its activities will continue to be an active component of criminality worldwide and within our borders. We argue that mapping and analysis of individual cases continues to be a rewarding source of data, and can fill in and illustrate criminal statistics, which are here made up of one, sometimes two, digit figures.

VIII. Seznam literatury

- Albanese, J.*: Risk Assessment in Organized Crime-Developing a Market and Product-Based Model to Determine Threat Levels. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, vol. 24 no. 3, 2008, pp. 263-273
- Aronowitz, A.A.*: Smuggling and Trafficking in human beings: The phenomenon, the markets that drive it and the organisations that promote it. *European Journal on Criminal Policy and Research*. Vol. 9, No. 2, 2001, pp. 163-195
- Blatníková, Š.*: Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí. Praha: Studie IKSP, 2009.
- Cejp, M.*: Organizovaný zločin v ČR v roce 2006 v porovnání s vývojem v letech 1993-2005. In: *Marešová, A. a kol.*: Ročenka kriminality 2006. Praha: IKSP 2007
- Cejp, M. a kol.*: Obrana společnosti proti ohrožení společnosti závažnými formami trestné činnosti. Studie IKSP: Praha 2009
- Coufalová, B.*: Hmotněprávní instituty pro boj s organizovaným zločinem podle nového trestního zákoníku. *Bulletin advokacie*, č. 10, 2009
- Duong, L.*: Children in Prostitution in Hanoi. ILO: Hanoi 2002.
- Ekberg, G.*: The Swedish Law That Prohibits the Purchase of Sexual Services. *Violence Against Women*, Vol. 10 No. 10, 2004, pp. 1187-1218
- Estes, R.J., Weiner, N.A.*: The Commercial Sexual Exploitation of Children in the U.S., Canada, and Mexico. National Institute of Justice, 1999. Philadelphia: University of Pennsylvania, School of Social Work, Center for the Study of Youth Policy, 2002 (www.sp2.upenn.edu/~restes/CSEC.htm)
- Evropská komise*: Zpráva expertní skupiny o obchodování s lidmi, IKSP Prameny: Praha 2005
- Finckenaue, J.O., Waring, E.J.*: Russian Mafia in America: Immigration, Culture, and Crime. Boston: Northeastern University Press, 1998, pp. 10-17
- Finckenaue, J.O.*: Problems of Definition: What Is Organized Crime?. *Trends in Organized Crime*, Vol. 8, No. 3, 2005, pp. 63-83
- Finckenaue, J. Voronin, Y.A.*: The Threat of Russian Organized Crime. *Issues in International Crime*, NCJ 187085 June 2001
- Finkelhor, D.*: Current Information on the Scope and Nature of Child Sexual Abuse. The David and Lucile Packard Foundation, Vol. 4, No. 2, 1994
- Hagan, F.E.*: „Organized Crime“ and „organized crime“: Indeterminate Problems of Definition. *Trends in Organized Crime*, Vol. 9, No. 4, 2006, pp. 127-137.
- Hagan, F.H.*: Crime Types and Criminals. Sage Publications: London 2010
- Halstead, B.*: The use of models in the analysis of organized crime and development of policy. *Transnational Organized Crime*, vol. 4, 1998, No. 1, pp. 1-24
- Hodge, R.D., Lietz, C.A.*: The International Sexual Trafficking of Woman and Children *Affilia*, vol. 22 no. 2, 2007, pp. 163-174
- Chatterjee, J.*: The Changing Structure of Organized Crime Groups. Royal Canadian Mounted Police 2005 (dostupné na http://www.rcmp-grc.gc.ca/ccaps/organized_crime_structure_e.htm)
- Lampe von, K.*: The Use of Models in the Study of Organized Crime, 2003 (dostupné na <http://freenet-homepage.de/kvllampe/kvIECPRocmodels.pdf>)
- Lampe, von K.*: The Interdisciplinary Dimensions of the Study of Organized Crime. *Trends of Organized Crime*, 3, 2006, pp. 77-95.
- Levenkron, N.*: Another delivery from Tashkent-Profile of the Israeli Trafficker. Top-Print Press 2007.
- Macháčková, R., Trávníčková, I.*: Obchodování se ženami v českém kontextu. *Kriminalistika*, č. 4, MVČR Praha 2002.
- Monzini, P.*: Trafficking in Women and Girls and the Involvement of Organized Crime. Annual Conference of the European Society of Criminology, 2002
- Morris, S.*: Approaching Organised Crime: Where Are We Now and Where Are We Going? *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice series*. No. 231, Australian Institute of Criminology 2002
- Myslíková (ed.)*: Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období let 2008-2011). OBP, MVČR: Praha 2008
- Myslíková, L. (ed.)*: Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2009. OBP, MVČR: Praha 2010
- Nožina, M.*: Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha: Themis, 2003
- Shelley, L.I.*: Trafficking in Women: The business Model Approach. *Brown Journal of International Affairs*. vol. X, , 2003

- Smolík, J., Šmíd, T., Vaďura, V.:* Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě. Brno: Mezinárodní politologický ústav 2007.
- Surtees R.:* Trafficking and Traffickers in Southern and Eastern Europe : Considering the other side of Human Trafficking. *European Journal of Criminology*, No.1, Vol. 5, 2008
- Šámal, P. Púry, F., Rizman, S.:* Trestní zákon komentář, I. díl., 6. vyd. C. H. Beck: Praha 2004
- Šmíd, T.:* Postsovětské organizované kriminální skupiny v Ruské federaci. FSS, disertační práce, Brno 2007
- Šmíd, T.:* Typy postsovětských organizovaných kriminálních skupin. CEPR, č. 2-3, X., jaro-léto 2008 (dostupné na <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=337>)
- Wolak, J., D. Finkelhor, Mitchell, K.:* Child pornography possessors arrested in Internet-related crimes: Findings from the National Juvenile Online Victimization Survey. Washington: NCMEC 2005.

Zprávy, stanoviska a internetové zdroje:

- Úřední věstník EU (C 317/43): Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Ochrana dětí před cestujícími sexuálními delikventy 317/07, Brusel 2009
- Stanovisko k otázce výkladu ustanovení § 232a tr.z.. MVČR, OBP: Praha 2005 (materiál na www.mvcr.cz)
- Stanovisko OBP MVČR k pojmu nucená práce (materiály dostupné na www.mvcr.cz)
- Sdělení Ministerstva zdravotnictví, č. 43/2000 Sb. m. s.
- Národní strategie boje proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování (dostupná www.mvcr.cz/soubor/national-strategy-2003-pdf.aspx)
- Důvodová zpráva k návrhu nového trestního zákoníku. (<http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>)
- Report from the U. S. Mid-Term Review on the CSEC in America (<http://www.sharedhope.org/csecmtrusa/csec.asp>)
- Results of a Pilot Study of Forty Selected Organized Crime Groups in Sixteen Countries, UNODC 2002 (www.unodc.org/pdf/crime/publications/Pilot_survey.pdf)
- Council framework Decision of 22 December 2003 on Combating the sexual exploitation of children and child pornography (OJ L 13); 2004/68/JHA
- Council Framework Decision of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings (OJ L 203).
- Zpráva o stavu obchodování s lidmi za rok 2007. Praha: MVČR 2008. (dostupné na: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/zprava2007-stav4536.pdf)
- Analýza popisující bulharský organizovaný zločin na území ČR. OBP MV: Praha (dostupné na: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/bulhar-divky.pdf)
- Zprávy o činnosti Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV za rok 2009 (<http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2009.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>)
- Europol: Trafficking in human beings for sexual exploitation. EUROPOL 2008 (http://www.humansecuritygateway.com/documents/EUROPOL_Trafficking_in_human_beings_2008.pdf)

IX. Příloha: Některé vybrané pojmy

Dítě: osoba mladší osmnácti let. Dle § 8 odst. 2 Občanského zákona: osoba jen do konce dne předcházejícího jejím osmnáctým narozeninám, neboť od počátku dne svých osmnáctých narozenin již není osobou mladší osmnácti let. Muže jít i o osobu zletilou, která před dovršením osmnáctého roku věku nabyla zletilosti uzavřením manželství.

Donucení - donutit někoho jiného, aby konal pod hrozbou síly nebo hrozbou ublížení na zdraví

Fyzické zneužívání/týrání: Fyzická síla nebo násilí, které vede k poranění, způsobení bolesti nebo ublížení na zdraví. Patří sem útok, použití násilí nebo nepřiměřený nátlak.

Napadení: Hrozba nebo pokus o fyzické napadení jiné osoby, ať již je tento čin dokonán nebo ne, za předpokladu, že osoba, která je cílem napadení si je vědoma nebezpečí. Útočník musí být způsobilý takovéto napadení provést.

Násilí: je nástrojem kontroly a útlaku. Patří sem emoční, sociální nebo ekonomické násilí, donucování nebo tlak, stejně jako fyzická újma. Násilí může být otevřené (fyzický útok nebo vyhrožování někomu se zbraní v ruce) nebo skryté (zastařování, výhrůžky, pronásledování, podvod nebo jiné formy psychologického či sociálního násilí). Podstatou násilí je skutečnost, že osoba, která je obětí takového násilí, je nucena chovat se požadovaným způsobem proti své vůli, ze strachu.

Nucení k nechtěné sexuální činnosti za použití výhrůžek či nátlaku: zahrnuje sexuální aktivity, které jsou považovány za nesprávné nebo škodlivé, jako je styk dospělých s nezletilými nebo s osobou se sníženou odpovědností pro duševní poruchu. Nemusí se týkat pouze přímého pohlavního styku.

Organizovaná zločinecká skupina je společenstvím více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbu činností, která je zaměřena na soustavné páčání úmyslné trestné činnosti.

Organizovaný zločin: opakující se (soustavné) páčání cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivity tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s víceúrovňovou vertikální organizační strukturou) a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika.

Sexuální vykořisťování dětí, komerční sexuální zneužívání dětí: Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturálních mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem, a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely“

Prostituce: úplatné poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb, pokud přitom dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi osobou, která tyto služby poskytuje, a osobou, která jich využívá. Prostituce je pohlavní styk s jinou osobou nebo osobami za úplatu. (Návrh zákona o regulaci prostituce¹²¹ ; není dosud právně vymezená.)

Psychické týrání: Jakékoliv jednání, verbální nebo neverbální, které má negativní dopady na tělesnou i duševní pohodu jiných lidí. Psychické týrání může mít formu zastařování, ovládnutí prostřednictvím strachu a/nebo útlaku.

---

¹²¹ Vládní návrh zákona o regulaci prostituce, dostupný z: <http://www.mvcr.cz/2003/odbor/obp/navrh.pdf>

Sexuální násilí (včetně vykořisťování a zneužívání) je jakýkoliv čin, pokus nebo výhrůžka sexuálního charakteru, která vede nebo může vést k fyzické, psychologické a emocionální újmě

Sexuální vykořisťování je jakékoliv zneužití zranitelného postavení, důvěry nebo rozdílu v mocenském postavení sexuální účely. Patří sem okamžitý, sociální nebo mocenský/politický zisk ze sexuálního vykořisťování jiné osoby. Sexuální vykořisťování je jedním z cílů obchodování s lidmi

Sexuální zneužívání – skutečný útok sexuálního charakteru nebo hrozba takového útoku, včetně nevhodných doteků za použití násilí nebo v nerovných podmínkách

Sexuální zneužívání dětí (CSA – Child Sexual Abuse) nevhodné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, aktivitě nebo chování. Zahrnuje jakýkoliv sexuální kontakt – osahávání, dotyk, soulož nebo vykořisťování kýmkoliv, kdo má dítě v péči nebo kdo dítě takovýmto způsobem využívá. Taková osoba může být rodič, příbuzný, přítel, profesionální či dobrovolný pracovník nebo cizí člověk. Sexuální zneužití dítěte, zneuctění, incest: jakýkoliv čin, při kterém je dítě využito pro sexuální uspokojení; jakékoliv sexuální vztahy s dítětem. Rozlišuje se sexuální zneužití bezkontaktní (bezdotykové): např. setkání s exhibicionistou, účast na sexuálních aktivitách, kde nedochází k žádnému tělesnému kontaktu, vystavování dítěte pornografii. V rámci druhého typu - sexuálního zneužití kontaktního (dotykového)-dochází k pohlavnímu kontaktu, včetně laskání na prsou a na pohlavních orgánech, pohlavní styk včetně orálního nebo análního

Skutková podstata: souhrn typických, základních, právně relevantních znaků trestného činu. Pokud osoba naplní svým jednáním takové znaky (například spáchá trestný čin), naplní skutkovou podstatu, což s sebou přináší právní následky stanovené příslušnou právní normou.

Statistický list trestní se vyplňuje ke každé známé osobě zapsané v rejstříku pro dozor v trestním řízení a dozor ve zkráceném přípravném řízení. Statistický list se vyplňuje podle obsahu spisového materiálu shodným způsobem na všechny osoby bez ohledu na způsob vyřízení věci. Statistický list trestní se vyhotovuje ihned po právní moci rozhodnutí ve věci, a to o každé osobě samostatně. Je-li odsouzený uznán vinným ze spáchání více trestných činů, uvádí se v těchto přehledech označení nejzávažnějšího z nich. V případech, kdy došlo k řízení ve věci, v níž nebyl zjištěn pachatel (podezřelý), se statistický list nevyplňuje.

Trestný čin: Jednání nebo opomenutí v rozporu s trestním zákonem

Zneužívání – takové využití moci, jejímž prostřednictvím získává pachatel kontrolu nebo výhodu nad zneužívanou osobou; prostřednictvím této kontroly nebo výhody způsobuje fyzickou nebo psychologickou újmu nebo vyvolává obavu z takovéto újmy. Zneužívání zabraňuje poškozené osobě přijmout svobodné rozhodnutí a nutí ji jednat proti své vůli. Podle Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňující Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu je zneužívání definováno jako: minimálně kuplířství či jiné formy sexuálního vykořisťování, nucené práce nebo služby, otroctví nebo praktiky otroctví či nevolnictví podobné nebo odebírání orgánů.

SEXUÁLNÍ VYKOŘIŠŤOVÁNÍ JAKO FORMA ZÁVAŽNÉ ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY

Autor: Šárka Blatníková
Vydavatel: Institut pro kriminologii a sociální prevenci
Nám. 14.října 12, 150 21 Praha 5
Určeno: Pro odbornou veřejnost
Tiskárna: Vydavatelství KUFR s.r.o.
Naskové 3, Praha 5
Dáno do tisku: listopad 2010
Vydání: první
Náklad: 200 výtisků

www.kriminologie.cz

ISBN 978-80-7338-103-5